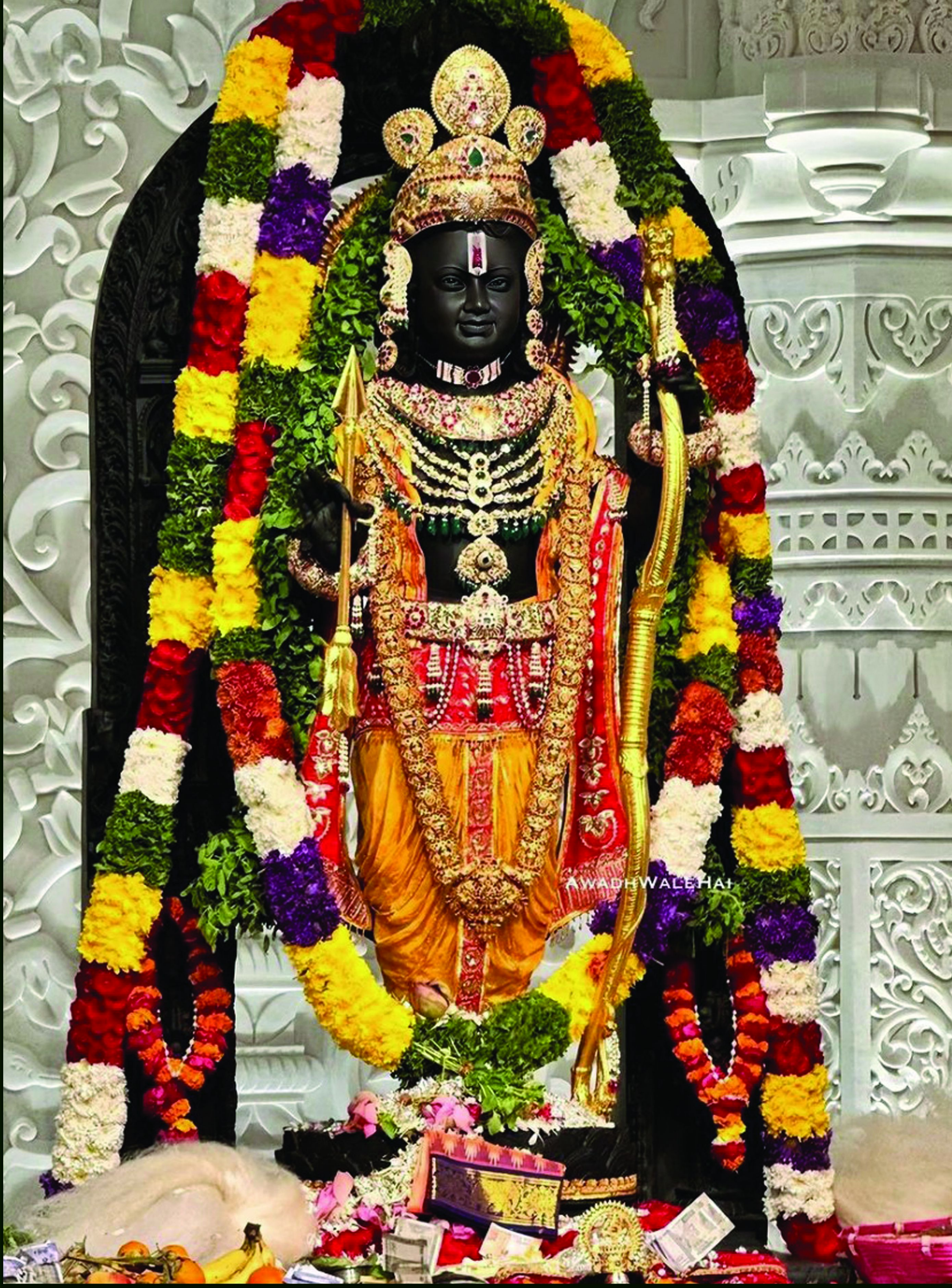
శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణం

అరణ్యకాండము

సంకల్పము, సమర్పణ, సమీకరణము

ఆచార్య కొవ్వలి పద్మనాభశర్మ

శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణాంతర్గత

అరణ్యకాండము

మూలపాఠము - పారాయణ విధులతో

సంకల్పము - సమర్పణ - సమీకరణము

ఆచార్య కొవ్వలి పద్మనాభశర్మ

శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణాంతర్గత

అరణ్యకాండము

మూలపాఠము, పారాయణ విధులతో...

సంకల్పము,సమర్పణ,సమీకరణము

ఆచార్య **కొవ్వలి పద్మనాభశర్మ**

శ్రీగాయత్రీభవన్ ప్రచురణలు

ప్రచురణ : **జనవరి 2024**

వెల : **అమూల్యం**

బొమ్మలు : **శ్రీ బాపు (శ్రీసత్తిరాజు లక్ష్మీనారాయణగారు)**

విలాసము : **ఆచార్య కొవ్వలి పద్మనాభ శర్మ**
ఫ్లాట్ నం. 101, శిరిడీహిల్స్,గాజులరామారం
హైదరాబాద్ - 500055
సెల్ : 9642744413
email: guruji@live.com

అయోధ్యారాముని ప్రాణప్రతిష్ఠాక్రతువు - జగత్కల్యాణహేతువు
ప్రతి ఇంటా రామాయణ పారాయణం - లోకకల్యాణదాయకం
ప్రతి ఒక్కరూ రామనామంతో పునీతులవ్వాలి.
ప్రతి ఇల్లూ రామమందిరం కావాలి.
జగమంతా రామమయం కావాలి.
జై శ్రీరామ్ జయజయ రామ్

శ్రీరామరక్ష సర్వజగద్రక్ష!

అయోధ్య అంటే ఆనందం – అరణ్యం అంటే ప్రశాంతం. అయోధ్యకాండ తరువాత కాండ అరణ్యకాండ. ఆనందం పొందిన తరువాత కలిగేస్థితి ప్రశాంతస్థితే కదా! అరణ్యకాండ మోక్షప్రధానమైనది. అయోధ్యాకాండలో ధర్మాన్ని గురించి వివరిస్తే, అరణ్యకాండలో మోక్షం గురించి వివరించారు వాల్మీకి మహర్షులవారు.

సాధకులు, ఋషులు, మునులు, భక్తి నిష్ఠులు, బ్రహ్మజ్ఞాన సంపన్నులు, ఆచార్యాభిమాననిష్ఠులు, భగవత్కైంకర్యనిష్ఠులు అరణ్యకాండలో మనకు కనబడతారు. తాపసులు, అసురులు ఉండేది ఈ దండకారణ్యములోనే. అసురులు తాపసులను హింసిస్తారు. తాపసులు తమ తపశ్శక్తితో తమను తాము కాపాడుకోగలిగినా, తమ రక్షణభారాన్ని భగవంతుని మీదే ఉంచుతారు. రామచంద్రప్రభువు తాపసులందరినీ కాపాడటం కోసమే దండకారణ్య ప్రవేశం చేశాడు ఇక్కడ. 'నాకోసం లోకమంతా ఎదురు చూస్తోంది' అని కైకేయితో రాముడన్నమాటకు అర్థం ఇదన్నమాట.

శ్రీమహావిష్ణువు రామునిగా, శ్రీమహాలక్ష్మి సీతమ్మగా ఈ లోకంలోకి వచ్చిన పరమప్రయోజనం అరణ్యకాండతో మొదలవుతుంది. జగత్పోషకుడయిన విష్ణువు, రుద్రునిగా మారితేనే లయం చేయగలడు. రావణుని సంహారం చేయగలడు.

కృతాభిషేక స్స రరాజ రామః సీతాద్వితీయ స్సహ లక్ష్మణేన
కృతాభిషేకో గిరిరాజ పుత్ర్యా రుద్ర స్స నందీ భగవానివేశః

సీతమ్మతో కలిసి గోదావరి నదీ స్నానం చేసి ఆశ్రమానికి వచ్చారు సీతారామలక్ష్మణులు. కృతాభిషేకులైన రాముడు రుద్రుని వలెను, సీతమ్మ పార్వతీదేవి వలెను, లక్ష్మణస్వామి నందీశ్వరుని వలెను విరాజమానమై దర్శనమిస్తున్నారు. శ్రీరామచంద్రమూర్తి ఇక్కడ నుంచి సంహారక్రియను ప్రారంభించబోతున్నాడు. జగత్కల్యాణం కోసం పరమాత్మ రుద్రాంశను పొందుతున్నాడు. సీత, మహాశక్తి కాబోతున్నది. ఈ ఘట్టం ఆవిష్కృతమైన కాండమిది. రామచంద్రప్రభువు ఆర్తరక్షణ చేసే కాండము అరణ్యకాండము. విరాధునితో మొదలై కబంధునితో ముగుస్తుంది ఈ కాండము. ఇద్దరూ శాపవశమున రాక్షసుల రూపంలో ఉండి రామునిచే శాపవిముక్తినొంది, రామునకు సాయపడిన వారే.

రక్షితా జీవలోకస్య ధర్మస్య పరిరక్షితా
రక్షితా స్వస్య ధర్మస్య స్వజనస్య చ రక్షితా

తనవారినీ, తన ధర్మాన్నీ, తన తోటివారినీ రక్షిస్తూ, ధర్మాన్ని పరిరక్షించడం శ్రీరామచంద్రుని స్వభావం. ముందు తనవారు, బంధువులు, మిత్రులు, ఆత్మీయులు వీరినీ ప్రేమతో చూడటం ప్రథమ కర్తవ్యం.

దీనికి మించినది తన ధర్మం. ఏది తగనిది అని నిర్ణయించేటందుకు ఆధారం స్వధర్మం. స్వధర్మానికి మించినది లోకధర్మం. ఈ మూడింటిని సమీకరించేది సనాతన ధర్మం.

ఈ నాలుగు సోపానాల్లో ధర్మాన్ని నిర్వహించడం ధర్మస్వరూపుడైన రామచంద్రుని లక్షణం. దండకారణ్యంలో ప్రవేశించిన నాటినుంచి శ్రీరాముడు నిర్వహించినది ఇదే.

విరాధుని సూచన మేరకు శరభంగమహర్షి ఆశ్రమానికి వచ్చారు సీతారామ లక్ష్మణులు. బ్రహ్మలోకానికి వెళ్లనున్న శరభంగుడు శ్రీరాముడు వస్తున్నాడని విని కొంచెం సేపు ఆగాడు. శరభంగుని ద్వారా సుతీక్షణ మహాముని సంగతి తెలిసింది. అక్కడ నుంచి అగస్త్యాశ్రమానికి వెళ్లారు. అనేక సంఘటనలు ఒకదాని తర్వాత ఒకటి జరుగుతున్నాయి. రాక్షససంహారం, శాపవిమోచనం, ఋషిదర్శనం... అన్నీ బాగానే ఉన్నాయి గానీ, "మనకు ఏమాత్రం వైరంలేని వారిని, ద్రోహం తలబెట్టని వారిని చంపడం న్యాయమేనా" సీతమ్మకు సందేహమొచ్చి అడిగింది రాముణ్ణి. ఆమెను సమాధానపరుస్తాడు రాముడు. ఆర్తులను రక్షిస్తానని మాట ఇచ్చాను. ఇచ్చిన మాట తప్పడం నాకు చేతకాదు.. అంటున్నాడు. అదీ రాముని సత్యవాక్పరిపాలన. ఈ లోకసంరక్షణ కోసం కావలసిన అస్త్ర శస్త్ర సంభారాన్ని రామునికి అగస్త్యులవారిచ్చారు.

అరణ్యంలో ప్రవేశానికి ముందు సీతారామలక్ష్మణులు అత్రి మహర్షి ఆశ్రమానికి వెళ్లారు. అక్కడ అనసూయ సీతమ్మను చాలా ప్రేమాభిమానాలతో చేరదీసింది. అంగరాగం, దివ్యాంబరం, దివ్యాభరణాలతో సత్కరించింది. లోకకళ్యాణ సాధనలో రాముడికి సహధర్మచారిణి సీత. ఈ కార్యసాధనకు కావలసిన సాధనాసంపత్తిని సీతమ్మ అవ్యాజమైన ప్రేమానురాగాలతో అనుగ్రహించింది. సీతమ్మకు అనసూయ, రామునికి అగస్త్యమహాముని లోకకళ్యాణం కోసం కావల్సిన శక్తిని ప్రసాదించడంలో రామాయణంలో రావణసంహారానికి శ్రీకారం జరిగింది.

రాముడు పరంధాముడు, జగదేకవీరుడు. మహాపురుషుడు. పరాక్రమంలో ఆయనకు ఆయనే సాటి. ఆయన జోలికి వెళ్లకు. సమూలంగా, సపరివారంగా నీకు వినాశనం తప్పదు. ఖరదూషణాదులను, పదునాలుగువేలమంది రాక్షసులను రాముడొక్కడే చంపినపుడు నేను ఆ యుద్ధాన్ని నేను చూశాను అని రావణునితో అన్నాడు అకంపనుడు. అకంపనుడు రామునిలోని దివ్యత్వాన్ని దర్శించాడు.

లోకములో గాని, వేదములో గానీ ఆతని పేరు 'మహాయశము'. ఆకాశం మొత్తాన్ని తన పాదం క్రిందకు వామనావతారంలో తెస్తే, వరాహావతారంలో వరాహరూపియై భూమిని పైకెత్తాడు. 'నేను దశగ్రీవుడనని' విర్రవీగకు రావణా! శ్రీరాముడు వేయి శిరస్సులు కలవాడు సుమా! "సహస్ర శీర్షా పురుషః" అని శ్రుతి చెప్పిన పరమపురుషుడే శ్రీరాముడు. సహస్ర ఫణములున్న ఆదిశేషుడే లక్ష్మణుడు. వారిశక్తి ముందు నీ శక్తి చాలా అల్పము, అని రాముని యొక్క దివ్యపరాక్రమాన్ని మహర్షుల వారు అద్భుతంగా అకంపనుని ద్వారా ఆవిష్కరించారు.

అలాంటి వాల్మీకిమహర్షే రాముణ్ణి అమాయకుడైన మానవుడిగా చిత్రించారు. అందువల్లనే మాయలేడి వెంట పరుగెత్తి సీతమ్మను ఆనందింపజేయాలని చూస్తాడు. పసిపిల్లవాడిలా విలపిస్తూ చెట్లను, చేమలను, పూలను, తీగలను,జలచరాలను, జంతువులనూ 'మా సీతను మీరెక్కడయినా చూశారా?' అని అమాయకంగా అడుగుతాడు. సీతలేకుండా అయోధ్యకు ఎలా వెళ్లాలని బాధపడతాడు. రాజ్యం పోయింది. అరణ్యం శరణ్యమైంది, భార్య సీత కనిపించకుండా పోయింది. ఆఖరికి నాకోసం పోరాడిన జటాయువును కూడా బ్రతికించుకోలేకపోతున్నానని బాధపడతాడు.

అనుజ జానకీ సహిత ప్రభు, చాప బాన ధర రామ ।

మమ హియ గగన ఇందు ఇవ, బసహు సదా నిహకామ ॥

– *శ్రీరామచరితమానస్*

ప్రభూ! శ్రీరామా! శ్రీ సీతాలక్ష్మణులతో గూడి, ధనుర్బాణధారివై, నా నిష్కామ హృదయాకాశమున చంద్రుని వలె స్థిరముగా శోభిల్లుచుండుము. నా చిత్తమున స్థిరముగా నుండుము.

అయోధ్యారాముడు 22 జనవరి 2024 న అద్భుతమందిరమున విరాజమాన మవడానికి పరివార సమేతంగా వేంచేస్తున్నాడు. ఈ చారిత్రక ఘట్టాన్ని ప్రత్యక్షంగానూ, పరోక్షంగా టెలివిజన్‌లలోనూ దర్శించడానికి, యావత్ ప్రపంచం ఈ శుభఘడియల కోసం ఎదురుచచూస్తున్న తరుణమిది. ఆ సీతారాముల అనుగ్రహంతో 'అరణ్యకాండ' పారాయణ మీ అందరకూ సకల శుభాలను కలిగిస్తుందనే మంగళ వాక్యంతో స్వస్తి !

శ్రీరామ రామ రామేతి రమే రామే మనోరమే ।

సహస్రనామ తత్తుల్యం రామనామ వరాననే ॥

ఆచార్య కొవ్వలి పద్మనాభశర్మ

విషయానుక్రమణిక

ప్రార్థనా శ్లోకములు

శుక్లాంబరధరం విష్ణుం శశివర్ణం చతుర్భుజమ్ ।
ప్రసన్నవదనం ధ్యాయేత్ సర్వవిఘ్నోపశాంతయే ॥

వాగీశాద్యాః సుమనసః సర్వార్థానాముపక్రమే ।
యం నత్వా కృతకృత్యాస్స్యుః తం నమామి గజాననమ్ ॥

శారదా శారదాంభోజవదనా వదనాంబుజే ।
సర్వదా సర్వదాస్మాకం సన్నిధిః సన్నిధిం క్రియాత్ ॥

దోర్భిర్యుక్తా చతుర్భిః స్ఫటిక మణిమయీమక్షమాలం దధానా
హస్తేనైకేన పద్మం సితమపిచ శుకం పుస్తకం చాపరేణ ।
భాసా కుందేందు శంఖ స్ఫటిక మణి నిభా భాసమానా సమానా
సా మే వాగ్దేవతేయం నివసతు వదనే సర్వదా సుప్రసన్నా ॥

వాల్మీకి నమస్క్రియా

కూజంతం రామరామేతి మధురం మధురాక్షరమ్ ।
ఆరుహ్యకవితాశాఖాం వందే వాల్మీకికోకిలమ్ ॥

వాల్మీకేర్మునిసింహస్య కవితావనచారిణః ।
శృణ్వన్ రామకథానాదం కో న యాతి పరాంగతిమ్ ॥

యః పిబన్ సతతం రామచరితామృతసాగరమ్ ।
అతృప్తస్తం మునిం వందే ప్రాచేతసమకల్మషమ్ ॥

ఆంజనేయ నమస్క్రియా

గోష్పదీకృతవారాశిం మశకీకృత రాక్షసమ్ ।
రామాయణమహామాలారత్నం వందేఽనిలాత్మజమ్ ॥

అంజనానందనం వీరం జానకీశోకనాశనమ్ ।
కపీశమక్షహంతారం వందే లంకాభయంకరమ్ ॥

అమిషీకృతమార్తాండం గోష్పదీకృతసాగరమ్ ।
తృణీకృతదశగ్రీవ మాంజనేయం నమామ్యహమ్ ॥

మనోజవం మారుత తుల్యవేగం, జితేంద్రియం బుద్ధిమతాం వరిష్ఠమ్ ।
వాతాత్మజం వానరయూథముఖ్యం, శ్రీరామదూతం శిరసానమామి ॥

ఉల్లంఘ్యసింధోస్సలీలం యశ్శోకవహ్నిం జనకాత్మజాయాః ।
ఆదాయతేనైవ దదాహలంకాం నమామి తం ప్రాంజలిరాంజనేయమ్ ॥

ఆంజనేయమతిపాటలాననం కాంచనాద్రి కమనీయవిగ్రహమ్ ।
పారిజాతతరుమూలవాసినం భావయామి పవమాన నందనమ్ ॥

యత్ర యత్ర రఘునాథకీర్తనం తత్ర తత్ర కృతమస్తకాంజలిమ్ ।
బాష్పవారిపరిపూర్ణలోచనమ్ మారుతిమ్ నమత రాక్షసాంతకమ్ ॥

శ్రీరామాయణ ప్రార్థనా

వాల్మీకిస్మృతిమందరేణ మథిత స్సీతారమాసంభవ
స్సుగ్రీవామరభూరుహోంగదగజ స్సౌమిత్రిచంద్రోదయః ।
వాతోత్పన్నమణిర్విభీషణసుధః పౌలస్త్యహాలాహలః
శ్రీరామాయణ దుగ్ధసింధు రమలో భూయాత్సన శ్శ్రేయసే ॥

యః కర్ణాంజలిసంపుటైః అహరహ స్సమ్యక్ పిబత్యాదరాత్
వాల్మీకేర్వదనారవిందగళితం రామాయణాఖ్యం మధు ।
జన్మవ్యాధిజరావిపత్తిమరణైః అత్యంతసోపద్రవమ్
సంసారం స విహాయ గచ్ఛతి పుమాన్ విష్ణోః పదం శాశ్వతమ్ ॥

తదుపగత సమాస సంధియోగం సమమధురోపనతార్థ వాక్యబద్ధమ్ ।
రఘువరచరితం మునిప్రణీతం దశశిరసశ్చ వధం నిశామయధ్వమ్ ॥

వాల్మీకిగిరిసంభూతా రామసాగరగామినీ ।
పునాతిభువనం పుణ్యా రామాయణమహానదీ ॥

శ్లోకసారసమాకీర్ణం సర్గ కల్లోల సంకులమ్ ।
కాండగ్రాహమహామీనం వందే రామాయణార్ణవమ్ ॥

వేదవేద్యే పరే పుంసి జాతే దశరథాత్మజే ।
వేదః ప్రాచేతసాదాసీత్ సాక్షాద్రామాయణాత్మనా ॥

శ్రీరామధ్యానమ్

శ్రీరాఘవం దశరథాత్మజమప్రమేయం
సీతాపతిం రఘుకులాన్వయరత్నదీపమ్ ।
ఆజానుబాహుమ్ అరవిందదళాయతాక్షం
రామం నిశాచరవినాశకరం నమామి ॥

వైదేహీ సహితం సురద్రుమతలే హైమే మహామంటపే
మధ్యే పుష్పకమాసనే మణిమయే వీరాసనే సుస్థితమ్ ।
అగ్రే వాచయతి ప్రభంజనసుతే తత్త్వం మునిభ్య పరం
వ్యాఖ్యాంతం భరతాదిభిః పరివృతం రామం భజే శ్యామలమ్ ॥

వామే భూమిసుతా పురశ్చ హనుమాన్ పశ్చాత్ సుమిత్రాసుతః
శత్రుఘ్నో భరతశ్చ పార్శ్వదళయోః వాయ్వాదికోణేషు చ ।
సుగ్రీవశ్చ విభీషణశ్చ యువరాట్ తారాసుతో జాంబవాన్
మధ్యే నీలసరోజకోమలరుచిం, రామం భజే శ్యామలమ్ ॥

మాతా రామో మత్పితా రామభద్రో భ్రాతా రామో మత్సఖా రాఘవేశః ।
సర్వస్వం మే రామచంద్రో దయాళుర్నాన్యం దైవం నైవ జానే న జానే ॥

నమోఽస్తు రామాయణ సలక్ష్మణాయ దేవ్యై చ తస్యై జనకాత్మజాయై ।
నమోఽస్తు రుద్రేంద్రయమానిలేభ్యో నమోఽస్తు చంద్రార్కమరుద్గణేభ్యః ॥

సాకేతే శరదిందుకుందధవళే సౌధే మహామండపే
పర్యస్తాగరుధూపదీపలలితే కర్పూరదీపోజ్జ్వలే ।
సుగ్రీవాంగద జాంబవత్పరివృతం సౌమిత్రిణా సేవితం
లీలామానుషవిగ్రహం రఘువరం రామం భజే శ్యామలం ॥

రామం రామానుజం సీతాం భరతం భరతానుజమ్ ।
సుగ్రీవం వాయుసూనుం చ ప్రణమామి పునః పునః ॥

పారాయణానంతరం పునఃపూజా కర్తవ్యా
పారాయణానంతరం పఠించు శ్లోకములు

స్వస్తి ప్రజాభ్యః పరిపాలయంతాం న్యాయ్యేన మార్గేణ మహీం మహీశాః ।
గోబ్రాహ్మణేభ్యః శుభమస్తు నిత్యం లోకాస్సమస్తాః సుఖినో భవంతు ॥

కాలేవర్షతు పర్జన్యః పృథివీ సస్యశాలినీ ।
దేశోఽయం క్షోభరహితో బ్రాహ్మణాస్సంతు నిర్భయాః ॥

అపుత్రాః పుత్రిణస్సంతు పుత్రిణస్సంతు పౌత్రిణః ।
అధనాస్సధనాస్సంతు జీవంతు శరదాం శతమ్ ॥

చరితం రఘునాథస్య శతకోటి ప్రవిస్తరమ్ ।
ఏకైక మక్షరం ప్రోక్తం మహాపాతకనాశనమ్ ॥

శృణ్వన్ రామాయణం భక్త్యా యః పాదం పదమేవ వా ।
స యాతి బ్రహ్మణః స్థానం బ్రహ్మణా పూజ్యతే సదా ॥

రామాయ రామభద్రాయ రామచంద్రాయ వేధసే ।
రఘునాథాయ నాథాయ సీతాయాః పతయే నమః ॥

లాభస్తేషాం జయస్తేషాం కుతస్తేషాం పరాభవ ।
యేషామిందీవరశ్యామో హృదయస్థో జనార్దనః ॥

మంగళం కోసలేంద్రాయ మహనీయ గుణాబ్ధయే ।
చక్రవర్తి తనూజాయ సార్వభౌమాయ మంగళమ్ ॥

అమృతోత్పాదనే దైత్యాన్ ఘ్నతో వజ్రధరస్య యత్ ।
అదితిర్మంగళం ప్రాదాత్ తత్తే భవతు మంగళమ్ ॥

త్రీన్ విక్రమాన్ ప్రక్రమతో విష్ణోరమిత తేజసః ।
యదాసీన్మంగళం రామ తత్తే భవతు మంగళమ్ ॥

ఋతవస్సాగరా ద్వీపాః వేదా లోకా దిశశ్చ తే ।
మంగళాని మహాబాహో దిశంతు తవ సర్వదా ॥

వేదవేదాంత వేద్యాయ మేఘశ్యామలమూర్తయే ।
పుంసాం మోహనరూపాయ పుణ్యశ్లోకాయ మంగళమ్ ॥

విశ్వామిత్రాంతరంగాయ మిథిలానగరీపతేః ।
భాగ్యానాం పరిపాకాయ భవ్యరూపాయ మంగళమ్ ॥

పితృభక్తాయ సతతం భ్రాతృభిస్సహ సీతయా ।
నందితాఖిలలోకాయ రామభద్రాయ మంగళమ్ ॥

త్యక్తసాకేతవాసాయ చిత్రకూట విహారిణే ।
సేవ్యాయ సర్వయమినాం ధీరోదాత్తాయ మంగళమ్ ॥

సౌమిత్రిణా చ జానక్యా చాపబాణాసిధారిణే ।
సంసేవ్యాయ సదా భక్త్యా స్వామినే మమ మంగళమ్ ॥

దండకారణ్యవాసాయ ఖండితామరశత్రవే ।
గృధ్రరాజాయ భక్తాయ ముక్తిదాయాస్తు మంగళమ్ ॥

సాదరం శబరీదత్తఫలమూలాభిలాషిణే ।
సౌలభ్యపరిపూర్ణాయ సత్త్వోద్రిక్తాయ మంగళమ్ ॥

హనుమత్సమవేతాయ హరీశాభీష్టదాయినే ।
వాలిప్రమథనాయాస్తు మహాధీరాయ మంగళమ్ ॥

శ్రీమతే రఘువీరాయ సేతూల్లంఘితసింధవే ।
జితరాక్షసరాజాయ రణధీరాయ మంగళమ్ ॥

విభీషణకృతే ప్రీత్యా లంకాభీష్టప్రదాయినే ।
సర్వలోకశరణ్యాయ రామచంద్రాయ మంగళమ్ ॥

బ్రహ్మాదిదేవసేవ్యాయ బ్రహ్మణ్యాయ మహాత్మనే ।
జానకీప్రాణనాథాయ రఘునాథాయ మంగళమ్ ॥

యన్మంగళం సహస్రసాక్షే సర్వదేవ నమస్కృతే ।
వృత్రనాశే సమభవత్ తత్తే భవతు మంగళమ్ ॥

యన్మంగళం సుపర్ణస్య వినతాకల్పయత్ పురా ।
అమృతం ప్రార్థయానస్య తత్తే భవతు మంగళమ్ ॥

ఆసాద్య నగరీం దివ్యామ్ అభిషిక్తాయ సీతయా ।
రాజాధిరాజరాజాయ రామభద్రాయ మంగళమ్ ॥

మంగళాశాసనపరైః మదాచార్యపురోగమైః
సర్వైశ్చ పూర్వైరాచార్యై సత్కృతాయాస్తు మంగళమ్ ॥

కాయేన వాచా మనసేంద్రియైర్వా
బుద్ధ్యా౽౽త్మనా వా ప్రకృతేస్స్వభావాత్
కరోమి యద్యత్ సకలం పరస్మై
నారాయణేతి సమర్పయామి ॥

శ్రీపారాశర్య పురాణోక్త శ్రీమద్రామాయణ మాహాత్మ్యమ్

త్రివర్గఫలకామేన విసదుద్ధరణేచ్ఛునా ।
శ్రీమత్సురకాండస్య పాఠః కార్యో విజానతా ॥

శాంతికర్మణి సర్వత్ర తథా దుస్స్వప్న దర్శనే ।
గ్రహపీడాసు చోగ్రాసు రోగేషు విషమేషుచ ॥

అరణ్యే ప్రాంతరే వాపి శస్త్రచోరాగ్ని పీడాని ।
సర్వా స్వాపత్సు ఘోరాసు నైతస్మా త్తారకం పరమ్ ॥

శ్రీమత్సుందరకాండస్య సప్తసర్గస్యభిపాఠతః ।
మహారాజ్యాదిసంపత్తి ర్లభ్యతే దుర్ల భాపి వా ॥

ఆయుష్కామో లభే దాయు ర్ధనకామో ధనాన్యపి ।
శ్రీకామః శ్రియమాప్నోపి క్షితికామస్తథా క్షితిమ్ ॥

విద్యాకామస్తథా విద్యాం స్త్రీకామశ్చ తథా స్త్రియమ్ ।
ఆరోగ్యకామ స్త్వారోగ్యం సప్తసర్గ్యభిపాఠనాత్ ॥

యదాయదాహి రామస్య వృత్తం పిపఠిషేద్బుధః ।
తదా తదా తు "ధర్మాత్మ" త్యేత న్మాల మనుంజపేత్ ॥

శ్రీరామ చరణాంబోజ ద్వంద్వం ధ్యాయన్ ప్రసన్నధీః ।
సకృదేవేతి చరమశ్లోకం చ శుభదం జపేత్ ॥

ఉమాసంహితాయామ్
శ్రీమద్రామాయణ మాహాత్మ్యమ్

శ్రీరామ ప్రాతిపదిక మవశేనాపి సంగృణన్ ।
ముక్తిం ప్రాప్నోతి మనుజః కింపున ర్బుద్ధిపూర్వకమ్ ॥

రాశబ్దోచ్చారణాదేవ పాతకా దేహపంజరాత్ ।
నిర్యాం త్యాయాంతి పాపాని మవర్ణదర్శనాత్ పునః ॥

రాశబ్దోచ్చారణే జాతే వక్త్రాత్ పాపం విగచ్ఛతి ।
మకార శ్రవణే జాతే భస్మీభావం గమిష్యతి ॥

రామేతి రామచంద్రేతి రామభద్రేతి వా మనుమ్ ।
యావజ్జీవం జపన్ మర్త్యో జీవన్ముక్తో న సంశయః ॥

రామాయణస్య మాహాత్మ్యం వక్తుం వర్షశతైరపి ।
అశక్యం విస్తరా ద్వక్తుం సంక్షేపా ద్వచ్మి సాంప్రతమ్ ॥

రామాయణస్య వాక్యం వా పాదం వా పదమేవ వా ।
భుక్త్యంతే తు ప్రయుంజానో బ్రహ్మభూయాయ కల్పతే ॥

రామాయణ కథా మేవ యే శృణ్వంతి నరోత్తమా ।
విధూతపాపాస్తే యాంతి బ్రహ్మలోక మనామయమ్ ॥

తత్త్వసంగ్రహే రామాయణే

సంసార తాపయుక్తానాం జంతూనాం హతచేతసామ్ ।
శ్రీమద్రామాయణాఖ్యా పీయూషం భేషజం స్మృతమ్ ॥

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - ప్రథమస్సర్గః (1)

సీతారాముల దండకారణ్య ప్రవేశము, మునుల స్వాగతసత్కారాలు

ప్రవిశ్య తు మహారణ్యం
దండకారణ్యమాత్మవాన్
దదర్శ రామో దుర్ధర్షః
తాపసాశ్రమమండలమ్. 1

కుశచీరపరిక్షిప్తం
బ్రాహ్మ్యా లక్ష్మ్యా సమావృతమ్.
యథా ప్రదీప్తం దుర్దర్శం
గగనే సూర్యమండలమ్. 2

శరణ్యం సర్వభూతానాం
సుసమ్మృష్టాజిరం తథా
మృగైర్బహుభిరాకీర్ణం
పక్షిసంఘైః సమావృతమ్. 3

పూజితం చ ప్రనృత్తం చ
నిత్యమప్సరసాం గణైః
విశాలైరగ్నిశరణైః
స్రుగ్భాండైరజినైః కుశైః. 4

సమిద్భిస్తోయకలశైః
ఫలమూలైశ్చ శోభితమ్
ఆరణ్యైశ్చ మహావృక్షైః
పుణ్యైః స్వాదుఫలైర్వృతమ్. 5

బలిహోమార్చితం పుణ్యం
బ్రహ్మఘోషనినాదితమ్
పుష్పైర్వన్యైః పరిక్షిప్తం
పద్మిన్యా చ సపద్మయా. 6

ఫలమూలాశనైర్దాంతైః
చీరకృష్ణాజినాంబరైః
సూర్యవైశ్వానరాభైశ్చ
పురాణైర్మునిభిర్వృతమ్. 7

పుణ్యైశ్చ నియతాహారైః
శోభితం పరమర్షిభిః
తద్బ్రహ్మభవనప్రఖ్యం
బ్రహ్మఘోషనినాదితమ్
బ్రహ్మవిద్భిర్మహాభాగైః
బ్రాహ్మణైరుపశోభితమ్. 8

స దృష్ట్వా రాఘవః శ్రీమాన్
తాపసాశ్రమమండలమ్
అభ్యగచ్ఛన్ మహాతేజా
విజ్యం కృత్వా మహద్ధనుః. 9

దివ్యజ్ఞానోపపన్నాస్తే
రామం దృష్ట్వా మహర్షయః

అభ్యగచ్ఛన్ స్తథా ప్రీతా
వైదేహీం చ యశస్వినీమ్. 10

తే తం సోమమివోద్యంతం
దృష్ట్వా వై ధర్మచారిణః.
లక్ష్మణం చైవ దృష్ట్వా తు
వైదేహీం చ యశస్వినీమ్
మంగళాని ప్రయుంజానాః
ప్రత్యగృహ్ణన్ దృఢవ్రతాః. 11

రూపసంహననం లక్ష్మీం
సౌకుమార్యం సువేషతామ్
దదృశుర్విస్మితాకారా
రామస్య వనవాసినః. 12

వైదేహీం లక్ష్మణం రామం
నేత్రైరనిమిషైరివ
ఆశ్చర్యభూతాన్ దదృశుః
సర్వే తే వనచారిణః. 13

అత్రైనం హి మహాభాగాః
సర్వభూతహితే రతమ్
అతిథిం పర్ణశాలాయాం
రాఘవం సన్న్యవేశయన్. 14

తతో రామస్య సత్కృత్య
విధినా పావకోపమాః
ఆజహ్రుస్తే మహాభాగాః
సలిలం ధర్మచారిణః. 15

మూలం పుష్పం ఫలం వన్యమ్
ఆశ్రమం చ మహాత్మనః
నివేదయిత్వా ధర్మజ్ఞాః
తతః ప్రాంజలయోఽబ్రువన్. 16

ధర్మపాలో జనస్యాస్య
శరణ్యస్త్వం మహాయశాః
పూజనీయశ్చ మాన్యశ్చ
రాజా దండధరో గురుః. 17

ఇంద్రస్యేహ చతుర్భాగః
ప్రజా రక్షతి రాఘవ
రాజా తస్మాద్వరాన్ భోగాన్
భుంక్తే లోకనమస్కృతః. 18

తే వయం భవతా రక్ష్యా
భవద్విషయవాసినః
నగరస్థో వనస్థో వా త్వం
నో రాజా జనేశ్వరః. 19

న్యస్తదండా వయం రాజన్
జితక్రోధా జితేంద్రియాః
రక్షితవ్యాస్త్వయా శశ్వత్
గర్భభూతాస్తపోధనాః. 20

ఏవముక్త్వా ఫలైర్మూలైః
పుష్పైర్వన్యైశ్చ రాఘవమ్
అన్యైశ్చ వివిధాహారైః
సలక్ష్మణమపూజయన్. 21

తథాఽన్యే తాపసాః సిద్ధా
రామం వైశ్వానరోపమాః
న్యాయవృత్తా యథాన్యాయం
తర్పయామాసురీశ్వరమ్. 22

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే ప్రథమస్సర్గః *(1)*

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ -ద్వితీయస్సర్గః (2)

సీతమ్మను లాగిన విరాధుడు, శ్రీరాముని పరితాపము ఊరడించిన లక్ష్మణుడు

కృతాతిథ్యోఽథ రామస్తు
సూర్యస్యోదయనం ప్రతి
ఆమంత్ర్య స మునీన్ సర్వాన్
వనమేవాన్వగాహత. 1

నానామృగగణాకీర్ణం
శార్దూలవృక సేవితమ్
ధ్వస్తవృక్షలతాగుల్మం
దదర్శ సలిలాశయమ్. 2

నిష్కూజనానాశకుని
ఝిల్లికాగణనాదితమ్
లక్ష్మణానుగతో రామో
వనమధ్యం దదర్శ హ. 3

సీతయా సహ కాకుత్ స్థః
తస్మిన్ ఘోరమృగాయుతే
దదర్శ గిరిశృంగాభం
పురుషాదం మహాస్వనమ్. 4

గంభీరాక్షం మహావక్త్రం
వికటం విషమోదరమ్
బీభత్సం విషమం దీర్ఘం
వికృతం ఘోరదర్శనమ్. 5

వసానం చర్మ వైయాఘ్రం
వసార్ద్రం రుధిరోక్షితమ్
త్రాసనం సర్వభూతానాం
వ్యాదితాస్యమివాంతకమ్. 6

త్రీన్ సింహాన్ చతురో వ్యాఘ్రాన్
ద్వౌ వృకౌ పృషతాన్ దశ
సవిషాణం వసాదిగ్ధం
గజస్య చ శిరో మహత్
అవసజ్యాఽఽయసే శూలే
వినదంతం మహాస్వనమ్. 7

స రామం లక్ష్మణం చైవ
సీతాం దృష్ట్వా చ మైథిలీమ్
అభ్యధావత సంక్రుద్ధః
ప్రజాః కాల ఇవాంతకః. 8

స కృత్వా భైరవం నాదం
చాలయన్నివ మేదినీమ్
అంకేనాదాయ వైదేహీమ్
అపక్రమ్య తతోఽబ్రవీత్. 9

యువాం జటాచీరధరౌ
సభార్యౌ క్షీణజీవితౌ

ప్రవిష్టౌ దండకారణ్యం
శరచాపాసిధారిణౌ. 10

కథం తాపసయోర్వాం చ
వాసః ప్రమదయా సహ
అధర్మచారిణౌ పాపౌ కౌ
యువాం మునిదూషకౌ. 11

అహం వనమిదం దుర్గం
విరాధో నామ రాక్షసః
చరామి సాయుధో నిత్యమ్
ఋషిమాంసాని భక్షయన్. 12

ఇయం నారీ వరారోహా
మమ భార్యా భవిష్యతి
యువయోః పాపయోశ్చాహం
పాస్యామి రుధిరం మృధే. 13

తస్యైవం బ్రువతో ధృష్టం
విరాధస్య దురాత్మనః. 14

శ్రుత్వా సగర్వితం వాక్యం
సంభ్రాంతా జనకాత్మజా
సీతా ప్రావేపతోద్వేగాత్
ప్రవాతే కదళీ యథా. 15

తాం దృష్ట్వా రాఘవః సీతాం
విరాధాంకగతాం శుభామ్
అబ్రవీల్లక్ష్మణం వాక్యం
ముఖేన పరిశుష్యతా. 16

పశ్య సౌమ్య నరేంద్రస్య
జనకస్యాఽఽత్మసంభవామ్
మమ భార్యాం శుభాచారాం
విరాధాంకే ప్రవేశితామ్

అత్యంతసుఖసంవృద్ధాం
రాజపుత్రీం యశస్వినీమ్. 17

యదభిప్రేతమస్మాసు
ప్రియం వరవృతం చ యత్

కైకేయ్యాస్తు సుసంపన్నం
క్షిప్రమద్యైవ లక్ష్మణ. 18

యా న తుష్యతి రాజ్యేన
పుత్రార్థే దీర్ఘదర్శినీ. 19

యయాఽహం సర్వభూతానాం
హితః ప్రస్థాపితో వనమ్
అద్యేదానీం సకామా సా
యా మాతా మమమధ్యమా. 20

పరస్పర్శాత్తు వైదేహ్యా
న దుఃఖతరమస్తి మే
పితుర్వియోగాత్ సౌమిత్రే
స్వరాజ్యహరణాత్ తథా 21

ఇతి బ్రువతి కాకుత్స్థే
బాష్పశోకపరిప్లుతే
అబ్రవీల్లక్ష్మణః క్రుద్ధో
రుద్ధో నాగ ఇవ శ్వసన్. 22

అనాథ ఇవ భూతానాం
నాథస్త్వం వాసవోపమః
మయా ప్రేష్యేణ కాకుత్స్థ
కిమర్థం పరితప్యసే. 23

శరేణ నిహతస్యాద్య
మయా క్రుద్ధేన రక్షసః.
విరాధస్య గతాసోర్హి
మహీ పాస్యతి శోణితమ్. 24

రాజ్యకామే మమ క్రోధో
భరతే యో బభూవ హ
తం విరాధే ప్రమోక్ష్యామి
వజ్రీ వజ్రమివాచలే. 25

మమ భుజబలవేగవేగితః
పతతు శరోఽస్య మహాన్ మహోరసి
వ్యపనయతు తనోశ్చ జీవితం
పతతు తతస్స మహీం విఘూర్ణితః. 26

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే ద్వితీయస్సర్గః (2)

శ్రీరామ నామం
మరువాం
మరువాం

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - తృతీయస్సర్గః (3)

రామలక్ష్మణులను తన భుజముపై మోసుకుపోయిన విరాధుడు

ఇత్యుక్త్వా లక్ష్మణః శ్రీమాన్
రాక్షసం ప్రహసన్నివ
కో భవాన్ వనమభ్యేత్య
చరిష్యతి యథాసుఖమ్. 1

అథోవాచ పునర్వాక్యం
విరాధః పూరయన్ వనమ్
ఆత్మానం పృచ్ఛతో బ్రూతం
కౌ యువాం క్వ గమిష్యథః. 2

త మువాచ తతో రామో
రాక్షసం జ్వలితాననమ్
పృచ్ఛంతం సుమహాతేజా
ఇక్ష్వాకుకులమాత్మనః. 3

క్షత్త్రియౌ వృత్తసంపన్నౌ
విద్ధి నౌ వనగోచరౌ
త్వాం తు వేదితుమిచ్ఛావః
కస్త్వం చరసి దండకాన్. 4

తమువాచ విరాధస్తు
రామం సత్యపరాక్రమమ్
హంత వక్ష్యామి తే రాజన్
నిబోధ మమ రాఘవ. 5

పుత్త్రః కిల జయస్యాహం
మమ మాతా శతహ్రదా
విరాధ ఇతి మామాహుః
పృథివ్యాం సర్వరాక్షసాః. 6

తపసా చాపి మే ప్రాప్తా
బ్రహ్మణో హి ప్రసాదజా
శస్త్రేణావధ్యతా లోకేఽ
చ్ఛేద్యాభేద్యత్వమేవ చ. 7

ఉత్సృజ్య ప్రమదామేనామ్
అనపేక్షౌ యథాగతమ్
త్వరమాణౌ పలాయేథాం
న వాం జీవితమాదదే. 6

తం రామః ప్రత్యువాచేదం
కోపసంరక్తలోచనః
రాక్షసం వికృతాకారం
విరాధం పాపచేతసమ్. 9

క్షుద్ర ధిక్ త్వాం తు హీనార్థం
మృత్యుమన్వేషసే ధ్రువమ్
రణే సంప్రాప్స్యసే తిష్ఠ న
మే జీవన్ గమిష్యాసి. 10

తతః సజ్యం ధనుః కృత్వా
రామః సునిశితాన్ శరాన్
సుశీఘ్రమభిసంధాయ
రాక్షసం నిజఘాన హ. 11

ధనుషా జ్యాగుణవతా
సప్త బాణాన్ ముమోచ హ
రుక్మపుంఖాన్ మహావేగాన్
సుపర్ణానిలతుల్యగాన్. 12

తే శరీరం విరాధస్య
భిత్త్వా ఽబర్హిణవాససః.
నిపేతుః శోణితా దిగ్ధా
ధరణ్యాం పావకోపమాః. 13

స విద్ధో న్యస్య వైదేహీం
శూలముద్యమ్య రాక్షసః
అభ్యద్రవత్ సుసంక్రుద్ధః
తదా రామం సలక్ష్మణమ్. 14

స వినద్య మహానాదం
శూలం శక్రధ్వజోపమమ్
ప్రగృహ్యాశోభత తదా
వ్యాత్తానన ఇవాంతకః. 15

అథ తౌ భ్రాతరౌ దీప్తం
శరవర్షం వవర్షతుః
విరాధే రాక్షసే తస్మిన్
కాలాంతకయమోపమే. 16

స ప్రహస్య మహారౌద్రః
స్థిత్వాఽజృంభత రాక్షసః
జృంభమాణస్య తే బాణాః
కాయాన్నిష్పేతురాశుగాః. 17

స్పర్శాత్తు వరదానేన
ప్రాణాన్ సంరోధ్య రాక్షసః
విరాధః శూలముద్యమ్య
రాఘవావభ్యధావత. 18

తచ్ఛూలం వజ్రసంకాశం
గగనే జ్వలనోపమమ్
ద్వాభ్యాం శరాభ్యాం చిచ్ఛేద
రామః శస్త్రభృతాం వరః. 19

తద్రామవిశిఖచ్ఛిన్నం
శూలం తస్యకరాద్భువి
పపాతాఽశనినా ఛిన్నం
మేరోరివ శిలాతలమ్. 20

తౌ ఖడ్గౌ క్షిప్రముద్యమ్య
కృష్ణసర్పోపమౌ శుభౌ
తూర్ణమాపేతతుస్తస్య తదా
ప్రహరతాం బలాత్. 21

స వధ్యమానః సుభృశం
బాహుభ్యాం పరిరభ్య తౌ
అప్రకంప్యౌ నరవ్యాఘ్రౌ
రౌద్రః ప్రస్థాతుమైచ్ఛత. 22

తస్యాభిప్రాయమాజ్ఞాయ
రామో లక్ష్మణమబ్రవీత్
వహత్వయమ్ అలం తావత్
పథాఽనేన తు రాక్షసః. 23

యథా చేచ్ఛతి సౌమిత్రే
తథా వహతు రాక్షసః
అయమేవ హి నః పంథా
యేన యాతి నిశాచరః. 24

స తు స్వబలవీర్యేణ
సముత్క్షిప్య నిశాచరః
బాలావివ స్కంధగతౌ
చకారాతిబలౌ తతః. 25

తావారోప్య తతః స్కంధం
రాఘవౌ రజనీచరః
విరాధో నినదన్ ఘోరం
జగామాభిముఖో వనమ్. 26

వనం మహామేఘనిభం ప్రవిష్టో
ద్రుమైర్మహద్భిర్వివిధైరుపేతమ్
నానావిధైః పక్షిశతైర్విచిత్రం
శివాయుతం వ్యాళమృగైర్వికీర్ణమ్. 27

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే
ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే తృతీయస్సర్గః (3)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - చతుర్థస్సర్గః (4)

విరాధుని వధించి శాపవిముక్తి కలిగించిన రామలక్ష్మణులు

హ్రియమాణౌ తు తౌ దృష్ట్వా
వైదేహీ రామలక్ష్మణౌ
ఉచ్చైః స్వరేణ చుక్రోశ
ప్రగృహ్య సుభుజా భుజౌ. 1

ఏష దాశరథీ రామః
సత్యవాన్ శీలవాన్ శుచిః
రక్షసా రౌద్రరూపేణ
హ్రియతే సహలక్ష్మణః. 2

మాం వృకా భక్షయిష్యంతి
శార్దూలా ద్వీపినస్తథా
మాం హరోత్సృజ్య కాకుత్స్థౌ
నమస్తే రాక్షసోత్తమ. 3

తస్యాస్తద్వచనం శ్రుత్వా
వైదేహ్యా రామలక్ష్మణౌ
వేగం ప్రచక్రతుర్వీరౌ
వధే తస్య దురాత్మనః. 4

తస్య రౌద్రస్య సౌమిత్రిః
సవ్యబాహుం బభంజ హ
రామస్తు దక్షిణం బాహుం
తరసా తస్య రక్షసః. 5

స భగ్నబాహుః సంవిగ్నో
నిపపాతాஉஉశు రాక్షసః
ధరణ్యాం మేఘసంకాశో
వజ్రభిన్న ఇవాచలః. 6

ముష్టిభిర్జానుభిః పద్భిః
సూదయంతౌ తు రాక్షసమ్
ఉద్యమ్యోద్యమ్య చాప్యేనం
స్థండిలే నిష్పిపేషతుః. 7

స విద్ధో బహుభిర్బాణైః
ఖడ్గాభ్యాం చ పరిక్షతః
నిష్పిష్టో బహుధా భూమౌ
న మమార స రాక్షసః. 8

తం ప్రేక్ష్య రామః సుభృశమ్
అవధ్యమ్ అచలోపమమ్
భయేష్వభయదః శ్రీమాన్
ఇదం వచనమబ్రవీత్. 9

తపసా పురుషవ్యాఘ్ర
రాక్షసోஉయం న శక్యతే
శస్త్రేణ యుధి నిర్జేతుం
రాక్షసః నిఖనావహే. 10

తచ్ఛ్రుత్వా రాఘవేణోక్తం
రాక్షసః ప్రశ్రితం వచః
ఇదం ప్రోవాచ కాకుత్స్థం
విరాధః పురుషర్షభమ్. 11

హతోఽస్మి పురుషవ్యాఘ్ర
శక్రతుల్యబలేన వై
మయాతు పూర్వం త్వంమోహాత్
న జ్ఞాతః పురుషర్షభః. 12

కౌసల్యాసుప్రజా రామ
తాత త్వం విదితో మయా
వైదేహీ చ మహాభాగా
లక్ష్మణశ్చ మహాయశాః. 13

అపి శాపాదహం ఘోరాం
ప్రవిష్టో రాక్షసీం తనుమ్
తుంబురుర్నామ గంధర్వః
శప్తో వైశ్రవణేన హ. 14

ప్రసాద్యమానశ్చ మయా
సోఽబ్రవీన్మాం మహాయశాః
యదా దాశరథీ రామః
త్వాం వధిష్యతి సంయుగే
తదా ప్రకృతిమాపన్నో
భవాన్ స్వర్గం గమిష్యతి. 15

ఇతి వైశ్రవణో రాజా
రంభాసక్తం పురాఽనఘ
అనుపస్థీయమానో మాం
సంక్రుద్ధో వ్యాజహార హ. 16

తవ ప్రసాదాన్ముక్తోఽహమ్
అభిశాపాత్ సుదారుణాత్
భువనం స్వం గమిష్యామి
స్వస్తి వోఽస్తు పరంతప. 17

ఇతో వసతి ధర్మాత్మా
శరభంగః ప్రతాపవాన్. 18

అధ్యర్ధయోజనే తాత
మహర్షిః సూర్యసన్నిభః
తం క్షిప్రమభిగచ్ఛ త్వం
స తే శ్రేయో విధాస్యతి. 19

అవటే చాపి మాం రామ
ప్రక్షిప్య కుశలీ వ్రజ
రక్షసాం గతసత్త్వానామ్
ఏష ధర్మః సనాతనః
అవటే యే నిధీయంతే
తేషాం లోకాః సనాతనాః. 20

ఏవముక్త్వా తు కాకుత్స్థం
విరాధః శరపీడితః
బభూవ స్వర్గసంప్రాప్తో
న్యస్తదేహో మహాబలః. 21

తచ్ఛ్రుత్వా రాఘవో వాక్యం
లక్ష్మణం వ్యాదిదేశ హ. 22

కుంజరస్యేవ రౌద్రస్య
రాక్షసస్యాస్య లక్ష్మణ
వనేఽస్మిన్ సుమహత్ శ్వభ్రం
ఖన్యతాం రౌద్రకర్మణః. 23

ఇత్యుక్త్వా లక్ష్మణం రామః
ప్రదరః ఖన్యతామితి
తస్థౌ విరాధమాక్రమ్య
కంఠే పాదేన వీర్యవాన్. 24

తతః ఖనిత్రమాదాయ
లక్ష్మణః శ్వభ్రముత్తమమ్
అఖనత్ పార్శ్వతస్తస్య
విరాధస్య మహాత్మనః. 25

తం ముక్తకంఠం నిష్పిప్య
శంకుకర్ణం మహాస్వనమ్
విరాధం ప్రాక్షిపచ్ఛ్వభ్రే
నదంతం భైరవస్వనమ్. 26

తమాహవే నిర్జితమాశు విక్రమౌ
స్థిరావుభౌ సంయతి రామలక్ష్మణౌ
ముదాన్వితౌ చిక్షిపతుర్భయావహం
నదంతముత్క్షిప్య బిలే తు రాక్షసమ్. 27

అవధ్యతాం ప్రేక్ష్య మహాసురస్య తౌ
శితేన శస్త్రేణ తదా నరర్షభౌ
సమర్థ్య చాత్యర్థవిశారదావుభౌ
బిలే విరాధస్య వధం ప్రచక్రతుః. 28

స్వయం విరాధేన హి మృత్యురాత్మనః
ప్రసహ్య రామేణ వధార్థమీప్సితః
నివేదితః కాననచారిణా స్వయం
న మే వధః శస్త్రకృతో భవేదితి. 29

తదేవ రామేణ నిశమ్య భాషితం
కృతా మతిస్తస్య బిలప్రవేశనే
బిలం చ రామేణ బలేన రక్షసా
ప్రవేశ్యమానేన వనం వినాదితమ్. 30

ప్రహృష్టరూపావివ రామలక్ష్మణౌ
విరాధముర్వ్యాః ప్రదరే నిహత్య తౌ
ననందతుర్వీతభయౌ మహావనే
శిలాభిరంతర్దధతుశ్చ రాక్షసమ్. 31

తతస్తు తౌ కాంచనచిత్రకార్ముకౌ
నిహత్య రక్షః పరిగృహ్య మైథిలీమ్
విజహ్రతుస్తౌ ముదితౌ మహావనే
దివి స్థితౌ చంద్రదివాకరావివ. 32

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే చతుర్థస్సర్గః. (4)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - పంచమస్సర్గః (5)

శరభంగమహర్షి ఆశ్రమమునకు చేరుకున్న సీతారామలక్ష్మణులు

హత్వా తు తం భీమబలం
విరాధం రాక్షసం వనే.
తతః సీతాం పరిష్వజ్య
సమాశ్వాస్య చ వీర్యవాన్
అబ్రవీల్లక్ష్మణం రామో
భ్రాతరం దీప్తతేజసమ్. 1

కష్టం వనమిదం దుర్గం
న చ స్మ వనగోచరాః
అభిగచ్ఛామహే శీఘ్రం
శరభంగం తపోధనమ్. 2

ఆశ్రమం శరభంగస్య
రాఘవోఽభిజగామ హ
తస్య దేవప్రభావస్య
తపసా భావితాత్మనః. 3

సమీపే శరభంగస్య
దదర్శ మహదద్భుతమ్
విభ్రాజమానం వపుషా
సూర్యవైశ్వానరోపమమ్. 4

అవరుహ్యా రథోత్సంగాత్
ఆకాశే విబుధానుగమ్
అసంస్పృశంతం వసుధాం
దదర్శ విబుధేశ్వరమ్. 5

సుప్రభాభరణం దేవం
విరజోఽంబరధారిణమ్
తద్విధైరేవ బహుభిః
పూజ్యమానం మహాత్మభిః. 6

హరిభిర్వాజిభిర్యుక్తమ్
అంతరిక్షగతం రథమ్
దదర్శాదూరతస్తస్య
తరుణాదిత్యసన్నిభమ్. 7

పాండురాభ్రఘనప్రఖ్యం
చంద్రమండలసన్నిభమ్
అపశ్యద్విమలం ఛత్రం
చిత్రమాల్యోపశోభితమ్. 8

చామరవ్యజనే చాగ్ర్యే
రుక్మదండే మహాధనే
గృహీతే వరనారీభ్యాం
ధూయమానే చ మూర్ధని. 9

గంధర్వామరసిద్ధాశ్చ
బహవః పరమర్షయః

అంతరిక్షగతం దేవం
వాగ్భిరగ్ర్యాభిరీడిరే. 10

సహ సంభాషమాణే తు
శరభంగేన వాసవే
దృష్ట్వా శతక్రతుం తత్ర
రామో లక్ష్మణమబ్రవీత్. 11

రామోఽథ రథముద్దిశ్య
లక్ష్మణాయప్రదర్శయన్. 12

అర్చిష్మంతం శ్రియా జుష్టమ్
అద్భుతం పశ్య లక్ష్మణ
ప్రతపంతమివాఽఽదిత్యమ్
అంతరిక్షగతం రథమ్. 13

యే హయాః పురుహూతస్య
పురా శక్రస్య నః శ్రుతాః
అంతరిక్షగతా దివ్యాః త
ఇమే హరయో ధ్రువమ్. 14

ఇమే చ పురుషవ్యాఘ్రా
యే తిష్ఠంత్యభితో రథమ్
శతం శతం కుండలినో
యువానః ఖడ్గపాణయః. 15

విస్తీర్ణవిపులోరస్కాః
పరిఘాఽఽయతబాహవః
శోణాంశువసనాః సర్వే
వ్యాఘ్రా ఇవ దురాసదాః. 16

ఉరోదేశేషు సర్వేషాం
హారా జ్వలనసన్నిభాః
రూపం బిభ్రతి సౌమిత్రే
పంచవింశతివార్షికమ్. 17

ఏతద్ధి కిల దేవానాం
వయో భవతి నిత్యదా
యథేమే పురుషవ్యాఘ్రా
దృశ్యంతే ప్రియదర్శనాః. 18

ఇహైవ సహ వైదేహ్యా
ముహూర్తం తిష్ఠ లక్ష్మణ
యావజ్జానామ్యహం వ్యక్తం
క ఏష ద్యుతిమాన్ రథే. 19

తమేవముక్త్వా సౌమిత్రిమ్
ఇహైవ స్థీయతామితి.
అభిచక్రామ కాకుత్స్థః
శరభంగాశ్రమం ప్రతి. 20

తతః సమభిగచ్ఛంతం
ప్రేక్ష్య రామం శచీపతిః
శరభంగమనుప్రాప్య
వివిక్త ఇదమబ్రవీత్. 21

ఇహోపయాత్యసౌ రామో
యావన్మాం నాభిభాషతే
నిష్ఠాం నయతు తావత్తు
తతో మాం ద్రష్టుమర్హతి. 22

జితవంతం కృతార్థం చ
ద్రష్టాఽహమచిరాదిమమ్
కర్మ హ్యనేన కర్తవ్యం
మహదన్యైః సుదుష్కరమ్
నిష్పాదయిత్వా తత్కర్మ
తతో మాం ద్రష్టుమర్హతి. 23

ఇతి వజ్రీ తమామంత్ర్య
మానయిత్వా చ తాపసమ్
రథేన హరియుక్తేన
యయౌ దివమరిందమః. 24

ప్రయాతే తు సహస్రాక్షే
రాఘవః సపరిచ్ఛదమ్
అగ్నిహోత్రముపాసీనం
శరభంగముపాగమత్. 25

తస్య పాదౌ చ సంగృహ్య
రామః సీతా చ లక్ష్మణః
నిషేదుః సమనుజ్ఞాతా
లబ్ధవాసా నిమంత్రితాః. 26

తతః శక్రోపయానం తు
పర్యపృచ్ఛత్ స రాఘవః
శరభంగశ్చ తత్సర్వం
రాఘవాయ న్యవేదయత్. 27

మామేష వరదో రామ
బ్రహ్మలోకం నినీషతి
జితముగ్రేణ తపసా
దుష్ప్రాపమకృతాత్మభిః. 28

అహం జ్ఞాత్వా నరవ్యాఘ్ర
వర్తమానమదూరతః
బ్రహ్మలోకం న గచ్ఛామి
త్వామదృష్ట్వా ప్రియాతిథిమ్. 29

త్వయాఽహం పురుషవ్యాఘ్ర
ధార్మికేణ మహాత్మనా
సమాగమ్య గమిష్యామి
త్రిదివం దేవసేవితమ్. 30

అక్షయా నరశార్దూల
మయా లోకా జితాః శుభాః
బ్రాహ్మ్యశ్చ నాకపృష్ఠ్యాశ్చ
ప్రతిగృహ్ణీష్వ మామకాన్. 31

ఏవముక్తో నరవ్యాఘ్రః
సర్వశాస్త్ర విశారదః
ఋషిణా శరభంగేణ
రాఘవో వాక్యమబ్రవీత్. 32

అహమేవాహరిష్యామి
సర్వాలోకాన్ మహామునే
ఆవాసం త్వహమిచ్ఛామి
ప్రదిష్టమిహ కాననే. 33

రాఘవేణైవముక్తస్తు
శక్రతుల్యబలేన వై

శరభంగో మహాప్రాజ్ఞః
పునరేవాబ్రవీద్వచః. 34

ఇహ రామ మహాతేజాః
సుతీక్ష్ణో నామ ధార్మికః
వసత్యరణ్యే ధర్మాత్మా
స తే శ్రేయో విధాస్యతి. 35

సుతీక్ష్ణమభిగచ్ఛ త్వం
శుచౌ దేశే తపస్వినమ్
రమణీయే వనోద్దేశే
స తే వాసం విధాస్యతి. 36

ఇమాం మందాకినీం రామ
ప్రతిస్రోతామనువ్రజ
నదీం పుష్పోడుపవహాం
తత్ర తత్ర గమిష్యసి. 37

ఏష పంథా నరవ్యాఘ్ర
ముహూర్తం పశ్య తాత మామ్
యావజ్జహామి గాత్రాణి
జీర్ణాం త్వచమివోరగః. 38

తతోఽగ్నిం సుసమాధాయ
హుత్వా చాజ్యేన మంత్రవిత్
శరభంగో మహాతేజాః
ప్రవివేశ హుతాశనమ్. 39

తస్య రోమాణి కేశాంశ్చ
దదాహాగ్నిర్మహాత్మనః
జీర్ణాం త్వచం తథాఽస్థీని
యచ్చ మాంసం సశోణితమ్. 40

రామస్తు విస్మితో భ్రాత్రా
భార్యాయా చ సహాత్మవాన్. 41

స చ పావకసంకాశః
కుమారః సమపద్యత
ఉత్థాయాగ్నిచయాత్ తస్మాత్
శరంభంగో వ్యరోచత. 42

స లోకాన్ ఆహితాగ్నీనామ్
ఋషీణాం చ మహాత్మనామ్
దేవానాం చ వ్యతిక్రమ్య
బ్రహ్మలోకం వ్యరోచత. 43

స పుణ్యకర్మా భువనే
ద్విజర్షభః పితామహం
సానుచరం దదర్శ హ
పితామహశ్చాపి సమీక్ష్య
తం ద్విజం ననంద
సుస్వాగతమిత్యువాచ హ. 44

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే పంచమస్సర్గః (5)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - షష్ఠస్సర్గః (6)

రాక్షసుల బాధలనుంచి కాపాడమని శ్రీరాముని కోరిన మునులు

శరభంగే దివం యాతే
మునిసంఘాః సమాగతాః.
అభ్యంగచ్ఛంత కాకుత్స్థం
రామం జ్వలితతేజసమ్. 1

వైఖానసా వాలఖిల్యాః
సంప్రక్షాళా మరీచిపాః
అశ్మకుట్టాశ్చ బహవః
పత్రాహారాశ్చ ధార్మికాః. 2

దంతోలూఖలినశ్చైవ
తథైవోన్మజ్జకాః పరే
గాత్రశయ్యా అశయ్యాశ్చ
తథైవాభ్రావకాశకాః. 3

మునయః సలిలాహారా
వాయుభక్షాస్తథా పరే.
ఆకాశనిలయాశ్చైవ
తథా స్థండిలశాయినః. 4

వ్రతోపవాసినో దాంతాః
తథాఽర్ద్రపటవాససః
సజపాశ్చ తపోనిత్యాః
తథా పంచతపోఽన్వితాః. 5

సర్వే బ్రాహ్మ్యా శ్రియా జుష్టా
దృఢయోగాః సమాహితాః
శరభంగాశ్రమే రామమ్
అభిజగ్ముశ్చ తాపసాః. 6

అభిగమ్య చ ధర్మజ్ఞా
రామం ధర్మభృతాం వరమ్
ఊచుః పరమధర్మజ్ఞమ్
ఋషిసంఘాః సమాహితాః. 7

త్వమిక్ష్వాకుకులస్యాస్య
పృథివ్యాశ్చ మహారథ
ప్రధానశ్చాసి నాథశ్చ
దేవానాం మఘవానివ. 8

విశ్రుతః త్రిషు లోకేషు
యశసా విక్రమేణ చ
పితృభక్తిశ్చ సత్యం చ
త్వయి ధర్మశ్చ పుష్కలః. 9

త్వామాసాద్య మహాత్మానం
ధర్మజ్ఞం ధర్మవత్సలమ్
అర్థిత్వాన్నాథ వక్ష్యామః
తచ్చ నః క్షంతుమర్హసి. 10

అధర్మస్తు మహాం స్తాత
భవేత్ తస్య మహీపతేః
యో హరేద్బలిషడ్భాగాం
న చ రక్షతి పుత్రవత్. 11

యుంజానః స్వానివ ప్రాణాన్
ప్రాణైరిష్టాన్ సుతానివ
నిత్యయుక్తః సదా రక్షన్
సర్వాన్ విషయవాసినః. 12

ప్రాప్నోతి శాశ్వతీం రామ
కీర్తిం స బహువార్షికీమ్
బ్రహ్మణః స్థానమాసాద్య
తత్ర చాపి మహీయతే. 13

యత్ కరోతి పరం ధర్మం
మునిర్మూలఫలాశనః
తత్ర రాజ్ఞశ్చతుర్భాగః
ప్రజా ధర్మేణ రక్షితః. 14

సోఽయం బ్రాహ్మణభూయిష్ఠో
వానప్రస్థగణో మహాన్
త్వన్నాథోఽనాథవద్రామ
రాక్షసైర్వధ్యతే భృశమ్. 15

ఏహి పశ్య శరీరాణి
మునీనాం భావితాత్మనామ్
హతానాం రాక్షసైర్ఘోరైః
బహూనాం బహుధా వనే. 16

పంపానదీనివాసానామ్
అనుమందాకినీమపి
చిత్రకూటాలయానాం చ
క్రియతే కదనం మహత్. 17

ఏవం వయం న మృష్యామో
విప్రకారం తపస్వినామ్
క్రియమాణం వనే ఘోరం
రక్షోభిర్భీమకర్మభిః. 18

తతస్త్వాం శరణార్థం చ
శరణ్యం సముపస్థితాః
పరిపాలయ నో రామ
వధ్యమానాన్ నిశాచరైః. 19

పరా త్వత్తో గతిర్వీర
పృథివ్యాం నోపపద్యతే
పరిపాలయ నః సర్వాన్
రాక్షసేభ్యో నృపాత్మజ. 20

ఏతచ్ఛ్రుత్వా తు కాకుత్స్థః
తాపసానాం తపస్వినామ్
ఇదం ప్రోవాచ ధర్మాత్మా
సర్వానేవ తపస్వినః. 21

నైవ మర్హథ మాం వక్తుమ్
ఆజ్ఞాప్తోఽహం తపస్వినామ్
కేవలేనాత్మకార్యేణ
ప్రవేష్టవ్యం మయా వనమ్. 22

విప్రకారమపాక్రష్టుం
రాక్షసైర్భవతామిమమ్
పితుస్తు నిర్దేశకరః
ప్రవిష్టోఽహమిదం వనమ్. 23

భవతామర్థసిద్ధ్యర్థమ్
ఆగతోఽహం యదృచ్ఛయా
తస్య మేఽయం వనే వాసో
భవిష్యతి మహాఫలః. 24

తపస్వినాం రణే శత్రూన్
హంతుమిచ్ఛామి రాక్షసాన్
పశ్యంతు వీర్యమ్ ఋషయః
సభ్రాతుర్మే తపోధనాః. 25

దత్త్వాఽభయం చాపి తపోధనాః
ధర్మే ధృతాత్మా సహ లక్ష్మణేన
తపోధనైనాం సభాజ్యవృత్తః
సుతీక్ష్ణమేవాభిజగామ వీరః. 26

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే షష్ఠస్సర్గః (6)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - సప్తమస్సర్గః (7)

శ్రీరామునికి సుతీక్ష్ణ మహర్షి అతిథిసత్కారములు

రామస్తు సహితో భ్రాత్రా
సీతయా చ పరంతపః.
సుతీక్ష్ణస్యాశ్రమపదం
జగామ సహ తైర్ద్విజైః. 1

స గత్వా దూరమధ్వానం
నదీస్తీర్త్వా బహూదకాః
దదర్శ విపులం శైలం
మహామేఘమివోన్నతమ్. 2

తత స్తదిక్ష్వాకువరౌ
సంతతం వివిధైర్ద్రుమైః
కాననం తౌ వివిశతుః
సీతయా సహ రాఘవౌ. 3

ప్రవిష్టస్తు వనం ఘోరం
బహుపుష్పఫలద్రుమమ్
దదర్శాఽఽశ్రమమేకాంతే
చీరమాలాపరిష్కృతమ్. 4

తత్ర తాపసమాసీనం
మలపంకజటాధరమ్
రామస్సుతీక్ష్ణం విధివత్
తపోవృద్ధమభాషత. 5

రామోఽహమస్మి భగవన్
భవంతం ద్రష్టుమాగతః
త్వం మాఽభివద ధర్మజ్ఞ
మహర్షే సత్యవిక్రమ. 6

స నిరీక్ష్య తతో వీరం
రామం ధర్మభృతాం వరమ్
సమాశ్లిష్య చ బాహుభ్యామ్
ఇదం వచనమబ్రవీత్. 7

స్వాగతం ఖలు తే వీర
రామ ధర్మభృతాం వర
ఆశ్రమోఽయంత్వయాఽఽక్రాంతః
సనాథ ఇవ సాంప్రతమ్. 8

ప్రతీక్షమాణస్త్వామేవ
నారోహేఽహం మహాయశః
దేవలోకమితో వీర
దేహం త్యక్త్వా మహీతలే. 9

చిత్రకూటముపాదాయ
రాజ్యభ్రష్టోఽసి మే శ్రుతః. 10

ఇహోపయాతః కాకుత్స్థ
దేవరాజశ్శతక్రతుః

ఉపాగమ్య చ మాం దేవో
మహాదేవస్సురేశ్వరః
సర్వాన్ లోకాన్ జితానాహ
మమ పుణ్యేన కర్మణా. 11

తేషు దేవర్షిజుష్టేషు
జితేషు తపసా మయా
మత్ప్రసాదాత్ సభార్యస్త్వం
విహరస్వ సలక్ష్మణః. 12

తముగ్రతపసా యుక్తం
మహర్షిం సత్యవాదినమ్
ప్రత్యువాచాత్మవాన్ రామః
బ్రహ్మాణమివ కాశ్యపః. 13

అహమేవాహరిష్యామి
సర్వాన్ లోకాన్ మహామునే
ఆవాసం త్వహమిచ్ఛామి
ప్రదిష్టమిహ కాననే. 14

భవాన్ సర్వత్ర కుశలః
సర్వభూతహితే రతః
ఆఖ్యాతః శరభంగేణ
గౌతమేన మహాత్మనా. 15

ఏవముక్తస్తు రామేణ
మహర్షిర్లోకవిశ్రుతః
అబ్రవీన్మధురం వాక్యం
హర్షేణ మహతాఽఽప్లుతః. 16

అయమేవాశ్రమో రామ
గుణవాన్ రమ్యతామిహ
ఋషిసంఘానుచరితః
సదా మూలఫలాన్వితః. 17

ఇమమాశ్రమమాగమ్య
మృగసంఘా మహాయశః
అటిత్వా ప్రతిగచ్ఛంతి
లోభయిత్వాఽకుతోభయాః
నాఽన్యో దోషో భవేదత్ర
మృగేభ్యోఽన్యత్ర విద్ధి వై. 18

తచ్ఛ్రుత్వా వచనం తస్య
మహర్షేర్లక్ష్మణాగ్రజః
ఉవాచ వచనం ధీరో
వికృష్య సశరం ధనుః. 19

తానహం సుమహాభాగ
మృగసంఘాన్ సమాగతాన్
హన్యాం నిశితధారేణ
శరేణాశనివర్చసా. 20

భవాన్ తత్రాభిషజ్యేత
కిం స్యాత్ కృచ్ఛ్రతరం తతః
ఏతస్మిన్నాశ్రమే వాసం
చిరం తు న సమర్థయే. 21

తమేవముక్త్వా వరదం
రామః సంధ్యాముపాగమత్. 22

అన్వాస్య పశ్చిమాం సంధ్యాం
తత్ర వాసమకల్పయత్
సుతీక్ష్ణస్యాఽఽశ్రమే రమ్యే
సీతయా లక్ష్మణేన చ. 23

తతఃశుభం తాపసభోజ్యమన్నం
స్వయం సుతీక్ష్ణః పురుషర్షభాభ్యామ్
తాభ్యాం సుసత్కృత్య దదౌ మహాత్మా
సంధ్యానివృత్తౌ రజనీమవేక్ష్య. 24

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే సప్తమస్సర్గః (7)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - అష్టమస్సర్గః (8)

మునులతో దండకారణ్యమునకు బయలుదేరిన సీతారామలక్ష్మణులు

రామస్తు సహసౌమిత్రిః
సుతీక్ష్ణేనాభిపూజితః.
పరిణామ్య నిశాం తత్ర
ప్రభాతే ప్రత్యబుధ్యత. 1

ఉత్థాయ తు యథాకాలం
రాఘవః సహ సీతయా
ఉపాస్పృశత్ సుశీతేన
జలేనోత్పలగంధినా. 2

అథ తేఽగ్నిం సురాంశ్చైవ
వైదేహీ రామలక్ష్మణౌ
కాల్యం విధివదభ్యర్చ్య
తపస్విశరణే వనే. 3

ఉదయంతం దినకరం
దృష్ట్వా విగతకల్మషాః
సుతీక్ష్ణభిగమ్యేదం
శ్లక్ష్ణం వచనమబ్రువన్. 4

సుఖోషితాః స్మ భగవన్
త్వయా పూజ్యేన పూజితాః
ఆపృచ్ఛామః ప్రయాస్యామో
మునయస్త్వరయంతి నః. 5

త్వరామహే వయం ద్రష్టుం
కృత్స్నమాశ్రమమండలమ్
ఋషీణాం పుణ్యశీలానాం
దండకారణ్యవాసినామ్. 6

అభ్యనుజ్ఞాతుమిచ్ఛామః
సహైభిర్మునిపుంగవైః
ధర్మనిత్యైస్తపోదాంతైః
విశిఖైరివ పావకైః. 7

అవిషహ్యాతపో యావత్
సూర్యో నాఽతివిరాజతే
అమార్గేణాఽఽగతాం లక్ష్మీం
ప్రాప్యేవాన్వయవర్జితః. 8

తావదిచ్ఛామహే గంతుమ్
ఇత్యుక్త్వా చరణౌ మునేః
వవందే సహసౌమిత్రిః
సీతయా సహ రాఘవః. 9

తౌ సంస్పృశంతౌ చరణౌ
ఉత్థాప్య మునిపుంగవః
గాఢమాలింగ్య సస్నేహమ్
ఇదం వచనమబ్రవీత్. 10

అరిష్టం గచ్ఛ పంథానం
రామ సౌమిత్రిణా సహ
సీతయా చాఽఽనయా సార్ధం
ఛాయయేవానువృత్తయా. 11

పశ్యాఽఽఽశ్రమపదం రమ్యం
దండకారణ్యవాసినామ్
ఏషాం తపస్వినాం వీర
తపసా భావితాత్మనామ్. 12

సప్రాజ్యఫలమూలాని
పుష్పితాని వనాని చ
ప్రశస్తమృగయూథాని
శాంతపక్షిగణాని చ. 13

ఫుల్లపంకజషండాని
ప్రసన్నసలిలాని చ
కారండవవికీర్ణాని
తటాకాని సరాంసి చ. 14

ద్రక్ష్యసే దృష్టిరమ్యాణి
గిరిప్రస్రవణాని చ.
రమణీయాన్యరణ్యాని
మయూరాభిరుతాని చ. 15

గమ్యతాం వత్స సౌమిత్రే
భవానపి చ గచ్ఛతు
ఆగంతవ్యం త్వయా తాత
పునరేవాశ్రమం మమ. 16

ఏవముక్తస్తథేత్యుక్త్వా
కాకుత్స్థః సహలక్ష్మణః
ప్రదక్షిణం మునిం కృత్వా
ప్రస్థాతుముపచక్రమే. 17

తతః శుభతరే తూణీ
ధనుషీ చాయతేక్షణా
దదౌ సీతా తయోర్భ్రాత్రోః
ఖడ్గౌ చ విమలౌ తతః. 18

ఆబధ్య చ శుభే తూణీ
చాపౌ చాదాయ సస్వనౌ
నిష్క్రాంతావాశ్రమాద్గంతుమ్
ఉభౌ తౌ రామలక్ష్మణౌ. 19

శ్రీమంతౌ రూపసంపన్నౌ
దీపమానౌ స్వతేజసా
ప్రస్థితౌ ధృతచాపౌ తౌ
సీతయా సహ రాఘవౌ. 20

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే అష్టమస్సర్గః *(8)*

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - నవమస్సర్గః (9)

వైరము లేకనే రాక్షసులను చంపాలనుకున్న శ్రీరాముని ప్రశ్నించిన సీతమ్మ

సుతీక్ష్ణేనాభ్యనుజ్ఞాతం
ప్రస్థితం రఘునందనమ్
హృద్యయా స్నిగ్ధయా వాచా
భర్తారమిదమబ్రవీత్. 1

అయం ధర్మః సుసూక్ష్మేణ
విధినా ప్రాప్యతే మహాన్
నివృత్తేన తు శక్యోఽయం
వ్యసనాత్ కామజాదిహ. 2

త్రీణ్యేవ వ్యసనాన్యత్ర
కామజాని భవంత్యుత
మిథ్యావాక్యం పరమకం
తస్మాద్గురుతరావుభౌ
పరదారాభిగమనం
వినా వైరం చ రౌద్రతా. 3

మిథ్యావాక్యం న తే భూతం
న భవిష్యతి రాఘవ
కుతోఽభిలాషణం స్త్రీణాం
పరేషాం ధర్మనాశనమ్. 4

తవ నాస్తి మనుష్యేంద్ర
న చాభూత్ తే కదాచన
మనస్యపి తథా రామ
న చైతద్విద్యతే క్వచిత్. 5

స్వదారనిరతస్త్వం చ
నిత్యమేవ నృపాత్మజ
ధర్మిష్ఠః సత్యసంధశ్చ
పితుర్నిర్దేశకారకః. 6

సత్యసంధ మహాభాగ
శ్రీమన్ లక్ష్మణపూర్వజ
త్వయి సత్యం చ ధర్మశ్చ
త్వయి సర్వం ప్రతిష్ఠితమ్. 7

తచ్చ సర్వం మహాబాహో
శక్యం ధర్తుం జితేంద్రియైః
తవ వశ్యేంద్రియత్వం చ
జానామి శుభదర్శన. 8

తృతీయం యదిదం రౌద్రం
పరప్రాణాభిహింసనమ్
నిర్వైరం క్రియతే మోహాత్
తచ్చ తే సముపస్థితమ్. 9

ప్రతిజ్ఞాతస్త్వయా వీర
దండకారణ్యవాసినామ్

ఋషీణాం రక్షణార్థాయ
వధస్సంయతి రక్షసామ్. 10

ఏతన్నిమిత్తం చ వనం
దండకా ఇతి విశ్రుతమ్
ప్రస్థితస్త్వం సహ భ్రాత్రా
ధృతబాణశరాసనః. 11

తత స్త్వాం ప్రస్థితం దృష్ట్వా
మమ చింతాకులం మనః
త్వద్వృత్తం చింతయంత్యా వై
భవేన్నిశ్శ్రేయసం హితమ్. 12

న హి మే రోచతే వీర
గమనం దండకాన్ ప్రతి
కారణం తత్ర వక్ష్యామి
వదంత్యాః శ్రూయతాంమమ. 13

త్వం హి బాణధనుష్పాణిః
భ్రాత్రా సహ వనం గతః
దృష్ట్వా వనచరాన్ సర్వాన్
కచ్చిత్ కుర్యాః శరవ్యయమ్. 14

క్షత్రియాణామపి ధనుః
హుతాశస్యేంధనాని చ
సమీపతః స్థితం తేజో
బలముచ్ఛ్రయతే భృశమ్. 15

పురా కిల మహాబాహో
తపస్వీ సత్యవాక్ఛుచిః
కస్మింశ్చిదభవత్ పుణ్యే
వనే రతమృగద్విజే. 16

తస్యైవ తపసో విఘ్నం
కర్తుమింద్రః శచీపతిః
ఖడ్గపాణిరథాగచ్ఛత్
ఆశ్రమం భటరూపధృత్. 17

తస్మింస్తదాశ్రమపదే
నిశితః ఖడ్గ ఉత్తమః
స న్యాసవిధినా దత్తః
పుణ్యే తపసి తిష్ఠతః. 18

స తచ్ఛస్త్రమనుప్రాప్య
న్యాసరక్షణతత్పరః
వనే తం విచరత్యేవ
రక్షన్ ప్రత్యయమాత్మనః. 19

యత్ర గచ్ఛత్యుపాదాతుం
మూలాని చ ఫలాని చ
న వినా యాతి తం ఖడ్గం
న్యాసరక్షణతత్పరః. 20

నిత్యం శస్త్రం పరివహన్
క్రమేణ స తపోధనః
చకార రౌద్రీం స్వాం బుద్ధిం
త్యక్త్వా తపసి నిశ్చయమ్. 21

తత స్స రౌద్రేఽభిరతః
ప్రమత్తోఽధర్మకర్శితః

తస్య శస్త్రస్య సంవాసాత్
జగామ నరకం మునిః. 22

ఏవమేతత్ పురా వృత్తం
శస్త్రసంయోగకారణమ్. 23

అగ్నిసంయోగవద్ధేతుః
శస్త్రసంయోగ ఉచ్యతే
స్నేహాచ్చ బహుమానాచ్చ
స్మారయే త్వాం న శిక్షయే. 24

న కథంచన సా కార్యా
గృహీతధనుషా త్వయా
బుద్ధిర్వైరం వినా హంతుం
రాక్షసాన్ దండకాశ్రితాన్
అపరాధం వినా హంతుం
లోకాన్ వీర న కామయే. 25

క్షత్రియాణాం తు వీరాణాం
వనేషు నిరతాత్మనామ్
ధనుషా కార్యమేతావత్
ఆర్తానాం అభిరక్షణమ్. 26

క్వచ శస్త్రం క్వ చ వనం
క్వ చ క్షాత్రం తపః క్వచ
వ్యావిద్ధమిదమస్మాభిః
దేశధర్మస్తు పూజ్యతామ్. 27

తదార్య కలుషా బుద్ధిః
జాయతే శస్త్రసేవనాత్
పునర్గత్వా త్వయోధ్యాం
క్షత్రధర్మం చరిష్యసి. 28

అక్షయా తు భవేత్ ప్రీతిః
శ్వశ్రూశ్వశురయోర్మమ
యది రాజ్యం పరిత్యజ్య
భవేస్త్వం నిరతో మునిః. 29

ధర్మాదర్థః ప్రభవతి
ధర్మాత్ ప్రభవతే సుఖమ్
ధర్మేణ లభతే సర్వం
ధర్మసారమిదం జగత్. 30

ఆత్మానం నియమైస్తైస్తైః
కర్శయిత్వా ప్రయత్నతః
ప్రాప్యతే నిపుణైర్ధర్మో
న సుఖాల్లభ్యతే సుఖమ్. 31

నిత్యం శుచిమతిస్సౌమ్య
చర ధర్మం తపోవనే
సర్వం హి విదితం తుభ్యం
త్రైలోక్యమపి తత్త్వతః. 32

స్త్రీచాపలాదేతదుదాహృతం మే
ధర్మం చ వక్తుం తవ కస్సమర్థః
విచార్య బుద్ధ్యా తు సహానుజేన
యద్రోచతే తత్ కురు మాచిరేణ. 34

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే నవమస్సర్గః (9)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - దశమస్సర్గః (10)

ఎన్నటికీ ప్రతిజ్ఞా భంగమునకు పాల్పడనని సీతమ్మకు చెప్పిన శ్రీరాముడు

వాక్యమేతత్ తు వైదేహ్యా
వ్యాహృతం భర్తృభక్తయా
శ్రుత్వా ధర్మే స్థితో రామః
ప్రత్యువాచాథ మైథిలీమ్. 1

హితముక్తం త్వయా దేవి
స్నిగ్ధయా సదృశం వచః
కులం వ్యపదిశంత్యా చ
ధర్మజ్ఞే జనకాత్మజే. 2

కిం తు వక్ష్యామ్యహం దేవి
త్వయైవోక్తమిదం వచః
క్షత్రియైర్ధార్యతే చాపో
నార్తశబ్దో భవేదితి. 3

తే చార్తా దండకారణ్యే
మునయః సంశితవ్రతాః
మాం సీతే స్వయమాగమ్య
శరణ్యాః శరణం గతాః. 4

వసంతో ధర్మనిరతా
వనే మూలఫలాశనాః
న లభంతే సుఖం భీతా
రాక్షసైః క్రూరకర్మభిః. 5

కాలే కాలే చ నిరతా
నియమైర్వివిధైర్వనే
భక్ష్యంతే రాక్షసైర్భీమైః
నరమాంసోపజీవిభిః. 6

తే భక్ష్యమాణా మునయో
దండకారణ్యవాసినః
అస్మానభ్యవపద్యేతి
మామూచుర్ద్విజసత్తమా. 7

మయా తు వచనం శ్రుత్వా
తేషామేవం ముఖాచ్చ్యుతమ్
కృత్వా చరణశుశ్రూషాం
వాక్యమేతదుదాహృతమ్. 8

ప్రసీదంతు భవంతో మే
హ్రీరేషా హి మమాతులా
యదీదృశైరహం విప్రైః
ఉపస్థేయైరుపస్థితః
కిం కరోమీతి చ మయా
వ్యాహృతం ద్విజసన్నిధౌ. 9

సర్వైరేతైః సమాగమ్య
వాగియం సముదాహృతా. 10

రాక్షసైర్దండకారణ్యే
బహుభిః కామరూపిభిః
అర్దితాః స్మ దృఢం రామ
భవాన్ నస్త్రత్ర రక్షతు. 11

హోమకాలేషు సంప్రాప్తాః
పర్వకాలేషు చానఘ
ధర్షయంతి సుదుర్ధర్షా
రాక్షసాః పిశితాశనాః. 12

రాక్షసైర్ధర్షితానాం చ
తాపసానాం తపస్వినామ్
గతిం మృగయమాణానాం
భవాన్ నః పరమా గతిః. 13

కామం తపఃప్రభావేన
శక్తా హంతుం నిశాచరాన్
చిరార్జితం తు నేచ్ఛామః
తపః ఖండయితుం వయమ్. 14

బహువిఘ్నం తపో నిత్యం
దుశ్చరం చైవ రాఘవ
తేన శాపం న ముంచామో
భక్ష్యమాణాశ్చ రాక్షసైః. 15

తదర్ద్యమానాన్ రక్షోభిః
దండకారణ్యవాసిభిః
రక్ష నస్త్వం సహ భ్రాత్రా
త్వన్నాథా హి వయం వనే. 16

మయా చైతద్వచః శ్రుత్వా
కార్త్స్న్యేన పరిపాలనమ్
ఋషీణాం దండకారణ్యే
సంశ్రుతం జనకాత్మజే. 17

సంశ్రుత్య చ న శక్ష్యామి
జీవమానః ప్రతిశ్రవమ్
మునీనామన్యథా కర్తుం
సత్యమిష్టం హి మే సదా. 18

అప్యహం జీవితం జహ్యాం
త్వాం వా సీతే సలక్ష్మణామ్
న తు ప్రతిజ్ఞాం సంశ్రుత్య
బ్రాహ్మణేభ్యో విశేషతః. 19

తదవశ్యం మయా కార్యమ్
ఋషీణాం పరిపాలనమ్
అనుక్తేనాపి వైదేహి
ప్రతిజ్ఞాయ తు కిం పునః. 20

మమ స్నేహాచ్చ సౌహార్దాత్
ఇదముక్తం త్వయాఽనఘే
పరితుష్టోస్మ్యహం సీతే
న హ్యనిష్టోఽనుశిష్యతే. 21

సదృశం చానురూపం చ
కులస్య తవ చాత్మనః
సధర్మచారిణీ మే త్వం
ప్రాణేభ్యోఽపి గరీయసీ. 22

ఇత్యేవముక్త్వా వచనం మహాత్మా రామో ధనుష్మాన్ సహ లక్ష్మణేన
సీతాం ప్రియాం మైథిలరాజపుత్రీమ్ జగామ రమ్యాణి తపోవనాని. 23

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే దశమస్సర్గః (10)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - ఏకాదశస్సర్గః (11)

అగస్త్యమహర్షి ఆశ్రమమునకు చేరుకున్న సీతారామలక్ష్మణులు

అగ్రతః ప్రయయౌ రామః
సీతా మధ్యే సుమధ్యమా
పృష్ఠతస్తు ధనుష్పాణిః
లక్ష్మణోఽనుజగామ హ. 1

తౌ పశ్యమానౌ వివిధాన్
శైలప్రస్థాన్ వనాని చ
నదీశ్చ వివిధా రమ్యా
జగ్మతుః సీతయా సహ. 2

సారసాంశ్చక్రవాకాంశ్చ
నదీపులినచారిణః
సరాంసి చ సపద్మాని
యుక్తాని జలజైః ఖగైః. 3

యూథబద్ధాంశ్చ పృషతాన్
మదోన్మత్తాన్ విషాణినః
మహిషాంశ్చ వరాహాంశ్చ
నాగాంశ్చ ద్రుమవైరిణః. 4

తే గత్వా దూరమధ్వానం
లంబమానే దివాకరే
దదృశుః సహితా రమ్యం
తటాకం యోజనాయతమ్. 5

పద్మపుష్కరసంబాధం
గజయూథైరలంకృతమ్
సారసైర్హంసకాదంబైః
సంకులం జలచారిభిః. 6

ప్రసన్నసలిలే రమ్యే
తస్మిన్ సరసి శుశ్రువే
గీతవాదిత్రనిర్ఘోషో
న తు కశ్చన దృశ్యతే. 7

తతః కౌతూహలాద్రామో
లక్ష్మణశ్చ మహాబలః
మునిం ధర్మభృతం నామ
ప్రష్టుం సముపచక్రమే. 8

ఇదమత్యద్భుతం శ్రుత్వా
సర్వేషాం నో మహామునే
కౌతూహలం మహజ్జాతం
కిమిదం సాధు కథ్యతామ్. 9

వక్తవ్యం యది చేద్విప్రో
నాతిగుహ్యమపి ప్రభో. 10

తేనైవముక్తో ధర్మాత్మా
రాఘవేణ మునిస్తదా

ప్రభవం సరసః కృత్స్నమ్
ఆఖ్యాతుముపచక్రమే. 11

ఇదం పంచాప్సరో నామ
తటాకం సార్వకాలికమ్
నిర్మితం తపసా రామ
మునినా మాండకర్ణినా. 12

సహి తేపే తపస్తీవ్రం
మాండకర్ణిర్మహామునిః
దశవర్షసహస్రాణి
వాయుభక్షో జలాశ్రయః. 13

తతః ప్రవ్యథితాః సర్వే
దేవాః సాగ్నిపురోగమాః
అబ్రువన్ వచనం
సర్వే పరస్పరసమాగతాః. 14

అస్మాకం కస్యచిత్ స్థానమ్
ఏష ప్రార్థయతే మునిః
ఇతి సంవిగ్నమనసః
సర్వే తే త్రిదివౌకసః. 15

తత్ర కర్తుం తపోవిఘ్నం
దేవైః సర్వైర్నియోజితాః
ప్రధానాప్సరసః పంచ
విద్యుచ్చలితవర్చసః. 16

అప్సరోభిస్తతస్తాభిః
మునిర్దృష్టపరావరః
నీతో మదనవశ్యత్వం
సురాణాం కార్యసిద్ధయే. 17

తాశ్చైవాప్సరసః పంచ
మునేః పత్నీత్వమాగతాః
తటాకే నిర్మితం తాసామ్
అస్మిన్నంతర్హితం గృహమ్. 18

తథైవాప్సరసః పంచ
నివసంత్యో యథాసుఖమ్
రమయంతి తపోయోగాత్
మునిం యౌవనమాస్థితమ్. 19

తాసాం సంక్రీడమానానామ్
ఏష వాదిత్రనిస్స్వనః
శ్రూయతే భూషణోన్మిశ్రో
గీతశబ్దో మనోహరః. 20

ఆశ్చర్యమితి తస్యైతత్
వచనం భావితాత్మనః
రాఘవః ప్రతిజగ్రాహ
సహ భ్రాత్రా మహాయశాః. 21

ఏవం కథయమానస్య
దదర్శాఽఽశ్రమమండలమ్
కుశచీరపరిక్షిప్తం
బ్రాహ్మ్యా లక్ష్మ్యా సమావృతమ్. 22

ప్రవిశ్య సహ వైదేహ్యా
లక్ష్మణేన చ రాఘవః

ఉవాస మునిభిః సర్వైః
పూజ్యమానో మహాయశాః. 23

తదా తస్మిన్సకాకుత్థ్సః
శ్రీమత్యాశ్రమమండలే
ఉషిత్వా తు సుఖం తత్ర
పూజ్యమానో మహర్షిభిః. 24

జగామ చాశ్రమాన్ తేషాం
పర్యాయేణ తపస్వినామ్
యేషాముషితవాన్ పూర్వం
సకాశే స మహాస్త్రవిత్. 25

క్వచిత్ పరిదశాన్ మాసాన్
ఏకం సంవత్సరం క్వచిత్
క్వచిత్ చతురో మాసాన్
పంచ షట్చాపరాన్ క్వచిత్. 26

అపరత్రాధికం మాసాత్
అప్యర్ధమధికం క్వచిత్
త్రీన్ మాసాన్ అష్టమాసాంశ్చ
రాఘవో న్యవసత్ సుఖమ్. 27

తథా సంవసతస్తస్య
మునీనామాశ్రమేషు వై
రమతశ్చానుకూల్యేన
యయుః సంవత్సరా దశ. 28

పరివృత్య చ ధర్మజ్ఞో
రాఘవః సహ సీతయా
సుతీక్ష్ణస్యాశ్రమం శ్రీమాన్
పునరేవాజగామ హ. 29

స తమాశ్రమమాసాద్య
మునిభిః ప్రతిపూజితః
తత్రాపి న్యవసద్రామః
కంచిత్ కాలమ్ అరిందమః. 30

అథాఽఽశ్రమస్థో వినయాత్
కదాచిత్ తం మహామునిమ్
ఉపాసీనః స కాకుత్స్థః
సుతీక్ష్ణమిదమబ్రవీత్. 31

అస్మిన్నరణ్యే భగవాన్
అగస్త్యో మునిసత్తమః
వసతీతి మయా నిత్యం
కథాః కథయతాం శ్రుతమ్. 32

న తు జానామి తం దేశం
వనస్యాస్య మహత్తయా
కుత్రాఽఽశ్రమమిదం పుణ్యం
మహర్షే స్తస్య ధీమతః. 33

ప్రసాదాత్ తత్ర భవతః
సానుజః సహ సీతయా
అగస్త్యమ్ అభిగచ్ఛేయమ్
అభివాదయితుం మునిమ్. 34

మనోరథో మహానేష
హృది మే పరివర్తతే

యద్యహం తం మునివరం
శుశ్రూషేయమపి స్వయమ్. 35

ఇతి రామస్య స మునిః
శ్రుత్వా ధర్మాత్మనో వచః
సుతీక్ష్ణః ప్రత్యువాచేదం
ప్రీతో దశరథాత్మజమ్. 36

అహమప్యేతదేవ త్వాం
వక్తుకామః సలక్ష్మణమ్
అగస్త్యమ్ అభిగచ్ఛేతి
సీతయా సహ రాఘవ. 37

దిష్ట్యా త్విదానీమర్థేఽస్మిన్
స్వయమేవ బ్రవీషి మామ్
అహమాఖ్యామి తే వత్స
యత్రాగస్త్యో మహామునిః. 38

యోజనాన్యాశ్రమాదస్మాత్
తథా చత్వారి వై తతః
దక్షిణేన మహాన్ శ్రీమాన్
అగస్త్యభ్రాతురాశ్రమః. 39

స్థలీప్రాయే వనోద్దేశే
పిప్పలీవనశోభితే
బహుపుష్పఫలే రమ్యే
నానాశకునినాదితే. 40

పద్మిన్యో వివిధాస్తత్ర
ప్రసన్నసలిలాశ్శివాః
హంసకారండవాకీర్ణాః
చక్రవాకోపశోభితాః. 41

తత్రైకాం రజనీం వ్యుష్య
ప్రభాతే రామ గమ్యతామ్
దక్షిణాం దిశమాస్థాయ
వనషండస్య పార్శ్వతః. 42

తత్రాగస్త్యాశ్రమపదం
గత్వా యోజనమంతరమ్
రమణీయే వనోద్దేశే
బహుపాదపసంవృతే. 43

రంస్యతే తత్ర వైదేహీ
లక్ష్మణశ్చ సహ త్వయా
స హి రమ్యో వనోద్దేశో
బహుపాదపసంకులః. 44

యది బుద్ధిః కృతా ద్రష్టుమ్
అగస్త్యం తం మహామునిమ్
అద్యైవ గమనే బుద్ధిం
రోచయస్వ మహాయశః. 45

ఇతి రామో మునేః శ్రుత్వా
సహ భ్రాత్రాఽభివాద్య చ
ప్రతస్థేఽగస్త్య ముద్దిశ్య
సానుజః సహ సీతయా. 46

పశ్యన్ వనాని రమ్యాణి
పర్వతాంశ్చాభ్రసన్నిభాన్

సరాంసి సరితశ్చైవ
పథి మార్గవశానుగాః. 47

సుతీక్ష్ణేనోపదిష్టేన
గత్వా తేన పథా సుఖమ్
ఇదం పరమసంహృష్టో
వాక్యం లక్ష్మణమబ్రవీత్. 48

ఏతదేవాశ్రమపదం
నూనం తస్య మహాత్మనః
అగస్త్యస్య మునేర్భ్రాతుః
దృశ్యతే పుణ్యకర్మణః. 49

యథాహి మే వనస్యాస్య
జ్ఞాతాః పథి సహస్రశః
సన్నతాః ఫలభారేణ
పుష్పభారేణ చ ద్రుమాః. 50

పిప్పలీనాం చ పక్వానాం
వనాదస్మాదుపాగతః
గంధోఽయం పవనోత్క్షిప్తః
సహసా కటుకోదయః. 51

తత్ర తత్ర చ దృశ్యంతే
సంక్షిప్తాః కాష్ఠసంచయాః
లూనాశ్చ పథి దృశ్యంతే
దర్భా వైడూర్యవర్చసః. 52

ఏతచ్చ వనమధ్యస్థం
కృష్ణాభ్రశిఖరోపమమ్
పావకస్యాశ్రమస్థస్య
ధూమాగ్రం సంప్రదృశ్యతే. 53

వివిక్తేషు చ తీరేషు
కృతస్నానా ద్విజాతయః
పుష్పోపహారం కుర్వంతి
కుసుమైః స్వయమార్జితైః. 54

తత్ సుతీక్ష్ణస్య వచనం
యథా సౌమ్య మయా శ్రుతమ్
అగస్త్యస్యాశ్రమో భ్రాతుః
నూనమేష భవిష్యతి. 55

నిగృహ్య తపసా మృత్యుం
లోకానాం హితకామ్యయా
యస్య భ్రాత్రా కృతేయం
దిక్ శరణ్యా పుణ్యకర్మణా. 56

ఇహైకదా కిల క్రూరో
వాతాపిరపి చేల్వలః
భ్రాతరౌ సహితావాస్తాం
బ్రాహ్మణఘ్నౌ మహాసురౌ. 57

ధారయన్ బ్రాహ్మణం రూపమ్
ఇల్వలః సంస్కృతం వదన్
ఆమంత్రయతి విప్రాన్ స్మ
శ్రాద్ధముద్దిశ్య నిర్ఘృణః. 58

భ్రాతరం సంస్కృతం కృత్వా
తతస్తం మేషరూపిణమ్

తాన్ ద్విజాన్ భోజయామాస
శ్రాద్ధదృష్టేన కర్మణా. 59

తతో భుక్తవతాం తేషాం
విప్రాణామిల్వలోఽబ్రవీత్
వాతాపే నిష్క్రమస్వేతి
స్వరేణ మహతా వదన్. 60

తతో భ్రాతుర్వచః శ్రుత్వా
వాతాపిర్మేషవన్నదన్
భిత్త్వా భిత్త్వా శరీరాణి
బ్రాహ్మణానాం వినిష్పతత్. 61

బ్రాహ్మణానాం సహస్రాణి
తైరేవం కామరూపిభిః
వినాశితాని సంహత్య
నిత్యశః పిశితాశనైః. 62

అగస్త్యేన తదా దేవైః
ప్రార్థితేన మహర్షిణా
అనుభూయ కిల శ్రాద్ధే
భక్షితః సమహాసురః. 63

తతః సంపన్నమిత్యుక్త్వా
దత్త్వా హస్తోదకం తతః
భ్రాతరం నిష్క్రమస్వేతి
చేల్వలః సోఽభ్యభాషత. 64

స తం తథా భాషమాణం
భ్రాతరం విప్రఘాతినమ్
అబ్రవీత్ ప్రహసన్ ధీమాన్
అగస్త్యో మునిసత్తమః. 65

కుతో నిష్క్రమితుం శక్తిః
మయా జీర్ణస్య రక్షసః
భ్రాతుస్తే మేషరూపస్య
గతస్య యమసాదనమ్. 66

అథ తస్య వచః శ్రుత్వా
భ్రాతుర్నిధనసంశ్రయమ్
ప్రధర్షయితుమారేభే
మునిం క్రోధాన్నిశాచరః. 67

సోఽభిద్రవన్మునిశ్రేష్ఠం
మునినా దీప్తతేజసా
చక్షుషాఽనలకల్పేన
నిర్దగ్ధో నిధనం గతః. 68

తస్యాయమాశ్రమో భ్రాతుః
తటాకవనశోభితః
విప్రానుకంపయా యేన
కర్మేదం దుష్కరం కృతమ్. 69

ఏవం కథయమానస్య
తస్య సౌమిత్రిణా సహ
రామస్యాస్తంగతః సూర్యః
సంధ్యాకాలోఽభ్యవర్తతః. 70

ఉపాస్య పశ్చిమాం సంధ్యాం
సహ భ్రాత్రా యథావిధి.

ప్రవివేశాఽఽశ్రమపదం
తమృషింసోఽభ్యవాదయత్ 71

సమ్యక్ ప్రతిగృహీతశ్చ
మునినా తేన రాఘవః
న్యవసత్ తాం నిశామేకాం
ప్రాశ్య మూలఫలాని చ. 72

తస్యాం రాత్ర్యాం వ్యతీతాయాం
విమలే సూర్యమండలే
భ్రాతరం తమగస్త్యస్య
హ్యామంత్రయత రాఘవః. 73

అభివాదయే త్వాం భగవన్
సుఖమధ్యుషితో నిశామ్
ఆమంత్రయే త్వాం గచ్ఛామి
గురుం తే ద్రష్టుమగ్రజమ్. 74

గమ్యతామితి తేనోక్తో
జగామ రఘునందనః
యథోద్దిష్టేన మార్గేణ
వనం తచ్చావలోకయన్. 75

నీవారాన్ పనసాన్ తాలాన్
తిమిశాన్ వంజులాన్ ధవాన్
చిరిబిల్వాన్ మధూకాంశ్చ
బిల్వానపి చ తిందుకాన్. 76

పుష్పితాన్ పుష్పితాగ్రాభిః
లతాభిరనువేష్టితాన్
దదర్శ రామః శతశః
తత్ర కాంతారపాదపాన్. 77

హస్తి హస్తైర్విమృదితాన్
వానరైరుపశోభితాన్
మత్తైః శకునిసంఘైశ్చ
శతశశ్చ ప్రణాదితాన్. 78

తతోఽబ్రవీత్ సమీపస్థం
రామో రాజీవలోచనః
పృష్ఠతోఽనుగతం వీరం
లక్ష్మణం లక్ష్మివర్ధనమ్. 79

స్నిగ్ధపత్రా యథా వృక్షా
యథా శాంతమృగద్విజాః
ఆశ్రమో నాతిదూరస్థో
మహర్షేర్భావితాత్మనః. 80

అగస్త్య ఇతి విఖ్యాతో
లోకే స్వేనైవ కర్మణా
ఆశ్రమో దృశ్యతే తస్య
పరిశ్రాంతశ్రమాపహః. 81

ప్రాజ్యధూమాకులవనః
చీరమాలాపరిష్కృతః
ప్రశాంత మృగయూథశ్చ
నానాశకునినాదితః. 82

తస్యేదమాశ్రమపదం
ప్రభావాద్యస్య రాక్షసైః
దిగియం దక్షిణా త్రాసాత్
దృశ్యతే నోపభుజ్యతే. 83

యదా ప్రభృతి చాక్రాంతా
దిగియం పుణ్యకర్మణా
తదా ప్రభృతి నిర్వైరాః
ప్రశాంతా రజనీచరాః. 84

నామ్నా చేయం భగవతో
దక్షిణా దిక్ప్రదక్షిణా
ప్రథితా త్రిషు లోకేషు
దుర్ధర్షా క్రూరకర్మభిః. 85

మార్గం నిరోద్ధుం నిరతో
భాస్కరస్యాచలోత్తమః
నిదేశం పాలయన్ యస్య
వింధ్యశ్శైలా న వర్ధతే. 86

అయం దీర్ఘాయుషస్తస్య
లోకే విశ్రుతకర్మణః
అగస్త్యస్యాఽఽశ్రమః శ్రీమాన్
వినీతజనసేవితః. 87

ఏష లోకార్చితః సాధుః
హితే నిత్యరతస్సతామ్
అస్మానభిగతానేష
శ్రేయసా యోజయిష్యతి. 88

ఆరాధయిష్యామ్యత్రాహమ్
అగస్త్యం తం మహామునిమ్
శేషం చ వనవాసస్య
సౌమ్య వత్స్యామ్యహం ప్రభో. 89

అత్ర దేవాః సగంధర్వాః
సిద్ధాశ్చ పరమర్షయః
అగస్త్యం నియతాహారం
సతతం పర్యుపాసతే. 90

నాత్ర జీవేన్మృషావాదీ
క్రూరో వా యది వా శఠః
నృశంసః కామవృత్తో
వా మునిరేష తథావిధః. 91

అత్ర దేవాశ్చ యక్షాశ్చ
నాగాశ్చ పతగైస్సహ
వసంతి నియతాహారా
ధర్మమారాధయిష్ణవః. 92

అత్ర సిద్ధా మహాత్మానో
విమానైః సూర్యసన్నిభైః
త్యక్తదేహా నవైర్దేహైః
స్వర్యాతాః పరమర్షయః. 93

యక్షత్వమ్ అమరత్వం
చ రాజ్యాని వివిధాని చ
అత్ర దేవాః ప్రయచ్ఛంతి
భూతైరారాధితాశ్శుభైః. 94

ఆగతాః స్మాఽఽశ్రమపదం
సౌమిత్రే ప్రవిశాగతః
నివేదయేహ మాం ప్రాప్తమ్
ఋషయే సీతయా సహ. 95

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే ఏకాదశస్సర్గః (11)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - ద్వాదశస్సర్గః (12)

శ్రీరామునికి దివ్యాస్త్రములను సమర్పించిన అగస్త్యమహర్షి

స ప్రవిశ్యాఽఽశ్రమపదం
లక్ష్మణో రాఘవానుజః
అగస్త్యశిష్యమ్ ఆసాద్య
వాక్యమేతదువాచ హ. 1

రాజా దశరథో నామ
జ్యేష్ఠస్తస్య సుతో బలీ
రామః ప్రాప్తో మునిం ద్రష్టుం
భార్యయా సహ సీతయా. 2

లక్ష్మణో నామ తస్యాహం
భ్రాతా త్వవరజో హితః
అనుకూలశ్చ భక్తశ్చ
యది తే శ్రోత్రమాగతః. 3

తే వయం వనమత్యుగ్రం
ప్రవిష్టాః పితృశాసనాత్
ద్రష్టుమిచ్ఛామహే సర్వే
భగవంతం నివేద్యతామ్. 4

తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా
లక్ష్మణస్య తపోధనః
తథేత్యుక్త్వాఽగ్నిశరణం
ప్రవివేశ నివేదితుమ్. 5

స ప్రవిశ్య మునిశ్రేష్ఠం
తపసా దుష్ప్రధర్షణమ్
కృతాంజలిరువాచేదం
రామాగమనమంజసా

యథోక్తం లక్ష్మణేనైవ
శిష్యోఽగస్త్యస్య సమ్మతః. 6

పుత్రౌ దశరథస్యేమౌ
రామో లక్ష్మణ ఏవ చ
ప్రవిష్టావాశ్రమపదం
సీతయా సహ భార్యయా. 7

ద్రష్టుం భవంతమాయాతౌ
శుశ్రూషార్థమ్ అరిన్దమౌ
యదత్రానంతరం తత్ త్వమ్
ఆజ్ఞాపయితుమర్హసి. 8

తతః శిష్యాదుపశ్రుత్య
ప్రాప్తం రామం సలక్ష్మణమ్
వైదేహీం చ మహాభాగామ్
ఇదం వచనమబ్రవీత్. 9

దిష్ట్యా రామశ్చిరస్యాద్య
ద్రష్టుం మాం సముపాగతః

మనసా కాంక్షితం హ్యస్య
మయాఽప్యాగమనం ప్రతి. 10

గమ్యతాం సత్కృతో రామః
సభార్యస్సహలక్ష్మణః
ప్రవేశ్యతాం సమీపం మే
కిం చాసౌ న ప్రవేశితః. 11

ఏవముక్తస్తు మునినా
ధర్మజ్ఞేన మహాత్మనా
అభివాద్యాబ్రవీచ్ఛిష్యః
తథేతి నియతాంజలిః. 12

తతో నిష్క్రమ్య సంభ్రాంతః
శిష్యో లక్ష్మణమబ్రవీత్
క్వాఽసౌ రామో మునిం ద్రష్టుమ్
ఏతు ప్రవిశతు స్వయమ్. 13

తతో గత్వాఽఽశ్రమద్వారం
శిష్యేణ సహ లక్ష్మణః
దర్శయామాస కాకుత్స్థం
సీతాం చ జనకాత్మజామ్. 14

తం శిష్యః ప్రశ్రితో వాక్యమ్
అగస్త్యవచనం బ్రువన్
ప్రావేశయద్యథాన్యాయం
సత్కారార్హం సుసత్కృతమ్. 15

ప్రవివేశ తతో రామః
సీతయా సహలక్ష్మణః
ప్రశాంతహరిణాకీర్ణమ్
ఆశ్రమం హ్యవలోకయన్. 16

స తత్ర బ్రహ్మణః స్థానమ్
అగ్నేః స్థానం తథైవ చ
విష్ణోః స్థానం మహేంద్రస్య
స్థానం చైవ వివస్వతః. 17

సోమస్థానం భగస్థానం
స్థానం కౌబేరమేవ చ
దాతుర్విధాతుః స్థానే చ
వాయోః స్థానం తథైవ చ. 18

నాగరాజస్య చ స్థానమ్
అనంతస్య మహాత్మనః
స్థానం తథైవ గాయత్ర్యా
వసూనాం స్థానమేవ చ. 19

స్థానం చ పాశహస్తస్య
వరుణస్య మహాత్మనః
కార్తికేయస్య చ స్థానమ్
ధర్మస్థానం చ పశ్యతి. 20

తతశ్శిష్యైః పరివృతో
మునిరప్యభినిష్పతత్
తం దదర్శాగ్రతో రామో
మునీనాం దీప్తతేజసామ్. 21

అబ్రవీద్వచనం వీరో
లక్ష్మణం లక్ష్మివర్ధనమ్

ఏష లక్ష్మణ నిష్క్రామ
త్యగస్త్యో భగవాన్ ఋషిః. 22

ఔదార్యేణావగచ్ఛామి
నిధానం తపసామిమమ్. 23

ఏవముక్త్వా మహాబాహుః
అగస్త్యం సూర్యవర్చసమ్
జగ్రాహ పరమప్రీతః
తస్య పాదౌ పరంతపః. 24

అభివాద్య తు ధర్మాత్మా
తస్థౌ రామః కృతాంజలిః
సీతయా సహ వైదేహ్యా
తదా రామస్సలక్ష్మణః. 25

ప్రతిజగ్రాహ కాకుత్సమ్థ
అర్చయిత్వాఽఽసనోదకైః
కుశలప్రశ్నముక్త్వా చ
హ్యాస్యతామితి చాబ్రవీత్. 26

అగ్నిం హుత్వా ప్రదాయార్ఘ్యమ్
అతిథీన్ ప్రతిపూజ్య చ
వానప్రస్థేన ధర్మేణ
స తేషాం భోజనం దదౌ. 27

ప్రథమం చోపవిశ్యాథ
ధర్మజ్ఞో మునిపుంగవః
ఉవాచ రామమాసీనం
ప్రాంజలిం ధర్మకోవిదమ్. 28

అగ్నిం హుత్వా ప్రదాయార్ఘ్యమ్
అతిథిం ప్రతిపూజయేత్
అన్యథా ఖలు కాకుత్స్థ
తపస్వీ సముదాచరన్
దుస్సాక్షీవ పరే లోకే
స్వాని మాంసాని భక్షయేత్. 29

రాజా సర్వస్య లోకస్య
ధర్మచారీ మహారథః
పూజనీయశ్చ మాన్యశ్చ
భవాన్ ప్రాప్తః ప్రియాతిథిః. 30

ఏవముక్త్వా ఫలైర్మూలైః
పుష్పైరన్యైశ్చ రాఘవమ్
పూజయిత్వా యథాకామం
పునరేవ తతోఽబ్రవీత్. 31

ఇదం దివ్యం మహచ్చాపం
హేమరత్నవిభూషితమ్
వైష్ణవం పురుషవ్యాఘ్ర
నిర్మితం విశ్వకర్మణా. 32

అమోఘః సూర్యసంకాశో
బ్రహ్మదత్తః శరోత్తమః
దత్తౌ మమ మహేంద్రేణ
తూణీ చాక్షయసాయకౌ. 33

సంపూర్ణౌ నిశితైర్బాణైః
జ్వలద్భిరివ పావకైః

మహారజతకోశో౽యమ్
అసిర్హేమవిభూషితః. 34

అనేన ధనుషా రామ
హత్వా సంఖ్యే మహాసురాన్
ఆజహార శ్రియం దీప్తాం
పురా విష్ణుర్దివౌకసామ్. 35

తద్ధనుస్తౌ చ తూణీరౌ
శరం ఖడ్గం చ మానద
జయాయ ప్రతిగృహ్ణీష్వ
వజ్రం వజ్రధరో యథా. 36

ఏవముక్త్వా మహాతేజాః
సమస్తం తద్వరాయుధమ్
దత్వా రామాయ భగవాన్
అగస్త్యః పునరబ్రవీత్. 37

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే ద్వాదశస్సర్గః (12)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - త్రయోదశస్సర్గః (13)

పంచవటి నివాసయోగ్యంగా ఉంటుందని సూచించిన అగస్త్యమహర్షి

రామ ప్రీతోఽస్మి భద్రం తే
పరితుష్టోఽస్మి లక్ష్మణ
అభివాదయితుం యన్మాం
ప్రాప్తౌ స్థః సహ సీతయా. 1

అధ్వశ్రమేణ వాం ఖేదో
బాధతే ప్రచురశ్రమః
వ్యక్తముత్కంఠతే చాపి
మైథిలీ జనకాత్మజా. 2

ఏషా హి సుకుమారీ చ
దుఃఖైశ్చ న విమానితా
ప్రాజ్యదోషం వనం ప్రాప్తా
భర్తృస్నేహప్రచోదితా. 3

యథైషా రమతే రామ
ఇహ సీతా తథా కురు
దుష్కరం కృతవత్యేషా
వనే త్వామనుగచ్ఛతీ. 4

ఏషా హి ప్రకృతిః స్త్రీణామ్
ఆసృష్టే రఘునందన
సమస్థమనురంజంతి
విషమస్థం త్యజంతి చ. 5

శతహ్రదానాం లోలత్వం
శస్త్రాణాం తీక్ష్ణతాం తథా
గరుడానిలయోః శైఘ్ర్యమ్
అనుగచ్ఛంతి యోషితః. 6

ఇయం తు భవతో భార్యా
దోషైరేతైర్వివర్జితా
శ్లాఘ్యా చ వ్యపదేశ్యా చ
యథా దేవీ హ్యరుంధతీ. 7

అలంకృతోఽయం దేశశ్చ
యత్ర సౌమిత్రిణా సహ
వైదేహ్యా చానయా రామ
వత్స్యసి త్వమరిందమ. 8

ఏవముక్తస్స మునినా
రాఘవః సంయతాంజలిః
ఉవాచ ప్రశ్రితం వాక్యమ్
ఋషిం దీప్తమివానలమ్. 9

ధన్యోఽస్మ్యనుగృహీతోఽస్మి
యస్య మే మునిపుంగవః
గుణైః సభ్రాతృభార్యస్య
వరదః పరితుష్యతి. 10

కింతు వ్యాదిశ మే దేశం
సోదకం బహుకాననమ్
యత్రాఽఽశ్రమపదం కృత్వా
వసేయం నిరతః సుఖమ్. 11

తతోఽబ్రవీన్మునిశ్రేష్ఠః
శ్రుత్వా రామస్య తద్వచః
ధ్యాత్వా ముహూర్తం ధర్మాత్మా
ధీరో ధీరతరం వచః. 12

ఇతో ద్వియోజనే తాత
బహుమూలఫలోదకః
దేశో బహుమృగః శ్రీమాన్
పంచవట్యభివిశ్రుతః. 13

తత్ర గత్వాఽఽశ్రమపదం
కృత్వా సౌమిత్రిణా సహ
రంస్యసే త్వం పితుర్వాక్యం
యథోక్తమ్ అనుపాలయన్. 14

కాలోఽయం గతభూయిష్ఠో
యః కాల స్తవ రాఘవ
సమయో యో నరేంద్రేణ
కృతో దశరథేన తే. 15

తీర్ణప్రతిజ్ఞః కాకుత్స్థ
సుఖం రాజ్యే నివత్స్యసి
ధన్యస్తే జనకో రామ
స రాజా రఘునందన
య స్త్వయా జ్యేష్ఠపుత్రేణ
యయాతిరివ తారితః. 16

విదితో హ్యేష వృత్తాంతో
మమ సర్వస్తవానఘ
తపసశ్చ ప్రభావేణ
స్నేహాద్దశరథస్య చ. 17

హృదయస్థశ్చ తే ఛందో
విజ్ఞాతస్తపసా మయా
ఇహ వాసం ప్రతిజ్ఞాయ
మయా సహ తపోవనే. 18

వసంతం త్వాం జనాః
సర్వే జ్ఞాస్యంతి రఘునందన
అతశ్చ త్వామహం బ్రూమి
గచ్ఛ పంచవటీమితి. 19

స హి రమ్యో వనోద్దేశో
మైథిలీ తత్ర రంస్యతే
స దేశః శ్లాఘనీయశ్చ
నాఽతిదూరే చ రాఘవ. 20

గోదావర్యాః సమీపే చ
మైథిలీ తత్ర రంస్యతే
ప్రాజ్యమూలఫలశ్చైవ
నానాద్విజగణాయుతః
వివిక్తశ్చ మహాబాహో
పుణ్యో రమ్యస్తథైవ చ. 21

భవానపి సదారశ్చ
శక్తశ్చ పరిరక్షణే
అపిచాత్ర వసన్ రామ
తాపసాన్ పాలయిష్యసి. 22

ఏతదాలక్ష్యతే వీర
మధూకానాం మహద్వనమ్
ఉత్తరేణాస్య గంతవ్యం
న్యగ్రోధమభిగచ్ఛతా. 23

తతః స్థలముపారుహ్య
పర్వతస్యావిదూరతః
ఖ్యాతః పంచవటీత్యేవ
నిత్యపుష్పితకాననః. 24

అగస్త్యేనైవముక్తస్తు
రామః సౌమిత్రిణా సహ
సత్కృత్యాఽఽమంత్రయామాస
తమ్ ఋషిం సత్యవాదినమ్. 25

తౌ తు తేనాభ్యనుజ్ఞాతౌ
కృతపాదాభివందనౌ
తదాశ్రమాత్ పంచవటీం
జగ్మతుః సహ సీతయా. 26

గృహీతచాపౌ తు నరాధిపాత్మజౌ
విషక్తతూణౌ సమరేష్వకాతరౌ
యథోపదిష్టేన పథా మహర్షిణా
ప్రజగ్మతుః పంచవటీం సమాహితౌ. 27

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే త్రయోదశస్సర్గః (13)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - చతుర్దశస్సర్గః (14)

జటాయువును కలిసిన శ్రీరాముడు, సీతమ్మ వార్త తెలిపి మరణించిన పక్షిరాజు

అథ పంచవటీం గచ్ఛన్
అంతరా రఘునందనః.
ఆససాద మహాకాయం
గృధ్రం భీమపరాక్రమమ్. 1

తం దృష్ట్వా తౌ మహాభాగౌ
వటస్థం రామలక్ష్మణౌ
మేనాతే రాక్షసం పక్షిం
బ్రువాణౌ కో భవానితి. 2

స తౌ మధురయా వాచా
సౌమ్యయా ప్రీణయన్నివ
ఉవాచ వత్స మాం విద్ధి
వయస్యం పితురాత్మనః. 3

స తం పితృసఖం బుద్ధ్వా
పూజయామాస రాఘవః
స తస్య కులమవ్యగ్రమ్
అథ పప్రచ్ఛ నామ చ. 4

రామస్య వచనం శ్రుత్వా
సర్వభూతసముద్భవమ్
ఆచచక్షే ద్విజస్తస్మై
కులమాత్మానమేవ చ. 5

పూర్వకాలే మహాబాహో
యే ప్రజాపతయోఽభవన్
తాన్ మే నిగదతః సర్వాన్
అదితః శృణు రాఘవ. 6

కర్దమః ప్రథమస్తేషాం
విక్రీతస్తదనంతరః
శేషశ్చ సంశ్రయశ్చైవ
బహుపుత్రశ్చ వీర్యవాన్. 7

స్థాణుర్మరీచిరత్రిశ్చ
క్రతుశ్చైవ మహాబలః
పులస్త్యశ్చాంగిరాశ్చైవ
ప్రచేతాః పులహస్తథా. 8

దక్షో వివస్వానపరోఽ
రిష్టనేమిశ్చ రాఘవ
కశ్యపశ్చ మహాతేజాః
తేషామాసీచ్చ పశ్చిమః. 9

ప్రజాపతేస్తు దక్షస్య
బభూవురితి విశ్రుతమ్
షష్టిర్దుహితరో రామ
యశస్విన్యో మహాయశః. 10

కశ్యపః ప్రతిజగ్రాహ
తాసామష్టౌ సుమధ్యమాః
అదితిం చ దితిం చైవ
దనుమప్యథ కాళికామ్
తామ్రాం క్రోధవశాం చైవ
మనుం చాప్యనలామపి. 11

తాస్తు కన్యాస్తతః ప్రీతః
కశ్యపః పునరబ్రవీత్
పుత్రాం స్త్రైలోక్యభర్తౄన్
జనయిష్యథ మత్సమాన్. 12

అదితిస్తన్మనా రామ
దితిశ్చ మనుజర్షభ
కాళికా చ మహాబాహో
శేషాస్త్వమనసో౽భవన్. 13

అదిత్యాం జజ్ఞిరే దేవాః
త్రయస్త్రింశదరిందమ
ఆదిత్యా వసవో రుద్రా
హ్యశ్వినౌ చ పరంతప. 14

దితిస్త్వజనయత్ పుత్రాన్
దైత్యాం స్తాత యశస్వినః
తేషామియం వసుమతీ
పురా౽౽సీత్ సవనార్ణవా. 15

దనుస్త్వజనయత్ పుత్రమ్
అశ్వగ్రీవమ్ అరిందమ
నరకం కాలకంచైవ
కాళికాపి వ్యజాయత. 16

క్రౌంచీం భాసీం తథా శ్యేనీం
ధృతరాష్ట్రీం తథా శుకీం
తామ్రాపి సుషువే కన్యాః
పంచైతా లోకవిశ్రుతాః. 17

ఉలూకాన్ జనయత్ క్రౌంచీ
భాసీ భాసాన్ వ్యజాయత
శ్యేనీ శ్యేనాంశ్చ గృధ్రాంశ్చ
వ్యజాయత సుతేజసః. 18

ధృతరాష్ట్రీ తు హంసాంశ్చ
కలహంసాంశ్చ సర్వశః
చక్రవాకాంశ్చ భద్రం తే
విజజ్ఞే సాపి భామినీ. 19

శుకీ నతాం విజజ్ఞే తు
నతాయా వినతా సుతా. 20

దశ క్రోధవశా రామ
విజజ్ఞే హ్యాత్మసంభవాః
మృగీం చ మృగమందాం చ
హరిం భద్రమదామపి. 21

మాతంగీమపి శార్దూలీం
శ్వేతాం చ సురభిం తథా
సర్వలక్షణసంపన్నాం
సురసాం కద్రుకామపి. 22

అపత్యం తు మృగాః సర్వే
మృగ్యా నరవరోత్తమ.
ఋక్షాశ్చ మృగమందాయాః
సృమరాశ్చమరాస్తథా. 23

హర్యాశ్చ హరయోఽపత్యం
వానరాశ్చ తరస్వినః
తతస్త్వైరావతీం నామ
జజ్ఞే భద్రమదా సుతామ్. 24

తస్యాస్త్వైరావతః పుత్రో
లోకనాథో మహాగజః
మాతంగాస్త్వథ మాతంగ్యా
అపత్యం మనుజర్షభ. 25

గోలాంగూలాంశ్చ శార్దూలీ
వ్యాఘ్రాంశ్చాజనయత్ సుతాన్
దిశాగజాంశ్చ కాకుత్స్థ
శ్వేతాప్యజనయత్ సుతాన్. 26

తతో దుహితరౌ రామ
సురభిర్ద్వే వ్యజాయత
రోహిణీం నామ భద్రం తే
గంధర్వీం చ యశస్వినీమ్. 27

రోహిణ్యజనయద్గావై
గంధర్వీ వాజినః సుతాన్
సురసాఽజనయన్నాగాన్
రామ కద్రూస్తు పన్నగాన్. 28

మనుర్మనుష్యాన్ జనయత్
రామ పుత్రాన్ యశస్వినః
బ్రాహ్మణాన్ క్షత్రియాన్ వైశ్యాన్
శూద్రాంశ్చ మనుజర్షభ
సర్వాన్ పుణ్యఫలాన్ వృక్షాన్
అఽనలాపి వ్యజాయత. 29

వినతా చ శుకీపౌత్రీ
కద్రూశ్చ సురసాస్వసా
కద్రూర్నాగం సహస్రాస్యం
విజజ్ఞే ధరణీధరమ్. 30

ద్వౌ పుత్రౌ వినతాయాస్తు
గరుడోఽరుణ ఏవ చ
తస్మాజ్జాతోఽహమరుణాత్
సంపాతిస్తు మమాగ్రజః. 31

జటాయురితి మాం విద్ధి
శ్యేనీపుత్రమ్ అరిందమ. 32

సోఽహం వాససహాయస్తే
భవిష్యామి యదీచ్ఛసి
ఇదం హి దుర్గం కాంతారం
మృగరాక్షససేవితమ్
సీతాం చ తాత రక్షిష్యే
త్వయి యాతే సలక్ష్మణే. 33

జటాయుషం తం ప్రతిపూజ్య రాఘవో
ముదా పరిష్వజ్య చ సన్నతోఽభవత్

పితుర్హి శుశ్రావ సఖిత్వమాత్మవాన్
జటాయుషా సంకథితం పునః పునః. 34
స తత్ర సీతాం పరిదాయ మైథిలీం
సహైవ తేనాతిబలేన పక్షిణా
జగామ తాం పంచవటీం సలక్ష్మణో
రిపూన్ దిధక్షన్ శలభానివానలః. 35

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే చతుర్దశస్సర్గః *(14)*

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - పంచదశసర్గః (15)

పంచవటిలో ప్రవేశించిన శ్రీరాముడు

తతః పంచవటీం గత్వా
నానావ్యాళమృగాయుతామ్
ఉవాచ భ్రాతరం రామః
సౌమిత్రిం దీప్తతేజసమ్. 1

ఆగతాః స్మ యథోద్దిష్టమ్
అముం దేశం మహర్షిణా
అయం పంచవటీదేశః
సౌమ్య పుష్పితపాదపః. 2

సర్వతశ్చార్యతాం దృష్టిః
కాననే నిపుణో హ్యసి
ఆశ్రమః కతరస్మిన్ నో
దేశే భవతి సమ్మతః. 3

రమతే యత్ర వైదేహీ
త్వమహం చైవ లక్ష్మణ
తాదృశో దృశ్యతాం దేశః
సన్నికృష్టజలాశయః. 4

వనరామణ్యకం యత్ర
స్థలరామణ్యకం తథా
సన్నికృష్టం చ యత్ర
స్యాత్ సమిత్పుష్పకుశోదకమ్. 5

ఏవముక్తస్తు రామేణ
లక్ష్మణః సంయతాంజలిః
సీతాసమక్షం కాకుత్స్థమ్
ఇదం వచనమబ్రవీత్. 6

పరవానస్మి కాకుత్స్థ
త్వయి వర్షశతం స్థితే
స్వయం తు రుచిరే దేశే
క్రియతామితి మాం వద. 7

సుప్రీతస్తేన వాక్యేన
లక్ష్మణస్య మహాత్మనః.
విమృశన్ రోచయామాస
దేశం సర్వగుణాన్వితమ్. 8

స తం రుచిరమాక్రమ్య
దేశమాశ్రమకర్మణి
హస్తౌ గృహీత్వా హస్తేన
రామః సౌమిత్రిమబ్రవీత్. 9

అయం దేశః సమః శ్రీమాన్
పుష్పితైస్తరుభిర్వృతః
ఇహాఽఽశ్రమపదం సౌమ్య
యథావత్ కర్తుమర్హసి. 10

ఇయమాదిత్యసంకాశైః
పద్మైః సురభిగంధిభిః
అదూరే దృశ్యతే రమ్యా
పద్మినీ పద్మశోభితా. 11

యథాऽऽఖ్యాతమ్ అగస్త్యేన
మునినా భావితాత్మనా
ఇయం గోదావరీ రమ్యా
పుష్పితైస్తరుభిర్వృతా
హంసకారండవాకీర్ణా
చక్రవాకోపశోభితా. 12

నాऽతిదూరే న చాऽऽసన్నే
మృగయూథనిపీడితా
మయూరనాదితా రమ్యాః
ప్రాంశవో బహుకందరాః. 13

దృశ్యంతే గిరయస్సౌమ్య
ఫుల్లైస్తరుభిరావృతాః. 14

సౌవర్ణై రాజతైస్తామ్రైః
దేశే దేశే చ ధాతుభిః
గవాక్షితా ఇవాऽऽభాంతి
గజాః పరమభక్తిభిః. 15

సాలైస్తాలైస్తమాలైశ్చ
ఖర్జూరైః పనసామ్రకైః
నీవారైస్తిమిశైశ్చైవ
పున్నాగైశ్చోపశోభితాః. 16

చూతైరశోకైస్తిలకైః
చంపకైః కేతకైరపి
పుష్పగుల్మలతోపేతైః
తైస్తైస్తరుభిరావృతాః. 17

చందనైః స్పందనైర్నీపైః
పర్ణాసైః లికుచైరపి
ధవాశ్వకర్ణఖదిరైః
శమీకింశుకపాటలైః. 18

ఇదం పుణ్యమిదం మేధ్యమ్
ఇదం బహుమృగద్విజమ్
ఇహ వత్స్యామి సౌమిత్రే
సార్ధమేతేన పక్షిణా. 19

ఏవముక్తస్తు రామేణ
లక్ష్మణః పరవీరహా
అచిరేణాऽऽశ్రమం భ్రాతుః
చకార సుమహాబలః. 20

పర్ణశాలాం సువిపులాం
తత్ర సంఘాతమృత్తికామ్
సుస్తంభాం మస్కరైర్దీర్ఘైః
కృతవంశాం సుశోభనామ్. 21

శమీశాఖాభిరాస్తీర్య
దృఢపాశావపాశితామ్
కుశకాశశరైః పర్ణైః
సుపరిచ్ఛాదితాం తథా. 22

సమీకృతతలాం రమ్యాం
చకార లఘువిక్రమః
నివాసం రాఘవస్యార్థే
ప్రేక్షణీయమనుత్తమమ్. 23

స గత్వా లక్ష్మణః శ్రీమాన్
నదీం గోదావరీం తదా
స్నాత్వా పద్మాని చాదాయ
సఫలః పునరాగతః. 24

తతః పుష్పబలిం కృత్వా
శాంతిం చ స యథావిధి
దర్శయామాస రామాయ
తదాశ్రమపదం కృతమ్. 25

స తం దృష్ట్వా కృతం సౌమ్యమ్
ఆశ్రమం సహ సీతయా
రాఘవః పర్ణశాలాయాం
హర్షమాహారయత్ పరమ్. 26

సుసంహృష్టః పరిష్వజ్య
బహుభ్యాం లక్ష్మణం తదా
అతిస్నిగ్ధం చ గాఢం చ
వచనం చేదమబ్రవీత్. 27

ప్రీతోఽస్మి తే మహత్ కర్మ
త్వయా కృతమిదం ప్రభో
ప్రదేయో యన్నిమిత్తం
తే పరిష్వంగో మయా కృతః. 28

భావజ్ఞేన కృతజ్ఞేన
ధర్మజ్ఞేన చ లక్ష్మణ
త్వయా పుత్రేణ ధర్మాత్మా
న సంవృత్తః పితా మమ. 29

ఏవం లక్ష్మణముక్త్వా తు
రాఘవో లక్ష్మివర్ధనః
తస్మిన్ దేశే బహుఫలే
న్యవసత్ సుసుఖం వశీ. 30

కంచిత్ కాలం స ధర్మాత్మా
సీతయా లక్ష్మణేన చ
అన్వాస్యమానో న్యవసత్
స్వర్గలోకే యథామరః. 31

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే పంచదశస్సర్గః (15)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - షోడశస్సర్గః (16)

పర్ణశాలను రమ్యముగా నిర్మించిన లక్ష్మణుడు

వసతస్తస్య తు సుఖం
రాఘవస్య మహాత్మనః.
శరద్వ్యపాయే హేమంత
ఋతురిష్టః ప్రవర్తతే. 1

స కదాచిత్ ప్రభాతాయాం
శర్వర్యాం రఘునందనః
ప్రయయావభిషేకార్థం
రమ్యాం గోదావరీం నదీమ్. 2

ప్రహ్వః కలశహస్తస్తం
సీతయా సహ వీర్యవాన్
పృష్ఠతోఽనువ్రజన్ భ్రాతా
సౌమిత్రిరిదమబ్రవీత్. 3

అయం స కాలః సంప్రాప్తః
ప్రియో యస్తే ప్రియంవద
అలంకృత ఇవాఽఽభాతి
యేన సంవత్సరః శుభః. 4

నీహారపరుషో లోకః
పృథివీ సస్యశాలినీ
జలాన్యనుపభోగ్యాని
సుభగో హవ్యవాహనః. 5

నవాగ్రయణపూజాభిః
అభ్యర్చ్య పితృదేవతాః
కృతాగ్రయణకాః కాలే
సంతో విగతకల్మషాః. 6

ప్రాజ్యకామా జనపదాః
సంపన్నతరగోరసాః
విచరంతి మహీపాలా
యాత్రాస్థా విజిగీషవః. 7

సేవమానే దృఢం సూర్యే
దిశమంతక సేవితామ్
విహీనతిలకేవ స్త్రీ
నోత్తరా దిక్ ప్రకాశతే. 8

ప్రకృత్యా హిమకోశాఢ్యో
దూరసూర్యశ్చ సాంప్రతమ్
యథార్థనామా సువ్యక్తం
హిమవాన్ హిమవాన్ గిరిః. 9

అత్యంతసుఖసంచరా
మధ్యాహ్నే స్పర్శతః సుఖాః
దివసాః సుభగాదిత్యాః
ఛాయాసలిలదుర్భగాః. 10

మృదుసూర్యాః సనీహారాః
పటుశీతాః సమారుతాః
శూన్యారణ్యా హిమధ్వస్తా
దివసా భాంతి సాంప్రతమ్. 11

నివృత్తాకాశశయనాః
పుష్యనీతా హిమారుణాః
శీతా వృద్ధతరాయామాః
త్రియామాయాంతిసాంప్రతమ్ 12

రవిసంక్రాంతసౌభాగ్యః
తుషారారుణమండలః
నిశ్వాసాంధ ఇవాదర్శః
చంద్రమా న ప్రకాశతే. 13

జ్యోత్స్నా తుషారమలినా
పౌర్ణమాస్యాం న రాజతే
సీతేవ చాతపశ్యామా
లక్ష్యతే న తు శోభతే. 14

ప్రకృత్యా శీతలస్పర్శో
హిమవిద్ధశ్చ సాంప్రతమ్
ప్రవాతి పశ్చిమో వాయుః
కాలే ద్విగుణశీతలః. 15

బాష్పచ్ఛన్నాన్యరణ్యాని
యవగోధూమవంతి చ
శోభంతేఽభ్యుదితే సూర్యే
నదద్భి క్రౌంచసారసైః. 16

ఖర్జూరపుష్పాకృతిభిః
శిరోభిః పూర్ణతండులైః
శోభంతే కించిదానమ్రాః
శాలయః కనకప్రభాః. 17

మయూఖైరుపసర్పద్భిః
హిమనీహారసంవృతైః
దూరమభ్యుదితస్సూర్యః
శశాంక ఇవ లక్ష్యతే. 18

అగ్రాహ్యవీర్యః పూర్వాహ్ణే
మధ్యాహ్నే స్పర్శతః సుఖః
సంరక్తః కించిదాపాండుః
ఆతపః శోభతే క్షితౌ. 19

అవశ్యాయనిపాతేన
కించిత్ ప్రక్లిన్నశాద్వలా
వనానాం శోభతే భూమిః
నివిష్టతరుణాతపా. 20

స్పృశంస్తు విమలం శీతమ్
ఉదకం ద్విరదః సుఖమ్
అత్యంతతృషితో వన్యః
ప్రతిసంహరతే కరమ్. 21

ఏతే హి సముపాసీనా
విహగా జలచారిణః
న విగాహంతి సలిలమ్
అప్రగల్భా ఇవాహవమ్. 22

అవశ్యాయతమోనద్ధా
నీహారతమసాఽఽవృతాః
ప్రసుప్తా ఇవ లక్ష్యంతే
విపుష్పా వనరాజయః. 23

బాష్పసంఛన్నసలిలా
రుతవిజ్ఞేయసారసాః
హిమార్ద్రవాలుకైస్తీరైః
సరితో భాంతి సాంప్రతమ్. 24

తుషారపతనాచ్చైవ
మృదుత్వాద్భాస్కరస్య చ
శైత్యాదగాగ్రస్థమపి
ప్రాయేణ రసవజ్జలమ్. 25

జరాజర్జరితైః పద్మైః
శీర్ణకేసరకర్ణికైః
నాళశేషైః హిమధ్వస్తైః
న భాంతి కమలాకరాః. 26

అస్మింస్తు పురుషవ్యాఘ్రః
కాలే దుఃఖసమన్వితః
తపశ్చరతి ధర్మాత్మా
త్వద్భక్త్యా భరతః పురే. 27

త్యక్త్వా రాజ్యం చ మానం చ
భోగాంశ్చ వివిధాన్ బహూన్
తపస్వీ నియతాహారః
శేతే శీతే మహీతలే. 28

సోఽపి వేలామిమాం నూనమ్
అభిషేకార్థముద్యతః
వృతః ప్రకృతిభిర్నిత్యం
ప్రయాతి సరయూం నదీమ్. 29

అత్యంతసుఖసంవృద్ధః
సుకుమారః సుఖోచితః
కథంన్వపరరాత్రేషు
సరయూమవగాహతే. 30

పద్మపత్రేక్షణో వీరః
శ్యామో నిరుదరో మహాన్
ధర్మజ్ఞః సత్యవాదీ చ
హ్రీనిషేధో జితేంద్రియః. 31

ప్రియాభిభాషీ మధురో
దీర్ఘబాహురరిందమః
సంత్యజ్య వివిధాన్ భోగాన్
ఆర్యం సర్వాత్మనా శ్రితః. 32

జితః స్వర్గస్తవ భ్రాత్రా
భరతేన మహాత్మనా
వనస్థమపి తాపస్యే
యస్త్వామనువిధీయతే. 33

న పిత్ర్యమనువర్తంతే
మాతృకం ద్విపదా ఇతి
ఖ్యాతో లోకప్రవాదోఽయం
భరతేనాన్యథా కృతః. 34

భర్తా దశరథో యస్యాః
సాధుశ్చ భరతః సుతః.
కథం ను సాఽఽంబా కైకేయీ
తాదృశీ క్రూరశీలినీ. 35

ఇత్యేవం లక్ష్మణే వాక్యం
స్నేహాద్బ్రువతి ధార్మికే
పరివాదం జనన్యాస్తమ్
అసహన్ రాఘవోఽబ్రవీత్. 36

స తేఽఽంబా మధ్యమా తాత
గర్హితవ్యా కథంచన
తా మేవేక్ష్వాకునాథస్య
భరతస్య కథాం కురు. 37

నిశ్చితా పి హి మే బుద్ధిః
వనవాసే దృఢవ్రతా
భరతస్నేహసంతప్తా
బాలిశీక్రియతే పునః. 38

సంస్మరామ్యస్య వాక్యాని
ప్రియాణి మధురాణి చ
హృద్యాన్యమృతకల్పాని
మనఃప్రహ్లాదనాని చ. 39

కదాన్వహం సమేష్యామి
భరతేన మహాత్మనా
శత్రుఘ్నేన చ వీరేణ
త్వయా చ రఘునందన. 40

ఇత్యేవం విలపం స్తత్ర
ప్రాప్య గోదావరీం నదీమ్
చక్రేఽభిషేకం కాకుత్స్థః
సానుజః సహ సీతయా. 41

తర్పయిత్వాఽథ సలిలైః
తే పితౄన్ దైవతాని చ
స్తువంతి స్మోదితం సూర్యం
దేవతాశ్చ సమాహితాః. 42

కృతాభిషేకస్స రరాజ రామః
సీతాద్వితీయః సహ లక్ష్మణేన
కృతాభిషేకో గిరిరాజపుత్ర్యా
రుద్రః సనందీ భగవానివేశః. 43

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే షోడశస్సర్గః(16)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - సప్తదశస్సర్గః (17)

శూర్పణఖ తనను భార్యగా స్వీకరించమని శ్రీరాముని అడుగుట

కృతాభిషేకో రామస్తు
సీతా సౌమిత్రిరేవ చ
తస్మాద్గోదావరీతీరాత్
తతో జగ్ముః స్వమాశ్రమమ్. 1

ఆశ్రమం తముపాగమ్య
రాఘవః సహ లక్ష్మణః
కృత్వా పౌర్వాహ్ణికం కర్మ
పర్ణశాలాముపాగమత్. 2

ఉవాస సుఖితస్తత్ర
పూజ్యమానో మహర్షిభిః
లక్ష్మణేన సహ భ్రాత్రా
చకార వివిధాః కథాః. 3

స రామః పర్ణశాలాయామ్
ఆసీనః సహ సీతయా
విరరాజ మహాబాహుః
చిత్రయా చంద్రమా ఇవ. 4

తథాఽఽసీనస్య రామస్య
కథాసంసక్తచేతసః.
తం దేశం రాక్షసీ కాచిత్
ఆజగామ యదృచ్ఛయా. 5

సా తు శూర్పణఖా నామ
దశగ్రీవస్య రక్షసః
భగినీ రామమాసాద్య
దదర్శ త్రిదశోపమమ్. 6

సింహోరస్కం మహాబాహుం
పద్మపత్రనిభేక్షణమ్
ఆజానుబాహుం దీప్తాస్యమ్
అతీవ ప్రియదర్శనమ్. 7

గజవిక్రాంతగమనం
జటామండలధారిణమ్
సుకుమారం మహాసత్త్వం
పార్థివవ్యంజనాన్వితమ్. 8

రామమిందీవరశ్యామం
కందర్పసదృశప్రభమ్
బభూవేంద్రోపమం దృష్ట్వా
రాక్షసీ కామమోహితా. 9

సుముఖం దుర్ముఖీ రామం
వృత్తమధ్యం మహోదరీ
విశాలాక్షం విరూపాక్షీ
సుకేశం తామ్రమూర్ధజా. 10

ప్రీతిరూపం విరూపా సా
సుస్వరం భైరవస్వరా
తరుణం దారుణా వృద్ధా
దక్షిణం వామభాషిణీ. 11

న్యాయవృత్తం సుదుర్వృత్తా
ప్రియమప్రియదర్శనా
శరీరజసమావిష్టా
రాక్షసీ వాక్యమబ్రవీత్. 12

జటీ తాపసరూపేణ
సభార్యః శరచాపధృత్
ఆగతస్త్వమిమం దేశం
కథం రాక్షససేవితమ్
కిమాగమనకృత్యం తే
తత్ త్వమాఖ్యాతుమర్హసి. 13

ఏవముక్తస్తు రాక్షస్యా
శూర్పణఖ్యా పరంతపః
ఋజుబుద్ధితయా సర్వమ్
ఆఖ్యాతుమ్ ఉపచక్రమే. 14

అనృతం న హి రామస్య
కదాచిదపి సమ్మతమ్
విశేషేణాఽఽశ్రమస్థస్య
సమీపే స్త్రీజనస్య చ. 15

ఆసీద్దశరథో నామ
రాజా త్రిదశవిక్రమః
తస్యాహమగ్రజః పుత్రో
రామో నామ జనైః శ్రుతః. 16

భ్రాతాయం లక్ష్మణో నామ
యవీయాన్ మామనువ్రతః. 17

ఇయం భార్యా చ వైదేహీ
మమ సీతేతి విశ్రుతా
నియోగాత్తు నరేంద్రస్య
పితుర్మాతుశ్చ యంత్రితః. 18

ధర్మార్థం ధర్మకాంక్షీ చ
వనం వస్తుమిహాఽఽగతః
త్వాం తు వేదితుమిచ్ఛామి
కథ్యతాం కాఽసి కస్య వా. 19

న హి తావన్మనోజ్ఞాంగీ
రాక్షసీ ప్రతిభాసి మే
ఇహ వా కిన్నిమిత్తం త్వమ్
ఆగతా బ్రూహి తత్త్వతః. 20

సాఽబ్రవీద్వచనం శ్రుత్వా
రాక్షసీ మదనార్దితా
శ్రూయతాం రామ వక్ష్యామి
తత్త్వార్థం వచనం మమ. 21

అహం శూర్పణఖా నామ
రాక్షసీ కామరూపిణీ
అరణ్యం విచరామీదమ్
ఏకా సర్వభయంకరా. 22

రావణో నామ మే భ్రాతా
బలీయాన్ రాక్షసేశ్వరః
వీరో విశ్రవసః పుత్రో
యది తే శ్రోత్రమాగతః. 23

ప్రవృద్ధనిద్రశ్చ సదా
కుంభకర్ణో మహాబలః
విభీషణస్తు ధర్మాత్మా
న తు రాక్షసచేష్టితః. 24

ప్రఖ్యాతవీర్యౌ చ రణే
భ్రాతరౌ ఖరదూషణౌ
తానహం సమతిక్రాంతా
రామ త్వా పూర్వదర్శనాత్
సముపేతాఽస్మి భావేన
భర్తారం పురుషోత్తమమ్. 25

అహం ప్రభావసంపన్నా
స్వచ్ఛందబలగామినీ
చిరాయ భవ మే భర్తా
సీతయా కిం కరిష్యసి. 26

వికృతా చ విరూపా చ
న చేయం సదృశీ తవ
అహమేవానురూపా తే
భార్యా రూపేణ పశ్య మామ్. 27

ఇమాం విరూపామసతీం
కరాళాం నిర్ణతోదరీమ్
అనేన తే సహ భ్రాత్రా
భక్షయిష్యామి మానుషీమ్. 28

తతః పర్వతశృంగాణి
వనాని వివిధాని చ
పశ్యన్ సహ మయా కాంత
దండకాన్ విచరిష్యసి. 29

ఇత్యేవముక్తః కాకుత్స్థః
ప్రహస్య మదిరేక్షణామ్
ఇదం వచనమారేభే
వక్తుం వాక్యవిశారదః. 30

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే సప్తదశస్సర్గః (17)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - అష్టాదశస్సర్గః (18)

శూర్పణఖను తిరస్కరించిన రామలక్ష్మణులు. శ్రీరాముని సూచనపై ఆమెను విరూపను గావించిన లక్ష్మణుడు

తతశ్శూర్పణఖాం రామః
కామపాశావపాశితామ్
స్వచ్ఛయా శ్లక్ష్ణయా వాచా
స్మితపూర్వమథాబ్రవీత్. 1

కృతదారోఽస్మి భవతి
భార్యేయం దయితా మమ
త్వద్విధానాం తు నారీణాం
సుదుఃఖా ససపత్నతా. 2

అనుజస్త్వేష మే భ్రాతా
శీలవాన్ ప్రియదర్శనః
శ్రీమానకృతదారశ్చ
లక్ష్మణో నామ వీర్యవాన్. 3

అపూర్వీ భార్యయా చార్థీ
తరుణః ప్రియదర్శనః
అనురూపశ్చ తే భర్తా
రూపస్యాస్య భవిష్యతి. 4

ఏనం భజ విశాలాక్షి
భర్తారం భ్రాతరం మమ
అసపత్నా వరారోహే
మేరుమ్ అర్కప్రభా యథా. 5

ఇతి రామేణ సా ప్రోక్తా
రాక్షసీ కామమోహితా
విసృజ్య రామం సహసా
తతో లక్ష్మణమబ్రవీత్. 6

అస్య రూపస్య తే యుక్తా
భార్యాఽహం వరవర్ణినీ
మయా సహ సుఖం సర్వాన్
దండకాన్ విచరిష్యసి. 7

ఏవముక్తస్తు సౌమిత్రీ
రాక్షస్యా వాక్యకోవిదః
తతశ్శూర్పణఖీం స్మిత్వా
లక్ష్మణో యుక్తమబ్రవీత్. 8

కథం దాసస్య మే దాసీ
భార్యా భవితుమిచ్ఛసి
సోఽహమార్యేణ పరవాన్
భ్రాత్రా కమలవర్ణిని. 9

సమృద్ధార్థస్య సిద్ధార్థా
ముదితామలవర్ణినీ
ఆర్యస్య త్వం విశాలాక్షి
భార్యా భవ యవీయసీ. 10

ఏనాం విరూపామసతీం
కరాళాం నిర్ణతోదరీమ్
భార్యాం వృద్ధాం పరిత్యజ్య
త్వామేవైష భజిష్యతి. 11

కోహి రూపమిదం శ్రేష్ఠం
సంత్యజ్య వరవర్ణిని
మానుషీషు వరారోహే
కుర్యాద్భావం విచక్షణః. 12

ఇతి సా లక్ష్మణేనోక్తా
కరాళా నిర్ణతోదరీ
మన్యతే తద్వచస్తథ్యం
పరిహాసా విచక్షణా. 13

సా రామం పర్ణశాలాయామ్
ఉపవిష్టం పరంతపమ్
సీతయా సహ దుర్ధర్షమ్
అబ్రవీత్ కామమోహితా. 14

ఏనాం విరూపామసతీం
కరాళాం నిర్ణతోదరీమ్
వృద్ధాం భార్యామవష్టభ్య
మాం న త్వం బహుమన్యసే. 15

అద్యేమాం భక్షయిష్యామి
పశ్యతస్తవ మానుషీమ్
త్వయా సహ చరిష్యామి
నిస్సపత్నా యథాసుఖమ్. 16

ఇత్యుక్త్వా మృగశాబాక్షీమ్
అలాతసదృశేక్షణా
అభ్యధావత్ సుసంక్రుద్ధా
మహోల్కా రోహిణీమివ. 17

తాం మృత్యుపాశప్రతిమామ్
ఆపతంతీం మహాబలః
నిగృహ్య రామః కుపితః
తతో లక్ష్మణమబ్రవీత్. 18

క్రూరైరనార్యైః సౌమిత్రే
పరిహాసః కథంచన
న కార్యః పశ్య వైదేహీం
కథంచిత్ సౌమ్య జీవతీమ్. 19

ఇమాం విరూపామసతీమ్
అతిమత్తాం మహోదరీమ్
రాక్షసీం పురుషవ్యాఘ్ర
విరూపయితుమర్హసి. 20

ఇత్యుక్తో లక్ష్మణస్తస్యాః
క్రుద్ధో రామస్య పార్శ్వతః
ఉద్ధృత్య ఖడ్గం చిచ్ఛేద
కర్ణనాసం మహాబలః. 21

నికృత్తకర్ణనాసా తు
విస్వరం సా వినద్య చ
యథాగతం ప్రదుద్రావ
ఘోరా శూర్పణఖా వనమ్. 22

సా విరూపా మహాఘోరా
రాక్షసీ శోణితోక్షితా
ననాద వివిధాన్ నాదాన్
యథా ప్రావృషి తోయదః. 23

సా విక్షరంతీ రుధిరం
బహుధా ఘోరదర్శనా
ప్రగృహ్యా బాహూ గర్జంతీ
ప్రవివేశ మహావనమ్. 24

తతస్తు సా రాక్షససంఘసంవృతం
ఖరం జనస్థానగతం విరూపితా
ఉపేత్య తం భ్రాతరముగ్రదర్శనం
పపాత భూమౌ గగనాద్యథాఽశనిః. 25

తత స్సభార్యం భయమోహమూర్ఛితా
సలక్ష్మణం రాఘవమాగతం వనమ్
విరూపణం చాత్మని శోణితోక్షితా
శశంస సర్వం భగినీ ఖరస్య సా. 26

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే అష్టాదశస్సర్గ (18)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - ఏకోనవింశస్సర్గః (19)

పదునాలుగువేలమంది యోధులను రామలక్ష్మణులపై యుద్ధమునకు పంపిన ఖరాసురుడు

తాం తథా పతితాం దృష్ట్వా
విరూపాం శోణితోక్షితామ్.
భగినీం క్రోధసంతప్తః
ఖరః పప్రచ్ఛ రాక్షసః. 1

ఉత్తిష్ఠ తావదాఖ్యాహి
ప్రమోహం జహి సంభ్రమమ్
వ్యక్తమాఖ్యాహి కేన త్వమ్
ఏవంరూపా విరూపితా. 2

కః కృష్ణసర్పమాసీనమ్
ఆశీవిషమనాగసమ్
తుదత్యభిసమాపన్నమ్
అంగుళ్యగ్రేణ లీలయా. 3

కః కాలపాశమాసజ్య
కంఠే మోహాన్న బుధ్యతే
యస్త్వామద్య సమాసాద్య
పీతవాన్ విషముత్తమమ్. 4

బలవిక్రమసంపన్నా
కామగా కామరూపిణీ
ఇమామవస్థాం నీతా
త్వం కేనాంతకసమాగతా. 5

దేవగంధర్వభూతానామ్
ఋషీణాం చ మహాత్మనామ్
కోఽయమేవం విరూపాం
త్వాం మహావీర్యశ్చకార హ. 6

న హి పశ్యామ్యహం లోకే
యః కుర్యాన్మమ విప్రియమ్
అంతరేణ సహస్రాక్షం
మహేంద్రం పాకశాసనమ్. 7

అద్యాహం మార్గణైః ప్రాణాన్
ఆదాస్యే జీవితాంతకైః
సలిలే క్షీరమాసక్తం
నిష్పిబన్నివ సారసః. 8

నిహతస్య మయా సంఖ్యే
శరసంకృత్తమర్మణః
సఫేనం రుధిరం రక్తం
మేదినీ కస్య పాస్యతి. 9

కస్య పత్రరథాః కాయాత్
మాంసముత్కృత్య సంగతాః
ప్రహృష్టా భక్షయిష్యంతి
నిహతస్య మయా రణే. 10

తం న దేవా న గంధర్వా
న పిశాచా న రాక్షసాః
మయాఽపకృష్టం కృపణం
శక్తాస్త్రాతుమిహాఽఽహవే. 11

ఉపలభ్య శనైస్సంజ్ఞాం
తం మే శంసితుమర్హసి
యేన త్వం దుర్వినీతేన
వనే విక్రమ్య నిర్జితా. 12

ఇతి భ్రాతుర్వచః శ్రుత్వా
క్రుద్ధస్య చ విశేషతః
తతశ్శూర్పణఖా వాక్యం
సబాష్పమ్ ఇదమబ్రవీత్. 13

తరుణౌ రూపసంపన్నౌ
సుకుమారౌ మహాబలౌ
పుండరీకవిశాలాక్షౌ
చీరకృష్ణాజినాంబరౌ. 14

ఫలమూలాశనౌ దాంతౌ
తాపసౌ ధర్మచారిణౌ
పుత్రౌ దశరథస్యాస్తాం
భ్రాతరౌ రామలక్ష్మణౌ. 15

గంధర్వరాజప్రతిమౌ
పార్థివవ్యంజనాన్వితౌ
దేవౌ వా మానుషౌ వా
తౌ న తర్కయితుముత్సహే. 16

తరుణీ రూపసంపన్నా
సర్వాభరణభూషితా
దృష్టా తత్ర మయా నారీ
తయోర్మధ్యే సుమధ్యమా. 17

తాభ్యామ్ ఉభాభ్యాం సంభూయ
ప్రమదామ్ అధికృత్య తామ్
ఇమామవస్థాం నీతాఽహం
యథాఽనాథాఽసతీ తథా. 18

తస్యాశ్చానృజువృత్తాయాః
తయోశ్చ హతయోరహమ్
సఫేనం పాతుమిచ్ఛామి
రుధిరం రణమూర్ధని. 19

ఏష మే ప్రథమః కామః
కృతస్తాతః త్వయా భవేత్
తస్యాస్తయోశ్చ రుధిరం
పిబేయమ్ అహమాహవే. 20

ఇతి తస్యాం బ్రువాణాయాం
చతుర్దశ మహాబలాన్
వ్యాదిదేశ ఖరః క్రుద్ధో
రాక్షసానంతకోపమాన్. 21

మానుషౌ శస్త్రసంపన్నౌ
చీరకృష్ణాజినాంబరౌ
ప్రవిష్టౌ దండకారణ్యం
ఘోరం ప్రమదయా సహ. 22

తౌ హత్వా తాం చ దుర్వృత్తామ్
అపావర్తితుమర్హథ
ఇయం చ రుధిరం తేషాం
భగినీ మమ పాస్యతి. 23

మనోరథోఽయమిష్టోస్యా
భగిన్యా మమ రాక్షసాః
శీఘ్రం సంపాద్యతాం తౌ చ
ప్రమథ్య స్వేన తేజసా. 24

ఇతి ప్రతిసమాదిష్టా
రాక్షసాస్తే చతుర్దశ
తత్ర జగ్ముస్తయా సార్ధం
ఘనా వాతేరితా యథా. 25

తతస్తు తే తం సముదగ్రతేజసం
తథాఽపి తీక్ష్ణప్రదరా నిశాచరాః
న శేకురేనం సహసా ప్రమర్దితుం వనే
ద్విపా దీప్త మివాగ్ని ముత్థితమ్. 26

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే ఏకోనవింశస్సర్గః (19)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - వింశస్సర్గః (20)

యోధులందరినీ రాముడొక్కడే హతమార్చుట

తతశ్శూర్పణఖా ఘోరా
రాఘవాశ్రమమాగతా
రాక్షసానాచచక్షే తౌ
భ్రాతరౌ సహ సీతయా. 1

తే రామం పర్ణశాలాయామ్
ఉపవిష్టం మహాబలమ్
దదృశుః సీతయా సార్ధం
వైదేహ్యా లక్ష్మణేన చ. 2

తాన్ దృష్ట్వా రాఘవః శ్రీమాన్
ఆగతాన్ తాం చ రాక్షసీమ్
అబ్రవీద్భ్రాతరం రామో
లక్ష్మణం దీప్తతేజసమ్. 3

ముహూర్తం భవ సౌమిత్రే
సీతాయాః ప్రత్యనంతరః
ఇమానస్యా వధిష్యామి
పదవీమాగతానిహ. 4

వాక్యమేతత్ తతః శ్రుత్వా
రామస్య విదితాత్మనః
తథేతి లక్ష్మణో వాక్యం
రామస్య ప్రత్యపూజయత్. 5

రాఘవోఽపి మహచ్చాపం
చామీకరవిభూషితమ్
చకార సజ్యం ధర్మాత్మా
తాని రక్షాంసి చాబ్రవీత్. 6

పుత్రౌ దశరథస్యావాం
భ్రాతరౌ రామలక్ష్మణౌ
ప్రవిష్టౌ సీతయా సార్ధం
దుశ్చరం దండకావనమ్. 7

ఫలమూలాశనౌ దాంతౌ
తాపసౌ ధర్మచారిణౌ
వసంతౌ దండకారణ్యే
కిమర్థముపహింసథ. 8

యుష్మాన్ పాపాత్మకాన్ హంతుం
విప్రకారాన్ మహాహవే
ఋషీణాం తు నియోగేన
ప్రాప్తోఽహం సశరాయుధః. 9

తిష్ఠతైవాత్ర సంతుష్టా
నోపావర్తితుమర్హథ
యది ప్రాణైరిహార్థో వా
నివర్తధ్వం నిశాచరాః. 10

తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా
రాక్షసాస్తే చతుర్దశ
ఊచుర్వాచం సుసంక్రుద్ధా
బ్రహ్మఘ్నాః శూలపాణయః. 11

క్రోధముత్పాద్య నో భర్తుః
ఖరస్య సుమహాత్మనః
త్వమేవ హాస్యసే ప్రాణాన్
అద్యాస్మాభిర్హతో యుధి. 12

కా హి తే శక్తిరేకస్య
బహూనాం రణమూర్ధని
అస్మాకమగ్రతః స్థాతుం
కిం పునర్యోద్ధుమాహవే. 13

ఏహి బాహుప్రయుక్తైర్నః
పరిఘైః శూలపట్టిసైః
ప్రాణాం స్త్యక్షసి వీర్యం చ
ధనుశ్చ కరపీడితమ్. 14

ఇత్యేవముక్త్వా సంక్రుద్ధా
రాక్షసాస్తే చతుర్దశ
ఉద్యతాయుధనిస్త్రింశా
రామమేవాభిదుద్రువు
చిక్షిపుస్తాని శూలాని
రాఘవం ప్రతి దుర్జయమ్. 15

తాని శూలాని కాకుత్స్థః
సమస్తాని చతుర్దశ
తావద్భిరేవ చిచ్ఛేద
శరైః కాంచనభూషణైః. 16

తతః పశ్చాన్మహాతేజా
నారాచాన్ సూర్యసన్నిభాన్
జగ్రాహ పరమక్రుద్ధః
చతుర్దశ శిలాశితాన్. 17

గృహీత్వా ధనురాయమ్య
లక్ష్యానుద్దిశ్య రాక్షసాన్
ముమోచ రాఘవో బాణాన్
వజ్రానివ శతక్రతుః. 18

రుక్మపుంఖాశ్చ విశిఖా
దీప్తా హేమవిభూషితాః
తే భిత్త్వా రక్షసాం వేగాత్
వక్షాంసి రుధిరాప్లుతాః
వినిష్పేతుస్తదా భూమౌ
న్యమజ్జంతాశనిస్వనాః. 19

తే భిన్నహృదయా భూమౌ
ఛిన్నమూలా ఇవ ద్రుమాః
నిపేతుః శోణితార్ద్రాంగా
వికృతా విగతాసవః. 20

తాన్ దృష్ట్వా పతితాన్ భూమౌ
రాక్షసీ క్రోధమూర్ఛితా
పరిత్రస్తా పునస్తత్ర
వ్యసృజద్భైరవస్వనాన్. 21

సా నదంతీ మహానాదం
జవాత్ శూర్పణఖా పునః
ఉపగమ్య ఖరం సా తు
కించిత్ సంశుష్కశోణితా. 22

ప పాత పునరేవార్తా
సనిర్యాసేవ సల్లకీ. 23

భ్రాతుస్సమీపే శోకార్తా
ససర్జ నినదం ముహుః
సస్వరం ముముచే బాష్పం
విషణ్ణవదనా తదా. 24

నిపాతితాన్ దృశ్య రణే తు రాక్షసాన్
ప్రధావితా శూర్పణఖా పునస్తతః
వధం చ తేషాం నిఖిలేన రక్షసాం
శశంస సర్వం భగినీ ఖరస్య సా. 25

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే వింశస్సర్గః (20)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - ఏకవింశస్సర్గః (21)

శ్రీరాముని మీదకు ఖరుని యుద్ధమునకై రెచ్చగొట్టిన శూర్పణఖ

స పునః పతితాం దృష్ట్వా
క్రోధాత్ శూర్పణఖాం ఖరః
ఉవాచ వ్యక్తయా వాచా
తామ్ అనర్థార్థమాగతామ్. 1

మయా త్విదానీం శూరాస్తే
రాక్షసా రుధిరాశనాః
త్వత్ప్రియార్థం వినిర్దిష్టాః
కిమర్థం రుద్యతే పునః. 2

భక్తాశ్చైవానురక్తాశ్చ
హితాశ్చ మమ నిత్యశః
ఘ్నంతోఽపి న నిహంతవ్యా
న న కుర్యుర్వచో మమ. 3

కిమేతత్ శ్రోతుమిచ్ఛామి
కారణం యత్కృతే పునః
హా నాథేతి వినర్దంతీ
సర్పవల్లుఠసి క్షితౌ. 4

అనాథవద్విలపసి
నాథే తు మయి సంస్థితే
ఉత్తిష్ఠోత్తిష్ఠ మా భైషీః
వైక్లబ్యం త్యజ్యతామిహ. 5

ఇత్యేవముక్తా దుర్ధర్షా
ఖరేణ పరిసాంత్వితా
విమృజ్య నయనే సాస్రే
ఖరం భ్రాతరమబ్రవీత్. 6

అస్మీదానీమహం ప్రాప్తా
హృతశ్రవణనాసికా
శోణితౌఘపరిక్లిన్నా
త్వయా చ పరిసాంత్వితా. 7

ప్రేషితాశ్చ త్వయా వీర
రాక్షసాస్తే చతుర్దశ
నిహంతుం రాఘవం క్రోధాత్
మత్ప్రియార్థం సలక్షణమ్. 8

తే తు రామేణ సామర్షాః
శూలపట్టిసపాణయః
సమరే నిహతాస్సర్వే
సాయకైర్మర్మభేదిభిః. 9

తాన్ దృష్ట్వా పతితాన్ భూమౌ
క్షణేనైవ మహాబలాన్
రామస్య చ మహత్ కర్మ
మహాంస్త్రాసోభవన్మమ. 10

అహమస్మి సముద్విగ్నా
విషణ్ణా చ నిశాచర

శరణం త్వాం పునః ప్రాప్తా
సర్వతో భయదర్శినీ. 11

విషాదనక్రాధ్యుషితే
పరిత్రాసోర్మిమాలిని
కిం మాం న త్రాయసే మగ్నాం
విపులే శోకసాగరే. 12

ఏతే చ నిహతా భూమౌ
రామేణ నిశితైః శరైః
యేఽపి మే పదవీం ప్రాప్తా
రాక్షసాః పిశితాశనాః. 13

మయి తే యద్యనుక్రోశో
యది రక్షస్సు తేషు చ
రామేణ యది తే శక్తిః
తేజో వాఽస్తి నిశాచర
దండకారణ్యనిలయం
జహి రాక్షసకంటకమ్. 14

యది రామం మమామిత్రం
న త్వమద్యవధిష్యసి
తవ చైవాగ్రతః ప్రాణాన్
త్యక్ష్యామి నిరపత్రపా. 15

బుద్ధ్యాఽహమనుపశ్యామి
న త్వం రామస్య సంయుగే
స్థాతుం ప్రతిముఖే శక్తః
సబలశ్చ మహాత్మనః. 16

శూరమానీ న శూరస్త్వం
మిథ్యారోపితవిక్రమః
మానుషౌ యో న శక్నోషి
హంతుం తౌ రామలక్ష్మణౌ. 17

రామేణ యది తే శక్తిః
తేజో వాఽస్తి నిశాచర
దండకారణ్యనిలయం
జహి తం కులపాంసన. 18

నిస్సత్త్వస్యాల్ప వీర్యస్య
వాసస్తే కీదృశస్త్విహ
అపయాహి జనస్థానాత్
తత్వరితః సహబాంధవః. 19

రామతేజోఽభిభూతో హి
త్వం క్షిప్రం వినశిష్యసి
స హి తేజస్సమాయుక్తో
రామో దశరథాత్మజః. 20

భ్రాతా చాస్య మహావీర్యో
యేన చాస్మి విరూపితా. 21

ఏవం విలప్య బహుశో
రాక్షసీ వితతోదరీ
భ్రాతుః సమీపే దుఃఖార్తా
నష్టసంజ్ఞా బభూవహ
కరాభ్యాముదరం హత్వా
రురోద భృశదుఃఖితా. 22

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే ఏకవింశస్సర్గః (21)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - ద్వావింశస్సర్గః (22)

శ్రీరామునితో యుద్ధమునకై బయలుదేరిన ఖరుడు

ఏవమాధర్షితః శూరః
శూర్పణఖ్యా ఖరస్తదా
ఉవాచ రక్షసాం మధ్యే
ఖరః ఖరతరం వచః. 1

తవావమానప్రభవః
క్రోధో౽యమ్ అతులో మమ.
న శక్యతే ధారయితుం
లవణాంభ ఇవోత్థితమ్. 2

న రామం గణయే వీర్యాత్
మానుషం క్షీణజీవితమ్
ఆత్మదుశ్చరితైః ప్రాణాన్
హతో యో౽ద్య విమోక్ష్యతి. 3

బాష్పః సంహ్రియతామేష
సంభ్రమశ్చ విముచ్యతామ్
అహం రామం సహ భ్రాత్రా
నయామి యమసాదనమ్. 4

పరశ్వథహతస్యాద్య
మందప్రాణస్య సంయుగే
రామస్య రుధిరం రక్తమ్
ఉష్ణం పాస్యసి రాక్షసి. 5

సా ప్రహృష్టా వచః శ్రుత్వా
ఖరస్య వదనాచ్చ్యుతమ్
ప్రశశంస పునర్మౌర్ఖ్యాత్
భ్రాతరం రక్షసాం వరమ్. 6

తయా పరుషితః పూర్వం
పునరేవ ప్రశంసితః
అబ్రవీద్దూషణం నామ
ఖరః సేనాపతిం తదా. 7

చతుర్దశ సహస్రాణి
మమ చిత్తానువర్తినామ్
రక్షసాం భీమవేగానాం
సమరేష్వనివర్తినామ్. 8

నీలజీమూతవర్ణానాం
ఘోరాణాం క్రూరకర్మణామ్
లోకహింసావిహారాణాం
బలినాముగ్రతేజసామ్. 9

తేషాం శార్దూలదర్పాణాం
మహాస్యానాం మహౌజసామ్
సర్వోద్యోగ ముదీర్ణానాం
రక్షసాం సౌమ్య కారయ. 10

ఉపస్థాపయ మే క్షిప్రం
రథం సౌమ్య ధనూంషి చ
శరాంశ్చిత్రాంశ్చ ఖడ్గాంశ్చ
శక్తీశ్చ వివిధాః శితాః. 11

అగ్రే నిర్యాతుమిచ్ఛామి
పౌలస్త్యానాం మహాత్మనామ్
వధార్థం దుర్వినీతస్య
రామస్య రణకోవిదః. 12

ఇతి తస్య బ్రువాణస్య
సూర్యవర్ణం మహారథమ్
సదశ్వైశ్శబలైర్యుక్తమ్
ఆచచక్షేఽథ దూషణః. 13

తం మేరుశిఖరాకారం
తప్తకాంచనభూషణమ్
హేమచక్రమసంబాంధం
వైదూర్యమయకూబరమ్. 14

మత్స్యైః పుష్పైర్ద్రుమైశ్శైలై
చంద్రసూర్యైశ్చ కాంచనైః
మంగళైః పక్షిసంఘైశ్చ
తారాభిరభిసంవృతమ్. 15

ధ్వజనిస్త్రింశసంపన్నం
కింకిణీకవిరాజితమ్
సదశ్వయుక్తం సోఽమర్షాత్
ఆరురోహ ఖరో రథమ్. 16

విశామ్య తు రథస్థం తం
రాక్షసా భీమవిక్రమాః
తస్థుః సంపరివార్యైనం
దూషణం చ మహాబలమ్. 17

ఖరస్తు తాన్ మహేష్వాసాన్
ఘోరవర్మాయుధధ్వజాన్
నిర్యాతేత్యబ్రవీద్ధృష్టో
రథస్థః సర్వరాక్షసాన్. 18

తతస్తద్రాక్షసం సైన్యం
ఘోరవర్మాయుధధ్వజమ్
నిర్జగామ జనస్థానాత్
మహానాదం మహాజవమ్. 19

ముద్గరైః పట్టిసైః శూలైః
సుతీక్ష్ణైశ్చ పరశ్వధైః
ఖడ్గైశ్చక్రైశ్చ హస్తస్థైః
భ్రాజమానైశ్చ తోమరైః. 20

శక్తిభిః పరిఘైర్ఘోరైః
అతిమాత్రైశ్చ కార్ముకైః
గదాసిముసలైర్వజ్రైః
గృహీతైర్భీమదర్శనైః. 21

రాక్షసానాం సుఘోరాణాం
సహస్రాణి చతుర్దశ
నిర్యాతాని జనస్థానాత్
ఖరచిత్తానువర్తినామ్. 22

తాం స్త్వభిద్రవతో దృష్ట్వా
రాక్షసాన్ భీమవిక్రమాన్
ఖరస్యాపి రథః కించిత్
జగామ తదనంతరమ్. 23

తతస్తాన్ శబలానశ్వాన్
తప్తకాంచనభూషితాన్
ఖరస్య మతిమాజ్ఞాయ
సారథిః సమచోదయత్. 24

స చోదితో రథః శీఘ్రం
ఖరస్య రిపుఘాతినః
శబ్దేనాపూరయామాస
దిశశ్చ ప్రదిశస్తదా. 25

ప్రవృద్ధమన్యుస్తు ఖరః ఖరస్వనో
రిపోర్వధార్థం త్వరితో యథాఽంతకః
అచూచుదత్ సారథిమున్నదన్ ఘనం
మహాబలో మేఘ ఇవాశ్మవర్షవాన్. 26

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే ద్వావింశస్సర్గః (22)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - త్రయోవింశస్సర్గః (23)

అపశకునములను లెక్కచేయక యుద్ధమునకు వెళ్లిన ఖరుదు

తస్మిన్ యాతే జనస్థానాత్
అశివం శోణితోదకమ్
అభ్యవర్షన్మహామేఘః
తుములో గర్దభారుణః. 1

నిపేతుస్తురగాస్తస్య
రథయుక్తా మహాజవాః
సమే పుష్పచితే దేశే
రాజమార్గే యదృచ్ఛయా. 2

శ్యామం రుధిరపర్యంతం
బభూవ పరివేషణమ్
అలాతచక్రప్రతిమం
పరిగృహ్య దివాకరమ్. 3

తతో ధ్వజముపాగమ్య
హేమదండం సముచ్ఛ్రితమ్
సమాక్రమ్య మహాకాయః
తస్థౌ గృధ్రః సుదారుణః. 4

జనస్థానసమీపే తు
సమాగమ్య ఖరస్వనాః
విస్వరాన్ వివిధాంశ్చక్రుః
మాంసాదా మృగపక్షిణః. 5

వ్యాజహ్రుశ్చ ప్రదీప్తాయాం
దిశి వై భైరవస్వనమ్
అశివం యాతుధానానాం
శివా ఘోరా మహాస్వనాః. 6

ప్రభిన్నగిరిసంకాశాః
తోయశోణితధారిణః
ఆకాశం తదనాకాశం
చక్రుః భీమా వలాహకాః. 7

బభూవ తిమిరం ఘోరమ్
ఉద్ధతం రోమహర్షణమ్
దిశో వా విదిశో వాపి
న చ వ్యక్తం చకాశిరే. 8

క్షతజార్ద్రసవర్ణాభా
సంధ్యా కాలం వినా బభౌ
ఖరస్యాభిముఖా నేదుః
తదా ఘోరమృగాః ఖగాః
కంకగోమాయుగృధ్రాశ్చ
చుక్రుశుర్భయశంసినః. 9

నిత్యాఽశుభకరా యుద్ధే
శివా ఘోరనిదర్శనాః

నేదుర్బలస్యాభిముఖం
జ్వాలోద్గారిభిరాననైః. 10

కబంధః పరిఘాభాసో
దృశ్యతే భాస్కరాంతికే
జగ్రాహ సూర్యం స్వర్భానుః
అపర్వణి మహాగ్రహః. 11

ప్రవాతి మారుతశ్శీఘ్రం
నిష్ప్రభోఽభూద్దివాకరః
ఉత్పేతుశ్చ వినా రాత్రిం
తారాః ఖద్యోతసప్రభాః. 12

సంలీనమీనవిహగా
నళిన్యః శుష్కపంకజాః
తస్మిన్ క్షణే బభూవుశ్చ
వినా పుష్పఫలైర్ద్రుమాః. 13

ఉద్ధూతశ్చ వినా వాతం
రేణుర్జలధరారుణః
వీచీ కూచీతి వాశ్యంత్యో
బభూవుస్తత్ర శారికాః. 14

ఉల్కాశ్చాపి సనిర్ఘాతా
నిపేతుర్ఘోరదర్శనాః
ప్రచచాల మహీ సర్వా
సశైలవనకాననా. 15

ఖరస్య చ రథస్థస్య
నర్దమానస్య ధీమతః
ప్రాకంపత భుజః సవ్యః
స్వరశ్చాస్యావసజ్జత. 16

సాస్రా సమ్పద్యతే దృష్టిః
పశ్యమానస్య సర్వతః
లలాటే చ రుజాజాతా
నచ మోహాన్న్యవర్తత. 17

తాన్ సమీక్ష్య మహోత్పాతాన్
ఉత్థితాన్ రోమహర్షణాన్
అబ్రవీద్రాక్షసాన్ సర్వాన్
ప్రహసన్ స ఖరస్తదా. 18

మహోత్పాతాన్ ఇమాన్ సర్వాన్
ఉత్థితాన్ ఘోరదర్శనాన్
న చింతయామ్యహం వీర్యాత్
బలవాన్ దుర్బలానివ. 19

తారా అపి శరైస్తీక్ష్ణైః
పాతయామి నభః స్థలాత్
మృత్యుం మరణధర్మేణ
సంక్రుద్ధో యోజయామ్యహమ్ 20

రాఘవం తం బలోత్సిక్తం
భ్రాతరం చాస్య లక్ష్మణమ్
అహత్వా సాయకైస్తీక్ష్ణైః
నోపావర్తితుముత్సహే. 21

సకామా భగినీ మేఽస్తు
పీత్వా తు రుధిరం తయోః

యన్నిమిత్తస్తు రామస్య
లక్ష్మణస్య విపర్యయః. 22

న క్వచిత్ ప్రాప్తపూర్వో మే
సంయుగేషు పరాజయః
యుష్మాకమేతత్ ప్రత్యక్షం
నానృతం కథయామ్యహమ్. 23

దేవరాజమపి క్రుద్ధో
మత్తైరావతయాయినమ్
వజ్రహస్తం రణే హన్యాం
కిం పునస్తౌ కుమానుషౌ. 24

సా తస్య గర్జితం శ్రుత్వా
రాక్షసస్య మహాచమూః
ప్రహర్షమతులం లేభే
మృత్యుపాశావపాశితా. 25

సమీయుశ్చ మహాత్మానో
యుద్ధదర్శనకాంక్షిణః
ఋషయో దేవగంధర్వా
సిద్ధాశ్చ సహ చారణైః. 26

సమేత్యచోచుః సహితాః
తేఽన్యోన్యం పుణ్యకర్మణః. 27

స్వస్తి గోబ్రాహ్మణేభ్యోఽస్తు
లోకానాం యేఽభిసంగతాః
జయతాం రాఘవస్సంఖ్యే
పౌలస్త్యాన్ రజనీచరాన్. 28

చక్రహస్తో యథా యుద్ధే
సర్వాన్ అసురపుంగవాన్
ఏతచ్చాన్యచ్చ బహుశో
బ్రువాణాః పరమర్షయః. 29

జాతకౌతూహలాస్తత్ర
విమానస్థాశ్చ దేవతాః
దదృశుర్వాహినీం తేషాం
రాక్షసానాం గతాయుషామ్. 30

రథేన తు ఖరో వేగాత్
ఉగ్రసైన్యో వినిస్సృతః
తం దృష్ట్వా రాక్షసం భూయో
రాక్షసాశ్చ వినిస్సృతాః. 31

శ్యేనగామీ పృథుగ్రీవో
యజ్ఞశత్రుర్విహంగమః
దుర్జయః కరవీరాక్షః
పరుషః కాలకార్ముకః. 32

మేఘమాలీ మహామాలీ
సర్పాస్యో రుధిరాశనః
ద్వాదశైతే మహావీర్యాః
ప్రతస్థురభితః ఖరమ్. 33

మహాకపాలః స్థూలాక్షః
ప్రమాథీ త్రిశిరాస్తథా
చత్వార ఏతే సేనాన్యో
దూషణం పృష్ఠతో యయుః. 34

సా భీమవేగా సమరాభికామా
మహాబలా రాక్షసవీరసేనా
తౌ రాజపుత్రౌ సహసాఽభ్యుపేతా
మాలా గ్రహాణామివ చంద్రసూర్యౌ. 35

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే త్రయోవింశస్సర్గః (23)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - చతుర్వింశతిస్సర్గః (24)

తమకు విజయము తథ్యమని లక్ష్మణునకు తెలిపిన శ్రీరాముడు

ఆశ్రమం ప్రతియాతే
తు ఖరే ఖరపరాక్రమే.
తానేవౌత్పాతికాన్ రామః
సహ భ్రాత్రా దదర్శ హ. 1

తానుత్పాతాన్ మహాఘోరాన్
ఉత్థితాన్ రోమహర్షణాన్
ప్రజానామ్ అహితాన్ దృష్ట్వా
వాక్యం లక్ష్మణమబ్రవీత్. 2

ఇమాన్ పశ్య మహాబాహో
సర్వభూతాపహారిణః.
సముత్థితాన్ మహోత్పాతాన్
సంహర్తుం సర్వరాక్షసాన్. 3

అమీ రుధిరధారాస్తు
విసృజంతః ఖరస్వనాః
వ్యోమ్ని మేఘా వివర్తంతే
పరుషా గర్దభారుణాః. 4

సధూమాశ్చ శరాః సర్వే
మమ యుద్ధాభినందినః
రుక్మపృష్ఠాని చాపాని
వివేష్టంతే చ లక్ష్మణ. 5

యాదృశా ఇహ కూజంతి
పక్షిణో వనచారిణః
అగ్రతో నో భయం ప్రాప్తం
సంశయో జీవితస్య చ. 6

సంప్రహారస్తు సుమహాన్
భవిష్యతి న సంశయః
అయమాఖ్యాతి మే బాహుః
స్ఫురమాణో ముహుర్ముహుః
సన్నికర్షే తు నః శూర
జయం శత్రోః పరాజయమ్. 7

సప్రభం చ ప్రసన్నం చ
తవ వక్త్రం హి లక్ష్యతే
ఉద్యతానాం హి యుద్ధార్థం
యేషాం భవతి లక్ష్మణ. 8

నిష్ప్రభం వదనం తేషాం
భవత్యాయుపరిక్షయః. 9

రక్షసాం నర్దతాం ఘోరః
శ్రూయతే చ మహాధ్వనిః
ఆహతానాం చ భేరీణాం
రాక్షసైః క్రూరకర్మభిః. 10

అనాగతవిధానం తు
కర్తవ్యం శుభమిచ్ఛతా
ఆపదం శంకమానేన
పురుషేణ విపశ్చితా. 11

తస్మాద్గృహీత్వా వైదేహీం
శరపాణిర్ధనుర్ధరః
గుహామాశ్రయ శైలస్య
దుర్గాం పాదపసంకు లామ్. 12

ప్రతికూలితుమిచ్ఛామి
న హి వాక్యమిదం త్వయా
శాపితో మమ పాదాభ్యాం
గమ్యతాం వత్స మా చిరమ్. 13

త్వం హి శూరశ్చ బలవాన్
హన్యా హ్యేతాన్ న సంశయః
స్వయం తు హంతుమిచ్ఛామి
సర్వానేవ నిశాచరాన్. 14

ఏవముక్తస్తు రామేణ
లక్ష్మణః సహ సీతాయా
శరానాదాయ చాపం చ
గుహాం దుర్గాం సమాశ్రయత్. 15

తస్మిన్ ప్రవిష్టే తు గుహాం
లక్ష్మణే సహ సీతయా
హంత నిర్యుక్తమిత్యుక్త్వా
రామః కవచమావిశత్. 16

స తేనాగ్ని నికాశేన
కవచేన విభూషితః
బభూవ రామస్తిమిరే
విధూమోఽగ్నిరివోత్థితః. 17

స చాపముద్యమ్య మహత్
శరానాదాయ వీర్యవాన్
బభూవావస్థితస్తత్ర
జ్యాస్వనైః పూరయన్ దిశః. 18

తతో దేవాః సగంధర్వాః
సిద్ధాశ్చ సహ చారణైః
సమేయుశ్చ మహాత్మానో
యుద్ధదర్శనకాంక్షిణః. 19

ఋషయశ్చ మహాత్మానో
లోకే బ్రహ్మర్షిసత్తమాః
సమేత్య చోచుః సహితా
అన్యోఽన్యం పుణ్యకర్మణః. 20

స్వస్తి గోబ్రాహ్మణేభ్యోఽస్తు
లోకానాం యేఽభిసంగతాః
జయతాం రాఘవో యుద్ధే
పౌలస్త్యాన్ రజనీచరాన్. 21

చక్రహస్తో యథా యుద్ధే
సర్వానసుర పుంగవాన్
ఏవముక్త్వా పునః ప్రోచుః
ఆలోక్య చ పరస్పరమ్. 22

చతుర్దశ సహస్రాణి
రక్షసాం భీమకర్మణామ్
ఏకశ్చ రామో ధర్మాత్మా
కథం యుద్ధం భవిష్యతి. 23

ఇతి రాజర్షయః సిద్ధాః
సగణాశ్చ ద్విజర్షభాః
జాతకౌతూహలాస్తస్థుః
విమానస్థాశ్చ దేవతాః. 24

ఆవిష్టం తేజసా రామం
సంగ్రామశిరసి స్థితమ్
దృష్ట్వా సర్వాణి భూతాని
భయాద్వివ్యథిరే తదా. 25

రూపమప్రతిమం తస్య
రామస్యాక్లిష్టకర్మణః
బభూవ రూపం క్రుద్ధస్య
రుద్రస్యేవ పినాకినః. 26

ఇతిసంభాష్యమాణే తు
దేవగంధర్వచారణైః
తతో గంభీరనిర్హ్రాదం
ఘోరవర్మాయుధధ్వజమ్
అనీకం యాతుధానానాం
సమంతాత్ ప్రత్యదృశ్యత. 27

సింహనాదం విసృజతామ్
అన్యోఽన్యమభిగర్జతామ్
చాపాని విస్ఫారయతాం
జృంభతాం చాప్యభీక్ష్ణశః. 28

విప్రఘుష్టస్వనానాం చ
దుందుభీంశ్చాపి నిఘ్నతామ్
తేషాం సుతుములః శబ్దః
పూరయామాస తద్వనమ్. 29

తేన శబ్దేన విత్రస్తాః
శ్వాపదా వనచారిణః
దుద్రువుర్యత్ర నిశ్శబ్దం
పృష్ఠతో న వ్యలోకయన్. 30

తత్త్వనీకం మహావేగం
రామం సముపసర్పత
ధృతనానాప్రహరణం
గంభీరం సాగరోపమమ్. 31

రామోఽపి చారయన్
చక్షుః సర్వతో రణపండితః
దదర్శ ఖరసైన్యం తత్
యుద్ధాభిముఖముత్థితమ్. 32

వితత్య చ ధనుర్భీమం
తూణ్యోశ్చోద్ధృత్య సాయకాన్
క్రోధమాహారయత్ తీవ్రం
వధార్థం సర్వరక్షసామ్. 33

దుష్ప్రేక్షః సోఽభవత్ క్రుద్ధో
యుగాంతాగ్నిరివ జ్వలన్

తం దృష్ట్వా తేజసావిష్టం
ప్రాద్రవన్ వనదేవతాః. 34

తస్య క్రుద్ధస్య రూపం తు
రామస్య దదృశే తదా
దక్షస్యేవ క్రతుం హంతుః
ఉద్యతస్య పినాకినః. 35

ఆవిష్టం తేజసా రామం
సంగ్రామశిరసి స్థితమ్
దృష్ట్వా సర్వాణి భూతాని
భయార్తాని ప్రదుద్రువుః. 36

తత్కార్ముకైరాభరణైర్ధ్వజై శ్చ
తైర్వర్మభిశ్చాగ్ని సమానవర్ణైః
బభూవ సైన్యం పిశితాశనానాం
సూర్యోదయే నీలమివాభ్రబృందమ్. 37

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే చతుర్వింశస్సర్గః (24)

శ్రీరామ నామం
మరువాం
మరువాం

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - పంచవింశస్సర్గః (25)

రాక్షసులందరినీ హతమార్చిన శ్రీరాముడు

అవష్టబ్ధధనుం రామం
క్రుద్ధం చ రిపుఘాతినమ్
దదర్శాఽఽశ్రమమాగమ్య
ఖరస్సహ పురస్సరైః. 1

తం దృష్ట్వా సశరం చాపమ్
ఉద్యమ్య ఖరనిస్స్వనమ్
రామస్యాభిముఖం సూతం
చోద్యతామిత్యచోదయత్. 2

స ఖరస్యాజ్ఞయా సూతః
తురంగాన్ సమచోదయత్
యత్ర రామో మహాబాహుః
ఏకో ధూన్వన్ స్థితో ధనుః. 3

తం తు నిష్పతితం దృష్ట్వా
సర్వే తే రజనీచరాః
నర్దమానా మహానాదం
సచివాః పర్యవారయన్. 4

స తేషాం యాతుధానానాం
మధ్యే రథగతః ఖరః
బభూవ మధ్యే తారాణాం
లోహితాంగా ఇవోదితః. 5

తతః శరసహస్రేణ
రామమ్ అప్రతిమౌజసమ్
అర్దయిత్వా మహానాదం
ననాద సమరే ఖరః. 6

తత స్తం భీమధన్వానం
క్రుద్ధాః సర్వే నిశాచరాః
రామం నానావిధైః శస్త్రైః
అభ్యవర్షంత దుర్జయమ్. 7

ముద్గరైః పట్టసైః శూలైః
ప్రాసైః ఖడ్గైః పరశ్వధైః
రాక్షసాః సమరే రామం
నిజఘ్నూ రోషతత్పరాః. 8

తే వలాహసంకాశా
మహానాదా మహౌజసః
అభ్యధావంత కాకుత్స్థం
రథైర్వాజిభిరేవ చ
గజైః పర్వతకూటాభై
రామం యుద్ధే జిఘాంసవః. 9

తే రామే శరవర్షాణి
వ్యసృజన్ రక్షసాం గణాః

శైలేంద్రమివ ధారాభిః
వర్షమాణా వలాహకాః. 10

స తైః పరివృతో ఘోరై
రాఘవో రక్షసాం గణైః. 11

తాని ముక్తాని శస్త్రాణి
యాతుధానైః స రాఘవః
ప్రతిజగ్రాహ విశిఖైః
నద్యోఘానివ సాగరః. 12

స తైః ప్రహరణైర్ఘోరైః
భిన్నగాత్రో న వివ్యథే
రామః ప్రదీప్తైర్బహుభిః
వజ్రైరివ మహాచలః. 13

స విద్ధః క్షతజాదిగ్ధః
సర్వగాత్రేషు రాఘవః
బభూవ రామః సంధ్యాభ్రైః
దివాకర ఇవావృతః. 14

విషేదుర్దేవగంధర్వాః
సిద్ధాశ్చ పరమర్షయః
ఏకం సహస్రైర్బహుభిః
తదా దృష్ట్వా సమావృతమ్. 15

తతో రామః సుసంక్రుద్ధో
మండలీకృతకార్ముకః
ససర్జ విశిఖాన్ బాణాన్
శతశోథ సహస్రశః. 16

దురావారాన్ దుర్విషహాన్
కాలదండోపమాన్ రణే
ముమోచ లీలయా రామః
కంకపత్రాన్ అజిహ్మగాన్. 17

తే శరాః శత్రుసైన్యేషు
ముక్తా రామేణ లీలయా
ఆదదూ రక్షసాం ప్రాణాన్
పాశాః కాలకృతా ఇవ. 18

భిత్త్వా రాక్షసదేహాం స్తాన్
తే శరా రుధిరాప్లుతాః
అంతరిక్షగతా రేజుః
దీప్తాగ్నిసమతేజసః. 19

అసంఖ్యేయాస్తు రామస్య
సాయకాశ్చాపమండలాత్
వినిష్పేతురతీవోగ్రా
రక్షఃప్రాణాపహారిణః. 20

తైర్ధనూంషి ధ్వజాగ్రాణి
వర్మాణి చ శిరాంసి చ
బాహూన్ సహస్తాభరణాన్
ఊరూన్ కరికరోపమాన్
చిచ్ఛేద రామః సమరే
శతశోఽథ సహస్రశః. 21

హయాన్ కాంచనసన్నాహాన్
రథయుక్తాన్ ససారథీన్

గజాంశ్చ సగజారోహాన్
సహయాన్ సాదినస్తథా. 22

పదాతీన్ సమరే హత్వా
హ్యనయద్యమసాదనమ్. 23

తతో నాళీకనారాచైః
తీక్ష్ణాగ్రైశ్చ వికర్ణిభిః
భీమమార్తస్వరం చక్రుః
భిద్యమానా నిశాచరాః. 24

తత్సైన్యం నిశితైర్బాణైః
అర్దితం మర్మభేదిభిః
రామేణ న సుఖం లేభే
శుష్కం వనమివాగ్నినా. 25

కేచిద్భీమబలాః శూరాః
శూలాన్ ఖడ్గాన్ పరశ్వధాన్
రామస్యాభిముఖం గత్వా
చిక్షిపుః పరమాయుధాన్. 26

తాని బాణైర్మహాబాహుః
శస్త్రాణ్యావార్య రాఘవః
జహార సమరే ప్రాణాన్
చిచ్ఛేద చ శిరోధరాన్. 27

తే ఛిన్నశిరసః పేతుః
ఛిన్నవర్మశరాసనాః
సుపర్ణవాతవిక్షిప్తా
జగత్యాం పాదపా యథా. 28

అవశిష్టాశ్చ యే తత్ర
విషణ్ణాశ్చ నిశాచరాః
ఖరమేవాభ్యధావంత
శరణార్థం శరార్దితాః. 29

తాన్ సర్వాన్ పునరాదాయ
సమాశ్వాస్య చ దూషణః
అభ్యధావత కాకుత్స్థం
క్రుద్ధో రుద్రమివాంతకః. 30

నివృత్తాస్తు పునః సర్వే
దూషణాఽఽశ్రయనిర్భయాః
రామమేవాభ్యధావంత
సాలతాలశిలాయుధాః. 31

శూలముద్గరహస్తాశ్చ
చాపహస్తా మహాబలాః
సృజంతః శరవర్షాణి
శస్త్రవర్షాణి సంయుగే
ద్రుమవర్షాణి ముంచంతః
శిలావర్షాణి రాక్షసాః. 32

తద్బభూవాద్భుతం యుద్ధం
తుములం రోమహర్షణమ్
రామస్య చ మహాఘోరం
పునస్తేషాం చ రక్షసామ్. 33

తే సమంతాదభిక్రుద్ధా
రాఘవం పునరభ్యయుః. 34

తైశ్చ సర్వా దిశో దృష్ట్వా
ప్రదిశశ్చ సమావృతాః
రాక్షసైరుద్యతప్రాసైః
శరవర్షాభివర్షిభిః. 35

స కృత్వా భైరవం నాదమ్
అస్త్రం పరమభాస్వరమ్
సంయోజయత గాంధర్వం
రాక్షసేషు మహాబలః. 36

తతః శరసహస్రాణి
నిర్యయుశ్చాపమండలాత్
సర్వా దశ దిశో బాణైః
ఆవార్యంత సమాగతైః. 37

నాఽఽదదానం శరాన్ ఘోరాన్
ముంచంతం శిలీముఖాన్
వికర్షమాణం పశ్యంతి
రాక్షసాస్తే శరార్దితాః. 38

శరాంధకారమాకాశమ్
ఆవృణోత్ స దివాకరమ్
బభూవావస్థితో రామః
ప్రవమన్నివ తాన్ శరాన్. 39

యుగపత్ పతమానైశ్చ
యుగపచ్చ హతైర్భృశమ్
యుగపత్ పతితైశ్చైవ
వికీర్ణా వసుధాఽభవత్. 40

నిహతాః పతితాః క్షీణాః
ఛిన్నా భిన్నా విదారితాః
తత్ర తత్ర స్మ దృశ్యంతే
రాక్షసాస్తే సహస్రశః. 41

సోష్ణీషైరుత్తమాంగైశ్చ
సాంగదైర్బాహుభిస్తథా
ఊరుభిర్జానుభిశ్ఛిన్నైః
నానారూప విభూషణైః. 42

హయైశ్చ ద్విపముఖ్యైశ్చ
రథైర్భిన్నైరనేకశః
చామరైర్వ్యజనైశ్ఛత్రై
ధ్వజైర్నానావిధైరపి. 43

రామస్య బాణాభిహతైః
విచిత్రైః శూలపట్టిసైః
ఖడ్గైః ఖండీకృతైః ప్రాసైః
వికీర్ణైశ్చ పరశ్వధైః. 44

చూర్ణితాభిః శిలాభిశ్చ
శరైశ్చిత్రైరనేకశః
విచ్ఛిన్నైః సమరే భూమిః
వికీర్ణాభూఽద్భయంకరా. 45

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే పంచవింశస్సర్గః (25)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - షడ్వింశస్సర్గః (26)

దూషణుని సంహరించిన శ్రీరాముడు

దూషణస్తు స్వకం సైన్యం
హన్యమానం నిరీక్ష్య సః
సందిదేశ మహాబాహుః
భీమవేగాన్ దురాసదాన్
రాక్షసాన్ పంచసహస్రాన్
సమరేష్వనివర్తినః. 1

తే శూలైః పట్టిశైః ఖడ్గైః
శిలావర్షై ర్ద్రుమైరపి
శరవర్షైరవిచ్ఛిన్నం
వవృషుస్తం సమంతతః. 2

స ద్రుమాణాం శిలానాం చ
వర్షం ప్రాణహరం మహత్
ప్రతిజగ్రాహ ధర్మాత్మా
రాఘవస్తీక్ష్ణసాయకైః. 3

ప్రతిగృహ్య చ తద్వర్షం
నిమీలిత ఇవర్షభః
రామః క్రోధం పరం భేజే
వధార్థం సర్వరక్షసామ్. 4

తతః క్రోధసమావిష్టః
ప్రదీప్త ఇవ తేజసా
శరైరవాకిరత్ సైన్యం
సర్వతః సహదూషణమ్. 5

తతస్సేనాపతిః క్రుద్ధో
దూషణః శత్రుదూషణః
శరైరశనికల్పైస్తం
రాఘవం సమవాకిరత్. 6

తతో రామః సుసంక్రుద్ధః
క్షురేణాస్య మహద్ధనుః
చిచ్ఛేద సమరే వీరః
చతుర్భిశ్చతురో హయాన్. 7

హత్వా చాశ్వాన్ శరైస్తీక్ష్ణైః
అర్ధచంద్రేణ సారథేః
శిరో జహార తద్రక్షః
త్రిభిర్వివ్యాధ వక్షసి. 8

సచ్ఛిన్నధన్వా విరథో
హతాశ్వో హతసారథిః
జగ్రాహ గిరిశృంగాభం
పరిఘం రోమహర్షణమ్. 9

వేష్టితం కాంచనైః పట్టైః
దేవసైన్యప్రమర్దనమ్

ఆయసైః శంకుభిస్తీక్ష్ణైః
కీర్ణం పరవసోక్షితమ్. 10

వజ్రాశనిసమస్పర్శం
పరగోపురదారణమ్. 11

తం మహోరగసంకాశం
ప్రగృహ్య పరిఘం రణే
దూషణోऽభ్యద్రవద్రామం
క్రూరకర్మా నిశాచరః. 12

తస్యాభిపతమానస్య
దూషణస్య స రాఘవః
ద్వాభ్యాం శరాభ్యాం చిచ్ఛేద
సహస్తాభరణౌ భుజౌ. 13

భ్రష్టస్తస్య మహాకాయః
పపాత రణమూర్ధని
పరిఘశ్ఛిన్నహస్తస్య
శక్రధ్వజ ఇవాగ్రతః. 14

స కరాభ్యాం వికీర్ణాభ్యాం
పపాత భువి దూషణః
విషాణాభ్యాం విశీర్ణాభ్యాం
మనస్వీవ మహాగజః. 15

తం దృష్ట్వా పతితం భూమౌ
దూషణం నిహతం రణే
సాధుసాధ్వితి కాకుత్స్థం
సర్వభూతాన్యపూజయన్. 16

ఏతస్మిన్నంతరే క్రుద్ధాః
త్రయః సేనాగ్రయాయినః
సంహత్యాऽభ్యద్రవన్
రామం మృత్యుపాశావపాశితాః
మహాకపాలః స్థూలాక్షః
ప్రమాథీ చ మహాబలః. 17

మహాకపాలో విపులం
శూలముద్యమ్య రాక్షసః
స్థూలాక్షః పట్టిసం గృహ్య
ప్రమాథీ చ పరశ్వథమ్. 18

దృష్ట్వైవాపతతస్తూర్ణం
రాఘవః సాయకైః శితైః
తీక్ష్ణాగ్రైః ప్రతిజగ్రాహ
సంప్రాప్తానతిథీనివ. 19

మహాకపాలస్య శిరః
చిచ్ఛేద పరమేషుభిః
అసంఖ్యేయైస్తు బాణౌఘైః
ప్రమమాథ ప్రమాథినమ్. 20

స పపాత హతో భూమౌ
విటపీవ మహాద్రుమః
స్థూలాక్షస్యాక్షిణీ తీక్ష్ణైః
పూరయామాస సాయకైః. 21

దూషణస్యానుగాన్ పంచ
సాహస్రాన్ కుపితః క్షణాత్

బాణౌఘైః పంచసాహస్రైః
అనయద్యమసాదనమ్. 22

దూషణం నిహతం దృష్ట్వా
తస్య చైవ పదానుగాన్
వ్యాదిదేశ ఖరః క్రుద్ధః
సేనాధ్యక్షాన్ మహాబలాన్. 23

అయం వినిహతః సంఖ్యే
దూషణః సపదానుగః
మహత్యా సేనయా సార్ధం
యుద్ధ్వా రామం కుమానుషమ్ 24

శస్త్రైర్నానావిధాకారైః
హనధ్వం సర్వరాక్షసాః
ఏవముక్త్వా ఖరః క్రుద్ధో
రామమేవాభిదుద్రువే. 25

శ్యేనగామీ పృథుగ్రీవో
యజ్ఞశత్రుర్విహంగమః
దుర్జయః కరవీరాక్షః
పరుషః కాలకార్ముకః. 26

మేఘమాలీ మహామాలీ
సర్పాస్యో రుధిరాశనః
ద్వాదశైతే మహావీర్యా
బలాధ్యక్షాః ససైనికాః. 27

రామమేవాభ్యవర్తంత
విసృజంతః శరోత్తమాన్. 28

తతః పావకసంకాశైః
హేమవజ్రవిభూషితైః
జఘాన శేషం తేజస్వీ
తస్య సైన్యస్య సాయకైః. 29

తే రుక్మపుంఖా విశిఖాః
సధూమా ఇవ పావకాః
నిజఘ్నుస్తాని రక్షాంసి
వజ్రా ఇవ మహాద్రుమాన్. 30

రక్షసాం తు శతం
రామః శతేనైకేన కర్ణినా
సహస్రం చ సహస్రేణ
జఘాన రణమూర్ధని. 31

తైర్భిన్నవర్మాభరణాః
ఛిన్నభిన్నశరాసనాః
నిపేతుః శోణితాదిగ్ధా
ధరణ్యాం రజనీచరాః. 32

తైర్ముక్తకేశైః సమరే
పతితైః శోణితోక్షితైః
ఆస్తీర్ణా వసుధా కృత్స్నా
మహావేదిః కుశైరివ. 33

క్షణేన తు మహాఘోరం
వనం నిహతరాక్షసమ్
బభూవ నిరయప్రఖ్యం
మాంసశోణితకర్దమమ్. 34

చతుర్దశ సహస్రాణి
రక్షసాం భీమకర్మణామ్
హతాన్యేకేన రామేణ
మానుషేణ పదాతినా. 35

తస్య సైన్యస్య సర్వస్య
ఖరః శేషో మహారథః
రాక్షసస్త్రిశిరాశ్చైవ
రామశ్చ రిపుసూదనః. 36

శేషా హతా మహాసత్త్వా
రాక్షసా రణమూర్ధని
ఘోరా దుర్విషహాః సర్వే
లక్ష్మణస్యాగ్రజేన తే. 37

తతస్తు తద్భీమబలం మహాహవే
సమీక్ష్య రామేణ హతం బలీయసా
రథేన రామం మహతా ఖరస్తదా
సమాససాదేంద్ర ఇవోద్యతాశనిః. 38

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే షడ్వింశస్సర్గః (26)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - సప్తవింశస్సర్గః (27)

ఖరుని సేనాధిపతి త్రిశిరుడు శ్రీరాముని చేతిలో హతుడగుట

ఖరం తు రామాభిముఖం
ప్రయాంతం వాహినీపతిః
రాక్షసః త్రిశిరా నామ
సన్నిపత్యేదమబ్రవీత్. 1

మాం నియోజయ విక్రాంత
సన్నివర్తస్వ సాహసాత్
పశ్య రామం మహాబాహుం
సంయుగే వినిపాతితమ్. 2

ప్రతిజానామి తే సత్యమ్
ఆయుధం చాహ మాలభే
యథా రామం వధిష్యామి
వధార్హం సర్వరక్షసామ్. 3

అహం వాస్య రణే మృత్యుః
ఏష వా సమరే మమ
వినివృత్య రణోత్సాహాత్
ముహూర్తం ప్రాశ్నికో భవ. 4

ప్రహృష్టో వా హతే రామే
జనస్థానం ప్రయాస్యసి
మయి వా నిహతే రామం
సంయుగాయోపయాస్యసి. 5

ఖరః త్రిశిరసా తేన
మృత్యులోభాత్ ప్రసాదితః
గచ్ఛ యుధ్యేత్యనుజ్ఞాతో
రాఘవాభిముఖో యయౌ. 6

త్రిశిరాశ్చ రథేనైవ
వాజియుక్తేన భాస్వతా
అభ్యద్రవద్రణే రామం
త్రిశృంగ ఇవ పర్వతః. 7

శరధారాసమూహాన్ స
మహామేఘ ఇవోత్సృజన్
వ్యసృజత్ సదృశం నాదం
జలార్ద్రస్య తు దుందుభేః. 8

ఆగచ్ఛంతం త్రిశిరసం
రాక్షసం ప్రేక్ష్య రాఘవః
ధనుషా ప్రతిజగ్రాహ
విధూన్వన్ సాయకాన్ శితాన్. 9

స సంప్రహారస్తుములో
రామత్రిశిరసోర్మహాన్
బభూవాతీవ బలినోః
సింహకుంజరయోరివ. 10

తతః త్రిశిరసా బాణైః
లలాటే తాడితస్త్రిభిః
ఆమర్షీ కుపితో రామః
సంరబ్ధమ్ ఇదమబ్రవీత్. 11

అహో విక్రమశూరస్య
రాక్షసస్యేదృశం బలమ్
పుష్పైరివ శరైర్యస్య
లలాటేఽస్మిన్ పరిక్షతః. 12

మమాపి ప్రతిగృహ్ణీష్వ
శరాంశ్చాపగుణచ్యుతాన్
ఏవముక్త్వా తు సంరబ్ధః
శరానాశీవిషోపమాన్
త్రిశిరో వక్షసి క్రుద్ధో
నిజఘాన చతుర్దశ. 13

చతుర్భిస్తురగానస్య
శరైః సన్నతపర్వభిః
న్యపాతయత తేజస్వీ
చతురస్తస్య వాజినః. 14

అష్టభిస్సాయకైస్సూతం
రథోపస్థే న్యపాతయత్
రామశ్చిచ్ఛేద బాణేన
ధ్వజం చాస్య సముచ్ఛ్రితమ్. 15

తతో హతరథాత్ తస్మాత్
ఉత్పతంతం నిశాచరమ్
బిభేద రామస్తం బాణైః
హృదయే సోఽభవజ్జడః. 16

సాయకైశ్చాప్రమేయాత్మా
సామర్షస్తస్య రక్షసః
శిరాంస్యపాతయత్ రామో
వేగవద్భిః త్రిభిశ్శితైః. 17

స భూమౌ రుధిరోద్గారీ
రామబాణాభిపీడితః
న్యపతత్ పతితైః పూర్వం
స్వశిరోభిర్నిశాచరః. 18

హతశేషాః తతోభగ్నా
రాక్షసాః ఖరసంశ్రయాః
ద్రవంతి స్మ న తిష్ఠంతి
వ్యాఘ్రత్రస్తా మృగా ఇవ. 19

తాన్ ఖరో ద్రవతో దృష్ట్వా
నివర్త్య రుషితః స్వయమ్
రామమేవాభిదుద్రావ
రాహుశ్చంద్రమసం యథా. 20

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే సప్తవింశస్సర్గః (27)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - అష్టావింశస్సర్గః (28)

శ్రీరామునికి, ఖరునికి మధ్య ఘోరయుద్ధము

నిహతం దూషణం దృష్ట్వా
రణే త్రిశిరసా సహ
ఖరస్యాప్యభవత్ త్రాసో
దృష్ట్వా రామస్య విక్రమమ్. 1

స దృష్ట్వా రాక్షసం సైన్యమ్
అవిషహ్యం మహాబలః
హతమేకేన రామేణ
త్రిశిరోదూషణావపి. 2

తద్బలం హతభూయిష్ఠం
విమనాః ప్రేక్ష్య రాక్షసః
ఆససాద ఖరో రామం
నముచిర్వాసవం యథా. 3

వికృష్య బలవచ్చాపం
నారాచాన్ రక్తభోజనాన్
ఖరశ్చిక్షేప రామాయ
క్రుద్ధాన్ ఆశీవిషానివ. 4

జ్యాం విధూన్వన్ సుబహుశః
శిక్షయాస్త్రాణి దర్శయన్
చకార సమరే మార్గాన్
శరై రథగతః ఖరః. 5

స సర్వాశ్చ దిశో బాణైః
ప్రదిశశ్చ మహారథః
పూరయామాస తం దృష్ట్వా
రామోఽపి సుమహద్ధనుః. 6

ససాయకైర్దుర్విసహైః
సస్ఫులింగైరివాగ్నిభిః
నభశ్చకారావివరం
పర్జన్య ఇవ వృష్టిభిః. 7

తద్బభూవ శితైర్బాణైః
ఖరరామవిసర్జితైః
పర్యాకాశమనాకాశం
సర్వతః శరసంకులమ్. 8

శరజాలావృతః సూర్యో
న తదా స్మ ప్రకాశతే
అన్యోన్యవధసంరంభాత్
ఉభయోః సంప్రయుధ్యతోః. 9

తతో నాళీకనారాచైః
తీక్ష్ణాగ్రైశ్చ వికర్ణిభిః
ఆజఘాన ఖరో రామం
తోత్త్రైరివ మహాద్విపమ్. 10

తం రథస్థం ధనుష్పాణిం
రాక్షసం పర్యవస్థితమ్
దదృశుః సర్వభూతాని
పాశహస్తమివాంతకమ్. 11

హంతారం సర్వసైన్యస్య
పౌరుషే పర్యవస్థితమ్
పరిశ్రాంతం మహాసత్త్వం
మేనే రామం ఖరస్తదా. 12

తం సింహమివ విక్రాంతం
సింహవిక్రాంతగామినమ్
దృష్ట్వా నోద్విజతే రామః
సింహః క్షుద్రమృగం యథా. 13

తతః సూర్యనికాశేన
రథేన మహతా ఖరః
ఆససాద రణే రామం
పతంగ ఇవ పావకమ్. 14

తతోఽస్య సశరం చాపం
ముష్టిదేశే మహాత్మనః
ఖరశ్చిచ్ఛేద రామస్య
దర్శయన్ పాణిలాఘవమ్. 15

స పునస్త్వపరాన్ సప్త
శరానాదాయ వర్మణి
నిజఘాన ఖరః క్రుద్ధః
శక్రాశనిసమప్రభాన్. 16

తతస్తత్ప్రహతం బాణైః
ఖరముక్తైః సుపర్వభిః
పపాత కవచం భూమౌ
రామస్యాదిత్యవర్చసః. 17

తతః శరసహస్రేణ
రామమ్ అప్రతిమౌజసమ్
అర్దయిత్వా మహానాదం
ననాద సమరే ఖరః. 18

స శరైరర్పితః క్రుద్ధః
సర్వగాత్రేషు రాఘవః
రరాజ సమరే రామో
విధూమోఽగ్నిరివ జ్వలన్. 19

తతో గంభీరనిర్హ్రాదం
రామః శత్రునిబర్హణః
చకారాంతాయ స రిపోః
సజ్యమన్యత్ మహద్ధనుః. 20

సుమహద్వైష్ణవం యత్తత్
అతిసృష్టం మహర్షిణా
వరం తద్ధనురుద్యమ్య
ఖరం సమభిధావత. 21

తతః కనకపుంఖైస్తు
శరైః సన్నతపర్వభిః
బిభేద రామః సంక్రుద్ధః
ఖరస్య సమరే ధ్వజమ్. 22

స దర్శనీయో బహుధా
వికీర్ణః కాంచనధ్వజః
జగామ ధరణీం సూర్యో
దేవతానామివాజ్ఞయా. 23

తం చతుర్భిః ఖరః క్రుద్ధో
రామం గాత్రేషు మార్గణైః
వివ్యాధ యుధి మర్మజ్ఞో
మాతంగమివ తోమరైః. 24

స రామో బహుభిర్బాణైః
ఖరకార్ముకనిస్సృతైః
విద్ధో రుధిరసిక్తాంగో
బభూవ రుషితో భృశమ్. 25

స ధనుర్ధన్వినాం శ్రేష్ఠః
ప్రగృహ్య పరమాహవే
ముమోచ పరమేష్వాసః
షట్ శరాన్ అభిలక్షితాన్. 26

శిరస్యేకేన బాణేన
ద్వాభ్యాం బాహ్వోరథార్దయత్
త్రిభిః చంద్రార్ధవక్త్రైశ్చ
వక్షస్యభిజఘాన హ. 27

తతః పశ్చాన్మహాతేజా
నారాచాన్ భాస్కరోపమాన్
జిఘాంసూ రాక్షసం క్రుద్ధః
త్రయోదశ సమాదదే. 28

తతోఽస్య యుగమేకేన
చతుర్భిశ్చతురో హయాన్
షష్ఠేన తు శిరః సంఖ్యే
ఖరస్య రథసారథేః. 29

త్రిభిస్త్రివేణుం బలవాన్
ద్వాభ్యామక్షం మహాబలః
ద్వాదశేన తు బాణేన
ఖరస్య సశరం ధనుః. 30

ఛిత్త్వా వజ్రనికాశేన
రాఘవః ప్రహసన్నివ
త్రయోదశేనేంద్రసమో
బిభేద సమరే ఖరమ్. 31

ప్రభగ్నధన్వా విరథో
హతాశ్వో హతసారథిః
గదాపాణిరవప్లుత్య
తస్థౌ భూమౌ ఖరస్తదా. 32

తత్కర్మ రామస్య మహారథస్య
సమేత్య దేవాశ్చ మహర్షయశ్చ
అపూజయన్ ప్రాంజలయః ప్రహృష్టాః
తదా విమానాగ్రగతాః సమేతాః. 33

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే అష్టావింశస్సర్గః *(28)*

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - ఏకోనత్రింశస్సర్గః (29)

శ్రీరాముడు, ఖరుడు పరస్పర పరుషోక్తములు

ఖరం తు విరథం రామో
గదాపాణిమ్ అవస్థితమ్
మృదుపూర్వం మహాతేజాః
పరుషం వాక్యమబ్రవీత్. 1

గజాశ్వరథసంబాధే
బలే మహతి తిష్ఠతా
కృతం సుదారుణం కర్మ
సర్వలోకజుగుప్సితమ్. 2

ఉద్వేజనీయో భూతానాం
నృశంసః పాపకర్మకృత్
త్రయాణామపి లోకానామ్
ఈశ్వరోఽపి న తిష్ఠతి. 3

కర్మ లోకవిరుద్ధం తు
కుర్వాణం క్షణదాచర
తీక్ష్ణం సర్వజనో హంతి
సర్పం దుష్టమివాగతమ్. 4

లోభాత్ పాపాని కుర్వాణః
కామాద్వా యో న బుధ్యతే
భ్రష్టః పశ్యతి తస్యాంతం
బ్రాహ్మణీ కరకాదివ. 5

వసతో దండకారణ్యే
తాపసాన్ ధర్మచారిణః
కిన్ను హత్వా మహాభాగాన్
ఫలం ప్రాప్స్యసి రాక్షస. 6

న చిరం పాపకర్మాణః
క్రూరా లోకజుగుప్సితాః
ఐశ్వర్యం ప్రాప్య తిష్ఠంతి
శీర్ణమూలా ఇవ ద్రుమాః. 7

అవశ్యం లభతే జంతుః
ఫలం పాపస్య కర్మణః
ఘోరం పర్యాగతే కాలే
ద్రుమాః పుష్పమివార్తవమ్. 8

న చిరాత్ ప్రాప్యతే లోకే
పాపానాం కర్మణాం ఫలమ్
సవిషాణామివాన్నానాం
భుక్తానాం క్షణదాచర. 9

పాపమాచరతాం ఘోరం
లోకస్యాప్రియమిచ్ఛతామ్
అహమాసాదితో రాజ్ఞా
ప్రాణాన్ హంతుం నిశాచర. 10

అద్య హి త్వాం మయా ముక్తాః
శరాః కాంచనభూషణాః
విదార్యా నిపతిష్యంతి
వల్మీకమివ పన్నగాః. 11

యే త్వయా దండకారణ్యే
భక్షితా ధర్మచారిణః
తానద్య నిహతః సంఖ్యే
ససైన్యోఽనుగమిష్యసి. 12

అద్య త్వాం పతితం బాణైః
పశ్యంతు పరమర్షయః
నిరయస్థం విమానస్థా
యే త్వయా హింసితాః పురా. 13

ప్రహర త్వం యథాకామం
కురు యత్నం కులాధమ
అద్య తే పాతయిష్యామి
శిరస్తాలఫలం యథా. 14

ఏవముక్తస్తు రామేణ
క్రుద్ధః సంరక్తలోచనః
ప్రత్యువాచ ఖరో రామం
ప్రహసన్ క్రోధమూర్ఛితః. 15

ప్రాకృతాన్ రాక్షసాన్ హత్వా
యుద్ధే దశరథాత్మజ
ఆత్మనా కథమాత్మానమ్
అప్రశస్యం ప్రశంససి. 16

విక్రాంతా బలవంతో వా
యే భవంతి నరర్షభాః
కథయంతి న తే కించిత్
తేజసా స్వేన గర్వితాః. 17

ప్రాకృతాస్త్వకృతాత్మానో
లోకే క్షత్రియపాంసనాః
నిరర్థకం వికత్థంతే
యథా రామ వికత్థసే. 18

కులం వ్యపదిశన్ వీరః
సమరే కోఽభిధాస్యతి
మృత్యుకాలే హి సంప్రాప్తే
స్వయమప్రస్తవే స్తవమ్. 19

సర్వథైవ లఘుత్వం
తే కత్థనేన విదర్శితమ్
సువర్ణప్రతిరూపేణ
తప్తేనేవ కుశాగ్నినా. 20

న తు మామిహ తిష్ఠంతం
పశ్యసి త్వం గదాధరమ్
ధరాధరమివాకంప్యం
పర్వతం ధాతుభిశ్చితమ్. 21

పర్యాప్తోఽహం గదాపాణిః
హంతుం ప్రాణాన్ రణే తవ
త్రయాణామపి లోకానాం
పాశహస్త ఇవాంతకః. 22

కామం బహ్వాపి వక్తవ్యం
త్వయి వక్ష్యామి న త్వహమ్
అస్తం గచ్ఛేద్ధి సవితా
యుద్ధవిఘ్నస్తతో భవేత్. 23

చతుర్దశ సహస్రాణి
రాక్షసానాం హతాని తే
త్వద్వినాశాత్ కరోమ్యేష
తేషామశ్రుప్రమార్జనమ్. 24

ఇత్యుక్త్వా పరమక్రుద్ధః
తాం గదాం పరమాంగదః
ఖరశ్చిక్షేప రామాయ
ప్రదీప్తామ్ అశనిం యథా. 25

ఖరబాహుప్రముక్తా సా
ప్రదీప్తా మహతీ గదా
భస్మవృక్షాంశ్చ గుల్మాంశ్చ
కృత్వాఽగాత్ తత్సమీపతః. 26

తామాపతంతీం జ్వలితాం
మృత్యుపాశోపమాం గదామ్
అంతరిక్షగతాం రామః
చిచ్ఛేద బహుధా శరైః. 27

సా వికీర్ణా శరైర్భగ్నా
పపాత ధరణీతలే
గదా మంత్రౌషధబలైః
వ్యాళీవ వినిపాతితా. 28

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే ఏకోనత్రింశస్సర్గః (29)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - త్రింశస్సర్గః (30)

ఖరుని వధించిన శ్రీరాముడు. సీతమ్మ ఆనందం

భిత్త్వా తు తాం గదాం
బాణై రాఘవో ధర్మవత్సలః
స్మయమానః ఖరం వాక్యం
సంరబ్ధమ్ ఇదమబ్రవీత్. 1

ఏతత్ తే బలసర్వస్వం
దర్శితం రాక్షసాధమ
శక్తిహీనతరో మత్తో
వృథా త్వమవగర్జసి. 2

ఏషా బాణవినిర్భిన్నా
గదా భూమితలం గతా
అభిధానప్రగల్భస్య
తవ ప్రత్యరిఘాతినీ. 3

యత్త్వయోక్తం వినష్టానామ్
అహమశ్రుప్రమార్జనమ్
రాక్షసానాం కరోమీతి
మిథ్యా తదపి తే వచః. 4

నీచస్య క్షుద్రశీలస్య
మిథ్యావృత్తస్య రక్షసః
ప్రాణాన్ అపహరిష్యామి
గరుత్మానమృతం యథా. 5

అద్య తే ఛిన్నకంఠస్య
ఫేనబుద్బుదభూషితమ్
విదారితస్య మద్బాణైః
మహీ పాస్యతి శోణితమ్. 6

పాంసురూషితసర్వాంగః
స్రస్తన్యస్త భుజద్వయః
స్వప్స్యసే గాం సమాలింగ్య
దుర్లభాం ప్రమదామివ. 7

ప్రవృద్ధనిద్రే శయితే
త్వయి రాక్షసపాంసనే
భవిష్యంత్యశరణ్యానాం
శరణ్యా దండకా ఇమే. 8

జనస్థానే హతస్థానే
తవ రాక్షస మచ్ఛరైః
నిర్భయా విచరిష్యంతి
సర్వతో మునయో వనే. 9

అద్య విప్రసరిష్యంతి
రాక్షస్యో హతబాంధవాః
బాష్పార్ద్రవదనా దీనా
భయాదన్యభయావహాః. 10

అద్య శోకరసజ్ఞాస్తా
భవిష్యంతి నిరర్థకాః
అనురూపకులాః పత్న్యో
యాసాం త్వం పతిరీదృశః. 11

నృశంస నీచ క్షుద్రాత్మన్
నిత్యం బ్రాహ్మణకంటక
యత్కృతే శంకితైరగ్నౌ
మునిభిః పాత్యతే హవిః. 12

తమేవమభిసంరబ్ధం
బ్రువాణం రాఘవం రణే
ఖరో నిర్భర్త్సయామాస
రోషాత్ ఖరతరస్వనః. 13

దృఢం ఖల్వవలిప్తోఽసి
భయేష్వపి చ నిర్భయః
వాచ్యావాచ్యం తతో హి త్వం
మృత్యువశ్యో న బుధ్యసే. 14

కాలపాశపరిక్షిప్తా
భవంతి పురుషా హి యే
కార్యాకార్యం న జానంతి
తే నిరస్తషడింద్రియాః. 15

ఏవముక్త్వా తతో రామం
సంరుధ్య భ్రుకుటీం తతః
స దదర్శ మహాసాలమ్
అవిదూరే నిశాచరః

రణే ప్రహరణస్యార్థే
సర్వతో హ్యవలోకయన్. 16

స తముత్పాటయామాస
సందశ్య దశనచ్ఛదమ్
తం సముత్క్షిప్య బాహుభ్యాం
వినద్య చ మహాబలః. 17

రామముద్దిశ్య చిక్షేప
హతస్త్వమితి చాబ్రవీత్. 18

తమాపతంతం బాణౌఘైః
ఛిత్త్వా రామః ప్రతాపవాన్
రోషమాహారయత్ తీవ్రం
నిహంతుం సమరే ఖరమ్. 19

జాతస్వేదస్తతో రామో
రోషాద్రక్తాంతలోచనః
నిర్బిభేద సహస్రేణ
బాణానాం సమరే ఖరమ్. 20

తస్య బాణాంతరాద్రక్తం
బహు సుస్రావ ఫేనిలమ్
గిరేః ప్రస్రవణస్యేవ
తోయధారాపరిస్రవః. 21

విహ్వల స్స కృతో బాణైః
ఖరో రామేణ సంయుగే
మత్తో రుధిరగంధేన
త మేవాభ్యద్రవద్ద్రుతమ్. 22

తమాపతంతం సంరబ్ధం
కృతాస్త్రో రుధిరాప్లుతమ్
అపాసర్పత్ ప్రతిపదం
కించిత్ త్వరితవిక్రమః. 23

తతః పావకసంకాశం
వధాయ సమరే శరమ్
ఖరస్య రామో జగ్రాహ
బ్రహ్మదండమివాపరమ్. 24

స తం దత్తం మఘవతా
సురరాజేన ధీమతా
సందధే చాపి ధర్మాత్మా
ముమోచ చ ఖరం ప్రతి. 25

స విముక్తో మహాబాణో
నిర్ఘాతసమనిస్వనః
రామేణ ధనురాయమ్య
ఖరస్యోరసి చాపతత్. 26

స పపాత ఖరో భూమౌ
దహ్యమానః శరాగ్నినా
రుద్రేణేవ వినిర్దగ్ధః
శ్వేతారణ్యే యథాఽంధకః. 27

స వృత్ర ఇవ వజ్రేణ
ఫేనేన నముచిర్యథా
బలో వేంద్రాశనిహతో
నిపపాత హతః ఖరః. 28

తతో రాజర్షయః సర్వే
సంగతాః పరమర్షయః
సభాజ్య ముదితా రామమ్
ఇదం వచనమబ్రువన్. 29

ఏతదర్థం మహాతేజా
మహేంద్రః పాకశాసనః
శరభంగాశ్రమం పుణ్యమ్
ఆజగామ పురందరః. 30

ఆనీతస్త్వమిమం దేశమ్
ఉపాయేన మహర్షిభిః
ఏషాం వధార్థం క్రూరాణాం
రక్షసాం పాపకర్మణామ్. 31

తదిదం నః కృతం కార్యం
త్వయా దశరథాత్మజ
సుఖం ధర్మం చరిష్యంతి
దండకేషు మహర్షయః. 32

ఏతస్మిన్నంతరే దేవాః
చారణైః సహ సంగతాః
దుందుభీంశ్చాభినిఘ్నంతః
పుష్పవర్షం సమంతతః
రామస్యోపరి సంహృష్టా
వవృషుర్విస్మితాస్తదా. 33

అర్ధాధికముహూర్తేన
రామేణ నిశితైః శరైః

చతుర్దశ సహస్రాణి
రక్షసాం భీమకర్మణామ్. 34

ఖరదూషణముఖ్యానాం
నిహతాని మహాహవే
అహో బత మహత్ కర్మ
రామస్య విదితాత్మనః. 35

అహో వీర్యమహో దాక్ష్యం
విష్ణోరివ హి దృశ్యతే
ఇత్యేవముక్త్వా తే సర్వే
యయుర్దేవా యథాగతమ్. 36

ఏతస్మిన్నంతరే వీరో
లక్ష్మణః సహ సీతయా
గిరిదుర్గాద్వినిష్క్రమ్య
సంవివేశాశ్రమం సుఖీ. 37

తతో రామస్తు విజయీ
పూజ్యమానో మహర్షిభిః
ప్రవివేశాశ్రమం వీరో
లక్ష్మణేనాభిపూజితః. 38

తం దృష్ట్వా శత్రుహంతారం
మహర్షీణాం సుఖావహమ్
బభూవ హృష్టా వైదేహీ
భర్తారం పరిషస్వజే. 39

ముదా పరమయా యుక్తా
దృష్ట్వా రక్షోగణాన్ హతాన్
రామం చైవావ్యథం దృష్ట్వా
తుతోష జనకాత్మజా. 40

తతస్తు తం రాక్షససంఘమర్దనం
సభాజ్యమానం ముదితైర్మహర్షిభిః
పునః పరిష్వజ్య శశిప్రభాననా
బభూవ హృష్టా జనకాత్మజా తదా. 41

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే త్రింశస్సర్గః (30)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - ఏకత్రింశస్సర్గః (31)

ఖరదూషణాదుల మరణవార్తతో రావణుడు సీతాపహరణముకై సంకల్పించుట

త్వరమాణస్తతో గత్వా
జనస్థానాదకంపనః
ప్రవిశ్య లంకాం వేగేన
రావణం వాక్యమబ్రవీత్. 1

జనస్థానస్థితా రాజన్
రాక్షసా బహవో హతాః
ఖరశ్చ నిహతః సంఖ్యే
కథంచిదహమాగతః. 2

ఏవముక్తో దశగ్రీవః
క్రుద్ధః సంరక్తలోచనః
అకంపనమువాచేదం
నిర్దహన్నివ చక్షుషా. 3

కేన రమ్యం జనస్థానం
హతం మమ పరాసునా
కో హి సర్వేషు లోకేషు
గతిం చాధిగమిష్యతి. 4

న హి మే విప్రియం కృత్వా
శక్యం మఘవతా సుఖమ్
ప్రాప్తుం వైశ్రవణేనాపి న
యమేన న విష్ణునా. 5

కాలస్య చాప్యహం కాలో
దహేయమపి పావకమ్
మృత్యుం మరణధర్మేణ
సంయోజయితుముత్సహే. 6

దహేయమపి సంక్రుద్ధః
తేజసాఽఽదిత్యపావకౌ
వాతస్య తరసా వేగం
నిహంతుమ్ అహముత్సహే. 7

తథా క్రుద్ధం దశగ్రీవం
కృతాంజలిరకంపనః
భయాత్ సంధిగ్ధయా వాచా
రావణం యాచతేఽభయమ్. 8

దశగ్రీవోఽభయం తస్మై
ప్రదదౌ రక్షసాం వరః
స విస్రబ్ధోఽబ్రవీద్వాక్యమ్
అసందిగ్ధమ్ అకంపనః. 9

పుత్రో దశరథస్యాస్తి
సింహసంహననో యువా
రామో నామ వృషస్కంధో
వృత్తాయతమహాభుజః. 10

వీరః పృథుయశాః శ్రీమాన్
అతుల్యబలవిక్రమః
హతం తేన జనస్థానం
ఖరశ్చ సహ దూషణః. 11

అకంపనవచః శ్రుత్వా
రావణో రాక్షసాధిపః
నాగేంద్ర ఇవ నిశ్శ్వస్య
వచనం చేదమబ్రవీత్. 12

ససురేంద్రేణ సంయుక్తో
రామః సర్వామరైః సహ
ఉపయాతో జనస్థానం
బ్రూహి కచ్చిదకంపన. 13

రావణస్య పునర్వాక్యం
నిశమ్య తదకంపనః
ఆచచక్షే బలం తస్య
విక్రమం చ మహాత్మనః. 14

రామో నామ మహాతేజాః
శ్రేష్ఠః సర్వధనుష్మతామ్
దివ్యాస్త్రగుణసంపన్నః
పురందరసమో యుధి. 15

తస్యానురూపో బలవాన్
రక్తాక్షో దుందుభిస్వనః
కనీయాన్ లక్ష్మణో నామ
భ్రాతా శశినిభాననః. 16

స తేన సహ సంయుక్తః
పావకేనానిలో యథా
శ్రీమాన్ రాజవరస్తేన
జనస్థానం నిపాతితమ్. 17

నైవ దేవా మహాత్మానో
నాత్ర కార్యా విచారణా. 18

శరా రామేణ తూత్సృష్టాః
రుక్మపుంఖాః పతత్రిణః
సర్పాః పంచాననా భూత్వా
భక్షయంతి స్మ రాక్షసాన్. 19

యేన యేన చ గచ్ఛంతి
రాక్షసా భయకర్శితాః
తేన తేన స్మ పశ్యంతి
రామమేవాగ్రతః స్థితమ్
ఇత్థం వినాశితం తేన
జనస్థానం తవానఘ. 20

అకంపనవచః శ్రుత్వా
రావణో వాక్యమబ్రవీత్
జనస్థానం గమిష్యామి
హంతుం రామం సలక్ష్మణమ్. 21

అథైవముక్తే వచనే
ప్రోవాచేదమ్ అకంపనః
శృణు రాజన్ యథావృత్తం
రామస్య బలపౌరుషమ్. 22

అసాధ్యః కుపితో రామో
విక్రమేణ మహాయశాః
ఆపగాయాః సుపూర్ణాయా
వేగం పరిహరేచ్ఛరైః. 23

సతారగ్రహనక్షత్రం
నభశ్చాప్యవసాదయేత్
అసౌ రామస్తు మజ్జంతీం
శ్రీమానభ్యుద్ధరేన్మహీమ్. 24

భిత్త్వా వేలాం సముద్రస్య
లోకాన్ ఆప్లావయేద్విభుః
వేగం వాపి సముద్రస్య
వాయుం వా విధమేచ్ఛరైః. 25

సంహృత్య వా పునర్లోకాన్
విక్రమేణ మహాయశాః
శక్తః స పురుషవ్యాఘ్రః
స్రష్టుం పునరపి ప్రజాః. 26

న హి రామో దశగ్రీవ
శక్యో జేతుం త్వయా యుధి
రక్షసాం వాపి లోకేన
స్వర్గః పాపజనైరివ. 27

న తం వధ్యమహం
మన్యే సర్వైర్దేవాసురైరపి
అయం తస్య వధోపాయః
తం మమైకమనాః శృణు. 28

భార్యా తస్యోత్తమా లోకే
సీతా నామ సుమధ్యమా
శ్యామా సమవిభక్తాంగీ
స్త్రీరత్నం రత్నభూషితా. 29

నైవ దేవీ న గంధర్వీ
నాప్సరా నాపి దానవీ
తుల్యా సీమంతినీ తస్యా
మానుషీషు కుతో భవేత్. 30

తస్యాపహర భార్యాం త్వం
ప్రమథ్య తు మహావనే
సీతయా రహితః కామీ
రామో హాస్యతి జీవితమ్. 31

అరోచయత తద్వాక్యం
రావణో రాక్షసాధిపః
చింతయిత్వా మహాబాహుః
అకంపనమువాచ హ. 32

బాఢం కాల్యం గమిష్యామి
హ్యేకః సారథినా సహ
ఆనయిష్యామి వైదేహీమ్
ఇమాం హృష్టో మహాపురీమ్. 33

అథైవముక్త్వా ప్రయయౌ
ఖరయుక్తేన రావణః
రథేనాదిత్యవర్ణేన దిశః
సర్వాః ప్రకాశయన్. 34

స రథో రాక్షసేంద్రస్య
నక్షత్రపథగో మహాన్
సంచార్యమాణః శుశుభే
జలదే చంద్రమా ఇవ. 35

స మారీచాశ్రమం ప్రాప్య
తాటకేయముపాగమత్
మారీచేనార్చితో రాజా
భక్ష్యభోజ్యైరమానుషైః. 36

తం స్వయం పూజయిత్వా
తు ఆసనేనోదకేన చ
అర్థోపహితయా వాచా
మారీచో వాక్యమబ్రవీత్. 37

కచ్చిత్ సుకుశలం రాజన్
లోకానాం రాక్షసేశ్వర
ఆశంకే నాథ జానే త్వం
యతస్తూర్ణమ్ ఇహాగతః. 38

ఏవముక్తో మహాతేజా
మారీచేన స రావణః
తతః పశ్చాదిదం వాక్యమ్
అబ్రవీద్వాక్యకోవిదః. 39

ఆరక్షో మే హతస్తాత
రామేణాక్లిష్టకర్మణా
జనస్థానమ్ అవధ్యం తత్
సర్వం యుధి నిపాతితమ్
తస్య మే కురు సాచివ్యం
తస్య భార్యాపహారణే. 40

రాక్షసేంద్రవచః శ్రుత్వా
మారీచో వాక్యమబ్రవీత్. 41

ఆఖ్యాతా కేన సీతా సా
మిత్రరూపేణ శత్రుణా
త్వయా రాక్షసశార్దూల
కో న నందతి నిందితః
సీతామ్ ఇహానయస్వేతి
కో బ్రవీతి బ్రవీహి మే. 42

రక్షోలోకస్య సర్వస్య కః
శృంగం ఛేత్తుమిచ్ఛతి
ప్రోత్సాహయతి కశ్చ త్వాం
స చ శత్రురసంశయః. 43

అశీవిషముఖాద్దంష్ట్రామ్
ఉద్ధర్తుం చేచ్ఛతి త్వయా
కర్మణా కేన కేనాసి
కాపథం ప్రతిపాదితః. 44

సుఖసుప్తస్య తే రాజన్
ప్రహృతం కేన మూర్ధని. 45

విశుద్ధవంశాభిజనాగ్రహస్తః
తేజోమదః సంస్థితదోర్విషాణః
ఉదీక్షితుం రావణ నేహ యుక్తః
స సంయుగే రాఘవగంధహస్తీ. 46

అసౌ రణాంతస్థితిసంధివాలో
విదగ్ధరక్షోమృగహా నృసింహః
సుప్తస్త్వయా బోధయితుం న యుక్తః
శరాంగపూర్ణో నిశితాసిదంష్ట్రః. 47

చాపాపహారే భుజవేగపంకే
శరోర్మిమాలే సుమహాహవౌఘే
న రామపాతాళముఖేఽతిఘోరే
ప్రస్కందితుం రాక్షసరాజ యుక్తమ్. 48

ప్రసీద లంకేశ్వర రాక్షసేంద్ర
లంకాం ప్రసన్నో భవ సాధు గచ్ఛ
త్వం స్వేషు దారేషు రమస్వ నిత్యం
రామః సభార్యో రమతాం వనేషు. 49

ఏవముక్తో దశగ్రీవో
మారీచేన స రావణః
న్యవర్తత పురీం లంకాం
వివేశ చ గృహోత్తమమ్. 50

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే ఏకత్రింశస్సర్గః (31)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - ద్వాత్రింశస్సర్గః (32)

రావణుని సభకు చేరిన శూర్పణఖ

తతః శూర్పణఖా దృష్ట్వా
సహస్రాణి చతుర్దశ
హతాన్యేకేన రామేణ
రక్షసాం భీమకర్మణామ్. 1

దూషణం చ ఖరం చైవ
హతం త్రిశిరసా సహ
దృష్ట్వా పునర్మహానాదం
ననాద జలదో యథా. 2

సా దృష్ట్వా కర్మ రామస్య
కృతమన్యైః సుదుష్కరమ్
జగామ పరమోద్విగ్నా
లంకాం రావణపాలితామ్. 3

సా దదర్శ విమానాగ్రే
రావణం దీప్తతేజసమ్
ఉపోపవిష్టం సచివైః
మరుద్భిరివ వాసవమ్. 4

ఆసీనం సూర్యసంకాశే
కాంచనే పరమాసనే
రుక్మవేదిగతం ప్రాజ్యం
జ్వలంతమివ పావకమ్. 5

దేవగంధర్వభూతానామ్
ఋషీణాం చ మహాత్మనామ్
అజేయం సమరే శూరం
వ్యాత్తాననమివాంతకమ్. 6

దేవాసురవిమర్దేషు
వజ్రాశనికృతవ్రణమ్
ఐరావతవిషాణాగ్రైః
ఉద్ఘృష్టకిణవక్షసమ్. 7

వింశద్భుజం దశగ్రీవం
దర్శనీయపరిచ్ఛదమ్
విశాలవక్షసం వీరం
రాజలక్షణశోభితమ్. 8

స్నిగ్ధవైదూర్యసంకాశం
తప్తకాంచనకుండలమ్
సుభుజం శుక్లదశనం
మహాస్యం పర్వతోపమమ్. 9

విష్ణుచక్రనిపాతైశ్చ
శతశో దేవసంయుగే
అన్యైః శస్త్రప్రహారైశ్చ
మహాయుద్ధేషు తాడితమ్. 10

ఆహతాంగం సమస్తైశ్చ
దేవప్రహరణైస్తథా
అక్షోభ్యాణాం సముద్రాణాం
క్షోభణం క్షిప్రకారిణమ్. 11

క్షేప్తారం పర్వతేంద్రాణాం
సురాణాం చ ప్రమర్దనమ్
ఉచ్ఛేత్తారం చ ధర్మాణాం
పరదారాభిమర్శనమ్. 12

సర్వదివ్యాస్త్రయోక్తారం
యజ్ఞవిఘ్నకరం సదా
పురీం భోగవతీం ప్రాప్య
పరాజిత్య చ వాసుకిమ్. 13

తక్షకస్య ప్రియాం భార్యాం
పరాజిత్య జహార యః
కైలాసపర్వతం గత్వా
విజిత్య నరవాహనమ్. 14

విమానం పుష్పకం తస్య
కామగం వై జహార యః
వనం చైత్రరథం దివ్యం
నళినీం నందనం వనమ్. 15

వినాశయతి యః క్రోధాత్
దేవోద్యానాని వీర్యవాన్
చంద్రసూర్యౌ మహాభాగౌ
ఉత్తిష్ఠంతౌ పరంతపౌ
నివారయతి బాహుభ్యాం
యః శైలశిఖరోపమః. 16

దశవర్షసహస్రాణి
తపస్తప్త్వా మహావనే
పురా స్వయంభువే ధీరః
శిరాంస్యుపజహార యః. 17

దేవదానవగంధర్వ
పిశాచపతగోరగైః
అభయం యస్య సంగ్రామే
మృత్యుతో మానుషాదృతే. 18

మంత్రైరభిష్టుతం పుణ్యమ్
అధ్వరేషు ద్విజాతిభిః
హవిర్ధానేషు యః సోమమ్
ఉపహంతి మహాబలః. 19

ఆప్తయజ్ఞహరం క్రూరం
బ్రహ్మఘ్నం దుష్టచారిణమ్
కర్కశం నిరనుక్రోశం
ప్రజానామ్ అహితే రతమ్. 20

రావణం సర్వభూతానాం
సర్వలోకభయావహమ్
రాక్షసీ భ్రాతరం శూరం
సా దదర్శ మహాబలమ్. 21

తం దివ్యవస్త్రాభరణం
దివ్యమాల్యోపశోభితమ్

ఆసనే సూపవిష్టం చ
కాలకాలమివోద్యతమ్. 22

రాక్షసేంద్రం మహాభాగం
పౌలస్త్ యకులనందనమ్
రావణం శత్రుహంతారం
మంత్రిభిః పరివారితమ్. 23

అభిగమ్యాబ్రవీద్వాక్యం
రాక్షసీ భయవిహ్వలా. 24

తమబ్రవీద్దీప్తవిశాలలోచనం
ప్రదర్శయిత్వా భయమోహమూర్ఛితా
సుదారుణం వాక్యమభీతచారిణీ
మహాత్మనా శూర్పణఖా విరూపితా. 25

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే ద్వాత్రింశస్సర్గః (32)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - త్రయస్త్రింశస్సర్గః (33)

ఉత్తమరాజ లక్షణములను అన్నకు చెప్పిన శూర్పణఖ

తతః శూర్పణఖా దీనా
రావణం లోకరావణమ్
అమాత్యమధ్యే సంక్రుద్ధా
పరుషం వాక్యమబ్రవీత్. 1

ప్రమత్తః కామభోగేషు
స్వైరవృత్తో నిరంకుశః
సముత్పన్నం భయం ఘోరం
బోద్ధవ్యం నాఽవబుధ్యసే. 2

సక్తం గ్రామ్యేషు భోగేషు
కామవృత్తం మహీపతిమ్
లుబ్ధం న బహుమన్యంతే
శ్మశానాగ్నిమివ ప్రజాః. 3

స్వయం కార్యాణి యః
కాలే నానుతిష్ఠతి పార్థివః
స తు వై సహ రాజ్యేన
తైశ్చ కార్యైర్వినశ్యతి. 4

అయుక్తచారం దుర్దర్శమ్
అస్వాధీనం నరాధిపమ్
వర్జయంతి నరా దూరాత్
నదీపంకమివ ద్విపాః. 5

యే న రక్షంతి విషయమ్
అస్వాధీనా నరాధిపాః
తే న వృద్ధ్యా ప్రకాశంతే
గిరయః సాగరే యథా. 6

ఆత్మవద్భిర్విగృహ్య త్వం
దేవగంధర్వదానవైః
అయుక్తచారశ్చపలః
కథం రాజా భవిష్యసి. 7

త్వం తు బాలస్వభావశ్చ
బుద్ధిహీనశ్చ రాక్షస
జ్ఞాతవ్యం తు న జానీషే
కథం రాజా భవిష్యసి. 8

యేషాం చారశ్చ కోశశ్చ
నయ శ్చ జయతాం వర
అస్వాధీనా నరేంద్రాణాం
ప్రాకృతైస్తే జనైః సమాః. 9

యస్మాత్ పశ్యంతి దూరస్థాన్
సర్వాన్ అర్థాన్ నరాధిపాః
చారేణ తస్మాదుచ్యంతే
రాజానో దీర్ఘచక్షుషః. 10

అయుక్తచారం మన్యే త్వాం
ప్రాకృతైః సచివైర్వృతమ్
స్వజనం తు జనస్థానం
హతం యో నాఽవబుద్ధ్యసే. 11

చతుర్దశ సహస్రాణి
రక్షసాం క్రూరకర్మణామ్
హతాన్యేకేన రామేణ
ఖరశ్చ సహదూషణః. 12

ఋషీణామ్ అభయం దత్తం
కృతక్షేమాశ్చ దండకాః
ధర్షితం చ జనస్థానం
రామేణాక్లిష్టకర్మణా. 13

త్వం తు లుబ్ధః ప్రమత్తశ్చ
పరాధీనశ్చ రావణ
విషయే స్వే సముత్పన్నం
భయం యో నాఽవబుధ్యసే. 14

తీక్ష్ణమల్పప్రదాతారం
ప్రమత్తం గర్వితం శఠమ్
వ్యసనే సర్వభూతాని
నాభిధావంతి పార్థివమ్. 15

అతిమానినమగ్రాహ్యమ్
ఆత్మసంభావితం నరమ్
క్రోధినం వ్యసనే హంతి
స్వజనోఽపి మహీపతిమ్. 16

నాఽనుతిష్ఠతి కార్యాణి
భయేషు న బిభేతి చ
క్షిప్రం రాజ్యాచ్చ్యుతో దీనః
తృణైస్తుల్యో భవిష్యతి. 17

శుష్కైః కాష్ఠైర్భవేత్ కార్యం
లోష్టైరపి చ పాంసుభిః
న తు స్థానాత్ పరిభ్రష్టైః
కార్యం స్యాద్వసుధాధిపైః. 18

ఉపభుక్తం యథా వాసః
స్రజో వా మృదితా యథా
ఏవం రాజ్యాత్ పరిభ్రష్టః
సమర్థోఽపి నిరర్థకః. 19

అప్రమత్తశ్చ యో రాజా
సర్వజ్ఞో విజితేంద్రియః
కృతజ్ఞో ధర్మశీలశ్చ
స రాజా తిష్ఠతే చిరమ్. 20

నయనాభ్యాం ప్రసుప్తోఽపి
జాగర్తి నయచక్షుషా
వ్యక్తక్రోధప్రసాదశ్చ
స రాజా పూజ్యతే జనైః. 21

త్వం తు రావణ దుర్బుద్ధిః
గుణైరేతైః వివర్జితః
యస్య తేఽవిదితశ్చారై
రక్షసాం సుమహాన్ వధః. 22

పరావమంతా విషయేషు సంగతో న
దేశకాలప్రవిభాగతత్త్వవిత్
అయుక్తబుద్ధిర్గుణదోషనిశ్చయే
విపన్నరాజ్యో నచిరాద్విపత్స్యసే. 23

ఇతి స్వదోషాన్ పరికీర్తితాం స్తయా
సమీక్ష్య బుద్ధ్యా క్షణదాచరేశ్వరః
ధనేన దర్పేణ బలేనచాన్వితో
విచింతయామాస చిరం స రావణః. 24

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే త్రయస్త్రింశస్సర్గః (33)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - చతుస్త్రింశస్సర్గః (34)

రామలక్ష్మణుల అందచందములను వర్ణించిన శూర్పణఖ

తతః శూర్పణఖాం క్రుద్ధాం
బ్రువంతీం పరుషం వచః
అమాత్యమధ్యే సంక్రుద్ధః
పరిపప్రచ్ఛ రావణః. 1

కశ్చ రామః కథంవీర్యః
కింరూపః కింపరాక్రమః
కిమర్థం దండకారణ్యం
ప్రవిష్టః సుదురాసదమ్. 2

ఆయుధం కించ రామస్య
నిహతా యేన రాక్షసాః
ఖరశ్చ నిహతః సంఖ్యే
దూషణస్త్రిశిరాస్తథా. 3

ఇత్యుక్తా రాక్షసేంద్రేణ
రాక్షసీ క్రోధమూర్ఛితా
తతో రామం యథాతత్త్వమ్
ఆఖ్యాతుమ్ ఉపచక్రమే. 4

దీర్ఘబాహుర్విశాలాక్షః
చీరకృష్ణాజినాంబరః
కందర్పసమరూపశ్చ
రామో దశరథాత్మజః. 5

శక్రచాపనిభం చాపం
వికృష్య కనకాంగదమ్
దీప్తాన్ క్షిపతి నారాచాన్
సర్పానివ మహావిషాన్. 6

నాదదానం శరాన్ ఘోరాన్
న ముంచంతం శిలీముఖాన్
న కార్ముకం వికర్షంతం
రామం పశ్యామి సంయుగే. 7

హన్యమానం తు తత్ సైన్యం
పశ్యామి శరవృష్టిభిః
ఇంద్రణేవోత్తమం సస్యమ్
ఆహతం త్వశ్మవృష్టిభిః. 8

రక్షసాం భీమరూపాణాం
సహస్రాణి చతుర్దశ
నిహతాని శరై స్తీక్ష్ణై
తేనైకేన పదాతినా. 9

అర్ధాధికముహూర్తేన
ఖరశ్చ సహదూషణః
ఋషీణామభయం దత్తం
కృతక్షేమాశ్చ దండకాః. 10

ఏకా కథంచిన్ముక్తాఽహం
పరిభూయ మహాత్మనా
స్త్రీవధం శంకమానేన
రామేణ విదితాత్మనా. 11

భ్రాతా చాస్య మహాతేజా
గుణతస్తుల్యవిక్రమః
అనురక్తశ్చ భక్తశ్చ
లక్ష్మణో నామ వీర్యవాన్. 12

అమర్షీ దుర్జయో జేతా
విక్రాంతో బుద్ధిమాన్ బలీ
రామస్య దక్షిణో బాహుః
నిత్యం ప్రాణో బహిశ్చరః. 13

రామస్య తు విశాలాక్షీ
పూర్ణేందు సదృశాననా
ధర్మపత్నీ ప్రియా భర్తుః
నిత్యం ప్రియహితే రతా. 14

సా సుకేశీ సునాసోరుః
సురూపా చ యశస్వినీ
దేవతేవ వనస్యాస్య
రాజతే శ్రీరివాపరా. 15

తప్తకాంచనవర్ణాభా
రక్తతుంగనఖీ శుభా
సీతా నామ వరారోహా
వైదేహీ తనుమధ్యమా. 16

నైవ దేవీ న గంధర్వీ
న యక్షీ న చ కిన్నరీ
నైవం రూపా మయా నారీ
దృష్టపూర్వా మహీతలే. 17

యస్య సీతా భవేద్భార్యా
యం చ హృష్టా పరిష్వజేత్
అతిజీవేత్ సర్వేషు
లోకేష్వపి పురందరాత్. 18

సా సుశీలా వపుః శ్లాఘ్యా
రూపేణాప్రతిమా భువి
తవానురూపా భార్యా
స్యాత్త్వం చతస్యాస్తథా పతిః. 19

తాం తు విస్తీర్ణజఘనాం
పీనశ్రోణిపయోధరామ్
భార్యార్థే చ తవానేతుమ్
ఉద్యతాఽహం వరాననామ్
విరూపితాఽస్మి క్రూరేణ
లక్ష్మణేన మహాభుజ. 20

తాంతు దృష్ట్వాఽద్య వైదేహీం
పూర్ణచంద్రనిభాననామ్
మన్మథస్య శరాణాం వై
త్వం విధేయో భవిష్యసి. 21

యది తస్యామ్ అభిప్రాయో
భార్యార్థే తవ జాయతే

శీఘ్రముద్ధ్రియతాం పాదో
జయార్థమిహ దక్షిణః. 22

కురు ప్రియం తథా తేషాం
రక్షసాం రాక్షసేశ్వర
వధాత్ తస్య నృశంసస్య
రామస్యాऽऽశ్రమవాసినః. 23

తం శరైర్నిశితైర్హత్వా
లక్ష్మణం చ మహారథమ్
హతనాథాం సుఖం సీతాం
యథావదుపభోక్ష్యసి. 24

రోచతే యది తే వాక్యం
మమైతద్రాక్షసేశ్వర
క్రియతాం నిర్విశంకేన
వచనం మమ రావణ. 25

విజ్ఞాయేహాత్మశక్తిం చ
హ్రియతామ్ అబలా బలాత్
సీతా సర్వానవద్యాంగీ
భార్యార్థే రాక్షసేశ్వర. 26

నిశమ్య రామేణ శరైరజిహ్మగైః
హతాన్ జనస్థానగతాన్ నిశాచరాన్
ఖరం చ బుద్ధ్వా నిహతం చ దూషణం
త్వమత్ర కృత్యం ప్రతిపత్తుమర్హసి. 27

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే చతుస్త్రింశస్సర్గః *(34)*

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - పంచత్రింశస్సర్గః (35)

మారీచుని ఆశ్రమమును చేరిన రావణుడు

తతః శూర్పణఖావాక్యం
తచ్ఛ్రుత్వా రోమహర్షణమ్
సచివాన్ అభ్యనుజ్ఞాయ
కార్యం బుద్ధ్వా జగామ సః. 1

తత్కార్యమనుగమ్యాథ
యథావదుపలభ్య చ
దోషాణాం చ గుణానాం చ
సంప్రధార్య బలాబలమ్. 2

ఇతి కర్తవ్యమిత్యేవ
కృత్వా నిశ్చయమాత్మనః
స్థిరబుద్ధిస్తతో రమ్యాం
యానశాలాం జగామ హ. 3

యానశాలాం తతో గత్వా
ప్రచ్ఛన్నో రాక్షసాధిపః
సూతం సంచోదయామాస
రథః సంయోజ్యతామితి. 4

ఏవముక్తః క్షణేనైవ
సారథిర్లఘువిక్రమః
రథం సంయోజయామాస
తస్యాభిమతముత్తమమ్. 5

కాంచనం రథమాస్థాయ
కామగం రత్నభూషితమ్
పిశాచవదనైర్యుక్తం
ఖరైః కాంచనభూషణైః. 6

మేఘప్రతిమనాదేన
స తేన ధనదానుజః
రాక్షసాధిపతిః శ్రీమాన్
యయౌ నదనదీపతిమ్. 7

స శ్వేతవాలవ్యజనః
శ్వేతచ్ఛత్రో దశాననః
స్నిగ్ధవైదూర్యసంకాశః
తప్తకాంచనకుండలః. 8

వింశద్భుజో దశగ్రీవో
దర్శనీయపరిచ్ఛదః
త్రిదశారిర్మునీంద్రఘ్నో
దశశీర్ష ఇవాద్రిరాట్. 9

కామగం రథమాస్థాయ
శుశుభే రాక్షసేశ్వరః
విద్యున్మండలవాన్ మేఘః
సబలాక ఇవాంబరే. 10

స శైలం సాగరానూపం
వీర్యవానవలోకయన్
నానాపుష్పఫలైర్వృక్షైః
అనుకీర్ణం సహస్రశః. 11

శీతమంగళతోయాభిః
పద్మినీభిః సమంతతః
విశాలైరాశ్రమపదైః
వేదిమద్భిః సమావృతమ్. 12

కదల్యాఢకిసంబాధం
నాళికేరోపశోభితమ్
సాలైస్తాలైస్తమాలైశ్చ
పుష్పితైస్తరుభిర్వృతమ్. 13

నాగైః సుపర్ణైర్గంధర్వైః
కిన్నరైశ్చ సహస్రశః
అజైర్వైఖానసైః మాషైః
వాలఖిల్యైర్మరీచిపైః. 14

అత్యంతనియతాహారైః
శోభితం పరమర్షిభిః
జితకామైశ్చ సిద్ధైశ్చ
చారణైరుపశోభితమ్. 15

దివ్యాభరణమాల్యాభి
దివ్యరూపాభిరావృతమ్
క్రీడారతివిధిజ్ఞాభిః
అప్సరోభిః సహస్రశః. 16

సేవితం దేవపత్నీభిః
శ్రీ మతీభిః శ్రియాఽఽవృతమ్
దేవదానవసంఘైశ్చ
చరితం త్వమృతాశిభిః. 17

హంసక్రౌంచప్లవాకీర్ణం
సారసైః సంప్రణాదితమ్
వైఢూర్యప్రస్తరం రమ్యం
స్నిగ్ధం సాగరతేజసా. 18

పాండురాణి విశాలాని
దివ్యమాల్యయుతాని చ
తూర్యగీతాభిజుష్టాని
విమానాని సమంతతః. 19

తపసా జితలోకానాం
కామగాన్యభిసంపతన్
గంధర్వాప్సరసశ్చైవ
దదర్శ ధనదానుజః. 20

నిర్యాసరసమూలానాం
చందనానాం సహస్రశః
వనాని పశ్యన్ సౌమ్యాని
ఘ్రాణతృప్తికరాణి చ. 21

ఆగరూణాం చ ముఖ్యానాం
వనాన్యుపవనాని చ
తక్కోలానాం చ జాత్యానాం
ఫలానాం చ సుగంధినామ్. 22

పుష్పాణి చ తమాలస్య
గుల్మాని మరిచస్య చ
ముక్తానాం చ సమూహాని
శుష్యమాణాని తీరతః. 23

శంఖానాం ప్రసరం చైవ
ప్రవాళనిచయం తథా
కాంచనాని చ శైలాని
రాజతాని చ సర్వశః. 24

ప్రస్రవాణి మనోజ్ఞాని
ప్రసన్నాని హ్రదాని చ
ధనధాన్యోపపన్నాని
స్త్రీరత్నైః శోభితాని చ. 25

హస్త్యశ్వరథగాఢాని
నగరాణ్యవలోకయన్
తం సమం సర్వతః స్నిగ్ధం
మృదుసంస్పర్శమారుతమ్
అనూపం సింధురాజస్య
దదర్శ త్రిదివోపమమ్. 26

తత్రాపశ్యత్ స మేఘాభం
న్యగ్రోధమ్ ఋషిభి ర్వృతమ్
సమంతాద్యస్య తాః శాఖాః
శతయోజనమాయతాః. 27

యస్య హస్తినమాదాయ
మహాకాయం చ కచ్ఛపమ్
భక్షార్థం గరుడః శాఖామ్
ఆజగామ మహాబలః. 28

తస్య తాం సహసా శాఖాం
భారేణ పతగోత్తమః
సుపర్ణః పర్ణబహుళాం
బభంజ చ మహాబలః. 29

తత్ర వైఖానసా మాషా
వాలఖిల్యా మరీచిపాః
అజా బభూవుర్ధూమ్రాశ్చ
సంగతాః పరమర్షయః. 30

తేషాం దయార్థం గరుడః తాం
శాఖాం శతయోజనామ్
జగామాదాయ వేగేన
తౌ చోభౌ గజకచ్ఛపౌ. 31

ఏకపాదేన ధర్మాత్మా
భక్షయిత్వా తదామిషమ్
నిషాదవిషయం హత్వా
శాఖయా పతగోత్తమః. 32

ప్రహర్షమతులం లేభే
మోక్షయిత్వా మహామునీన్. 33

స తేనైవ ప్రహర్షేణ
ద్విగుణీకృతవిక్రమః
అమృతానయనార్థం వై
చకార మతిమాన్ మతిమ్. 34

అయోజాలాని నిర్మథ్య
భిత్వా రత్నమయం గృహమ్
మహేంద్రభవనాద్గుప్తమ్
ఆజహారామృతం తతః. 35

తం మహర్షిగణైర్జుష్టం
సుపర్ణకృతలక్షణమ్
నామ్నా సుభద్రం న్యగ్రోధం
దదర్శ ధనదానుజః. 36

తం తు గత్వా పరం పారం
సముద్రస్య నదీపతేః
దదర్శాశ్రమమేకాంతే
రమ్యే పుణ్యే వనాంతరే. 37

తత్ర కృష్ణాజినధరం
జటావల్కలధారిణమ్
దదర్శ నియతాహారం
మారీచం నామ రాక్షసమ్. 38

స రావణః సమాగమ్య
విధివత్తేన రక్షసా
మారీచేనార్చితో రాజా
సర్వకామైరమానుషైః. 39

తం స్వయం పూజయిత్వా తు
భోజనేనోదకేన చ
అర్థోపహితయా వాచా
మారీచో వాక్యమబ్రవీత్. 40

కచ్చిత్ సుకుశలం రాజన్
లంకాయాం రాక్షసేశ్వర
కేనార్థేన పునస్త్వం వై
తూర్ణమేవమిహాఽఽగతః. 41

ఏవముక్తో మహాతేజా
మారీచేన స రావణః
తం తు పశ్చాదిదం వాక్యమ్
అబ్రవీద్వాక్యకోవిదః. 42

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే పంచత్రింశస్సర్గః (35)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - షట్త్రింశస్సర్గః (36)

సీతాపహరణమునకై మారీచుని సహాయమడిగిన రావణుడు

మారీచ శ్రూయాతాం తాత
వచనం మమ భాషతః
ఆర్తోఽస్మి మమ చార్తస్య
భవాన్ హి పరమా గతిః. 1

జానీషే త్వం జనస్థానే
యథా భ్రాతా ఖరో మమ
దూషణశ్చ మహాబాహుః
స్వసా శూర్పణఖా చ మే. 2

త్రిశిరాశ్చ మహాతేజా
రాక్షసః పిశితాశనః
అన్యే చ బహవః శూరా
లబ్ధలక్షా నిశాచరాః. 3

వసంతి మన్నియోగేన
నిత్యవాసం చ రాక్షసాః
బాధమానా మహారణ్యే
మునీన్ వై ధర్మచారిణః. 4

చతుర్దశ సహస్రాణి
రక్షసాం భీమకర్మణామ్
శూరాణాం లబ్ధలక్షాణాం
ఖరచిత్తానువర్తినామ్. 5

తే త్విదానీం జనస్థానే
వసమానా మహాబలాః
సంగతాః పరమాయత్తా
రామేణ సహ సంయుగే. 6

నానాప్రహరణోపేతాః
ఖరప్రముఖరాక్షసాః
తేన సంజాతరోషేణ
రామేణ రణమూర్ధని
అనుక్త్వా పరుషం కించిత్
శరైర్వ్యాపారితం ధనుః. 7

చతుర్దశ సహస్రాణి
రక్షసాముగ్రతేజసామ్
నిహతాని శరైస్తీక్ష్ణై
మానుషేణ పదాతినా. 8

ఖరశ్చ నిహతః సంఖ్యే
దూషణశ్చ నిపాతితః
హతశ్చ త్రిశిరాశ్చాపి
నిర్భయా దండకాః కృతాః. 9

పిత్రా నిరస్తః క్రుద్ధేన
సభార్యః క్షీణజీవితః

స హంతా తస్య సైన్యస్య
రామః క్షత్రియపాంసనః. 10

దుశ్శీలః కర్కశస్తీక్ష్ణో
మూర్ఖో లుబ్ధోఽజితేంద్రియః
త్యక్తధర్మో హ్యధర్మాత్మా
భూతానామ్ అహితే రతః. 11

యేన వైరం వినాఽరణ్యే
సత్త్వమాశ్రిత్య కేవలమ్
కర్ణనాసాపహరణాత్
భగినీ మే విరూపితా. 12

తస్యభార్యాం జనస్థానాత్
సీతాం సురసుతోపమామ్
ఆనయిష్యామి విక్రమ్య
సహాయస్తత్ర మే భవ. 13

త్వయా హ్యహం సహాయేన
పార్శ్వస్థేన మహాబల
భ్రాతృభిశ్చ సురాన్ యుద్ధే
సమగ్రాన్నాఽభిచింతయే. 14

తత్సహాయో భవ త్వం మే
సమర్థో హ్యసి రాక్షస
వీర్యే యుద్ధే చ దర్పే చ
న హ్యస్తి సదృశస్తవ. 15

ఉపాయజ్ఞో మహాన్ శూరః
సర్వమాయావిశారదః
ఏతదర్థమహం ప్రాప్తః
త్వత్సమీపం నిశాచర. 16

శృణు తత్కర్మ సాహాయ్యే
యత్కార్యం వచనాన్మమ. 17

సౌవర్ణస్త్వం మృగో భూత్వా
చిత్రో రజతబిందుభిః
ఆశ్రమే తస్య రామస్య
సీతాయాః ప్రముఖే చర. 18

త్వాం తు నిస్సంశయం సీతా
దృష్ట్వా తు మృగరూపిణమ్
గృహ్యతామితి భర్తారం
లక్ష్మణం చాఽభిధాస్యతి. 19

తతస్తయోరపాయే తు
శూన్యే సీతాం యథాసుఖమ్
నిరాబాధో హరిష్యామి
రాహుశ్చంద్రప్రభామివ. 20

తతః పశ్చాత్ సుఖం రామే
భార్యాహరణకర్శితే
విస్రబ్ధః ప్రహరిష్యామి
కృతార్థేనాంతరాత్మనా. 21

తస్య రామకథాం శ్రుత్వా
మారీచస్య మహాత్మనః
శుష్కం సమభవద్వక్త్రం
పరితస్తో బభూవ హ. 22

ఓష్ఠౌ పరిలిహన్ శుష్కౌ
నేత్రైరనిమిషైరివ
మృతభూత ఇవార్తస్తు
రావణం సముదైక్షత. 23

స రావణం త్రస్తవిషణ్ణచేతా
మహావనే రామపరాక్రమజ్ఞః
కృతాంజలిస్తత్ర్వమువాచ వాక్యం
హితం చ తస్మై హితమాత్మనశ్చ. 24

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే షట్త్రింశస్సర్గః (36)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - సప్తత్రింశస్సర్గః (37)

శ్రీరాముని ఉత్తమగుణములను రావణునికి వివరించిన మారీచుడు

తచ్ఛ్రుత్వా రాక్షసేంద్రస్య
వాక్యం వాక్యవిశారదః
ప్రత్యువాచ మహాప్రాజ్ఞో
మారీచో రాక్షసేశ్వరమ్. 1

సులభాః పురుషా రాజన్
సతతం ప్రియవాదినః.
అప్రియస్య తు పథ్యస్య
వక్తా శ్రోతా చ దుర్లభః. 2

న నూనం బుధ్యసే రామం
మహావీర్యం గుణోన్నతమ్
అయుక్తచారశ్చపలో
మహేంద్రవరుణోపమమ్. 3

అపి స్వస్తి భవేత్ తాత
సర్వేషాం భువి రక్షసామ్
అపి రామో నాసంక్రుద్ధః
కుర్యాల్లోకమరాక్షసమ్. 4

అపి తే జీవితాంతాయ
నోత్పన్నా జనకాత్మజా
అపి సీతానిమిత్తం చ
న భవేద్వ్యసనం మమ. 5

అపి త్వామీశ్వరం ప్రాప్య
కామవృత్తం నిరంకుశమ్
న వినశ్యేత్ పురీ లంకా
త్వయా సహ సరాక్షసా. 6

త్వద్విధః కామవృత్తో హి
దుశ్శీలః పాపమంత్రితః
ఆత్మానం స్వజనం రాష్ట్రం
స రాజా హంతి దుర్మతిః. 7

న చ పిత్రా పరిత్యక్తో
నాఽమర్యాదః కథంచన
న లుబ్ధో న చ దుశ్శీలో
న చ క్షత్రియపాంసనః. 8

న చ ధర్మగుణైర్హీనః
కౌసల్యానందవర్ధనః
న తీక్ష్ణో నచ భూతానాం
సర్వేషామ్ అహితే రతః. 9

వంచితం పితరం దృష్ట్వా
కైకేయ్యా సత్యవాదినమ్
కరిష్యామీతి ధర్మాత్మా
తాత ప్రవ్రజితో వనమ్. 10

కైకేయ్యాః ప్రియకామార్థం
పితుర్దశరథస్య చ
హిత్వా రాజ్యం చ భోగాంశ్చ
ప్రవిష్టో దండకావనమ్. 11

న రామః కర్కశస్తాత
నాఽవిద్వాన్నాఽజితేంద్రియః
అనృతం దుశ్శ్రుతం చైవ
నైవ త్వం వక్తుమర్హసి. 12

రామో విగ్రహవాన్ ధర్మః
సాధుః సత్యపరాక్రమః
రాజా సర్వస్య లోకస్య
దేవానాం మఘవానివ. 13

కథం త్వం తస్య వైదేహీం
రక్షితాం స్వేన తేజసా
ఇచ్ఛసి ప్రసభం హర్తుం
ప్రభామివ వివస్వతః. 14

శరార్చిషమాధృష్యం
చాపఖడ్గేంధనం రణే
రామాగ్నిం సహసా దీప్తం
న ప్రవేష్టుం త్వమర్హసి. 15

ధనుర్వ్యాదితదీప్తాస్యం
శరార్చిషమమర్షణమ్
చాపపాశధరం వీరం
శత్రుసైన్యప్రహారిణమ్. 16

రాజ్యం సుఖం చ సంత్యజ్య
జీవితం చేష్టమాత్మనః
నాత్యాసాదయితుం తాత
రామాంతకమిహార్హసి. 17

అప్రమేయం హి తత్తేజో
యస్య సా జనకాత్మజా
న త్వం సమర్థ స్తాం హర్తుం
రామచాపాశ్రయం వనే. 18

తస్య సా నరసింహస్య
సింహోరస్కస్య భామినీ
ప్రాణేభ్యోఽపి ప్రియతరా
భార్యా నిత్యమనువ్రతా. 19

న సా ధర్షయితుం శక్యా
మైథిల్యోజస్వినః ప్రియా
దీప్తస్యేవ హుతాశస్య
శిఖా సీతా సుమధ్యమా. 20

కిముద్యమమిమం వ్యర్థం
కృత్వా తే రాక్షసాధిప
దృష్టశ్చేత్ త్వం రణే తేన
తదంతం తవ జీవితమ్. 21

జీవితం చ సుఖం చైవ
రాజ్యం చైవ సుదుర్లభమ్
యదీచ్ఛసి చిరం భోక్తుం
మా కృథా రామవిప్రియమ్. 22

స సర్వైః సచివైః సార్ధం
విభీషణపురోగమైః
మంత్రయిత్వా తు ధర్మిష్ఠైః
కృత్వా నిశ్చయమాత్మనః. 23

దోషాణాం చ గుణానాం
చ సంప్రధార్య బలాబలమ్
ఆత్మనశ్చ బలం జ్ఞాత్వా
రాఘవస్య చ తత్త్వతః
హితాహితం వినిశ్చిత్య
క్షమం త్వం కర్తుమర్హసి. 24

అహం తు మన్యే తవ న క్షమం రణే
సమాగమం కోసలరాజసూనునా
ఇదం హి భూయః శృణువాక్యముత్తమం
క్షమం చ యుక్తం చ నిశాచరేశ్వర. 25

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే సప్తత్రింశస్సర్గః (37)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - అష్టాత్రింశస్సర్గః (38)

సీతాదేవిని అపహరించిన యెడల వినాశనము తప్పదని హెచ్చరించిన మారీచుడు

కదాచిదప్యహం వీర్యాత్
పర్యటన్ పృథివీమిమామ్
బలం నాగసహస్రస్య
ధారయన్ పర్వతోపమః. 1

నీలజీమూతసంకాశః
తప్తకాంచనకుండలః
భయం లోకస్య జనయన్
కిరీటీ పరిఘాయుధః
వ్యచరం దండకారణ్యే
ఋషిమాంసాని భక్షయన్. 2

విశ్వామిత్రోఽథ ధర్మాత్మా
మద్విత్రస్తో మహామునిః
స్వయం గత్వా దశరథం
నరేంద్రమిదమబ్రవీత్. 3

అద్య రక్షతు మాం రామః
పర్వకాలే సమాహితః
మారీచాన్మే భయం ఘోరం
సముత్పన్నం నరేశ్వర. 4

ఇత్యేవముక్తో ధర్మాత్మా
రాజా దశరథస్తదా
ప్రత్యువాచ మహాభాగం
విశ్వామిత్రం మహామునిమ్. 5

బాలో ద్వాదశవర్షోఽయమ్
అకృతాస్త్రశ్చ రాఘవః
కామం తు మమ యత్ సైన్యం
మయా సహ గమిష్యతి. 6

బలేన చతురంగేణ స్వ
యమేత్య నిశాచరాన్
వధిష్యామి మునిశ్రేష్ఠ
శత్రూంస్తే మనసేప్సితాన్. 7

ఇత్యేవముక్తః స మునీ
రాజానమిదమబ్రవీత్
రామాన్నాఽన్యద్బలం లోకే
పర్యాప్తం తస్య రక్షసః. 8

దేవతానామపి భవాన్
సమరేష్వభిపాలకః
ఆసీత్ తవ కృతం కర్మ
త్రిలోకే విదితం నృప. 9

కామమస్తు మహత్ సైన్యం
తిష్ఠత్విహ పరంతప

బాలోఽప్యేష మహాతేజాః
సమర్థస్తస్య నిగ్రహే. 10

గమిష్యే రామమాదాయ
స్వస్తి తేఽస్తు పరంతప. 11

ఏవముక్త్వా తు స మునిః
తమాదాయ నృపాత్మజమ్
జగామ పరమప్రీతో
విశ్వామిత్రః స్వమాశ్రమమ్. 12

తం తదా దండకారణ్యే
యజ్ఞముద్దిశ్య దీక్షితమ్
బభూవోపస్థితో రామః
చిత్రం విస్ఫారయన్ ధనుః. 13

అజాతవ్యంజన శ్రీమాన్
పద్మపత్రనిభేక్షణః
ఏకవస్త్రధరో ధన్వీ
శిఖీ కనకమాలయా. 14

శోభయన్ దండకారణ్యం
దీప్తేన స్వేన తేజసా
అదృశ్యత తతో రామో
బాలచంద్ర ఇవోదితః. 15

తతోఽహం మేఘసంకాశః
తప్తకాంచనకుండలః
బలీ దత్తవరో దర్పాత్
ఆజగామ తదాశ్రమమ్. 16

తేన దృష్టః ప్రవిష్టోఽహం
సహసైవోద్యతాయుధః
మాం తు దృష్ట్వా ధనుః సజ్యమ్
అసంభ్రాంతశ్చకార సః. 17

అవజానన్నహం మోహాత్
బాలోఽయమితి రాఘవమ్
విశ్వామిత్రస్య తాం వేదిమ్
అభ్యధావం కృతత్వరః. 18

తేన ముక్తస్తతో బాణః
శితః శత్రునిబర్హణః
తేనాహం త్వాహతః క్షిప్తః
సముద్రే శతయోజనే. 19

నేచ్ఛతా తాత మాం హంతుం
తదా వీరేణ రక్షితః
రామస్య శరవేగేన
నిరస్తోఽహమచేతనః. 20

పాతితోఽహం తదా తేన
గంభీరే సాగరాంభసి
ప్రాప్య సంజ్ఞాం చిరాత్ తాత
లంకాం ప్రతిగతః పురీమ్. 21

ఏవమస్మి తదా ముక్తః
సహాయాస్తు నిపాతితాః
అకృతాస్త్రేణ బాలేన
రామేణాక్లిష్టకర్మణా. 22

తన్మయా వార్యమాణస్త్వం
యది రామేణ విగ్రహమ్
కరిష్యస్యాపదం ఘోరాం
క్షిప్రం ప్రాప్స్యసి రావణ. 23

క్రీడారతివిధిజ్ఞానాం
సమాజోత్సవశాలినామ్
రక్షసాం చైవ సంతాపమ్
అనర్థం చాహరిష్యసి. 24

హర్మ్యప్రాసాదసంబాధాం
నానారత్నవిభూషితామ్
ద్రక్ష్యసి త్వం పురీం లంకాం
వినష్టాం మైథిలీకృతే. 25

అకుర్వంతోపి పాపాని
శుచయః పాపసంశ్రయాత్
పరపాపైర్వినశ్యంతి
మత్స్యా నాగహ్రదే యథా. 26

దివ్యచందనదిగ్ధాంగాన్
దివ్యాభరణభూషితాన్
ద్రక్ష్యస్యభిహతాన్ భూమౌ
తవ దోషాత్ రాక్షసాన్. 27

హృతదారాంత్సదారాంశ్చ
దశ విద్రవతో దిశః
హతశేషానశరణాన్
ద్రక్ష్యసి త్వం నిశాచరాన్. 28

శరజాలపరిక్షిప్తామ్
అగ్నిజ్వాలాసమావృతామ్
ప్రదగ్ధభవనాం లంకాం
ద్రక్ష్యసి త్వం న సంశయః. 29

పరదారాభిమర్శాత్ తు
నాఽన్యత్ పాపతరం మహత్
ప్రమదానాం సహస్రాణి
తవ రాజన్ పరిగ్రహాః. 30

భవ స్వదారనిరతః
స్వకులం రక్ష రాక్షస
మానమ్ బుద్ధిం చ రాజ్యం చ
జీవితం చేష్టమాత్మనః. 31

కళత్రాణి చ సౌమ్యాని
మిత్రవర్గం తథైవ చ
యదీచ్ఛసి చిరం భోక్తుం
మాకృథా రామవిప్రియమ్. 32

నివార్యమాణః సుహృదా మయా భృశం
ప్రసహ్య సీతాం యది ధర్షయిష్యసి
గమిష్యసి క్షీణబలః సబాంధవో
యమక్షయం రామశరాత్తజీవితః. 33

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే అష్టత్రింశస్సర్గః (38)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - ఏకోనచత్వారింశస్సర్గః (39)

దండకారణ్యమున శ్రీరామునితో తన పూర్వానుభవము చెప్పిన మారీచుడు

ఏవమస్మి తదా ముక్తః
కథంచిత్ తేన సంయుగే
ఇదానీమపి యద్వృత్తం
తచ్ఛృణుష్వ నిరుత్తరమ్. 1

రాక్షసాభ్యామహం ద్వాభ్యామ్
అనిర్విణ్ణః తథాకృతః
సహితో మృగరూపాభ్యాం
ప్రవిష్టో దండకావనమ్. 2

దీప్తజిహ్వో మహాకాయః
తీక్ష్ణదంష్ట్రో మహాబలః
వ్యచరం దణ్డకారణ్యం
మాంసభక్షో మహామృగః. 3

అగ్నిహోత్రేషు తీర్థేషు
చైత్యవృక్షేషు రావణ
అత్యంతఘోరో వ్యచరం
తాపసాన్ సంప్రధర్షయన్. 4

నిహత్య దండకారణ్యే
తాపసాన్ ధర్మచారిణః
రుధిరాణి పిబంస్తేషాం
తథా మాంసాని భక్షయన్. 5

ఋషిమాంసాశనః క్రూరః
త్రాసయన్ వనగోచరాన్
తథా రుధిరమత్తోఽహం
విచరన్ ధర్మదూషకః. 6

ఆసాదయం తదా రామం
తాపసం ధర్మచారిణమ్
వైదేహీం చ మహాభాగాం
లక్ష్మణం చ మహారథమ్. 7

తాపసం నియతాహారం
సర్వభూతహితే రతమ్
సోఽహం వనగతం రామం
పరిభూయ మహాబలమ్. 8

తాపసోఽయమితి జ్ఞాత్వా
పూర్వవైరమనుస్మరన్
అభ్యధావం హి సంక్రుద్ధః
తీక్ష్ణ శృంగో మృగాకృతిః
జిఘాంసురకృతప్రజ్ఞః తం
ప్రహారమనుస్మరన్. 9

తేన ముక్తాస్త్రయో బాణాః
శితాః శత్రునిబర్హణాః

వికృష్య బలవచ్చాపం
సుపర్ణానిలనిస్వనాః. 10

తే బాణా వజ్రసంకాశాః
సుముక్తా రక్తభోజనాః
ఆజగ్ముః సహితాః సర్వే
త్రయః సన్నతపర్వణః. 11

పరాక్రమజ్ఞో రామస్య
శరో దృష్టభయః పురా
సముద్భ్రాంతస్తతో ముక్తః
తావుభౌ రాక్షసౌ హతౌ. 12

శరేణ ముక్తో రామస్య
కథంచిత్ ప్రాప్య జీవితమ్
ఇహ ప్రవ్రాజితో యుక్తః
తాపసోఽహం సమాహితః. 13

వృక్షే వృక్షే చ పశ్యామి
చీరకృష్ణాజినాంబరమ్
గృహీతధనుషం రామం
పాశహస్తమివాంతకమ్. 14

అపి రామసహస్రాణి
భీతః పశ్యామి రావణ
రామభూతమిదం సర్వమ్
అరణ్యం ప్రతిభాతి మే. 15

రామమేవ హి పశ్యామి
రహితే రాక్షసాధిప
దృష్ట్వా స్వప్నగతం రామమ్
ఉద్భ్రమామి విచేతనః. 16

రకారాదీని నామాని
రామత్రస్తస్య రావణ
రత్నాని చ రథాశ్చైవ
త్రాసం సంజనయంతి మే. 17

అహం తస్య ప్రభావజ్ఞో
న యుద్ధం తేన తే క్షమమ్
బలిం వా నముచిం వాపి
హన్యాద్ధి రఘునందనః. 18

రణే రామేణ యుద్ధ్యస్వ
క్షమాం వా కురు రాక్షస
న తే రామకథా కార్యా
యది మాం ద్రష్టుమిచ్ఛసి. 19

బహవః సాధవో లోకే
యుక్తా ధర్మమనుష్ఠితాః
పరేషామపరాధేన
వినష్టాః సపరిచ్ఛదాః. 20

సోఽహం తవాపరాధేన
వినశ్యేయం నిశాచర
కురు యత్ తే క్షమం తత్త్వమ్
అహంత్వా నాఽనుయామి హ21

రామశ్చ హి మహాతేజా
మహాసత్త్వో మహాబలః. 22

అపి రాక్షసలోకస్య
న భవేదంతకోఽపి సః
యది శూర్పణఖాహేతోః
జనస్థానగతః ఖరః. 23

అతివృత్తో హతః పూర్వం
రామేణాక్లిష్టకర్మణా
అత్ర బ్రూహి యథాతత్త్వం
కో రామస్య వ్యతిక్రమః. 24

ఇదం వచో బంధుహితార్థినా మయా
యథోచ్యమానం యది నాభిపత్స్యసే
సబాంధవస్త్యక్ష్యసి జీవితం రణే
హతోఽద్య రామేణ శరైరజిహ్మగైః. 25

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే ఏకోనచత్వారింశస్సర్గః (39)

శ్రీశ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - చత్వారింశస్సర్గః (40)

మారీచుని బంగారులేడిగా మారి సీతమ్మను మాయచేయమని ఆజ్ఞాపించిన రావణుడు

మారీచేన తు తద్వాక్యం
క్షమం యుక్తం చ నిశాచరః
ఉక్తో న ప్రతిజగ్రాహ
మర్తుకామ ఇవౌషధమ్. 1

తం పథ్యహితవక్తారం
మారీచం రాక్షసాధిపః
అబ్రవీత్ పరుషం వాక్యమ్
అయుక్తం కాలచోదితః. 2

యత్కిలైతదయుక్తార్థం
మారీచ మయి కథ్యతే
వాక్యం నిష్ఫలమత్యర్థమ్
ఉప్తం బీజమివోషరే. 3

త్వద్వాక్యైర్న తు మాం శక్యం
భేత్తుం రామస్య సంయుగే
పాపశీలస్య మూర్ఖస్య
మానుషస్య విశేషతః. 4

యస్త్యక్త్వా సుహృదో రాజ్యం
మాతరం పితరం తథా
స్త్రీవాక్యం ప్రాకృతం శ్రుత్వా
వనమేకపదే గతః. 5

అవశ్యం తు మయా తస్య
సంయుగే ఖరఘాతినః
ప్రాణైః ప్రియతరా సీతా
హర్తవ్యా తవ సన్నిధౌ. 6

ఏవం మే నిశ్చితా బుద్ధిః
హృది మారీచ వర్తతే
న వ్యావర్తయితుం శక్యా
సేంద్రైరపి సురాసురైః. 7

దోషం గుణం వా సంపృష్టః
త్వమేవం వక్తుమర్హసి
అపాయం వా ప్యుపాయం వా
కార్యస్యాస్య వినిశ్చయే. 8

సంపృష్టేన తు వక్తవ్యం
సచివేన విపశ్చితా
ఉద్యతాంజలినా రాజ్ఞే
య ఇచ్ఛేద్భూతిమాత్మనః. 9

వాక్యమప్రతికూలం తు
మృదుపూర్వం హితం శుభమ్
ఉపచారేణ యుక్తం చ
వక్తవ్యో వసుధాధిపః. 10

సావమర్దం తు యద్వాక్యం
మారీచ హితముచ్యతే
నాభినందతి తద్రాజా
మానార్హో మానవర్జితమ్. 11

పంచ రూపాణి రాజానో
ధారయంత్యమితౌజసః
అగ్నేరింద్రస్య సోమస్య
వరుణస్య యమస్య చ. 12

ఔష్ణ్యం తథా విక్రమం చ
సౌమ్యం దండం ప్రసన్నతామ్
ధారయంతి మహాత్మానో
రాజానః క్షణదాచర
తస్మాత్ సర్వాస్వవస్థాసు
మాన్యాః పూజ్యాశ్చ పార్థివాః. 13

త్వం తు ధర్మమవిజ్ఞాయ
కేవలం మోహమాస్థితః
అభ్యాగతం మాం దౌరాత్మ్యాత్
పరుషం వక్తుమిచ్ఛసి. 14

గుణదోషౌ న పృచ్ఛామి
క్షమంచాత్మని రాక్షస
మయోక్తం తవ చైతావత్
సంప్రత్యమితవిక్రమ 15

అస్మింస్తు త్వం మహాకృత్యే
సాహాయ్యం కర్తుమర్హసి
శృణు తత్కర్మసాహాయ్యే
యత్కార్యం వచనాన్మమ. 16

సౌవర్ణస్త్వం మృగో భూత్వా
చిత్రో రజతబిందుభిః
ఆశ్రమే తస్య రామస్య
సీతాయాః ప్రముఖే చర. 17

ప్రలోభయిత్వా వైదేహీం
యథేష్టం గంతుమర్హసి. 18

త్వాం తు మాయామృగం దృష్ట్వా
కాంచనం జాతవిస్మయా
ఆనయైనమితి క్షిప్రం
రామం వక్ష్యతి మైథిలీ. 19

అపక్రాంతే తు కాకుత్స్థే
దూరం యాత్వా వ్యుదాహర
హా సీతే లక్ష్మణేత్యేవం
రామవాక్యానురూపకమ్. 20

తచ్ఛ్రుత్వా రామపదవీం
సీతయా చ ప్రచోదితః
అనుగచ్ఛతి సంభ్రాంతః
సౌమిత్రిరపి సౌహృదాత్. 21

అపక్రాంతే చ కాకుత్స్థే
లక్ష్మణే చ యథాసుఖమ్
ఆనయిష్యామి వైదేహీం
సహస్రాక్షః శచీమివ. 22

ఏవం కృత్వా త్విదం కార్యం
యథేష్టం గచ్ఛ రాక్షస
రాజ్యస్యార్ధం ప్రయచ్ఛామి
మారీచ తవ సువ్రత. 23

గచ్ఛ సౌమ్య శివం మార్గం
కార్యస్యాస్య వివృద్ధయే
అహం త్వాఽనుగమిష్యామి
సరథో దండకావనమ్. 24

ప్రాప్య సీతామ్ అయుద్ధేన
పంచయిత్వా తు రాఘవమ్
లంకాం ప్రతిగమిష్యామి
కృతకార్యః సహ త్వయా. 25

న చేత్ కరోషి మారీచ
హన్మి త్వామహమద్య వై
ఏతత్కార్యమవశ్యం మే
బలాదపి కరిష్యసి
రాజ్ఞో హి ప్రతికూలస్థో
న జాతు సుఖమేధతే. 26

ఆసాద్య తం జీవితసంశయస్తే
మృత్యుర్ధ్రువో హ్యద్య మయా విరుధ్య
ఏతద్యథావత్ ప్రతిగృహ్య బుద్ధ్యా
యదత్రపథ్యం కురు తత్ తథాత్వమ్ 27

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే చత్వారింశస్సర్గః (40)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - ఏకచత్వారింశస్సర్గః (41)

సీతాదేవిని అపహరించినచో "పరివారసహితంగా నీకు మరణము తథ్యమని" చెప్పిన మారీచుడు

ఆజ్ఞప్తోఽ రాజవద్వాక్యం
ప్రతికూలం నిశాచరః
అబ్రవీత్ పరుషం వాక్యం
మారీచో రాక్షసాధిపమ్. 1

కేనాయముపదిష్టస్తే
వినాశః పాపకర్మణా
సపుత్రస్య సరాష్ట్రస్య
సామాత్యస్య నిశాచర. 2

కస్త్వయా సుఖినా రాజన్
నాభినందతి పాపకృత్
కేనేదముపదిష్టం తే
మృత్యుద్వారముపాయతః. 3

శత్రవస్తవ సువ్యక్తం
హీనవీర్యా నిశాచరాః
ఇచ్ఛంతి త్వాం వినశ్యంతం
ఉపరుద్ధం బలీయసా. 4

కేనేదముపదిష్టం తే
క్షుద్రేణాఽ హితవాదినా
యస్త్వామిచ్ఛతి నశ్యంతం
స్వకృతేన నిశాచర. 5

వధ్యాః ఖలు న హన్యంతే
సచివాస్తవ రావణ
యే త్వాముత్పథమారూఢం
న నగృహ్ణంతి సర్వశః. 6

అమాత్యైః కామవృత్తో హి
రాజా కాపథమాశ్రితః
నిగ్రాహ్యః సర్వథా సద్భిః
న నిగ్రాహ్యో నిగృహ్యసే

ధర్మమర్థం చ కామం చ
యశశ్చ జయతాం వర
స్వామిప్రసాదాత్ సచివాః
ప్రాప్నువంతి నిశాచర. 8

విపర్యయే తు తత్సర్వం
వ్యర్థం భవతి రావణ
వ్యసనం స్వామివైగుణ్యాత్
ప్రాప్నువంతీతరే జనాః. 9

రాజమూలో హి ధర్మశ్చ
జయశ్చ జయతాం వర
తస్మాత్ సర్వాస్వవస్థాసు
రక్షితవ్యా నరాధిపాః. 10

రాజ్యం పాలయితుం శక్యం
న తీక్ష్ణేన నిశాచర
న చాపి ప్రతికూలేన
నాఽవినీతేన రాక్షస. 11

యే తీక్ష్ణమంత్రాః సచివా
భజ్యంతే సహ తేన వై
విషమే తురగాః శీఘ్రా
మందసారథయో యథా. 12

బహవః సాధవో లోకే
యుక్తా ధర్మమనుష్ఠితాః
పరేషామపరాధేన
వినష్టాః సపరిచ్ఛదాః. 13

స్వామినా ప్రతికూలేన
ప్రజాస్తీక్ష్ణేన రావణ
రక్ష్యమానా న వర్ధంతే
మేషా గోమాయునా యథా. 14

అవశ్యం వినశిష్యంతి
సర్వే రావణ రాక్షసాః
యేషాం త్వం కర్కశో రాజా
దుర్బుద్ధిరజితేంద్రియః. 15

తదిదం కాకతాళీయం
ఘోరమాసాదితం మయా
అత్రైవ శోచనీయస్త్వం
ససైన్యో వినశిష్యసి. 16

మాం నిహత్య తు రామశ్చ
నచిరాత్ త్వాం వధిష్యతి
అనేన కృతకృత్యోఽస్మి
మ్రియే యదరిణా హతః. 17

దర్శనాదేవ రామస్య
హతం మామ్ ఉవధారయ
ఆత్మానం చ హతం విద్ధి
హృత్వా సీతాం సబాంధవమ్. 18

ఆనయిష్యసి చేత్ సీతామ్
ఆశ్రమాత్ సహితో మయా
నైవ త్వమసి నాహం చ
నైవ లంకా న రాక్షసాః. 19

నివార్యమాణస్తు మయా హితైషిణా
న మృష్యసే వాక్యమిదం నిశాచర
పరేతకల్పా హి గతాయుషో నరా
హితం న గృహ్ణంతి సుహృద్భిరీరితమ్. 20

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే ఏకచత్వారింశస్సర్గః (41)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - ద్విచత్వారింశస్సర్గః (42)

పంచవటికి చేరిన మారీచరావణులు, మాయలేడిని చూసి ముచ్చటపడిన సీతమ్మ

ఏవముక్త్వా తు వచనం
మారీచో రావణం తతః
గచ్ఛావేత్యబ్రవీద్దీనో
భయాద్రాత్రించరప్రభోః. 1

దృష్టశ్చాహం పునస్తేన
శరచాపాసిధారిణా
మద్వధోద్యతశస్త్రేణ
వినష్టం జీవితం చ మే. 2

న హి రామం పరాక్రమ్య
జీవన్ ప్రతినివర్తతే
వర్తతే ప్రతిరూపోఽసౌ
యమదండహతస్య తే. 3

కిం ను శక్యం మయా కర్తుమ్
ఏవం త్వయి దురాత్మని
ఏష గచ్ఛామ్యహం తాత
స్వస్తి తేఽస్తు నిశాచర. 4

ప్రహృష్టస్త్వభవత్ తేన
వచనేన స రావణః
పరిష్వజ్య సుసంశ్లిష్టమ్
ఇదం వచనమబ్రవీత్. 5

ఏతత్ శౌండీర్యయుక్తం తే
మచ్ఛందాదివ భాషితమ్
ఇదానీమసి మారీచః
పూర్వమన్యో నిశాచరః. 6

ఆరుహ్యతామయం శీఘ్రం
రథో రత్నవిభూషితః
మయా సహ తథా యుక్తః
పిశాచవదనైః ఖరైః. 7

ప్రలోభయిత్వా వైదేహీం
యథేష్టం గంతుమర్హసి
తాం శూన్యే ప్రసభం సీతామ్
ఆనయిష్యామి మైథిలీమ్. 8

తతో రావణమారీచౌ
విమానమివ తం రథమ్
ఆరుహ్య యయతుః శీఘ్రం
తస్మాదాశ్రమమండలాత్. 9

తథైవ తత్ర పశ్యంతౌ
పత్తనాని వనాని చ
గిరీం శ్చ సరితః సర్వా
రాష్ట్రాణి నగరాణి చ. 10

సమేత్య దండకారణ్యం
రాఘవస్యాశ్రమం తతః
దదర్శ సహమారీచో
రావణో రాక్షసాధిపః. 11

అవతీర్య రథాత్ తస్మాత్
తతః కాంచనభూషణాత్
హస్తే గృహీత్వా మారీచం
రావణో వాక్యమబ్రవీత్. 12

ఏతద్రామాశ్రమపదం
దృశ్యతే కదలీవృతమ్
క్రియతాం తత్ సఖే శీఘ్రం
యదర్థం వయమాగతాః. 13

స రావణవచః శ్రుత్వా
మారీచో రాక్షసస్తదా
మృగో భూత్వాఽఽశ్రమద్వారి
రామస్య విచచార హ. 14

స తు రూపం సమాస్థాయ
మహదద్భుతదర్శనమ్
మణిప్రవరశృంగాగ్రః
సితాసితముఖాకృతిః. 15

రక్తపద్మోత్పలముఖ
ఇంద్రనీలోత్పలశ్రవాః.
కించిదభ్యున్నతగ్రీవ
ఇంద్రనీలదళాధరః. 16

కుందేందువజ్రసంకాశమ్
ఉదరం చాస్య భాస్వరమ్
మధూకనిభపార్శ్వశ్చ
పద్మకింజల్కసన్నిభః. 17

వైదూర్యసంకాశఖురః
తనుజంఘః సుసంహతః
ఇంద్రాయుధసవర్ణేన
పుచ్ఛేనోర్ధ్వం విరాజతా. 18

మనోహరః స్నిగ్ధవర్ణో
రత్నైర్నానావిధైర్వృతః
క్షణేన రాక్షసో జాతో
మృగః పరమశోభనః
వనం ప్రజ్వలయన్ రమ్యం
రామాశ్రమపదం చ తత్. 19

మనోహరం దర్శనీయం
రూపం కృత్వా స రాక్షసః
ప్రలోభనార్థం వైదేహ్యా
నానాధాతువిచిత్రితమ్. 20

విచరన్ గచ్ఛతే తస్మాత్
శాద్వలాని సమంతతః. 21

రూప్యైర్బిందుశతైశ్చిత్రో
భూత్వా స ప్రియదర్శనః
విటపీనాం కిసలయాన్
భంక్త్వాఽదన్ విచచార హ. 22

కదళీగృహకం గత్వా
కర్ణికారాన్ ఇతస్తతః
సమాశ్రయన్మందగతిః
సీతాసందర్శనం తథా. 23

రాజీవచిత్రపృష్ఠః స
విరరాజ మహామృగః
రామాశ్రమపదాభ్యాశే
విచచార యథాసుఖమ్. 24

పునర్గత్వా నివృత్తశ్చ
విచచార మృగోత్తమః
గత్వా ముహూర్తం త్వరయా
పునః ప్రతినివర్తతే. 25

విక్రీడంశ్చ క్వచిద్భూమౌ
పునరేవ నిషీదతి
ఆశ్రమద్వారమాగమ్య
మృగయూథాని గచ్ఛతి. 26

మృగయూథైరనుగతః
పునరేవ నివర్తతే
సీతాదర్శనమాకాంక్షన్
రాక్షసో మృగతాం గతః
పరిభ్రమతి చిత్రాణి
మండలాని వినిష్పతన్. 27

సముద్వీక్ష్య చ తం సర్వే
మృగాహ్యన్యే వనేచరాః
ఉపాగమ్య సమాఘ్రాయ
విద్రవంతి దిశో దశ. 28

రాక్షసః సోఽపి తాన్ వన్యాన్
మృగాన్ మృగవధే రతః
ప్రచ్ఛాదనార్థం భావస్య
న భక్షయతి సంస్పృశన్. 29

తస్మిన్నేవ తతః కాలే
వైదేహీ శుభలోచనా
కుసుమావచయవ్యగ్రా
పాదపానభ్యవర్తత. 30

కర్ణికారాన్ అశోకాంశ్చ
చూతాంశ్చ మదిరేక్షణా
కుసుమాన్యవచిన్వంతీ
చచార రుచిరాననా. 31

అనర్హాఽరణ్యవాసస్య
సా తం రత్నమయం మృగమ్
ముక్తామణి విచిత్రాంగీం
దదర్శ పరమాంగనా. 32

సా తం రుచిరదంతోష్ఠీ
రూప్యధాతుతనూరుహమ్
విస్మయోత్ఫుల్లనయనా
సస్నేహం సముదైక్షత. 33

స చ తాం రామదయితాం
పశ్యన్ మాయామయో మృగః

విచచార పునశ్చిత్రం
దీపయన్నివ తద్వనమ్. 34

అదృష్టపూర్వం తం దృష్ట్వా
నానారత్నమయం మృగమ్
విస్మయం పరమం సీతా
జగామ జనకాత్మజా. 35

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే ద్విచత్వారింశస్సర్గః *(42)*

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - త్రిచత్వారింశరస్సర్గః (43)

సీతాదేవి రక్షణభారమును లక్ష్మణునిపై విడిచి బంగారులేడిని
తెచ్చుటకు వెళ్లిన శ్రీరాముడు

సా తం సంప్రేక్ష్య సుశ్రోణీ
కుసుమాన్యపచిన్వతీ
హైమరాజతవర్ణాభ్యాం
పార్శ్వాభ్యామ్ ఉపశోభితమ్. 1

ప్రహృష్టా చాఽనవద్యాంగీ
మృష్టహాటకవర్ణినీ
భర్తారమపి చక్రంద
లక్ష్మణం చాపి సాయుధమ్. 2

తయాఽఽహూతౌ నరవ్యాఘ్రౌ
వైదేహ్యా రామలక్ష్మణౌ
వీక్షమాణౌ తు తం దేశం
తదా దదృశతుర్మృగమ్. 3

శంకమానస్తు తం దృష్ట్వా
లక్ష్మణో రామమబ్రవీత్
తమేవైనమహం మన్యే
మారీచం రాక్షసం మృగమ్. 4

చరంతోమృగయాం హృష్టాః
పాపేనోపాధినా వనే
అనేన నిహతా రాజన్
రాజానః కామరూపిణా. 5

అస్య మాయావిదో మాయా
మృగరూపమిదం కృతమ్
భానుమత్పురుషవ్యాఘ్ర
గంధర్వపురసన్నిభమ్. 6

మృగో హ్యేవంవిధో రత్న
విచిత్రో నాస్తి రాఘవ
జగత్యాం జగతీనాథ
మాయైషా హి న సంశయః. 7

ఏవం బ్రువాణం కాకుత్స్థం
ప్రతివార్య శుచిస్మితా
ఉవాచ సీతా సంహృష్టా
చర్మణా హృతచేతనా. 8

ఆర్యపుత్రాభిరామోఽసౌ
మృగో హరతి మే మనః
ఆనయైనం మహాబాహో
క్రీడార్థం నో భవిష్యతి. 9

ఇహాఽశ్రమపదేస్మాకం
బహవః పుణ్యదర్శనాః
మృగాశ్చరంతి సహితా
చమరాః సృమరాస్తథా. 10

ఋక్షాః పృషతసంఘాశ్చ
వానరాః కిన్నరాస్తథా
విచరంతి మహాబాహో
రూపశ్రేష్ఠా మనోహరాః. 11

న చాస్య సదృశో రాజన్
దృష్టపూర్వో మృగః పురా
తేజసా క్షమయా దీప్త్యా
యథాఽయం మృగసత్తమః. 12

నానావర్ణవిచిత్రాంగో
రత్నబిందుసమాచితః
ద్యోతయన్ వనమవ్యగ్రం
శోభతే శశిసన్నిభః. 13

అహో రూపమ్ అహో లక్ష్మీః
స్వరసంపచ్చ శోభనా
మృగోఽద్భుతో విచిత్రాంగో
హృదయం హరతీవ మే. 14

యది గ్రహణమభ్యేతి
జీవన్నేవ మృగస్తవ
ఆశ్చర్యభూతం భవతి
విస్మయం జనయిష్యతి. 15

సమాప్తవనవాసానాం
రాజ్యస్థానాం చ నః పునః
అంతఃపురవిభూషార్థో
మృగ ఏష భవిష్యతి. 16

భరతస్యార్యపుత్రస్య
శ్వశ్రూణాం మమ చ ప్రభో
మృగరూపమిదం వ్యక్తం
విస్మయం జనయిష్యతి. 17

జీవన్ న యది తేఽభ్యేతి
గ్రహణం మృగసత్తమః
అజినం నరశార్దూల
రుచిరం మే భవిష్యతి. 18

నిహతస్యాస్య సత్త్వస్య
జాంబూనదమయత్వచి
శష్పబృస్యాం వినీతాయామ్
ఇచ్ఛామ్యహముపాసితుమ్. 19

కామవృత్త మిదం రౌద్రం
స్త్రీణామ్ అసదృశం మతమ్
వపుషా త్వస్య సత్త్వస్య
విస్మయో జనితో మమ. 20

తేన కాంచనరోమ్ణాతు
మణిప్రవరశృంగిణా
తరుణాదిత్యవర్ణేన
నక్షత్రపథవర్చసా
బభూవ రాఘవస్యాపి
మనో విస్మయమాగతమ్. 21

ఏవం సీతావచః శ్రుత్వా
తం దృష్ట్వా మృగమద్భుతమ్

లోభితస్తేన రూపేణ
సీతయా చ ప్రచోదితః. 22

ఉవాచ రాఘవో హృష్టో
భ్రాతరం లక్ష్మణం వచః. 23

పశ్య లక్ష్మణ వైదేహ్యాః
స్పృహాం మృగగతామిమామ్
రూపశ్రేష్ఠతయాహ్యేష
మృగోఽద్య న భవిష్యతి. 24

న వనే నందనోద్దేశే
న చైత్రరథసంశ్రయే
కుతఃపృథివ్యాం సౌమిత్రే
యోఽస్య కశ్చిత్ సమో మృగః25

ప్రతిలోమానులోమాశ్చ
రుచిరా రోమరాజయః
శోభంతే మృగమాశ్రిత్య
చిత్రాః కనకబిందవః. 26

పశ్యాస్య జృంభమాణస్య
దీప్తామగ్నిశిఖోపమామ్
జిహ్వాం ముఖాన్నిస్సరంతీం
మేఘాదివ శతహ్రదామ్. 27

మసారగల్లర్కముఖః
శంఖముక్తానిభోదరః
కస్య నామాభిరూపోఽసౌ
న మనో లోభయేన్మృగః. 28

కస్య రూపమిదం దృష్ట్వా
జాంబూనదమయం ప్రభో
నానారత్నమయం దివ్యం
న మనో విస్మయం వ్రజేత్
కిం పునర్మైథిలీ సీతా
బాలా నారీ న విస్మయేత్. 29

మాంసహేతోరపి మృగాన్
విహారార్థం చ ధన్వినః
ఘ్నంతి లక్ష్మణ రాజానో
మృగయాయాం మహావనే. 30

ధనాని వ్యవసాయేన
విచీయంతే మహావనే
ధాతవో వివిధాశ్చాపి
మణిరత్నసువర్ణినః. 31

తత్సారమఖిలం నృణాం
ధనం నిచయవర్ధనమ్
మనసా చింతితం సర్వం
యథా శుక్రస్య లక్ష్మణ. 32

అర్థీ యేనార్థకృత్యేన
సంవ్రజత్యవిచారయన్
తమర్థమర్థశాస్త్రజ్ఞాః
ప్రాహురర్థ్యాశ్చ లక్ష్మణ. 33

ఏతస్య మృగరత్నస్య
పరార్ధ్యే కాంచనత్వచి

ఉపవేక్ష్యతి వైదేహీ
మయా సహ సుమధ్యమా. 34

న కాదళీ న ప్రియకీ
న ప్రవేణీ న చావికీ
భవేదేతస్య సదృశీ
స్పర్శనేనేతి మే మతిః. 35

ఏష చైవ మృగః శ్రీమాన్
యశ్చ దివ్యో నభశ్చరః
ఉభావేతౌ మృగౌ దివ్యౌ
తారామృగమహీమృగౌ. 36

యది వాఽయం తథా యన్మాం
భవేద్వదసి లక్ష్మణ
మాయైషా రాక్షసస్యేతి
కర్తవ్యోఽస్య వధో మయా. 37

ఏతేన హి నృశంసేన
మారీచేనాఽకృతాత్మనా
వనే విచరతా పూర్వం
హింసితా మునిపుంగవాః. 38

ఉత్థాయ బహవో యేన
మృగయాయాం జనాధిపాః
నిహతాః పరమేష్వాసాః
తస్మాద్వధ్యస్త్వయం మృగః. 39

పురస్తాదిహ వాతాపిః
పరిభూయ తపస్వినః
ఉదరస్థో ద్విజాన్ హంతి
స్వగర్భోఽశ్వతరీమివ. 40

స కదాచిచ్చిరాల్లోభాత్
ఆససాద మహామునిమ్
అగస్త్యం తేజసా యుక్తం
భక్షస్తస్య బభూవ హ. 41

సముత్థానే వ తద్రూపం
కర్తుకామం సమీక్ష్య తమ్
ఉత్స్మయిత్వా తు భగవాన్
వాతాపిమిదమబ్రవీత్. 42

త్వయాఽవిగణ్య వాతాపే
పరిభూతాః స్వతేజసా
జీవలోకే ద్విజశ్రేష్ఠాః
తస్మాదసి జరాం గతః. 43

తదేతన్నభవేద్రక్షో
వాతాపిరివ లక్ష్మణ
మద్విధం యోఽతిమన్యేత
ధర్మనిత్యం జితేంద్రియమ్
భవేద్ధతోఽయం వాతాపిః
అగస్త్యేనేవ మాం గతః. 44

ఇహ త్వం భవ సన్నద్ధో
యంత్రితో రక్ష మైథిలీమ్
అస్యామాయత్తమస్మాకం
యత్కృత్యం రఘునందన. 45

అహమేనం వధిష్యామి
గ్రహీష్యామ్యపి వా మృగమ్
యావద్గచ్ఛామి సౌమిత్రే
మృగమానయితుం ద్రుతమ్. 46

పశ్య లక్ష్మణ వైదేహీం
మృగత్వచి గతస్పృహామ్
త్వచా ప్రధానయా హ్యేష
మృగోఽద్య న భవిష్యతి. 47

అప్రమత్తేన తే భావ్యమ్
ఆశ్రమస్థేన సీతయా. 48

యావత్ పృషతమేకేన
సాయకేన నిహన్మ్యహమ్
హత్వైతచ్చర్మ చాదాయ
శీఘ్రమేష్యామి లక్ష్మణ. 49

ప్రదక్షిణేనాతిబలేన పక్షిణా
జటాయుషా బుద్ధిమతా చ లక్ష్మణ
భవాఽప్రమత్తః పరిగృహ్య మైథిలీం
ప్రతిక్షణం సర్వత ఏవ శంకితః. 50

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే త్రిచత్వారింశస్సర్గః (43)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - చతుశ్చత్వారింశస్సర్గః (44)

రామబాణము తగిలి హతుడైన మారీచుడు

తథా తు తం సమాదిశ్య
భ్రాతరం రఘునందనః
బబంధాసిం మహాతేజా
జాంబూనదమయత్సరుమ్. 1

తతస్త్ర్యవనతం చాపమ్
ఆదాయాఽత్మవిభూషణమ్
ఆబధ్య చ కలాపౌ ద్వౌ
జగామోదగ్రవిక్రమః. 2

తం వంచయానో రాజేంద్రమ్
ఆపతంతం నిరీక్ష్య వై
బభూవాంతర్హితస్త్రాసాత్
పునః సందర్శనేఽభవత్
బద్ధాసిర్ధనురాదాయ
ప్రదుద్రావ యతో మృగః. 3

తం స్మ పశ్యతి రూపేణ
ద్యోతమానమివాగ్రతః
అవేక్ష్యాఽవేక్ష్య ధావంతం
ధనుష్పాణిం మహావనే. 4

అతివృత్తమిషోః పాతాత్
లోభయానం కదాచన
శంకితం తు సముద్భ్రాంతమ్
ఉత్పతంతమివాంబరే. 5

దృశ్యమానమ్ అదృశ్యం చ
వనోద్దేశేషు కేషుచిత్
ఛిన్నాభ్రైరివ సంవీతం
శారదం చంద్రమండలమ్. 6

ముహూర్తాదేవ దదృశే
ముహుర్దూరాత్ ప్రకాశతే
దర్శనాదర్శనాదేవం
సోఽపాకర్షత రాఘవమ్. 7

సుదూరమాశ్రమస్యాస్య
మారీచో మృగతాం గతః. 8

ఆసీత్ క్రుద్ధస్తు కాకుత్స్థో
వివశస్తేన మోహితః
అథావతస్థే సంభ్రాంతః
ఛాయామాశ్రిత్య శాద్వలే. 9

స తమున్మాదయామాస
మృగరూపో నిశాచరః
మృగైః పరివృతో వన్యైః
అదూరాత్ ప్రత్యదృశ్యత. 10

గృహీతుకామం దృష్ట్వైవం
పునరేవాభ్యధావత
తత్ క్షణాదేవ సంత్రాసాత్
పునరంతర్హితోఽభవత్. 11

పునరేవ తతో దూరాత్
వృక్షషండాద్వినిస్సృతమ్
దృష్ట్వా రామో మహాతేజాః
తం హంతుం కృతనిశ్చయః
భూయస్తు శరముద్ధృత్య
కుపితస్తత్ర రాఘవః. 12

సూర్యరశ్మిప్రతీకాశం
జ్వలంతమ్ అరిమర్దనః
సంధాయ సుదృఢే చాపే
వికృష్య బలవద్బలీ. 13

తమేవ మృగముద్దిశ్య
శ్వసంతమివ పన్నగమ్
ముమోచ జ్వలితం దీప్తమ్
అస్త్రం బ్రహ్మనినిర్మితమ్. 14

శరీరం మృగరూపస్య
వినిర్భిద్య శరోత్తమః
మారీచస్యైవ హృదయం
బిభేదాఽశనిసన్నిభః. 15

తాళమాత్రమ్ అథోత్ప్లుత్య
న్యపతత్ స శరాతురః
వినదన్ భైరవం నాదం
ధరణ్యామ్ అల్పజీవితః. 16

మ్రియమాణస్తు మారీచో
జహౌ తాం కృత్రిమాం తనుమ్
స్మృత్వా తద్వచనం రక్షో
దధ్యౌ కేన తు లక్ష్మణమ్
ఇహ ప్రస్థాపయేత్ సీతా
శూన్యే తాం రావణో హరేత్. 17

స ప్రాప్తకాలమ్ ఆజ్ఞాయ
చకార చ తతః స్వరమ్
సదృశం రాఘవస్యైన
హా సీతే లక్ష్మణేతి చ. 18

తేన మర్మణి నిర్విద్ధం
శరేణానుపమేన చ
మృగరూపం తు తత్ త్యక్త్వా
రాక్షసం రూపమాత్మనః. 19

చక్రే స సుమహాకాయం
మారీచో జీవితం త్యజన్. 20

తతో విచిత్రకేయూరః
సర్వాభరణభూషితః
హేమమాలీ మహాదంష్ట్రో
రాక్షసోఽభూచ్ఛరాహతః. 21

తం దృష్ట్వా పతితం భూమౌ
రాక్షసం ఘోరదర్శనమ్

రామో రుధిరసిక్తాంగం
వేష్టమానం మహీతలే
జగామ మనసా సీతాం
లక్ష్మణస్య వచః స్మరన్. 22

మారీచస్యేతి మాయైషా
పూర్వోక్తం లక్ష్మణేన తు
తత్ తథాహ్యభవచ్చాద్య
మారీచోఽయంమయా హతః. 23

హా సీతే లక్ష్మణేత్యేవ
ఆక్రుశ్య చ మహాస్వనమ్
మమార రాక్షసః సోఽయం
శ్రుత్వా సీతా కథం భవేత్. 24

లక్ష్మణశ్చ మహాబాహుః
కామ్ అవస్థాం గమిష్యతి
ఇతి సంచింత్య ధర్మాత్మా
రామో హృష్టతనూరుహః. 25

తత్ర రామం భయం తీవ్రమ్
ఆవివేశ విషాదజమ్
రాక్షసం మృగరూపం తం
హత్వా శ్రుత్వా చ తత్ స్వరమ్26

త్వరమాణో జనస్థానం
ససారాఽభిముఖస్తదా. 27

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే చతుశ్చత్వారింశస్సర్గః (44)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - పంచచత్వారింశస్సర్గః (45)

హా సీతా! హా లక్ష్మణా! అను ఆక్రందనలు విని రాముడు ఆపదలో చిక్కినట్లు భావించిన సీతమ్మ

ఆర్తస్వరం తు తం భర్తుః
విజ్ఞాయ సదృశం వనే
ఉవాచ లక్ష్మణం సీతా
గచ్ఛ జానీహి రాఘవమ్. 1

నహి మే హృదయం స్థానే
జీవితం వాఽవతిష్ఠతి
క్రోశతః పరమార్తస్య
శ్రుతః శబ్దో మయా భృశమ్. 2

ఆక్రందమానం తు వనే
భ్రాతరం త్రాతుమర్హసి
తం క్షిప్రమ్ అభిధావ త్వం
భ్రాతరం శరణైషిణమ్.
రక్షసాం వశమాపన్నం
సింహానామివ గోవృషమ్. 3

న జగామ తథోక్తస్తు
భ్రాతురాజ్ఞాయ శాసనమ్
తమువాచ తతస్తత్ర
కుపితా జనకాత్మజా. 4

సౌమిత్రే మిత్రరూపేణ
భ్రాతుస్త్వమసి శత్రువత్
యస్త్వమస్యామవస్థాయాం
భ్రాతరం నాభిపత్స్యసే. 5

ఇచ్ఛసి త్వం వినశ్యంతం
రామం లక్ష్మణ మత్కృతే
లోభాన్మమ కృతే నూనం
నానుగచ్ఛసి రాఘవమ్. 6

వ్యసనం తే ప్రియం మన్యే
స్నేహో భ్రాతరి నాస్తి తే
తేన తిష్ఠసి విస్రబ్ధః
తమపశ్యన్మహాద్యుతిమ్. 7

కిం హి సంశయమాపన్నే
తస్మిన్నిహ మయా భవేత్
కర్తవ్యమిహ తిష్ఠంత్యా
యత్ప్రధానస్త్వమాగతః. 8

ఇతి బ్రువాణాం వైదేహీం
బాష్పశోకపరిప్లుతామ్
అబ్రవీల్లక్ష్మణస్త్రస్తాం
సీతాం మృగవధూమివ. 9

పన్నగాసురగంధర్వ
దేవమానుషరాక్షసైః

అశక్యస్తవ వైదేహి
భర్తా జేతుం న సంశయః. 10

దేవి దేవమనుష్యేషు
గంధర్వేషు పతత్రిషు
రాక్షసేషు పిశాచేషు
కిన్నరేషు మృగేషు చ. 11

దానవేషు చ ఘోరేషు
స న విద్యేత శోభనే
యో రామం ప్రతియుధ్యేత
సమరే వాసవోపమమ్. 12

అవధ్యః సమరే రామో
నైవం త్వం వక్తుమర్హసి
న త్వామస్మిన్ వనే హాతుమ్
ఉత్సహే రాఘవం వినా. 13

అనివార్యం బలం తస్య
బలైర్బలవతామపి
త్రిభిర్లోకైః సముద్యుక్తైః
సేశ్వరైరపి సామరైః. 14

హృదయం నిర్వృతం తేఽస్తు
సంతాపస్త్యజ్యతామయమ్
ఆగమిష్యతి తే భర్తా
శీఘ్రం హత్వా మృగోత్తమమ్. 15

న చ తస్య స్వరో వ్యక్తం
మాయయా కేనచిత్ కృతః
గంధర్వనగరప్రఖ్యా
మాయా సా తస్య రక్షసః. 16

న్యాసభూతాఽసి వైదేహి
న్యస్తా మయి మహాత్మనా
రామేణ త్వం వరారోహే
న త్వాం త్యక్తుమిహోత్సహే. 17

కృతవైరాశ్చ వైదేహి
వయమేతైర్నిశాచరైః
ఖరస్య నిధనాదేవ
జనస్థానవధం ప్రతి. 18

రాక్షసా వివిధా వాచో
విసృజంతి మహావనే
హింసావిహారా వైదేహి
న చింతయితుమర్హసి. 19

లక్ష్మణేనైవముక్తా సా
క్రుద్ధా సంరక్తలోచనా
అబ్రవీత్ పరుషం వాక్యం
లక్ష్మణం సత్యవాదినమ్. 20

అనార్యాకరుణారంభ
నృశంస కులపాంసన
అహం తవ ప్రియం మన్యే
రామస్య వ్యసనం మహత్. 21

రామస్య వ్యసనం దృష్ట్వా
తేనైతాని ప్రభాషసే. 22

నైతచ్చిత్రం సపత్నేషు
పాపం లక్ష్మణ యద్భవేత్
త్వద్విధేషు నృశంసేషు
నిత్యం ప్రచ్ఛన్నచారిషు. 23

సుదుష్టస్త్వం వనే రామమ్
ఏకమేకోనుగచ్ఛసి
మమ హేతోః ప్రతిచ్ఛన్నః
ప్రయుక్తో భరతేన వా. 24

తన్న సిధ్యతి సౌమిత్రే
తవ వా భరతస్య వా
కథమిందీవరశ్యామం
పద్మపత్రనిభేక్షణమ్
ఉపసంశ్రిత్య భర్తారం
కామయేయం పృథగ్జనమ్. 25

సమక్షం తవ సౌమిత్రే
ప్రాణాంస్త్యక్షే న సంశయః
రామం వినా క్షణమపి
న హి జీవామి భూతలే. 26

ఇత్యుక్తః పరుషం వాక్యం
సీతయా రోమహర్షణమ్
అబ్రవీల్లక్ష్మణ సీతాం
ప్రాంజలిర్విజితేంద్రియః. 27

ఉత్తరం నోత్సహే వక్తుం
దైవతం భవతీ మమ
వాక్యమ్ అప్రతిరూపం తు
న చిత్రం స్త్రీషు మైథిలి. 28

స్వభావస్త్వేష నారీణామ్
ఏవం లోకేషు దృశ్యతే
విముక్తధర్మాశ్చపలాః
తీక్ష్ణా భేదకరాః స్త్రియః. 29

న సహే హీదృశం వాక్యం
వైదేహి జనకాత్మజే
శ్రోత్రయోరుభయోర్మేఽద్య
తప్తనారాచసన్నిభమ్. 30

ఉపశృణ్వంతు మే సర్వే
సాక్షిభూతా వనేచరాః
న్యాయవాదీ యథాన్యాయమ్
ఉక్తోహం పరుషం త్వయా. 31

ధిక్ త్వామ్ అద్య ప్రణశ్య త్వం
యన్మామ్ ఏవం విశంకసే
స్త్రీత్వం దుష్టం స్వభావేన
గురువాక్యే వ్యవస్థితమ్. 32

గమిష్యే యత్ర కాకుత్స్థః
స్వస్తి తేఽస్తు వరాననే
రక్షంతు త్వాం విశాలాక్షి
సమగ్రా వనదేవతాః. 33

నిమిత్తాని చ ఘోరాణి
యాని ప్రాదుర్భవంతి మే

అపి త్వాం సహ రామేణ
పశ్యేయం పునరాగతః
న వేత్యేతన్న జానామి
వైదేహి జనకాత్మజే. 34

లక్ష్మణేనైవముక్తా సా
రుదంతీ జనకాత్మజా
ప్రత్యువాచ తతో వాక్యం
తీవ్రం బాష్పపరిప్లుతా. 35

గోదావరీం ప్రవేక్ష్యామి
వినా రామేణ లక్ష్మణ
అబంధిష్యేऽథవా త్యక్ష్యే
విషమే దేహమాత్మనః. 36

పిబామ్యహం విషం తీక్ష్ణం
ప్రవేక్ష్యామి హుతాశనమ్
న త్వహం రాఘవాదన్యం
పదాऽపి పురుషం స్పృశే. 37

ఇతి లక్ష్మణమాక్రుశ్య
సీతా దుఃఖసమన్వితా
పాణిభ్యాం రుదతీ దుఃఖాత్
ఉదరం ప్రజఘాన చ. 38

తామార్తరూపాం విమనా రుదంతీం
సౌమిత్రిరాలోక్య విశాలనేత్రామ్.
ఆశ్వాసయామాస న చైవ భర్తుః
తం భ్రాతరం కించిదువాచ సీతా. 39

తతస్తు సీతామ్ అభివాద్య లక్ష్మణః
కృతాంజలిః కించిదభిప్రణమ్య చ
అన్వీక్షమాణో బహుశశ్చ మైథిలీం
జగామ రామస్య సమీపమాత్మవాన్. 40

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే పంచచత్వారింశస్సర్గః (45)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - షట్చత్వారింశస్సర్గః (46)

రామలక్ష్మణులు లేని సమయము చూసి యతి వేషమున సీతమ్మ వద్దకు వచ్చిన రావణుడు

తయా పరుషముక్తస్తు
కుపితో రాఘవానుజః
స వికాంక్షన్ భృశం రామం
ప్రతస్థే నచిరాదివ. 1

తదాసాద్య దశగ్రీవః
క్షిప్రమ్ అంతరమాస్థితః
అభిచక్రామ వైదేహీం
పరివ్రాజకరూపధృత్. 2

శ్లక్ష్ణకాషాయసంవీతః
శిఖీ ఛత్రీ ఉపానహీ
వామే చాంసేऽవసజ్యాऽథ
శుభే యష్టికమండలూ
పరివ్రాజకరూపేణ
వైదేహీం సముపాగమత్. 3

తామాససాదాతిబలో
భ్రాతృభ్యాం రహితాం వనే
రహితాం చంద్రసూర్యాభ్యాం
సంధ్యామివ మహత్తమః. 4

తామపశ్యత్ తతో బాలాం
రామపత్నీం యశస్వినీమ్
రోహిణీం శశినా హీనాం
గ్రహవద్భృశదారుణః. 5

తముగ్రం పాపకర్మాణం
జనస్థానరుహా ద్రుమాః
సమీక్ష్య నప్రకంపంతే
న ప్రవాతి చ మారుతః. 6

శీఘ్రస్రోతాశ్చ తం దృష్ట్వా
వీక్షంతం రక్తలోచనమ్
స్తిమితం గంతుమారేభే
భయాద్గోదావరీ నదీ. 7

రామస్య త్వంతరప్రేప్సుః
దశగ్రీవస్తదంతరే
ఉపతస్థే చ వైదేహీం
భిక్షురూపేణ రావణః. 8

అభవ్యో భవ్యరూపేణ
భర్తారమనుశోచతీమ్
అభ్యవర్తత వైదేహీం
చిత్రామివ శనైశ్చరః. 9

స పాపో భవ్యరూపేణ
తృణైః కూప ఇవావృతః

అతిష్ఠత్ ప్రేక్ష్య వైదేహీం
రామపత్నీం యశస్వినీమ్. 10

శుభాం రుచిరదంతోష్ఠీం
పూర్ణచంద్రనిభాననామ్
ఆసీనాం పర్ణశాలాయాం
బాష్పశోకాభిపీడితామ్. 11

స తాం పద్మపలాశాక్షీం
పీతకౌశేయవాసినీమ్
అభ్యగచ్ఛత వైదేహీం
దుష్టచేతా నిశాచరః. 12

స మన్మథశరావిష్టో
బ్రహ్మఘోషమ్ ఉదీరయన్
అబ్రవీత్ ప్రశ్రితం వాక్యం
రహితే రాక్షసాధిపః. 13

తాముత్తమాం స్త్రియం లోకే
పద్మహీనామివ శ్రియమ్
విభ్రాజమానాం వపుషా
రావణః ప్రశశంస హ. 14

కా త్వం కాంచనవర్ణాభే
పీతకౌశేయవాసిని
కమలానాం శుభాం మాలాం
పద్మినీవ హి బిభ్రతీ. 15

హ్రీః కీర్తిః శ్రీః శుభా లక్ష్మీ
అప్సరా వా శుభాననే
భూతిర్వా త్వం వరారోహే
రతిర్వా స్వైరచారిణీ. 16

సమాః శిఖరిణః స్నిగ్ధాః
పాండురా దశనాస్తవ
విశాలే విమలే నేత్రే
రక్తాంతే కృష్ణతారకే. 17

విశాలం జఘనం పీనమ్
ఊరూ కరికరోపమౌ
ఏతావుపచితౌ వృత్తౌ
సంహతౌ సంప్రవల్గితౌ. 18

పీనోన్నతముఖౌ కాంతౌ
స్నిగ్ధౌ తాలఫలోపమౌ
మణిప్రవేకాభరణౌ
రుచిరౌ తే పయోధరౌ. 19

చారుస్మితే చారుదతి
చారునేత్రే విలాసిని
మనో హరసి మే కాంతే
నదీ కూలమివాంభసా. 20

కరాంతమితమధ్యాఽసి
సుకేశీ సంహతస్తనీ. 21

నైవ దేవీ న గంధర్వీ
న యక్షీ న చ కిన్నరీ
నైవంరూపా మయా నారీ
దృష్టపూర్వా మహీతలే. 22

రూపమగ్ర్యం చ లోకేషు
సౌకుమార్యం వయశ్చ తే
ఇహ వాసశ్చ కాంతరే
చిత్తమున్మాదయంతి మే. 23

సా ప్రతిక్రామ భద్రం తే
తే న త్వం వస్తుమిహార్హసి
రాక్షసానామయం వాసో
ఘోరాణాం కామరూపిణామ్. 24

ప్రాసాదాగ్రాణి రమ్యాణి
నగరోపవనాని చ
సంపన్నాని సుగంధీని
యుక్తా న్యాచరితుం త్వయా. 25

వరం మాల్యం వరం భోజ్యం
వరం వస్త్రం చ శోభనే
భర్తారం చ వరం మన్యే
త్వద్యుక్తమసితేక్షణే. 26

కా త్వం భవసి రుద్రాణాం
మరుతాం వా వరాననే
వసూనాం వా వరారోహే
దేవతా ప్రతిభాసి మే. 27

నేహ గచ్ఛంతి గంధర్వా
న దేవా న చ కిన్నరాః
రాక్షసానామయం వాసః
కథం ను త్వమిహాగతా. 28

ఇహ శాఖామృగాః సింహా
ద్వీపివ్యాఘ్రమృగాస్తథా
ఋక్షాస్తరక్షవః కంకాః
కథం తేభ్యో న బిభ్యసి. 29

మదాన్వితానాం ఘోరాణాం
కుంజరాణాం తరస్వినామ్
కథమేకా మహారణ్యే
న బిభేషి వరానన. 30

కాఽసి కస్య కుతశ్చిత్ త్వం
కిన్నిమిత్తం చ దండకాన్
ఏకా చరసి కల్యాణి
ఘోరాన్ రాక్షససేవితాన్. 31

ఇతి ప్రశస్తా వైదేహీ
రావణేన దురాత్మనా
ద్విజాతివేషణ హితం
దృష్ట్వా రావణమాగతమ్
సర్వైరతిథిసత్కారైః
పూజయామాస మైథిలీ. 32

ఉపనీయాసనం పూర్వం
పాద్యేనాభినిమంత్ర్య చ
అబ్రవీత్ సిద్ధమిత్యేవ
తదా తం సౌమ్యదర్శనమ్. 33

ద్విజాతివేషేణ సమీక్ష్య మైథిలీ
సమాగతం పాత్రకుసుంభధారిణమ్

అశక్యముద్వేష్టుమపాయదర్శనం
న్యమంత్రయద్బ్రాహ్మణవత్
తదాఽఽంగనా 34

ఇయం బృసీ బ్రాహ్మణకామమాస్యతామ్
ఇదం చ పాద్యం ప్రతిగృహ్యతామితి
ఇదం చ సిద్ధం వనజాతముత్తమం
త్వదర్థమవ్యగ్రమిహోపభుజ్యతామ్. 35

నిమంత్ర్యమాణః ప్రతిపూర్ణభాషిణీం
నరేంద్రపత్నీం ప్రసమీక్ష్య మైథిలీమ్
ప్రసహ్య తస్యా హరణే ధృతం మనః
సమర్పయత్స్వాత్మవధాయరావణః 36

తతః సువేషం మృగయాగతం పతిం
ప్రతీక్షమాణా సహలక్ష్మణం తదా
వివీక్షమాణా హరితం దదర్శ తత్
మహద్వనం నైవ తు రామలక్ష్మణౌ. 37

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే షట్చత్వారింశస్సర్గః (46)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - సప్తచత్వారింశస్సర్గః (47)

తమ వనవాస కారణములను రావణునికి తెలిపిన సీతమ్మ. తనకు పట్టపురాణివై ఉండమని రావణుని ప్రలోభం. తిరస్కరించిన సీతమ్మ

రావణేన తు వైదేహీ
తదా పృష్టా జిహీర్షతా
పరివ్రాజకలింగేన
శశంసాఽఽత్మానమంగనా. 1

బ్రాహ్మణశ్చాతిథిశ్చాయమ్
అనుక్తో హి శపేత మామ్
ఇతి ధ్యాత్వా ముహూర్తం
తు సీతా వచనమబ్రవీత్. 2

దుహితా జనకస్యాహం
మైథిలస్య మహాత్మనః
సీతా నామ్నాఽస్మి భద్రం తే
రామభార్యా ద్విజోత్తమ. 3

ఉషిత్వా ద్వాదశ సమా
ఇక్ష్వాకూణాం నివేశనే
భుంజానా మానుషాన్ భోగాన్
సర్వకామసమృద్ధినీ. 4

తతస్త్రయోదశే వర్షే
రాజాఽమంత్రయత ప్రభుః
అభిషేచయితుం రామం
సమేతో రాజమంత్రిభిః. 5

తస్మిన్ సంభ్రియమాణే తు
రాఘవస్యాభిషేచనే
కైకేయీ నామ భర్తారమ్
ఆర్యా సా యాచతే వరమ్. 6

ప్రతిగృహ్య తు కైకేయీ
శ్వశురం సుకృతేన మే
మమ ప్రవ్రాజనం భర్తుః
భరతస్యాభిషేచనమ్
ద్వావయాచత భర్తారం
సత్యసంధం నృపోత్తమమ్. 7

నాద్య భోక్ష్యే న చ స్వప్స్యే
న పాస్యే చ కథంచన
ఏష మే జీవితస్యాంతో
రామో యద్యభిషిచ్యతే. 8

ఇతి బ్రువాణాం కైకేయీం
శ్వశురో మే స మానదః
అయాచతాఽర్థైరన్వర్థైః
న చ యాచ్ఞాం చకార సా. 9

మమ భర్తా మహాతేజా
వయసా పంచవింశకః

అష్టాదశ హి వర్షాణి
మమ జన్మని గణ్యతే. 10

రామేతి ప్రథితో లోకే
గుణవాన్ సత్యవాన్ శుచిః
విశాలాక్షో మహాబాహుః
సర్వభూతహితే రతః. 11

కామార్తస్తు మహాతేజాః
పితా దశరథః స్వయమ్
కైకేయ్యాః ప్రియకామార్థం
తం రామం నాభ్యషేచయత్. 12

అభిషేకాయ తు పితుః
సమీపం రామమాగతమ్
కైకేయీ మమ భర్తారమ్
ఇత్యువాచ ధృతం వచః. 13

తవ పిత్రా సమాజ్ఞప్తం
మమేదం శృణు రాఘవ
భరతాయ ప్రదాతవ్యమ్
ఇదం రాజ్యమ్ అకంటకమ్. 14

త్వయా హి ఖలు వస్తవ్యం
నవ వర్షాణి పంచ చ
వనే ప్రవ్రజ కాకుత్స్థ
పితరం మోచయానృతాత్. 15

తథేత్యుక్త్వా చ తాం రామః
కైకేయీమ్ అకుతోభయః
చకార తద్వచస్తస్యా
మమ భర్తా దృఢవ్రతః. 16

దద్యాన్న ప్రతిగృహ్ణీయాత్
సత్యం బ్రూయాన్న చానృతమ్
ఏతద్బ్రాహ్మణ రామస్య
ధ్రువం వ్రతమనుత్తమమ్. 17

తస్య భ్రాతా తు ద్వైమాత్రో
లక్ష్మణో నామ వీర్యవాన్
రామస్య పురుషవ్యాఘ్రః
సహాయః సమరేఽరిహా. 18

స భ్రాతా లక్ష్మణో నామ
ధర్మచారీ దృఢవ్రతః
అన్వగచ్ఛత్ ధనుష్పాణిః
ప్రవ్రజంతం మయా సహ. 19

జటీ తాపసరూపేణ
మయా సహ సహానుజః
ప్రవిష్టో దండకారణ్యం
ధర్మనిత్యో జితేంద్రియః. 20

తే వయం ప్రచ్యుతా రాజ్యాత్
కైకేయ్యాస్తు కృతే త్రయః
విచరామ ద్విజశ్రేష్ఠ
వనం గంభీరమోజసా. 21

సమాశ్వస ముహూర్తం తు
శక్యం వస్తుమిహ త్వయా

ఆగమిష్యతి మే భర్తా
వన్యమాదాయ పుష్కలమ్. 22

స త్వం నామ చ గోత్రం చ
కులం చాచక్ష్వ తత్త్వతః
ఏకశ్చ దండకారణ్యే
కిమర్థం చరసి ద్విజ. 23

ఏవం బ్రువంత్యాం సీతాయాం
రామపత్న్యాం మహాబలః
ప్రత్యువాచోత్తరం తీవ్రం
రావణో రాక్షసాధిపః. 24

యేన విత్రాసితా లోకాః
సదేవాసురపన్నగాః
అహం తు రావణో నామ
సీతే రక్షోగణేశ్వరః. 25

త్వాం తు కాంచనవర్ణాభాం
దృష్ట్వా కౌశేయవాసినీమ్
రతిం స్వకేషు దారేషు
నాధిగచ్ఛామ్యనిందితే. 26

బహ్వీనామ్ ఉత్తమస్త్రీణామ్
ఆహృతానామ్ ఇతస్తతః
సర్వాసామేవ భద్రం తే
మమాగ్రమహిషీ భవ. 27

లంకా నామ సముద్రస్య
మధ్యే మమ మహాపురీ
సాగరేణ పరిక్షిప్తా
నివిష్టా నగమూర్ధని. 28

తత్ర సీతే మయా సార్ధం
వనేషు విహరిష్యసి
న చాస్యారణ్యవాసస్య
స్పృహయిష్యసి భామిని. 29

పంచ దాస్యః సహస్రాణి
సర్వాభరణభూషితాః
సీతే పరిచరిష్యంతి
భార్యా భవసి మే యది. 30

రావణేనైవముక్తా తు
కుపితా జనకాత్మజా
ప్రత్యువాచాఽనవద్యాంగీ
తమనాదృత్య రాక్షసమ్. 31

మహాగిరిమివాకంప్యం
మహేంద్రసదృశం పతిమ్
మహోదధిమివాక్షోభ్యమ్
అహం రామమనువ్రతా. 32

సర్వలక్షణసంపన్నం
న్యగ్రోధపరిమండలమ్
సత్యసంధం మహాభాగమ్
అహం రామమనువ్రతా. 33

మహాబాహుం మహోరస్కం
సింహవిక్రాంతగామినమ్

నృసింహం సింహసంకాశమ్
అహం రామమనువ్రతా. 34

పూర్ణచంద్రాననం రామం
రాజవత్సం జితేంద్రియమ్
పృథుకీర్తిం మహాత్మానమ్
అహం రామమనువ్రతా. 35

త్వం పునర్జంబుకః సింహీం
మామిచ్ఛసి సుదుర్లభామ్
నాహం శక్యా త్వయా స్ప్రష్టుమ్
ఆదిత్యస్య ప్రభా యథా. 36

పాదపాన్ కాంచవాన్ నూనం
బహూన్ పశ్యసి మందభాక్
రాఘవస్య ప్రియాం భార్యాం
యస్త్వమిచ్ఛసి రావణ. 37

క్షుధితస్య హి సింహస్య
మృగశత్రోస్తరస్వినః
ఆశీవిషస్య వదనాత్
దంష్ట్రామాదాతుమిచ్ఛసి. 38
మందరం పర్వతశ్రేష్ఠం
పాణినా హర్తుమిచ్ఛసి
కాలకూటం విషం పీత్వా
స్వస్తిమాన్ గంతుమిచ్ఛసి. 39

అక్షి సూచ్యా ప్రమృజసి
జిహ్వయా లేక్షి చ క్షురమ్
రాఘవస్య ప్రియాం భార్యాం
యోఽధిగంతుం త్వమిచ్ఛసి. 40

అవసజ్య శిలాం కంఠే
సముద్రం తర్తుమిచ్ఛసి
సూర్యాచంద్రమసౌ చోభౌ
పాణిభ్యాం హర్తుమిచ్ఛసి. 41

యో రామస్య ప్రియాం భార్యాం
ప్రధర్షయితుమిచ్ఛసి. 42

అగ్నిం ప్రజ్వలితం దృష్ట్వా
వస్త్రేణాఽఽహర్తుమిచ్ఛసి
కల్యాణవృత్తాం రామస్య
యో భార్యాంహర్తుమిచ్ఛసి. 43

అయోముఖానాం శూలానామ్
అగ్రే చరితుమిచ్ఛసి
రామస్య సదృశీం భార్యాం
యోఽధిగంతుం త్వమిచ్ఛసి. 44

యదంతరం సింహసృగాలయోర్వనే
యదంతరం స్యందినికా సముద్రయోః
సురాగ్ర్య సౌవీరకయోర్యదంతరం
తదంతరం వై తవ రాఘవస్య చ. 45

యదంతరం కాంచనసీసలోహయోః
యదంతరం చందనవారిపంకయోః
యదంతరం హస్తిబిడాలయోర్వనే
తదంతరం దాశరథేస్తవైవ చ. 46

యదంతరం వాయసవైనతేయయోః
యదంతరం మద్గుమయూరయోరపి
యదంతరం సారసగృధ్రయోర్వనే
తదంతరం దాశరథేస్తవైవ చ. 47

తస్మిన్ సహస్రాక్షసమప్రభావే
రామే స్థితే కార్ముకబాణపాణౌ
హృతాఽపి తేఽహం న జరాం గమిష్యే
వజ్రం యథా మక్షికయాఽవగీర్ణమ్. 48

ఇతీవ తద్వాక్య మదుష్టభావా
సుదుష్టముక్త్వా రజనీచరం తమ్
గాత్రప్రకంపవ్యథితా బభూవ
వాతోద్ధతా సా కదళీవ తన్వీ. 49

తాం వేపమానాముపలక్ష్య సీతాం
స రావణో మృత్యుసమప్రభావః
కులం బలం నామ చ కర్మ చ స్వం
సమాచచక్షే భయకారణార్థమ్. 50

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే సప్తచత్వారింశస్సర్గః (47)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - అష్టచత్వారింశస్సర్గః (48)

దురాలోచనాపరుడైన రావణుని తూలనాడిన సీతమ్మ

ఏవం బ్రువంత్యాం సీతాయాం
సంరబ్ధః పరుషం వచః
లలాటే భ్రుకుటీం కృత్వా
రావణః ప్రత్యువాచ హ. 1

భ్రాతా వైశ్రవణస్యాహం
సాపత్న్యో వరవర్ణిని
రావణో నామ భద్రం తే
దశగ్రీవః ప్రతాపవాన్. 2

యస్య దేవాః సగంధర్వాః
పిశాచపతగోరగాః
విద్రవంతి భయాద్భీతా
మృత్యోరివ సదా ప్రజాః. 3

యేన వైశ్రవణో రాజా
ద్వైమాత్రః కారణాంతరే
ద్వంద్వమాసాదితః క్రోధాత్
రణే విక్రమ్య నిర్జితః. 4

యద్భయార్తః పరిత్యజ్య
స్వమధిష్ఠానమృద్ధిమత్
కైలాసం పర్వతశ్రేష్ఠమ్
అధ్యాస్తే నరవాహనః. 5

యస్య తత్ పుష్పకం నామ
విమానం కామగం శుభమ్
వీర్యాదేవాఽఽర్జితం భద్రే
యేన యామి విహాయసమ్. 6

మమ సంజాతరోషస్య
ముఖం దృష్ట్వైవ మైథిలి
విద్రవంతి పరిత్రస్తాః
సురాః శక్రపురోగమాః. 7

యత్ర తిష్ఠామ్యహం తత్ర
మారుతో వాతి శంకితః
తీవ్రాంశుః శిశిరాంశుశ్చ
భయాత్ సంపద్యతే రవిః. 8

నిష్కంప పత్రాస్తరవో
నద్యశ్చ స్తిమితోదకాః
భవంతి యత్ర యత్రాహం
తిష్ఠామి విచరామి చ. 9

మమ పారే సముద్రస్య
లంకా నామ పురీ శుభా
సంపూర్ణా రాక్షసైర్ఘోరైః
యథేంద్రస్యామరావతీ. 10

ప్రాకారేణ పరిక్షిప్తా
పాండు రేణ విరాజతా
హేమకక్ష్యా పురీ రమ్యా
వైఢూర్యమయతోరణా. 11

హస్త్యశ్వరథసంబాధా
తూర్యనాదవినాదితా
సర్వకాలఫలైర్వృక్షైః
సంకులోద్యానశోభితా. 12

తత్ర త్వం వసతీ సీతే
రాజపుత్రి మయా సహ
న స్మరిష్యసి నారీణాం
మానుషీణాం మనస్విని. 13

భుంజానా మానుషాన్ భోగాన్
దివ్యాంశ్చ వరవర్ణిని
న స్మరిష్యసి రామస్య
మానుషస్య గతాయుషః. 14

స్థాపయిత్వా ప్రియం పుత్రం
రాజ్యే దశరథేన యః
మందవీర్యః సుతో జ్యేష్ఠః
తతః ప్రస్థాపితో హ్యాయమ్. 15

తేన కిం భ్రష్టరాజ్యేన
రామేణ గతచేతసా
కరిష్యసి విశాలాక్షి
తాపసేన తపస్వినా. 16

సర్వరాక్షసభర్తారం
కామాత్ స్వయమిహాగతమ్
న మన్మథశరావిష్టం
ప్రత్యాఖ్యాతుం త్వమర్హసి. 17

ప్రత్యాఖ్యాయ హి మాం భీరు
పరితాపం గమిష్యసి
చరణేనాభిహత్యేవ
పురూరవసమూర్వశీ. 18

అంగుళ్యా న సమో రామో
మమ యుద్ధే స మానుషః
తవ భాగ్యేన సంప్రాప్తం
భజస్వ వరవర్ణిని. 19

ఏవ ముక్తా తు వైదేహీ
క్రుద్ధా సంరక్తలోచనా
అబ్రవీత్ పరుషం వాక్యం
రహితే రాక్షసాధిపమ్. 20

కథం వైశ్రవణం దేవం
సర్వభూతనమస్కృతమ్
భ్రాతరం వ్యపదిశ్య త్వమ్
అశుభం కర్తుమిచ్ఛసి. 21

అవశ్యం వినశిష్యంతి
సర్వే రావణ రాక్షసాః
యేషాం త్వం కర్కశో రాజా
దుర్బుద్ధిరజితేంద్రియః. 22

అపహృత్య శచీం భార్యాం
శక్యమింద్రస్య జీవితుమ్
న చ రామస్య భార్యాం
మామ్ అపనీయాస్తి జీవితమ్. 23

జీవేచ్చిరం వజ్రధరస్య హస్తాత్
శచీం ప్రధృష్యాప్రతిరూపరూపామ్
న మాదృశీం రాక్షస దూషయిత్వా
పీతామృతస్యాపి తవాస్తి మోక్షః. 24

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే అష్టచత్వారింశస్సర్గః (48)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - ఏకోనపంచాశస్సర్గః (49)

రథముపై సీతమ్మను ఆకాశమార్గమున తీసుకెళ్లిన రావణుడు. తనను రక్షించమని లక్ష్మణుని, ప్రకృతిని, జటాయువును అర్థించిన సీతమ్మ

సీతాయా వచనం శ్రుత్వా
దశగ్రీవః ప్రతాపవాన్
హస్తే హస్తం సమాహత్య
చకార సుమహద్వపుః. 1

స మైథిలీం పునర్వాక్యం
బభాషే చ తతో భృశమ్
నోన్మత్తయా శ్రుతౌ మన్యే
మమ వీర్యపరాక్రమౌ. 2

ఉద్వహేయం భుజాభ్యాం
తు మేదినీమ్ అంబరే స్థితః
ఆపిబేయం సముద్రం చ
హన్యాం మృత్యుం రణే స్థితః. 3

అర్కం రుంధ్యాం శరైస్తీక్ష్ణైః
విభింద్యాం హి మహీతలమ్
కామరూపిణమున్మత్తే
పశ్య మాం కామదం పతిమ్. 4

ఏవముక్తవతస్తస్య
సూర్యకల్పే శిఖిప్రభే
క్రుద్ధస్య హరిపర్యంతే
రక్తే నేత్రే బభూవతుః. 5

సద్యః సౌమ్యం పరిత్యజ్య
భిక్షురూపం స రావణః
స్వం రూపం కాలరూపాభం
భేజే వైశ్రవణానుజః. 6

సంరక్తనయనః శ్రీమాన్
తప్తకాంచనకుండలః
క్రోధేన మహతాఽఽవిష్టో
నీలజీమూతసన్నిభః
దశాస్యః కార్ముకీ బాణీ
బభూవ క్షణదాచరః. 7

స పరివ్రాజకచ్ఛద్మ
మహాకాయో విహాయ తత్
ప్రతిపద్య స్వకం రూపం
రావణో రాక్షసాధిపః. 8

సంరక్తనయనః క్రోధాత్
జీమూతనిచయప్రభః
రక్తాంబరధరస్తస్థౌ
స్త్రీరత్నం ప్రేక్ష్య మైథిలీమ్. 9

స తామ్ అసితకేశాంతాం
భాస్కరస్య ప్రభామివ

వసనాభరణోపేతాం
మైథిలీం రావణోఽబ్రవీత్. 10

త్రిషు లోకేషు విఖ్యాతం
యది భర్తారమిచ్ఛసి
మామాశ్రయ వరారోహే
తవాహం సదృశః పతిః. 11

మాం భజస్వ చిరాయ
త్వమ్ అహం శ్లాఘ్యః ప్రియస్తవ
నైవ చాహం క్వచిద్భద్రే
కరిష్యే తవ విప్రియమ్. 12

త్యజ్యతాం మానుషో భావో
మయి భావః ప్రణీయతామ్
రాజ్యాచ్చ్యుతమ్ అసిద్ధార్థం
రామం పరిమితాయుషమ్. 13

కైర్గుణైరనురక్తాఽసి
మూఢే పండితమానిని
యః స్త్రియా వచనాద్రాజ్యం
విహాయ ససుహృజ్జనమ్. 14

అస్మిన్ వ్యాళానుచరితే
వనే వసతి దుర్మతిః. 15

ఇత్యుక్త్వా మైథిలీం వాక్యం
ప్రియార్హాం ప్రియవాదినీం
అభిగమ్య సుదుష్టాత్మా
రాక్షసః కామమోహితః
జగ్రాహ రావణః సీతాం
బుధః ఖే రోహిణీమివ. 16

వామేన సీతాం పద్మాక్షీం
మూర్ధజేషు కరేణ సః
ఊర్వోస్తు దక్షిణేనైవ
పరిజగ్రాహ పాణినా. 17

తం దృష్ట్వా మృత్యుసంకాశం
తీక్ష్ణదంష్ట్రం మహాభుజమ్
ప్రాద్రవన్ గిరిసంకాశం
భయార్తా వనదేవతాః. 18

స చ మాయామయో దివ్యః
ఖరయుక్తః ఖరస్వనః
ప్రత్యదృశ్యత హేమాంగో
రావణస్య మహారథః. 19

తతస్తాం పరుషైర్వాక్యై
భర్త్సయన్ స మహాస్వనః
అంకేనాదాయ వైదేహీం
రథమారోపయత్ తదా. 20

సా గృహీతా విచుక్రోశ
రావణేన యశస్వినీ
రామేతి సీతా దుఃఖార్తా
రామం దూరగతం వనే. 21

తామ్ అకామాం స కామార్తః
పన్నగేంద్రవధూమివ

వివేష్టమానామ్ ఆదాయ
ఉత్పపాతాథ రావణః. 22

తతః సా రాక్షసేంద్రేణ
హ్రియమాణా విహాయసా
భృశం చుక్రోశ మత్తేవ
భ్రాంతచిత్తా యథాఽఽతురా. 23

హా లక్ష్మణ మహాబాహో
గురుచిత్తప్రసాదక
హ్రియమాణాం న జానీషే
రక్షసా మామ్ అమర్షిణా. 24

జీవితం సుఖమర్థాంశ్చ
ధర్మహేతోః పరిత్యజన్
హ్రియమాణామ్ అధర్మేణ
మాం రాఘవ న పశ్యసి. 25

నను నామాఽవినీతానాం
వినేతాఽసి పరంతప
కథమ్ ఏవంవిధం పాపం
న త్వం శాసి హి రావణమ్. 26

నతు సద్యోఽవినీతస్య
దృశ్యతే కర్మణః ఫలమ్
కాలోఽప్యంగీభవత్యత్ర
సస్యానామివ పక్తయే. 27

స కర్మ కృతవానేతత్
కాలోపహతచేతనః
జీవితాంతకరం ఘోరం
రామాద్వ్యసనమాప్నుహి. 28

హంతేదానీం సకామాస్తు
కైకేయీ సహ బాంధవైః
హ్రియే యద్ధర్మకామస్య
ధర్మపత్నీ యశస్వినః. 29

ఆమంత్రయే జనస్థానే
కర్ణికారాన్ సుపుష్పితాన్
క్షిప్రం రామాయ శంసధ్వం
సీతాం హరతి రావణః. 30

మాల్యవంతం శిఖరిణం
వందే ప్రస్రవణం గిరిమ్
క్షిప్రం రామాయ శంస త్వం
సీతాం హరతి రావణః. 31

హంసకారండవాకీర్ణాం
వందే గోదావరీం నదీమ్
క్షిప్రం రామాయ శంస త్వం
సీతాం హరతి రావణః. 32

దైవతాని చ యాన్యస్మిన్
వనే వివిధపాదపే
నమస్కరోమ్యహం తేభ్యో
భర్తుః శంసత మాంహృతామ్. 33

యాని కానిచిదప్యత్ర
సత్త్వాని నివసంత్యు త

సర్వాణి శరణం యామి
మృగపక్షిగణానపి. 34

మ్రియమాణాం ప్రియాం భర్తుః
ప్రాణేభ్యోఽపి గరీయసీమ్
వివశాఽపహృతా సీతా
రావణేనేతి శంసత. 35

విదిత్వా మాం మహాబాహుః
అముత్రాపి మహాబలః
ఆనేష్యతి పరాక్రమ్య
వైవస్వతహృతామపి. 36

సా తదా కరుణా వాచో
విలపంతీ సుదుఃఖితా
వనస్పతిగతం గృధ్రం
దదర్శాఽయతలోచనా. 37

సా తముద్వీక్ష్య సుశ్రోణీ
రావణస్య వశం గతా
సమాక్రందద్భయపరా
దుఃఖోపహతయా గిరా. 38

జటాయో పశ్య మామర్య
మ్రియమాణామ్ అనాథవత్
అనేన రాక్షసేంద్రేణ
కరుణం పాపకర్మణా. 39

నైష వారయితుం శక్యః
తవ క్రూరో నిశాచరః
సత్త్వవాన్ జితకాశీ చ
సాయుధశ్చైవ దుర్మతిః. 40

రామాయ తు యథాతత్త్వం
జటాయో హరణం మమ
లక్ష్మణాయ చ తత్సర్వమ్
ఆఖ్యాతవ్యమ్ అశేషతః. 41

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే ఏకోనపంచాశస్సర్గః (49)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - పంచాశస్సర్గః (50)

రావణునికి జటాయువు హితోక్తులు

తం శబ్దమ్ అవసుప్తస్తు
జటాయురథ శుశ్రువే
నిరీక్ష్య రావణం క్షిప్రం
వైదేహీం చ దదర్శ సః. 1

తతః పర్వతకూటాభః
తీక్ష్ణతుండః ఖగోత్తమః
వనస్పతిగతః శ్రీమాన్
వ్యాజహార శుభాం గిరమ్. 2

దశగ్రీవ స్థితో ధర్మే
పురాణే సత్యసంశ్రయః.
జటాయుర్నామ నామ్నాఽహం
గృధ్రరాజో మహాబలః. 3

రాజా సర్వస్య లోకస్య
మహేంద్రవరుణోపమః
లోకానాం చ హితే యుక్తో
రామో దశరథాత్మజః. 4

తస్యైషా లోకనాథస్య
ధర్మపత్నీ యశస్వినీ
సీతా నామ వరారోహా
యాం త్వం హర్తుమ్ ఇహేచ్ఛసి. 5

కథం రాజాస్థితో ధర్మే
పరదారాన్ పరామృశేత్
రక్షణీయా విశేషేణ
రాజదారా మహాబల. 6

నివర్తయ మతిం నీచాం
పరదారాభిమర్శనాత్
న తత్ సమాచరేద్ధీరో
యత్పరోఽస్య విగర్హయేత్
యథాఽఽత్మనస్తథాఽన్యేషాం
దారా రక్ష్యా విపశ్చితా. 7

అర్థంవా యదివా కామం
శిష్టాః శాస్త్రేష్వనాగతమ్
వ్యవస్యంతి న రాజానో
ధర్మం పౌలస్త్యనందన. 8

రాజా ధర్మస్య కామస్య
ద్రవ్యాణాం చోత్తమో నిధిః
ధర్మః శుభం వా పాపం
రాజమూలం ప్రవర్తతే. 9

పాపస్వభావశ్చపలః
కథం త్వం రక్షసాం వర

ఐశ్వర్యమభిసంప్రాప్తో
విమానమివ దుష్కృతిః. 10

కామం స్వభావో యో యస్య
న శక్యః పరిమార్జితుమ్
న హి దుష్టాత్మనామ్ ఆర్యమ్
ఆవసత్యాలయే చిరమ్. 11

విషయే వా పురే వా తే
యదా రామో మహాబలః
నాపరాధ్యతి ధర్మాత్మా
కథం తస్యాపరాధ్యసి. 12

యది శూర్పణఖాహేతోః
జనస్థానగతః ఖరః.
అతివృత్తో హతః పూర్వం
రామేణాక్లిష్టకర్మణా. 13

అత్ర బ్రూహి యథాతత్త్వమ్
కో రామస్య వ్యతిక్రమః
యస్య త్వం లోకనాథస్య
భార్యాం హృత్వా గమిష్యసి. 14

క్షిప్రం విసృజ వైదేహీం
మా త్వా ఘోరేణ చక్షుషా
దహేద్దహనభూతేన
వృత్రమ్ ఇంద్రాశనిర్యథా. 15

సర్పమ్ ఆశీవిషం బద్ధ్వా
వస్త్రాంతే నావబుధ్యసే
గ్రీవాయాం ప్రతిముక్తం చ
కాలపాశం న పశ్యసి. 16

స భారః సౌమ్య భర్తవ్యో
యో నరం నావసాదయేత్
తదన్నమపి భోక్తవ్యం
జీర్యతే యదనామయమ్. 17

యత్ కృత్వా న భవేద్ధర్మో
న కీర్తిర్న యశో భువి
శరీరస్య భవేత్ ఖేదః
కస్తత్కర్మ సమాచరేత్. 18

షష్టిర్వర్షసహస్రాణి
మమ జాతస్య రావణ
పితృపైతామహం రాజ్యం
యథావదనుతిష్ఠతః. 19

వృద్ధోఽహం త్వం యువా
ధన్వీ సశరః కవచీ రథీ
తథాఽప్యాదాయ వైదేహీం
కుశలీ న గమిష్యసి. 20

న శక్తస్త్వం బలాద్ధర్తుం
వైదేహీం మమ పశ్యతః
హేతుభిర్న్యాయసంయుక్తైః
ధ్రువాం వేదశ్రుతీమివ. 21

యుద్ధ్యస్వ యది శూరోఽసి
ముహూర్తం తిష్ఠ రావణ

శయిష్యసే హతో భూమౌ
యథా పూర్వం ఖరస్తథా. 22

అసకృత్ సంయుగే యేన
నిహతా దైత్యదానవాః
న చిరాచ్చీరవాసాస్త్వాం
రామో యుధి వధిష్యతి. 23

కిన్ను శక్యం మయా కర్తుం
గతౌదూరం నృపాత్మజౌ
క్షిప్రం త్వం నశ్యసే నీచ
తయోర్భీతో న సంశయః. 24

న హి మే జీవమానస్య
నయిష్యసి శుభామిమామ్
సీతాం కమలపత్రాక్షీం
రామస్య మహిషీం ప్రియామ్. 25

అవశ్యం తు మయా కార్యం
ప్రియం తస్య మహాత్మనః
జీవితేనాఽపి రామస్య
తథా దశరథస్య చ. 26

తిష్ఠ తిష్ఠ దశగ్రీవ
ముహూర్తం పశ్య రావణ
యుద్ధాతిథ్యం ప్రదాస్యామి
యథాప్రాణం నిశాచర. 27

వృంతాదివ ఫలం త్వాం తు
పాతయేయం రథోత్తమాత్. 28

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే పంచాశస్సర్గః (50)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - ఏకపంచాశస్సర్గః (51)

జటాయువుకు, రావణుని మధ్య ఘోరయుద్ధము.

రెక్కలు తెగి నేలకూలిన జటాయువు

ఇత్యుక్తస్య యథాన్యాయం
రావణస్య జటాయుషా
క్రుద్ధస్యాగ్నినిభాః సర్వా
రేజుర్వింశతి దృష్టయః. 1

సంరక్తనయనః కోపాత్
తప్తకాంచనకుండలః
రాక్షసేంద్రోఽభిదుద్రావ
పతగేంద్రమ్ అమర్షణః. 2

స సంప్రహారస్తుములః
తయోస్తస్మిన్ మహావనే
బభూవ వాతోద్ధతయోః
మేఘయోర్గగనే యథా. 3

తద్బభూవాద్భుతం యుద్ధం
గృధ్రరాక్షసయోస్తదా
సపక్షయోర్మాల్యవతోః
మహాపర్వతయోరివ. 4

తతో నాళీకనారాచైః
తీక్ష్ణాగ్రైశ్చ వికర్ణిభిః
అభ్యవర్షన్మహాఘోరైః
గృధ్రరాజం మహాబలః. 5

స తాని శరజాలాని
గృధ్రః పత్త్రరథేశ్వరః
జటాయుః ప్రతిజగ్రాహ
రావణాస్త్రాణి సంయుగే. 6

తస్య తీక్ష్ణనఖాభ్యాం తు
చరణాభ్యాం మహాబలః
చకార బహుధా గాత్రే
వ్రణాన్ పతగసత్తమః. 7

అథ క్రోధాద్దశగ్రీవో
జగ్రాహ దశ మార్గణాన్
మృత్యుదండనిభాన్ ఘోరాన్
శత్రుమర్దనకాంక్షయా. 8

స తైర్బాణైర్మహావీర్యః
పూర్ణముక్తైరజిహ్మగైః
బిభేద నిశితైస్తీక్ష్ణై
గృధ్రం ఘోరైః శిలీముఖైః. 9

స రాక్షసరథే పశ్యన్
జానకీం బాష్పలోచనామ్
అచింతయిత్వా తాన్ బాణాన్
రాక్షసం సమభిద్రవత. 10

తతోఽస్య సశరం చాపం
ముక్తామణివిభూషితమ్
చరణాభ్యాం మహాతేజా
బభంజ పతగేశ్వరః. 11

తతోఽన్యద్ధనురాదాయ
రావణః క్రోధమూర్ఛితః
వవర్ష శరవర్షాణి
శతశోఽథ సహస్రశః. 12

శరైరావారితస్తస్య
సంయుగే పతగేశ్వరః
కులాయమ్ ఉపసంప్రాప్తః
పక్షీవ ప్రబభౌ తదా. 13

స తాని శరవర్షాణి
పక్షాభ్యాం చ విధూయ చ
చరణాభ్యాం మహాతేజా
బభంజాస్య మహద్ధనుః. 14

తచ్చాగ్నిసదృశం దీప్తం
రావణస్య శరావరమ్
పక్షాభ్యాం స మహావీర్యో
వ్యాధునోత్ పతగేశ్వరః. 15

కాంచనోరశ్ఛదాన్ దివ్యాన్
పిశాచవదనాన్ ఖరాన్
తాం శ్చాస్య జవసంపన్నాన్
జఘాన సమరే బలీ. 16

వరం త్రివేణుసంపన్నం
కామగం పావకార్చిషమ్
మణిహేమవిచిత్రాంగం
బభంజ చ మహారథమ్. 17

పూర్ణచంద్ర ప్రతీకాశం
ఛత్రం చ వ్యజనైః సహ
పాతయామాస వేగేన
గ్రాహిభీ రాక్షసైః సహ. 18

సారథేశ్చాస్య వేగేన
తుండేనైవ మహచ్ఛిరః
పునర్వ్యపాహరత్ శ్రీమాన్
పక్షిరాజో మహాబలః. 19

స భగ్నధన్వా విరథో
హతాశ్వో హతసారథిః
అంకేనాదాయ వైదేహీం
పపాత భువి రావణః. 20

దృష్ట్వా నిపతితం భూమౌ
రావణం భగ్నవాహనమ్
సాధు సాధ్వితి భూతాని
గృధ్రరాజమ్ అపూజయన్. 21

పరిశ్రాంతం తు తం దృష్ట్వా
జరయా పక్షియూథపమ్
ఉత్పపాత పునర్హృష్టో
మైథిలీం గృహ్య రావణః. 22

తం ప్రహృష్టం నిధాయాంకే
గచ్ఛంతం జనకాత్మజామ్
గృధ్రరాజః సముత్పత్య
సమభిద్రుత్య రావణమ్
సమావార్య మహాతేజా
జటాయురిదమబ్రవీత్. 23

వజ్రసంస్పర్శబాణస్య
భార్యాం రామస్య రావణ
అల్పబుద్ధే హరస్యేనాం
వధాయ ఖలు రక్షసామ్. 24

సమిత్రబంధుః సామాత్యః
సబలః సపరిచ్ఛదః
విషపానం పిబస్యేతత్
పిపాసిత ఇవోదకమ్. 25

అనుబంధమ్ అజానంతః
కర్మణామ్ అవిచక్షణాః
శీఘ్రమేవ వినశ్యంతి
యథా త్వం వినశిష్యసి. 26

బద్ధస్త్వం కాలపాశేన
క్వ గతస్తస్య మోక్ష్యసే
వధాయ బడిశం గృహ్య
సామిషం జలజో యథా. 27

న హి జాతు దురాధర్షౌ
కాకుత్స్థౌ తవ రావణ
ధర్షణం చాశ్రమస్యాస్య
క్షమిష్యేతే తు రాఘవౌ. 28

యథా త్వయా కృతం కర్మ
భీరుణా లోకగర్హితమ్
తస్కరాచరితో మార్గో
నైవ వీరనిషేవితః. 29

యుధ్యస్వ యది శూరోఽసి
ముహూర్తం తిష్ఠ రావణ
శయిష్యసే హతో భూమౌ
యథా భ్రాతా ఖరస్తథా. 30

పరేతకాలే పురుషో
యత్ కర్మ ప్రతిపద్యతే
వినాశాయాత్మనోఽధర్మ్యం
ప్రతిపన్నోఽసి కర్మ తత్. 31

పాపానుబంధో వై యస్య
కర్మణః కర్మకో ను తత్
కుర్వీత లోకాధిపతిః
స్వయంభూర్భగవానపి. 32

ఏవముక్త్వా శుభం వాక్యం
జటాయుస్తస్య రక్షసః
నిపపాత భృశం పృష్ఠే
దశగ్రీవస్య వీర్యవాన్. 33

తం గృహీత్వా నఖైస్తీక్ష్ణై
విరరాద సమంతతః
అధిరూఢో గజారోహో
యథా స్యాద్దుష్టవారణమ్. 34

విరరాద నఖైరస్య

తుండం పృష్ఠే సమర్పయన్
కేశాంశ్చోత్పాటయామాస
నఖపక్షముఖాయుధః. 35

స తథా గృధ్రరాజేన
క్లిశ్యమానో ముహుర్ముహుః
అమర్షస్ఫురితోష్ఠః సన్
ప్రాకంపత చ రావణః. 36

స పరిష్వజ్య చ వైదేహీం
వామేనాంకేన రావణః
తలేనాభిజఘానాశు
జటాయుం క్రోధమూర్ఛితః. 37

జటాయుస్తమభిక్రమ్య
తుండేనాస్య ఖగాధిపః
వామబాహూన్ దశ తదా
వ్యపాహరదరిందమః. 38

సంఛిన్నబాహోః సద్యైవ
బాహవః సహసాఽభవన్
విషజ్వాలావళీయుక్తా
వల్మీకాదివ పన్నగాః. 39

తతః క్రోధాద్దశగ్రీవః
సీతామ్ ఉత్సృజ్య రావణః
ముష్టిభ్యాం చరణాభ్యాం చ
గృధ్రరాజమ్ అపోథయత్. 40

తతో ముహూర్తం సంగ్రామో
బభూవాఽతులవీర్యయోః
రాక్షసానాం చ ముఖ్యస్య
పక్షిణాం ప్రవరస్య చ. 41

తస్య వ్యాయచ్ఛమానస్య
రామస్యార్థే స రావణః
పక్షౌ పార్శ్వౌ చ పాదౌ చ
ఖడ్గముద్ధృత్య సోచ్ఛినత్. 42

స ఛిన్నపక్షః సహసా
రక్షసా రౌద్రకర్మణా
నిపపాత హతో గృధ్రో
ధరణ్యామ్ అల్పజీవితః. 43

తం దృష్ట్వా పతితం భూమౌ
క్షతజార్ద్రం జటాయుషమ్
అభ్యధావత వైదేహీ
స్వబంధుమివ దుఃఖితా. 44

తం నీలజీమూతనికాశకల్పం
సుపాండురోరస్కముదారవీర్యమ్
దదర్శ లంకాధిపతిః పృథివ్యాం
జటాయుషం శాంతమివాగ్నిదావమ్. 45

తతస్తు తం పత్రరథం మహీతలే
నిపాతితం రావణవేగమర్దితమ్.
పునః పరిష్వజ్య శశి ప్రభాననా
రురోద సీతా జనకాత్మజా తదా. 46

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే ఏకపంచాశస్సర్గః 51

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - ద్విపంచాశస్సర్గః (52)

రావణుని పట్టు విడిపించుకొనుటకు సీతమ్మ పెనుగులాట

తమల్పజీవితం గృధ్రం
స్ఫురంతం రాక్షసాధిపః
దదర్శ భూమౌ పతితం
సమీపే రాఘవాశ్రమాత్. 1

సా తు తారాధిపముఖీ
రావణేన సమీక్ష్య తమ్
గృధ్రరాజం వినిహతం
విలలాప సుదుఃఖితా. 2

ఆలింగ్య గృధ్రం నిహతం
రావణేన బలీయసా
విలలాప సుదుఃఖార్తా
సీతా శశినిభాననా. 3

నిమిత్తం లక్షణజ్ఞానం
శకునిస్వరదర్శనమ్
అవశ్యం సుఖదుఃఖేషు
నరాణాం ప్రతిదృశ్యతే. 4

నూనం రామ న జానాసి
మహద్వ్యసనమాత్మనః
ధావంతి నూనం కాకుత్స్థం
మదర్థం మృగపక్షిణః. 5

అయం హి పాపచారేణ
మాం త్రాతుమ్ అభిసంగతః
శేతే వినిహతో భూమౌ
మమాఽభాగ్యాద్విహంగమః. 6

త్రాహి మామ్ అద్య కాకుత్స్థ
లక్ష్మణేతి వరాంగనా
సుసంత్రస్తా సమాక్రందాత్
శృణ్వతాం తు యథాంతికే. 7

తాం క్లిష్టమాల్యాభరణాం
విలపంతీమ్ అనాథవత్
అభ్యధావత వైదేహీం
రావణో రాక్షసాధిపః. 8

తాం లతామివ వేష్టంతీమ్
ఆలింగంతీం మహాద్రుమాన్
ముంచ ముంచేతి బహుశః
ప్రవదన్ రాక్షసాధిపః. 9

క్రోశంతీం రామ రామేతి
రామేణ రహితాం వనే
జీవితాంతాయ కేశేషు
జగ్రాహాంతకసన్నిభః. 10

ప్రధర్షితాయాం సీతాయాం
బభూవ సచరాచరమ్
జగత్ సర్వమ్ అమర్యాదం
తమసాంధేన సంవృతమ్. 11

న వాతి మారుతస్తత్ర
నిష్ప్రభోఽభూద్దివాకరః. 12

దృష్ట్వా సీతాం పరామృష్టాం
దీనాం దివ్యేన చక్షుషా
కృతం కార్యమితి శ్రీమాన్
వ్యాజహార పితామహః. 13

ప్రహృష్టా వ్యథితాశ్చాసన్
సర్వే తే పరమర్షయః
దృష్ట్వా సీతాం పరామృష్టాం
దండకారణ్యవాసినః
రావణస్య వినాశం చ
ప్రాప్తం బుద్ధ్వా యదృచ్ఛయా. 14

స తు తాం రామ రామేతి
రుదతీం లక్ష్మణేతి చ
జగామాదాయ చాకాశం
రావణో రాక్షసేశ్వరః. 15

తప్తాభరణ సర్వాంగీ
పీతకౌశేయవాసినీ
రరాజరాజపుత్త్రీ తు
విద్యుత్సౌదామినీ యథా. 16

ఉద్ధూతేన చ వస్త్రేణ
తస్యాః పీతేన రావణః
అధికం పరిబభ్రాజ
గిరిర్దీప్త ఇవాగ్నినా. 17

తస్యాః పరమకల్యాణ్యాః
తామ్రాణి సురభీణి చ
పద్మపత్రాణి వైదేహ్యా
అభ్యకీర్యంత రావణమ్. 18

తస్యాః కౌశేయముద్ధూతమ్
ఆకాశే కనకప్రభమ్
బభౌ చాదిత్యరాగేణ
తామ్రమ్ అభ్రమివాతపే. 19

తస్యాస్తత్సునసం వక్త్రమ్
ఆకాశే రావణాంకగమ్
న రరాజ వినా రామం
వినాళమివ పంకజమ్. 20

బభూవ జలదం నీలం
భిత్త్వా చంద్ర ఇవోదితః
సులలాటం సుకేశాంతం
పద్మగర్భాభమవ్రణమ్. 21

శుక్లైః సువిమలైర్దంతైః
ప్రభావద్భిరలంకృతమ్
తస్యాస్తద్విమలం వక్త్రమ్
ఆకాశే రావణాంకగమ్. 22

రుదితం వ్యపమృష్టాస్రం
చంద్రవత్ ప్రియదర్శనమ్
సునాసం చారుతామ్రోష్ఠమ్
ఆకాశే హాటకప్రభమ్. 23

రాక్షసేన సమాధూతం
తస్యాస్తద్వదనం శుభమ్
శుశుభే న వినా రామం
దివా చంద్ర ఇవోదితః. 24

సా హేమవర్ణా నీలాంగం
మైథిలీ రాక్షసాధిపమ్
శుశుభే కాంచనీ కాంచీ
నీలం మణిమివాశ్రితా. 25

సా పద్మగౌరీ హేమాభా
రావణం జనకాత్మజా
విద్యుద్ఘనమివావిశ్య
శుశుభే తప్తభూషణా. 26

తరుప్రవాళరక్తా సా
నీలాంగం రాక్షసేశ్వరమ్
ప్రాశోభయత వైదేహీ
గజం కక్ష్యేవ కాంచనీ. 27

తస్యా భూషణఘోషేణ
వైదేహ్యా రాక్షసాధిపః
బభౌ సచపలో నీలః
సఘోష ఇవ తోయదః. 28

ఉత్తమాంగచ్యుతా తస్యాః
పుష్పవృష్టిః సమంతతః
సీతాయా హ్రియమాణాయాః
పపాత ధరణీతలే. 29

సా తు రావణవేగేన
పుష్పవృష్టిః సమంతతః
సమాధూతా దశగ్రీవం
పునరేవాభ్యవర్తత. 30

అభ్యవర్తత పుష్పాణాం
ధారా వైశ్రవణానుజమ్
నక్షత్రమాలా విమలా
మేరుం నగమివోన్నతమ్. 31

చరణాన్నూపురం భ్రష్టం
వైదేహ్యా రత్నభూషితమ్
విద్యున్మండలసంకాశం
పపాత మధురస్వనమ్. 32

తాం మహోల్కామివాకాశే
దీప్యమానాం స్వతేజసా
జహారాఽఽకాశమావిస్య
సీతాం వైశ్రవణానుజః. 33

తస్యాస్తాన్యగ్నివర్ణాని
భూషణాని మహీతలే
సఘోషాణ్యవకీర్యంత
క్షీణాస్తారా ఇవాంబరాత్. 34

తస్యాః స్తనాంతరాద్భ్రష్టో
హారస్తారాధిపద్యుతిః

వైదేహ్యా నిపతన్ భాతి
గంగేవ గగనాచ్చ్యుతా. 35

ఉత్పన్నవాతాభిహతా
నానాద్విజగణాయుతాః
మా భైరితి విధూతాగ్రా
వ్యాజహ్రురివ పాదపాః. 36

నళిన్యో ధ్వస్తకమలాః
త్రస్తమీనజలేచరాః
సఖీమివ గతోచ్ఛ్వాసామ్
అన్వశోచంత మైథిలీమ్. 37

సమంతాదభిసంపత్య
సింహవ్యాఘ్రమృగద్విజాః
అన్వధావంస్తదా రోషాత్
సీతాం ఛాయానుగామినః. 38

జలప్రపాతాస్రముఖాః
శృంగైరుచ్ఛ్రితబాహుభిః
సీతాయాం హ్రియమాణాయాం
విక్రోశంతీవ పర్వతాః. 39

హ్రియమాణాం తు వైదేహీం
దృష్ట్వా దీనో దివాకరః
ప్రతిధ్వస్తప్రభః శ్రీమాన్
ఆసీత్ పాండరమండలః. 40

నాస్తి ధర్మః కుతః సత్యం
నార్జవం నానృశంసతా
యత్ర రామస్య వైదేహీం
భార్యాం హరతి రావణః
ఇతి సర్వాణి భూతాని
గణశః పర్యదేవయన్. 41

విత్రస్తకా దీనముఖా
రురుదుర్మృగపోతకాః
ఉద్వీక్ష్యోద్వీక్ష్య నయనైః
అస్రపాతావిలేక్షణాః. 42

సుప్రవేపితగాత్రాశ్చ
బభూవుర్వనదేవతాః
విక్రోశంతీం దృఢం సీతాం
దృష్ట్వా దుఃఖం తథాగతామ్. 43

తాం తు లక్ష్మణ రామేతి
క్రోశంతీం మధురస్వరమ్
అవేక్షమాణాం బహుశో
వైదేహీం ధరణీతలమ్. 44

స తామ్ కులకేశాంతాం
విప్రమృష్టవిశేషకామ్
జహారాత్మ వినాశాయ
దశగ్రీవో మనస్వినీమ్. 45

తతస్తు సా చారుదతీ శుచిస్మితా
వినాకృతా బంధుజనేన మైథిలీ
అపశ్యతీ రాఘవలక్ష్మణావుభౌ
వివర్ణ వక్త్రాభయభారపీడితా. 46

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే ద్విపంచాశస్సర్గః 52

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - త్రిపంచాశస్సర్గః (53)

రావణుని మందలించిన సీతమ్మ

ఖముత్పతంతం తం దృష్ట్వా
మైథిలీ జనకాత్మజా
దుఃఖితా పరమోద్విగ్నా
భయే మహతి వర్తినీ. 1

రోషరోదనతామ్రాక్షీ
భీమాక్షం రాక్షసాధిపమ్
రుదతీ కరుణం సీతా
హ్రియమాణేదమబ్రవీత్. 2

న వ్యపత్రపసే నీచ
కర్మణాఽనేన రావణ
జ్ఞాత్వా విరహితాం యన్మాం
చోరయిత్వా పలాయసే. 3

త్వయైవ నూనం దుష్టాత్మన్
భీరుణా హర్తుమిచ్ఛతా
మమాపవాహితో భర్తా
మృగరూపేణ మాయయా. 4

యో హి మామ్ ఉద్యతస్త్రాతుం
సోఽప్యయం వినిపాతితః
గృధ్రరాజః పురాణోఽసౌ
శ్వశురస్య సఖా మమ. 5

పరమం ఖలు తే వీర్యం
దృశ్యతే రాక్షసాధమ
విశ్రావ్య నామధేయం హి
యుద్ధే నాఽస్మి జితా త్వయా. 6

ఈదృశం గర్హితం కర్మ
కథం కృత్వా న లజ్జసే
స్త్రియాశ్చ హరణం నీచ
రహితే తు పరస్య చ. 7

కథయిష్యంతి లోకేషు
పురుషాః కర్మ కుత్సితమ్
సునృశంసమ్ అధర్మిష్ఠం
తవ శౌండీర్యమానినః. 8

ధిక్ తే శౌర్యం చ సత్త్వం చ
యత్ త్వం కథితవాంస్తదా
కులాక్రోశకరం లోకే
ధిక్ తే చారిత్రమీదృశమ్. 9

కిం కర్తుం శక్యమేవం హి
యజ్జవేనైవ ధావసి
ముహూర్తమపి తిష్ఠస్వ
న జీవన్ ప్రతియాస్యసి. 10

న హి చక్షుష్పథం ప్రాప్య
తయోః పార్థివపుత్రయోః
ససైన్యోఽపి సమర్థస్త్వం
ముహూర్తమపి జీవితుమ్. 11

న త్వం తయోః శరస్పర్శం
సోఢుం శక్తః కథంచన
వనే ప్రజ్వలితస్యేవ
స్పర్శమగ్నేర్విహంగమః
సాధు కృత్వాఽఽత్మనః పథ్యం
సాధు మాం ముంచ రావణ. 12

మత్ప్రధర్షణరుష్టో హి
భ్రాత్రా సహ పతిర్మమ
విధాస్యతి వినాశాయ
త్వం మాం యది న ముంచసి 13

యేన త్వం వ్యవసాయేన
బలాన్మాం హర్తుమిచ్ఛసి
వ్యవసాయః స తే నీచ
భవిష్యతి నిరర్థకః. 14

న హ్యహం తమపశ్యంతీ
భర్తారం విబుధోపమమ్
ఉత్సహే శత్రువశగా
ప్రాణాన్ ధారయితుం చిరమ్. 15

న నూనం చాత్మనః శ్రేయః
పథ్యం వా సమవేక్షసే
మృత్యుకాలే యథా మర్త్యో
విపరీతాని సేవతే. 16

ముమూర్షూణాం హి సర్వేషాం
యత్ పథ్యం తన్న రోచతే
పశ్యామ్యద్య హి కంఠే త్వాం
కాలపాశావపాశితమ్. 17

యథా చాస్మిన్ భయస్థానే
న బిభేషి దశానన
వ్యక్తం హిరణ్మయాన్ హి
త్వం సంపశ్యసి మహీరుహాన్. 18

నదీం వైతరణీం ఘోరాం
రుధిరౌఘనివాహినీమ్
అసిపత్రవనం చైవ
భీమం పశ్యసి రావణ. 19

తప్తకాంచనపుష్పాం చ
వైడూర్యప్రవరచ్ఛదామ్
ద్రక్ష్యసే శాల్మలీం తీక్ష్ణామ్
ఆయసైః కంటకైశ్చితామ్. 20

న హి త్వమీదృశం కృత్వా
తస్యాలీకం మహాత్మనః
ధరితుం శక్ష్యసి చిరం
విషం పీత్వేవ నిర్ఘృణః. 21

బద్ధస్త్వం కాలపాశేన
దుర్నివారేణ రావణ

క్వ గతో లప్స్యసే శర్మ
భర్తుర్మమ మహాత్మనః. 22

నిమేషాంతరమాత్రేణ
వినా భ్రాత్రా మహావనే
రాక్షసా నిహతా యేన
సహస్రాణి చతుర్దశ. 23

స కథం రాఘవో వీరః
సర్వాస్త్రకుశలో బలీ
న త్వాం హన్యాచ్ఛరైస్తీక్ష్ణై
ఇష్టభార్యాపహారిణమ్. 24

ఏతచ్చాన్యచ్చ పరుషం
వైదేహీ రావణాంకగా
భయశోకసమావిష్టా
కరుణం విలలాప హ. 25

తథా భృశార్తాం బహుచైవ భాషిణీం
విలాపపూర్వం కరుణం చ భామినీమ్
జహార పాపః కరుణం విచేష్టతీం
నృపాత్మజామ్ ఆగతగాత్రవేపథుమ్. 26

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే త్రిపంచాశస్సర్గః(53)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - చతుష్పంచాశస్సర్గః (54)

సీతాదేవితో లంకకు చేరిన రావణుడు, రాక్షస స్త్రీల సంరక్షణలో సీతమ్మ

హ్రియమాణా తు వైదేహీ
కంచిన్నాథమ్ అపశ్యతీ
దదర్శ గిరిశృంగస్థాన్
పంచ వానరపుంగవాన్. 1

తేషాం మధ్యే విశాలాక్షీ
కౌశేయం కనకప్రభమ్
ఉత్తరీయం వరారోహా
శుభాన్యాభరణాని చ
ముమోచ యది రామాయ
శంసేయురితి మైథిలీ. 2

వస్త్రముత్సృజ్య తన్మధ్యే
నిక్షిప్తం సహభూషణమ్
సంభ్రమాత్తు దశగ్రీవః
తత్కర్మ న స బుద్ధవాన్. 3

పింగాక్షాస్తాం విశాలాక్షీం
నేత్రైరనిమిషైరివ
విక్రోశంతీం తథా సీతాం
దదృశుర్వానరర్షభాః. 4

స చ పంపామతిక్రమ్య
లంకామ్ అభిముఖః పురీమ్
జగామ రుదతీం గృహ్య
వైదేహీం రాక్షసేశ్వరః. 5

తాం జహార సుసంహృష్టో
రావణో మృత్యుమాత్మనః
ఉత్సంగేనైవ భుజగీం
తీక్ష్ణదంష్ట్రాం మహావిషామ్. 6

వనాని సరితః శైలాన్
సరాంసి చ విహాయసా
స క్షిప్రం సమతీయాయ
శరశ్చాపాదివ చ్యుతః. 7

తిమినక్రనికేతం తు
వరుణాలయమక్షయమ్.
సరితాం శరణం గత్వా
సమతీయాయ సాగరమ్. 8

సంభ్రమాత్ పరివృత్తోర్మీ
రుద్ధమీనమహోరగః
వైదేహ్యాం హ్రియమాణాయాం
బభూవ వరుణాలయః. 9

అంతరిక్షగతా వాచః
ససృజుశ్చారణాస్తదా

ఏతదంతో దశగ్రీవ
ఇతి సిద్ధాస్తదాఽబ్రువన్. 10

స తు సీతాం వివేష్టంతీమ్
అంకేనాదాయ రావణః
ప్రవివేశ పురీం లంకాం
రూపిణీం మృత్యుమాత్మనః. 11

సోఽభిగమ్య పురీం లంకాం
సువిభక్తమహాపథామ్
సంరూఢకక్ష్యాబహుళం
స్వమంతఃపురమావిశత్. 12

తత్ర తామ్ అసితాపాంగాం
శోకమోహపరాయణామ్
నిదధే రావణ స్సీతాం
మయో మాయామివ స్త్రియమ్13

అబ్రవీచ్చ దశగ్రీవః
పిశాచీర్ఘోరదర్శనాః
యథా నేమాం పుమాన్ స్త్రీర్వా
సీతాం పశ్యత్యసమ్మతః. 14

ముక్తామణిసువర్ణాని
వస్త్రాణ్యాభరణాని చ
యద్యదిచ్ఛేత్ తదేవాస్యా
దేయం మచ్ఛందతో యథా. 15

యా చ వక్ష్యతి వైదేహీం
వచనం కించిదప్రియమ్
అజ్ఞానాద్యది వా జ్ఞానాత్ న
తస్యా జీవితం ప్రియమ్. 16

తథోక్త్వా రాక్షసీస్తాస్తు
రాక్షసేంద్రః ప్రతాపవాన్
నిష్క్రమ్యాంతః పురాత్ తస్మాత్
కింకృత్యమితి చింతయన్. 17

దదర్శాష్టౌ మహావీర్యా
రాక్షసాన్ పిశితాశనాన్. 18

స తాన్ దృష్ట్వా మహావీర్యో
వరదానేన మోహితః
ఉవాచైతానిదం వాక్యం
ప్రశస్య బలవీర్యతః. 19

నానాప్రహరణాః క్షిప్రమ్
ఇతో గచ్ఛత సత్వరాః
జనస్థానం హతస్థానం
భూతపూర్వం ఖరాలయమ్. 20

తత్రోష్యతాం జనస్థానే
శూన్యే నిహతరాక్షసే
పౌరుషం బలమాశ్రిత్య
త్రాసమ్ ఉత్సృజ్య దూరతః. 21

బలం హి సుమహద్యన్మే
జనస్థానే నివేశితం
సదూషణఖరం యుద్ధే
హతం రామేణ సాయకైః. 22

తత్ర క్రోధో మమామర్షాత్
ధైర్యస్యోపరి వర్తతే
వైరం చ సుమహజ్జాతం
రామం ప్రతి సుదారుణమ్. 23

నిర్యాతయితుమిచ్ఛామి
తచ్చ వైరమహం రిపోః
న హి లప్స్యామ్యహం నిద్రామ్
అహత్వా సంయుగే రిపుమ్. 24

తం త్విదానీమహం హత్వా
ఖరదూషణఘాతినమ్
రామం శర్మోపలప్స్యామి
ధనం లబ్ధ్వేవ నిర్ధనః. 25

జనస్థానే వసద్భిస్తు
భవద్భి రామమాశ్రితా
ప్రవృత్తిరుపనేతవ్యా
కింకరోతీతి తత్త్వతః. 26

అప్రమాదాచ్చ గంతవ్యం
సర్వైరపి నిశాచరైః
కర్తవ్యశ్చ సదా యత్నో
రాఘవస్య వధం ప్రతి. 27

యుష్మాకం చ బలజ్ఞోఽహం
బహుశో రణమూర్ధని
అతశ్చాస్మిన్ జనస్థానే
మయా యూయం నియోజితాః 28

తతః ప్రియం వాక్యముపేత్య రాక్షసా
మహార్థమష్టా వభివాద్య రావణమ్
విహాయ లంకాం సహితాః ప్రతస్థిరే
యతో జనస్థానమలక్ష్యదర్శనాః. 29

తతస్తు సీతాముపలభ్య రావణః
సుసంప్రహృష్టః పరిగృహ్య మైథిలీమ్
ప్రసజ్య రామేణ చ వైరముత్తమం
బభూవ మోహాన్ముదితః స రాక్షసః. 30

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే చతుష్పంచాశస్సర్గః(54)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - పంచపంచాశస్సర్గః (55)

తనను భర్తగా స్వీకరించమని సీతమ్మ పాదములపై పడిన రావణుడు

సందిశ్య రాక్షసాన్ ఘోరాన్
రావణోఽష్టౌ మహాబలాన్
ఆత్మానం బుద్ధివైక్లబ్యాత్
కృతకృత్యమమన్యత. 1

స చింతయానో వైదేహీం
కామబాణసమర్పితః
ప్రవివేశ గృహం రమ్యం
సీతాం ద్రష్టుమభిత్వరన్. 2

స ప్రవిశ్య తు తద్వేశ్మ
రావణో రాక్షసాధిపః
అపశ్యద్రాక్షసీమధ్యే
సీతాం శోకపరాయణామ్. 3

అశ్రుపూర్ణముఖీం దీనాం
శోకభారాభిపీడితాం
వాయువేగైరివాఽఽక్రాంతాం
మజ్జంతీం నావమర్ణవే. 4

మృగయూథపరిభ్రష్టాం
మృగీం శ్వభిరివావృతాం
అధోముఖముఖీం సీతామ్
అభ్యేత్య చ నిశాచరః. 5

తాం తు శోకపరాం దీనామ్
అవశాం రాక్షసాధిపః
స బలాద్దర్శయామాస
గృహం దేవగృహోపమమ్. 6

హర్మ్యప్రాసాదసంబాధం
స్త్రీసహస్రనిషేవితం
నానాపక్షిగణైర్జుష్టం
నానారత్నసమన్వితమ్. 7

దాంతకైస్తాపనీయైశ్చ
స్ఫాటికై రాజతైరపి
వజ్రవైడూర్యచిత్రైశ్చ
స్తంభైర్దృష్టిమనోహరైః. 8

దివ్యదుందుభినిర్హ్రాదం
తప్తకాంచనతోరణం
సోపానం కాంచనం చిత్రమ్
ఆరురోహ తయా సహ. 9

దాంతికా రాజతాశ్చైవ
గవాక్షాః ప్రియదర్శనాః
హేమజాలావతాశ్చాసన్
తత్ర ప్రాసాదపంక్తయః. 10

సుధామణివిచిత్రాణి
భూమిభాగాని సర్వశః
దశగ్రీవః స్వభవనే
ప్రాదర్శయత మైథిలీమ్. 11

దీర్ఘికాః పుష్కరిణ్యశ్చ
నానావృక్షసమన్వితాః
రావణో దర్శయామాస
సీతాం శోకపరాయణామ్. 12

దర్శయిత్వా తు వైదేహ్యాః
కృత్స్నం తద్భువనోత్తమమ్
ఉవాచ వాక్యం పాపాత్మా
సీతాం లోభితుమిచ్ఛయా. 13

దశ రాక్షసకోట్యశ్చ
ద్వావింశతిరథాపరాః
తేషాం ప్రభురహం సీతే
సర్వేషాం భీమకర్మణామ్. 14

వర్జయిత్వా జరావృద్ధాన్
బాలాంశ్చ రజనీచరాన్
సహస్రమేకమేకస్య
మమ కార్యపురస్సరమ్. 15

యదిదం రాజతంత్రం మే
త్వయి సర్వం ప్రతిష్ఠితం
జీవితం చ విశాలాక్షి
త్వం మే ప్రాణైర్గరీయసీ. 16

బహూనాం స్త్రీసహస్రాణాం
మమ యోఽసౌ పరిగ్రహః
తాసాం త్వమీశ్వరా సీతే
మమ భార్యా భవ ప్రియే. 17

సాధు కిం తేఽన్యయా బుద్ధ్యా
రోచయస్వ వచో మమ
భజస్వ మాఽభితప్తస్య
ప్రసాదం కర్తుమర్హసి. 18

పరిక్షిప్తా సహస్రేణ
లంకేయం శతయోజనా
నేయం ధర్షయితుం శక్యా
సేంద్రైరపి సురాసురైః. 19

న దేవేషు న యక్షేషు
న గంధర్వేషు పక్షిషు
అహం పశ్యామి లోకేషు
యో మే వీర్యసమో భవేత్. 20

రాజ్యభ్రష్టేన దీనేన
తాపసేన గతాయుషా
కిం కరిష్యసి రామేణ
మానుషేణాఽల్పతేజసా. 21

భజస్వ సీతే మామేవ
భర్తాఽహం సదృశస్తవ
యౌవనం హ్యధ్రువం భీరు
రమస్వేహ మయా సహ. 22

దర్శనే మాకృథా బుద్ధిం
రాఘవస్య వరాననే
కాఽస్య శక్తిరిహాఽఽగంతుమ్
అపి సీతే మనోరథైః. 23

న శక్యో వాయురాకాశే
పాశైర్బద్ధుం మహాజవః
దీప్యమానస్య వాప్యగ్నేః
గ్రహీతుం విమలాం శిఖామ్. 24

త్రయాణామపి లోకానాం
న తం పశ్యామి శోభనే
విక్రమేణ నయేద్యస్త్వాం
మద్బాహుపరిపాలితామ్. 25

లంకాయాం సుమహద్రాజ్యమ్
ఇదం త్వమ్ అనుపాలయ
త్వత్ప్రేష్యా మద్విధాశ్చైవ
దేవాశ్చాపి చరాచరాః
అభిషేకోదకక్లిన్నా
తుష్టా చ రమయస్వ మాం. 26

దుష్కృతం యత్ పురా కర్మ
వనవాసేన తద్గతమ్
యశ్చ తే సుకృతో ధర్మః
తస్యేహ ఫలమాప్నుహి. 27

ఇహ మాల్యాని సర్వాణి
దివ్యగంధాని మైథిలి
భూషణాని చ ముఖ్యాని
సేవస్వ చ మయా సహ. 28

పుష్పకం నామ సుశ్రోణి
భ్రాతుర్వైశ్రవణస్య మే
విమానం సూర్యసంకాశం
తరసా నిర్జితం మయా. 29

విశాలం రమణీయం చ
తద్విమానమ్ అనుత్తమమ్
తత్ర సీతే మయా సార్ధం
విహరస్వ యథాసుఖమ్. 30

వదనం పద్మసంకాశ
విమలం చారుదర్శనమ్
శోకార్తం తు వరారోహే
న భ్రాజతి వరాననే. 31

ఏవం వదతి తస్మిన్ సా
వస్త్రాంతేన వరాంగనా
పిధాయేందునిభం సీతా
ముఖమ్ అశ్రూణ్యవర్తయత్. 32

ధ్యాయంతీం తామివాస్వస్థాం
దీనాం చింతాహతప్రభామ్
ఉవాచ వచనం పాపో
రావణో రాక్షసేశ్వరః. 33

అలం వ్రీడేన వైదేహి
ధర్మలోపకృతేన చ

ఆర్షోఽయం దైవనిష్యందో
యస్త్వామ్ అభిగమిష్యతి. 34
ఏతౌ పాదౌ మయా స్నిగ్ధౌ
శిరోభిః పరిపీడితౌ
ప్రసాదం కురు మే క్షిప్రం
వశ్యో దాసోఽహమస్మి తే. 35
ఇమాః శూన్య మయా వాచః
శుష్యమాణేన భాషితాః
న చాపి రావణః కాంచిత్
మూర్ధ్నా స్త్రీం ప్రణమేత హ. 36
ఏవముక్త్వా దశగ్రీవో
మైథిలీం జనకాత్మజాం
కృతాన్తవశమాపన్నో
మమేయమితి మన్యతే. 37

ఇత్యార్ష శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే పంచపంచాశస్సర్గః(55)

శ్రీరామ నామం
మరువాం
మరువాం

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - షట్పంచాశస్సర్గః (56)

చావు తప్పదని రావణుని హెచ్చరించిన సీతమ్మ

సా తథోక్తా తు వైదేహీ
నిర్భయా శోకకర్శితా
తృణమంతరతః కృత్వా
రావణం ప్రత్యభాషత. 1

రాజా దశరథో నామ
ధర్మసేతురివాచలః
సత్యసంధః పరిజ్ఞాతో
యస్య పుత్రః సరాఘవః. 2

రామో నామ స ధర్మాత్మా
త్రిషు లోకేషు విశ్రుతః
దీర్ఘబాహుర్విశాలాక్షో
దైవతం హి పతిర్మమ. 3

ఇక్ష్వాకూణాం కులే జాతః
సింహస్కంధో మహాద్యుతిః
లక్ష్మణేన సహ భ్రాత్రా
యస్తే ప్రాణాన్ హరిష్యతి. 4

ప్రత్యక్షం యద్యహం తస్య
త్వయా స్యాం ధర్షితా బలాత్
శయితా త్వం హతః సంఖ్యే
జనస్థానే యథా ఖరః. 5

య ఏతే రాక్షసాః ప్రోక్తా
ఘోరరూపా మహాబలాః
రాఘవే నిర్విషాః సర్వే
సుపర్ణే పన్నగా యథా. 6

తస్య జ్యావిప్రముక్తాస్తే
శరాః కాంచనభూషణాః
శరీరం విధమిష్యంతి
గంగాకూలమివోర్మయః. 7

అసురైర్వా సురైర్వా త్వం
యద్యవధ్యోఽసి రావణ
ఉత్పాద్య సుమహద్వైరం
జీవంస్తస్య న మోక్ష్యసే. 8

స తే జీవితశేషస్య
రాఘవోఽంతకరో బలీ
పశోర్యూపగతస్యేవ
జీవితం తవ దుర్లభమ్. 9

యది పశ్యేత్ స రామస్త్వాం
రోషదీప్తేన చక్షుషా
రక్షస్త్వమద్య నిర్దగ్ధో
గచ్ఛేః సద్యః పరాభవమ్. 10

యశ్చంద్రం నభసో భూమౌ
పాతయేన్నాశయేత వా
సాగరం శోషయేద్వాపి
స సీతాం మోచయేదిహ. 11

గతాయుస్త్వం గతశ్రీకో
గతసత్త్వ గతేంద్రియః
లంకా వైధవ్యసంయుక్తా
త్వత్కృతేన భవిష్యతి. 12

న తే పాపమిదం కర్మ
సుఖోదర్కం భవిష్యతి
యాఽహం నీతా వినాభావం
పతిపార్శ్వాత్ త్వయా వనే. 13

స హి దైవతసంయుక్తో
మమ భర్తా మహాద్యుతిః
నిర్భయో వీర్యమాశ్రిత్య
శూన్యే వసతి దండకే. 14

స తే దర్పం బలం వీర్యమ్
ఉత్సేకం చ తథావిధమ్
అపనేష్యతి గాత్రేభ్యః
శరవర్షేణ సంయుగే. 15

యదా వినాశో భూతానాం
దృశ్యతే కాలచోదితః
తదా కార్యే ప్రమాద్యంతి
నరాః కాలవశం గతాః. 16

మాం ప్రధృష్య స తే కాలః
ప్రాప్తోఽయం రాక్షసాధమ
ఆత్మనో రాక్షసానాం చ
వధాయాంతఃపురస్య చ. 17

న శక్యా యజ్ఞమధ్యస్థా
వేదిః స్రుగ్భాండమండితా
ద్విజాతిమంత్రపూతా చ
చండాలేనావమర్దితుమ్. 18

తథాఽహం ధర్మనిత్యస్య
ధర్మపత్నీ పతివ్రతా
త్వయా స్ప్రష్టుం న శక్యాఽస్మి
రాక్షసాధమ పాపినా. 19

క్రీడంతీ రాజహంసేన
పద్మషండేషు నిత్యదా
హంసీ సా తృణషండస్థం
కథం పశ్యేత మద్గుకమ్. 20

ఇదం శరీరం నిస్సంజ్ఞం
బంధ వా ఖాదయస్వ వా
నేదం శరీరం రక్ష్యం మే
మే జీవితం వాపి రాక్షస
న తు శక్ష్యామ్యుపక్రోశం
పృథివ్యాం దాతుమాత్మనః. 21

ఏవముక్త్వా తు వైదేహీ
క్రోధాత్ సుపరుషం వచః

రావణం మైథిలీ తత్ర
పునర్నోవాచ కించన. 22

సీతాయా వచనం శ్రుత్వా
పరుషం రోమహర్షణమ్
ప్రత్యువాచ తతః సీతాం
భయసందర్శనం వచః. 23

శృణు మైథిలి మద్వాక్యం
మాసాన్ ద్వాదశ భామిని
కాలేనానేన నాభ్యేషి
యది మాం చారుహాసిని. 24

తతస్త్వాం ప్రాతరాశార్థం
సూదాశ్ఛేత్స్యంతి లేశశః. 25

ఇత్యుక్త్వా పరుషం వాక్యం
రావణః శత్రురావణః
రాక్షసీశ్చ తతః క్రుద్ధ
ఇదం వచనమబ్రవీత్. 26

శీఘ్రమేవ హి రాక్షస్యో
వికృతా ఘోరదర్శనాః
దర్పమస్యా వినేష్యధ్వం
మాంసశోణితభోజనాః. 27

వచనాదేవ తాస్తస్య
సుఘోరా రాక్షసీగణాః
కృతప్రాంజలయో భూత్వా
మైథిలీం పర్యవారయన్. 28

స తాః ప్రోవాచ రాజా తు
రావణో ఘోరదర్శనః
ప్రచాల్య చరణోత్కర్షైః
దారయన్నివ మేదినీమ్. 29

అశోకవనికామధ్యే
మైథిలీ నీయతామియమ్
తత్రేయం రక్ష్యతాం గూఢం
యుష్మాభిః పరివారితా. 30

తత్రైనాం తర్జనైర్ఘోరైః
పునః సాంత్వైశ్చ మైథిలీమ్
ఆనయధ్వం వశం సర్వా
వన్యాం గజవధూమివ. 31

ఇతి ప్రతిసమాదిష్టా
రాక్షస్యో రావణేన తాః
అశోకవనికాం జగ్ముః
మైథిలీం పరిగృహ్య తు. 32

సర్వకాలఫలైర్వృక్షైః
నానాపుష్పఫలైర్వృతామ్
సర్వకాలమదైశ్చాపి
ద్విజైః సముపసేవితామ్. 33

సా తు శోకపరీతాంగీ
మైథిలీ జనకాత్మజా
రాక్షసీవశమాపన్నా
వ్యాఘ్రీణాం హరిణీ యథా. 34

శోకేన మహతా గ్రస్తా
మైథిలీ జనకాత్మజా
న శర్మ లభతే భీరుః
పాశబద్ధా మృగీ యథా. 35

న విందతే తత్ర తు శర్మ మైథిలీ
విరూపనేత్రాభిరతీవ తర్జితా
పతిం స్మరంతీ దయితం చ దేవతం
విచేతనాఽభూద్భయశోకపీడితా. 36

ఇతయార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే షట్పంచాశస్సర్గః (56)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - సప్తపంచాశసర్గః (57)

మారీచుని చంపి ఆశ్రమమునకు బయలుదేరిన శ్రీరామునికి అపశకునములు ఎదురగుట

రాక్షసం మృగరూపేణ
చరంతం కామరూపిణమ్
నిహత్య రామో మారీచం
తూర్ణం పథి నివర్తతే. 1

తస్య సంత్వరమాణస్య
ద్రష్టుకామస్య మైథిలీం
క్రూరస్వనోఽథ గోమాయుః
వినవాదాస్య పృష్ఠతః. 2

స తస్య స్వరమాజ్ఞాయ
దారుణం రోమహర్షణమ్
చింతయామాస గోమాయోః
స్వరేణ పరిశంకితః. 3

అశుభం బత మన్యేఽహం
గోమాయుర్వాశ్యతే యథా
స్వస్తి స్యాదపి వైదేహ్యా
రాక్షసైర్భక్షణం వినా. 4

మారీచేన తు విజ్ఞాయ
స్వరమాలంబ్య మామకమ్
విక్రుష్టం మృగరూపేణ
లక్ష్మణః శృణుయాద్యది. 5

స సౌమిత్రిః స్వరం శ్రుత్వా
తాం చ హిత్వాచ మైథిలీమ్
తయేహ ప్రహితః క్షిప్రం
మత్సకాశమిహైష్యతి. 6

రాక్షసైః సహితైర్నూనం
సీతాయా ఈప్సితో వధః
కాంచనశ్చ మృగో భూత్వా
వ్యపనీయాశ్రమాత్తు మామ్. 7

దూరం నీత్వా తు మారీచో
రాక్షసోఽభూచ్ఛరా హతః
హా లక్ష్మణ! హతోఽస్మీతి
యద్వాక్యం వ్యాజహార హ. 8

అపి స్వస్తి భవేత్ తాభ్యాం
రహితాభ్యాం మహావనే
జనస్థాననిమిత్తం హి
కృతవైరోఽస్మి రాక్షసైః
నిమిత్తాని చ ఘోరాణి
దృశ్యంతేఽద్య బహూని చ. 9

ఇత్యేవం చింతయన్ రామః
శ్రుత్వా గోమాయునిస్స్వనమ్. 10

ఆత్మనశ్చాపనయనాత్
మృగరూపేణ రక్షసా
ఆజగామ జనస్థానం
రాఘవః పరిశంకితః. 11

తం దీనమనసో దీనమ్
ఆసేదుర్మృగపక్షిణః
సవ్యం కృత్వా మహాత్మానం
ఘోరాంశ్చ ససృజుః స్వరాన్. 12

తాని దృష్ట్వా నిమిత్తాని
మహాఘోరాణి రాఘవః
న్యవర్తతాథ త్వరితో
జవేనాశ్రమమాత్మనః. 13

స తు సీతాం వరారోహాం
లక్ష్మణం చ మహాబలమ్
ఆజగామ జనస్థానం
చిన్తయన్నేవ రాఘవః
తతో లక్ష్మణమాయాంతం
దదర్శ విగతప్రభమ్. 14

తతోఽవిదూరే రామేణ
సమీయాయ స లక్ష్మణః
విషణ్ణః సువిషణ్ణేన
దుఃఖితో దుఃఖభాగినా. 15

సంజగర్హేథ తం భ్రాతా
జ్యేష్ఠో లక్ష్మణమాగతమ్
విహాయ సీతాం విజనే
వనే రాక్షససేవితే. 16

గృహీత్వా చ కరం సవ్యం
లక్ష్మణం రఘునందనః
ఉవాచ మధురోదర్కమ్
ఇదం పరుషమార్తిమత్. 17

అహో లక్ష్మణ గర్హ్యం తే
కృతం యస్త్వం విహాయతామ్ 18

సీతామిహాఽగతః సౌమ్య
కచ్చిత్ స్వస్తి భవేదిహ
న మేఽస్తి సంశయో వీర
సర్వథా జనకాత్మజా
వినష్టా భక్షితా వాపి
రాక్షసైర్వనచారిభిః. 19

అశుభాన్యేవ భూయిష్ఠం
యథా ప్రాదుర్భవంతి మే. 20

అపి లక్ష్మణ సీతాయాః
సామగ్ర్యం ప్రాప్నుయావహే
జీవంత్యాః పురుషవ్యాఘ్ర
సుతాయా జనకస్య వై. 21

యథా వై మృగసంఘాశ్చ
గోమాయుశ్చైవ భైరవమ్
వాశ్యంతే శకునాశ్చాపి
ప్రదీప్తామ్ అభితో దిశమ్. 22

అపి స్వస్తి భవేత్ తస్యా
రాజపుత్ర్యా మహాబల. 23

ఇదం హి రక్షో మృగసన్నికాశం
ప్రలోభ్య మాం దూరమనుప్రయాంతమ్
హతం కథంచన్మహతా శ్రమేణ
స రాక్షసోఽభూన్మ్రియమాణ ఏవ. 24

మనశ్చ మే దీనమిహాప్రహృష్టం
చక్షుశ్చ సవ్యం కురుతే వికారం
అసంశయం లక్ష్మణ! నాస్తి సీతా
హృతా మృతా వా పథి వర్తతే వా. 25

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే సప్తపంచాశస్సర్గః(57)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - అష్టపంచాశస్సర్గః (58)

ఒంటరిగా నున్న సీతమ్మ గురించి ఆందోళనపడిన శ్రీరాముడు

స దృష్ట్వా లక్ష్మణం దీనం
శూన్యే దశరథాత్మజః.
పర్యపృచ్ఛత ధర్మాత్మా
వైదేహీమ్ ఆగతం వినా. 1

ప్రస్థితం దండకారణ్యం
యా మామనుజగామ హ
క్వ సా లక్ష్మణ! వైదేహీ
యాం హిత్వా త్వమిహాఽగతః. 2

రాజ్యభ్రష్టస్య దీనస్య
దండకాన్ పరిధావతః
క్వ సా దుఃఖసహాయా మే
వైదేహీ తనుమధ్యమా. 3

యాం వినా నోత్సహే వీర
ముహూర్తమపి జీవితుం
క్వ సా ప్రాణసహాయా మే
సీతా సురసుతోపమా. 4

పతిత్వమ్ అమరాణాం వా
పృథివ్యాశ్చాపి లక్ష్మణ
తాం వినా తపనీయాభాం
నేచ్ఛేయం జనకాత్మజామ్. 5

కచ్చిజ్జీవతి వైదేహీ
ప్రాణైః ప్రియతరా మమ
కచ్చిత్ ప్రవ్రాజనం సౌమ్య
న మే మిథ్యా భవిష్యతి. 6

సీతానిమిత్తం సౌమిత్రే
మృతే మయి గతే త్వయి
కచ్చిత్ సకామా సుఖితా
కైకేయీ సా భవిష్యతి. 7

సపుత్రరాజ్యాం సిద్ధార్థాం
మృతపుత్రా తపస్వినీ
ఉపస్థాస్యతి కౌసల్యా
కచ్చిత్ సౌమ్య న కైకయీమ్. 8

యది జీవతి వైదేహీ
గమిష్యామ్యాశ్రమం పునః
సువృత్తా యది వృత్తా సా
ప్రాణాంస్త్యక్ష్యామి లక్ష్మణ. 9

యది మామ్ ఆశ్రమగతం
వైదేహీ నాభిభాషతే
పునః ప్రహసితా సీతా
వినశిష్యామి లక్ష్మణ. 10

బ్రూహి లక్ష్మణ! వైదేహీ
యది జీవతి వా న వా
త్వయి ప్రమత్తే రక్షోభిః
భక్షితా వా తపస్వినీ. 11

సుకుమారీ చ బాలా చ
నిత్యం చాదుఃఖదర్శినీ
మద్వియోగేన వైదేహీ
వ్యక్తం శోచతి దుర్మనాః. 12

సర్వదా రక్షసా తేన
జిహ్మేన సుదురాత్మనా
వదతా లక్ష్మణేత్యుచ్చైః
తవాపి జనితం భయమ్. 13

శ్రుతస్తు శంకే వైదేహ్యా
స స్వరః సదృశో మమ
త్రస్తయా ప్రేషితస్త్వం చ
ద్రష్టుం మాం శీఘ్రమాగతః. 14

సర్వథా తు కృతం కష్టం
సీతామ్ ఉత్సృజతా వనే
ప్రతికర్తుం నృశంసానాం
రక్షసాం దత్తమంతరమ్. 15

దుఃఖితాః ఖరఘాతేన
రాక్షసాః పిశితాశనాః
తైఃసీతా నిహతా ఘోరైః
భవిష్యతి న సంశయః. 16

అహోఽస్మిన్ వ్యసనే మగ్నః
సర్వథా శత్రుసూదన
కిన్న్విదానీం కరిష్యామి
శంకే ప్రాప్తవ్యమీదృశమ్. 17

ఇతి సీతాం వరారోహాం
చింతయన్నేవ రాఘవః
ఆజగామ జనస్థానం
త్వరయా సహ లక్ష్మణః. 18

విగర్హమాణోఽనుజమార్తరూపం
క్షుధా శ్రమాచ్చైవ పిపాసయా చ
వినిశ్శ్వసన్ శుష్కముఖో వివర్ణః
ప్రతిశ్రయం ప్రాప్య సమీక్ష్య శూన్యమ్. 19

స్వమాశ్రమం సంప్రవిగాహ్య వీరో
విహారదేశాననుసృత్య కాంశ్చిత్
ఏతత్ తదిత్యేవ నివాసభూమౌ
ప్రహృష్టరోమా వ్యథితో బభూవ. 20

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే అష్టపంచాశస్సర్గః (58)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - ఏకోనషష్టితమస్సర్గః (59)

సీతమ్మను లక్ష్మణుడు ఆశ్రమమున వదిలి వచ్చిన కారణమడిగిన శ్రీరాముడు

అథాఽఽశ్రమాదుపావృత్తమ్
అంతరా రఘునందనః
పరిపప్రచ్ఛ సౌమిత్రిం
రామో దుఃఖార్దితం పునః. 1

తమువాచ కిమర్థం త్వమ్
ఆగతోఽపాస్య మైథిలీమ్
యదా సా తవ విశ్వాసాత్
వనే విరహితా మయా. 2

దృష్ట్వైవాభ్యాగతం త్వాం మే
మైథిలీం త్యజ్య లక్ష్మణ
శంకమానం మహత్ పాపం
యత్ సత్యం వ్యథితం మనః. 3

స్ఫురతే నయనం సవ్యం
బాహుశ్చ హృదయం చ మే
దృష్ట్వా లక్ష్మణ దూరే త్వాం
సీతావిరహితం పథి. 4

ఏవముక్తస్తు సౌమిత్రిః
లక్ష్మణః శుభలక్షణః
భూయో దుఃఖసమావిష్టో
దుఃఖితం రామమబ్రవీత్. 5

న స్వయం కామకారేణ
తాం త్యక్త్వాఽహమిహాగతః
ప్రచోదిత స్తయైవోగ్రైః
త్వత్సకాశమిహాగతః. 6

ఆర్యేణేవ పరాక్రుష్టం
హా సీతే! లక్ష్మణేతి చ
పరిత్రాహీతి యద్వాక్యం
మైథిల్యాస్తచ్ఛ్రుతిం గతమ్. 7

సా తమార్తస్వరం శ్రుత్వా
తవ స్నేహేన మైథిలీ
గచ్ఛ గచ్ఛేతి మామాహ
రుదతీ భయవిహ్వలా. 8

ప్రచోద్యమానేన మయా
గచ్ఛేతి బహుశస్తయా
ప్రత్యుక్తా మైథిలీ వాక్యమ్
ఇదం త్వత్ప్రత్యయాన్వితమ్. 9

న తత్ పశ్యామ్యహం రక్షో
యదస్య భయమావహేత్
నిర్వృతా భవ నాస్త్యేతత్
కేనాప్యేవముదాహృతమ్. 10

విగర్హితం చ నీచం చ
కథమార్యోఽభిధాస్యతి
త్రాహీతి వచనం సీతే
యస్త్రాయేత్ త్రిదశానపి. 11

కిం నిమిత్తం తు కేనాపి
భ్రాతురాలంబ్య మే స్వరమ్
రాక్షసేనేరితం వాక్యం
త్రాహి త్రాహీతి శోభనే. 12

విస్వరం వ్యాహృతం వాక్యం
లక్ష్మణ త్రాహి మామితి
న భవత్యా వ్యథా కార్యా
కునారీజనసేవితా. 13

అలం వైక్లబ్యమాలంబ్య
స్వస్థా భవ నిరుత్సుకా
న సోఽస్తి త్రిషు లోకేషు
పుమాన్ వై రాఘవం రణే
జాతో వా జాయమానో వా
సంయుగే యః పరాజయేత్. 14

న జయ్యో రాఘవో యుద్ధే
దేవైః శక్రపురోగమైః. 15

ఏవముక్తా తు వైదేహీ
పరిమోహితచేతనా
ఉవాచాశ్రూణి ముంచంతీ
దారుణం మామ్ ఇదం వచః. 16

భావో మయి తవాత్యర్థం
పాప ఏవ నివేశితః
వినష్టే భ్రాతరి ప్రాప్తుం
న చ త్వం మామ్ అవాప్స్యసి. 17

సంకేతాద్భరతేన త్వం
రామం సమనుగచ్ఛసి
క్రోశంతం హి యథాఽత్యర్థం
నైవమ్ అభ్యవపద్యసే. 18

రిపుః ప్రచ్ఛన్నచారీ త్వం
మదర్థమ్ అనుగచ్ఛసి
రాఘవస్యాంతరప్రేప్సుః
తథైనం నాభిపద్యసే. 19

ఏవముక్తో హి వైదేహ్యా
సంరబ్ధో రక్తలోచనః
క్రోధాత్ ప్రస్ఫురమాణోష్ఠ
ఆశ్రమాదభినిర్గతః. 20

ఏవం బ్రువాణం సౌమిత్రిం
రామః సంతాపమోహితః
అబ్రవీద్దుష్కృతం సౌమ్య
తాం వినా యత్త్వమాగతః. 21

జానన్నపి సమర్థం మాం
రక్షసాం వినివారణే
అనేన క్రోధవాక్యేన
మైథిల్యా నిస్సృతో భవాన్. 22

న హి తే పరితుష్యామి
త్యక్త్వా యద్యాసి మైథిలీమ్
క్రుద్ధాయాః పరుషం శ్రుత్వా
స్త్రియాశ్చ త్వమ్ ఇహాఽఽగతః. 23

సర్వథా త్వపనీతం తే
సీతయా యత్ప్రచోదితః
క్రోధస్య వశమాపన్నో
నాకరోః శాసనం మమ. 24

అసౌ హి రాక్షసః శేతే
శరేణాభిహతో మయా
మృగరూపేణ యేనాహమ్
ఆశ్రమాదపవాహితః. 25

వికృష్య చాపం పరిధాయ సాయకం
సలీలబాణేన చ తాడితో మయా
మార్గీం తనుం త్యజ్య స విక్లబస్వరో
బభూవ కేయూరధరః స రాక్షసః. 26

శరాహతేనైవ తదార్తయా గిరా
స్వరం మమాఽఽలంబ్య
సుదూరసంశ్రవమ్
ఉదాహృతం తద్వచనం సుదారుణం
త్వమాగతో యేన విహాయ మైథిలీమ్.
27

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే ఏకోనషష్టితమస్సర్గః (59)

శ్రీకశ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - షష్టితమస్సర్గః (60)

సీతాదేవికై పరితపించిన శ్రీరాముడు

భృశమావ్రజమానస్య
తస్యాధో వామలోచనమ్
ప్రాస్ఫురచ్చాస్ఖలద్రామో
వేపథుశ్చాప్య జాయత. 1

ఉపాలక్ష్య నిమిత్తాని
సోఽశుభాని ముహుర్ముహుః
అపి క్షేమం ను సీతాయా
ఇతి వై వ్యాజహార చ. 2

త్వరమాణో జగామాథ
సీతాదర్శనలాలసః
శూన్యమావసథం దృష్ట్వా
బభూవోద్విగ్నమానసః. 3

ఉద్భ్రమన్నివ వేగేన
విక్షిపన్ రఘునందనః
తత్ర తత్రోటజస్థానమ్
అభివీక్షయ సమంతతః. 4

దదర్శ పర్ణశాలాం చ
రహితాం సీతయా తదా
శ్రియా విరహితాం ధ్వస్తాం
హేమంతే పద్మినీమివ. 5

రుదంతమివ వృక్షైశ్చ
మ్లానపుష్పమృగద్విజమ్
శ్రియా విహీనం విధ్వస్తం
సంత్యక్తవనదేవతమ్. 6

విప్రకీర్ణాజినకుశం
విప్రవిద్ధబృసీకటమ్
దృష్ట్వా శూన్యం నిజస్థానం
విలలాప పునః పునః. 7

హృతా మృతా వా నష్టా
వా భక్షితా వా భవిష్యతి
నిలీనాఽప్యథవా భీరుః
అథవా వనమాశ్రితా. 8

గతా విచేతుం పుష్పాణి
ఫలాన్యపి చ వా పునః
అథవా పద్మినీం యాతా
జలార్థం వా నదీం గతా. 9

యత్నాన్మృగయమాణస్తు
నాససాద వనే ప్రియాం
శోకరక్తేక్షణః శోకాత్
ఉన్మత్త ఇవ లక్ష్యతే. 10

వృక్షాద్వృక్షం ప్రధావన్ స
గిరేశ్చాద్రిం నదాన్నదీం
బభూవ విలపన్ రామః
శోకార్ణవపరిప్లుతః. 11

అపి కచ్చిత్ త్వయా దృష్టా
సా కదంబప్రియా ప్రియా
కదంబ యది జానీషే
శంస సీతాం శుభాననామ్. 12

స్నిగ్ధపల్లవసంకాశా
పీతకౌశేయవాసినీ
శంసస్వ యది వా దృష్టా
బిల్వ బిల్వోపమస్తనీ. 13

అథవాఽర్జున శంస త్వం
ప్రియాం తామ్ అర్జునప్రియామ్
జనకస్య సుతా భీరుః
యది జీవతి వా న వా. 14

కకుభః కకుభోరూం తాం
వ్యక్తం జానాతి మైథిలీం
యథా పల్లవపుష్పాఢ్యో
భాతి హ్యేష వనస్పతిః. 15

భ్రమరైరుపగీతశ్చ
యథా ద్రుమవరో హ్యయం
ఏష వ్యక్తం విజానాతి
తిలకస్తిలకప్రియామ్. 16

అశోక శోకాపనుద
శోకోపహతచేతసం
త్వన్నామానం కురు క్షిప్రం
ప్రియాసందర్శనేన మామ్. 17

యది తాల త్వయా దృష్టా
పక్వతాలఫలస్తనీ
కథయస్వ వరారోహాం
కారుణ్యం యది తే మయి. 18

యది దృష్టా త్వయా సీతా
జంబు జంబూఫలోపమా
ప్రియాం యది విజానీషే
నిశ్శంకం కథయస్వ మే. 19

అహో త్వం కర్ణికారాద్య
సుపుష్పైః శోభసే భృశం
కర్ణికారప్రియా సాధ్వీ
శంస దృష్టా ప్రియా యది. 20

చూతనీపమహాసాలాన్
పనసాన్ కురవాంధవాన్
దాడిమానసనాన్ గత్వా
దృష్ట్వా రామో మహాయశాః. 21

మల్లికా మాధవీశ్చైవ
చంపకాన్ కేతకీస్తథా
పృచ్ఛన్ రామో వనే భ్రాంత
ఉన్మత్త ఇవ లక్ష్యతే. 22

అథవా మృగశాబాక్షీం
మృగ జానాసి మైథిలీం
మృగవిప్రేక్షణీ కాంతా
మృగీభిః సహితా భవేత్. 23

గజ సా గజనాసోరూః
యది దృష్టా త్వయా భవేత్
తాం మన్యే విదితాం తుభ్యం
ఆఖ్యాహి వరవారణ. 24

శార్దూల యది సా దృష్టా
ప్రియా చంద్రనిభాననా
మైథిలీ మమ విస్రబ్ధం
కథయస్వ న తే భయమ్. 25

కిం ధావసి ప్రియే దూరం
దృష్టాఽసి కమలేక్షణే
వృక్షైరాచ్ఛాద్య చాత్మానం
కిం మాం న ప్రతిభాషసే. 26

తిష్ఠ తిష్ఠ వరారోహే
న తేఽస్తి కరుణా మయి
నాత్యర్థం హాస్యశీలాఽసి
కిమర్థం మాముపేక్షసే. 27

పీతకౌశేయకేనాసి
సూచితా వరవర్ణిని
ధావంత్యపి మయా దృష్టా
తిష్ఠ యద్యస్తి సౌహృదమ్. 28

నైవ సా నూనమథవా
హింసితా చారుహాసినీ
కృచ్ఛ్రం ప్రాప్తం న మాం నూనం
యథోపేక్షితుమర్హతి. 29

వ్యక్తం సా భక్షితా బాలా
రాక్షసైః పిశితాశనైః
విభజ్యాంగాని సర్వాణి
మయా విరహితా ప్రియా. 30

నూనం తచ్ఛుభదంతోష్ఠం
సునాసం చారుకుండలమ్
పూర్ణచంద్రనిభం గ్రస్తం
ముఖంనిష్ప్రభతాం గతమ్. 31

సా హి చంపకవర్ణాభా
గ్రీవా గ్రైవేయశోభితా
కోమలా విలపంత్యాస్తు
కాంతాయా భక్షితా శుభా. 32

నూనం విక్షిప్యమాణౌ తౌ
బాహూ పల్లవకోమలౌ
భక్షితౌ వేపమానాగ్రౌ
సహస్తాభరణాంగదౌ. 33

మయా విరహితా బాలా
రక్షసాం భక్షణాయ వై
సార్థేనేవ పరిత్యక్తా
భక్షితా బహుబాంధవా. 34

హా లక్ష్మణ మహాబాహో
పశ్యసి త్వం ప్రియాం క్వచిత్
హా ప్రియే క్వ గతా భద్రే
హా సీతేతి పునః పునః. 35

ఇత్యేవం విలపన్ రామః
పరిధావన్ వనాద్వనమ్
క్వచిదుద్భ్రమతే వేగాత్
క్వచిద్విభ్రమతే బలాత్
క్వచిన్మత్త ఇవాభాతి
కాంతాన్వేషణతత్పరః. 36

స వనాని నదీః శైలాన్
గిరిప్రస్రవణాని చ
కాననాని చ వేగేన
భ్రమత్యపరిసంస్థితః. 37

తథా స గత్వా విపులం మహద్వనం
పరీత్య సర్వం త్వథ మైథిలీం ప్రతి
అనిష్ఠితాశః స చకార మార్గణే
పునః ప్రియాయాః పరమం పరిశ్రమమ్.
38

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే షష్టితమస్సర్గః (60)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - ఏకషష్టితమస్సర్గః (61)

శ్రీరాముని ఓదార్చిన లక్ష్మణుడు

దృష్ట్వాఽఽశ్రమపదం శూన్యం
రామో దశరథాత్మజః
రహితాం పర్ణశాలాం చ
విధ్వస్తాన్యాసనాని చ. 1

అదృష్ట్వా తత్ర వైదేహీం
సన్నిరీక్ష్య చ సర్వశః
ఉవాచ రామః ప్రాక్రుశ్య
ప్రగృహ్య రుచిరౌ భుజౌ. 2

క్వ ను లక్ష్మణ వైదేహీ
కం వా దేశమితో గతా
కేనాహృతా వా సౌమిత్రే
భక్షితా కేన వా ప్రియా. 3

వృక్షేణాచ్ఛాద్య యది మాం
సీతే హసితుమిచ్ఛసి
అలం తే హసితేనాద్య
మాం భజస్వ సుదుఃఖితమ్. 4

యైః సహ క్రీడసే సీతే
విశ్వస్తైర్మృగపోతకైః
ఏతే హీనాస్త్వయా సౌమ్యే
ధ్యాయంత్యాస్రావిలేక్షణాః. 5

సీతయా రహితోఽహం వై
న హి జీవామి లక్ష్మణ
మృతం శోకేన మహతా
సీతాహరణజేన మామ్
పరలోకే మహారాజో
నూనం ద్రక్ష్యతి మే పితా. 6

కథం ప్రతిజ్ఞాం సంశ్రుత్య
మయా త్వమభియోజితః
అపూరయిత్వా తం కాలం
మత్సకాశమిహాగతః. 7

కామవృత్తమ్ అనార్యం మాం
మృషావాదినమేవ చ
ధిక్ త్వామితి పరే లోకే
వ్యక్తం వక్ష్యతి మే పితా. 8

వివశం శోకసంతప్తం
దీనం భగ్నమనోరథమ్
మామిహోత్సృజ్య కరుణం
కీర్తిర్నరమివానృజుమ్. 9

క్వ గచ్ఛసి వరారోహే
మాం నోత్సృజ సుమధ్యమే

త్వయా విరహితశ్చాహం
మోక్ష్యే జీవితమాత్మనః. 10

ఇతీవ విలపన్ రామ
సీతాదర్శనలాలసః
న దదర్శ సుదుఃఖార్తో
రాఘవో జనకాత్మజామ్. 11

అనాసాదయమానం తం
సీతాం దశరథాత్మజమ్
పంకమాసాద్య విపులం
సీదంతమివ కుంజరమ్. 12

లక్ష్మణో రామమత్యర్థమ్
ఉవాచ హితకామ్యయా. 13

మా విషాదం మహాబాహో
కురు యత్నం మయా సహ
ఇదం చ హి వనం శూర
బహుకందరశోభితమ్. 14

ప్రియకాననసంచారా
వనోన్మత్తా చ మైథిలీ
సా వనం వా ప్రవిష్టా స్యాత్
నళినీం వా సుపుష్పితామ్. 15

సరితం వాఽపి సంప్రాప్తా
మీనవంజుళ సేవితామ్
స్నాతుకామా నిలీనా స్యాత్
హాసకామా వనే క్వచిత్. 16

విత్రాసయితుకామా వా
లీనా స్యాత్ కాననే క్వచిత్
జిజ్ఞాసమానా వైదేహీ
త్వాం మాం చ పురుషర్షభ
తస్యాహ్యన్వేషణే శ్రీమన్
క్షిప్రమేవ యతావహై. 17

వనం సర్వం విచినువో
యత్ర సా జనకాత్మజా
మన్యసే యది కాకుత్స్థ
మా స్మ శోకే మనః కృథాః. 18

ఏవముక్తస్తు సౌహార్దా
లక్ష్మణేన సమాహితః
సహ సౌమిత్రిణా రామో
విచేతుముపచక్రమే. 19

తౌ వనాని గిరీంశ్చైవ
సరితశ్చ సరాంసి చ
నిఖిలేన విచిన్వానౌ
సీతాం దశరథాత్మజౌ. 20

తస్య శైలస్య సానూని
గుహాశ్చ శిఖరాణి చ
నిఖిలేన విచిన్వానౌ
నైవ తామభిజగ్మతుః. 21

విచిత్య సర్వతశ్శైలం
రామో లక్ష్మణమబ్రవిత్

నేహ పశ్యామి సౌమిత్రే
వైదేహీం పర్వతే శుభామ్. 22

తతో దుఃఖాభిసంతప్తో
లక్ష్మణో వాక్యమబ్రవీత్
విచరన్ దండకారణ్యం
భ్రాతరం దీప్తతేజసమ్. 23

ప్రాప్స్యసి త్వం మహాప్రాజ్ఞ
మైథిలీం జనకాత్మజామ్
యథా విష్ణుర్మహాబాహుః
బలిం బద్ధ్వా మహీమిమామ్. 24

ఏవముక్తస్తు సౌహార్దాత్
లక్ష్మణేన స రాఘవః
ఉవాచ దీనయా వాచా
దుఃఖాభిహతచేతనః. 25

వనం సర్వం సువిచితం
పద్మిన్యః ఫుల్లపంకజాః
గిరిశ్చాయం మహాప్రాజ్ఞ
బహుకందరనిర్ఝరః. 26

న హి పశ్యామి వైదేహీం
ప్రాణేభ్యోఽపి గరీయసీమ్. 27

ఏవం స విలపన్ రామః
సీతాహరణకర్శితః
దీనః శోకసమావిష్టో
ముహూర్తం విహ్వలోఽభవత్. 28

సంతప్తో హ్యవసన్నాంగో
గతబుద్ధిర్విచేతనః
నిషసాదాతురో దీనో
నిశ్శ్వస్యాఽశీతమాయతమ్. 29

బహుళం స తు నిశ్శ్వస్య
రామో రాజీవలోచనః
హా ప్రియేతి విచుక్రోశ
బహుశో బాష్పగద్గదః. 30

తం తతః సాంత్వయామాస
లక్ష్మణః ప్రియబాంధవః
బహుప్రకారం ధర్మజ్ఞః
ప్రశ్రితం ప్రశ్రితాంజలిః. 31

అనాదృత్య తు తద్వాక్యం
లక్ష్మణోష్ఠపుటాచ్చ్యుతమ్
అపశ్యం స్తాం ప్రియాం సీతాం
ప్రాక్రోశత్ స పునః పునః. 32

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే ఏకషష్టితమస్సర్గః *(61)*

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - ద్విషష్టితమస్సర్గః (62)

సీతాదేవి యెడబాటుతో శ్రీరాముని విలాపము

సీతామపశ్యన్ ధర్మాత్మా
కామోపహతచేతనః
విలలాప మహాబాహూ
రామః కమలలోచనః. 1

పశ్యన్నివ చ తాం
సీతామ్ అపశ్యన్ మదనార్దితః
ఉవాచ రాఘవో వాక్యం
విలాపాశ్రయదుర్వచమ్. 2

త్వమశోకస్య శాఖాభిః
పుష్పప్రియతయా ప్రియే
ఆవృణోషి శరీరం తే
మమ శోకవివర్ధినీ. 3

కదళీ కాండసదృశౌ
కదళ్యా సంవృతావుభౌ
ఊరూ పశ్యామి తే దేవి
నాఽసి శక్తా నిగూహితుమ్. 4

కర్ణికారవనం భద్రే
హసంతీ దేవి సేవసే
అలం తే పరిహాసేన
మమ బాధావహేన వై. 5

పరిహాసేన కిం సీతే
పరిశ్రాంతస్య మే ప్రియే
అయం స పరిహాసోఽపి
సాధు దేవి న రోచతే. 6

విశేషేణాశ్రమస్థానే
హాసోఽయం న ప్రశస్యతే
అవగచ్ఛామి తే శీలం
పరిహాసప్రియం ప్రియే
ఆగచ్ఛ త్వం విశాలాక్షి
శూన్యోఽయమ్ ఉటజస్తవ. 7

సువ్యక్తం రాక్షసైః సీతా
భక్షితా వా హృతాఽపి వా
న హి సా విలపంతం
మామ్ ఉపసంప్రైతి లక్ష్మణ. 8

ఏతాని మృగయూథాని
సాశ్రునేత్రాణి లక్ష్మణ
శంసంతీవ హి వైదేహీం
భక్షితాం రజనీచరైః. 9

హా మమార్యే క్వ యాతాఽసి
హా సాధ్వి వరవర్ణిని

హా సకామా త్వయా దేవీ
కైకేయీ సా భవిష్యతి. 10

సీతయా సహ నిర్యాతో
వినా సీతామ్ ఉపాగతః
కథం నామ ప్రవేక్ష్యామి
శూన్యమంతఃపురం పునః. 11

నిర్వీర్య ఇతి లోకో మాం
నిర్దయశ్చేతి వక్ష్యతి
కాతరత్వం ప్రకాశం హి
సీతాపనయనేన మే. 12

నివృత్తవనవాసశ్చ
జనకం మిథిలాధిపమ్
కుశలం పరిపృచ్ఛంతం
కథం శక్ష్యే నిరీక్షితుమ్. 13

విదేహరాజో నూనం మాం
దృష్ట్వా విరహితం తయా
సుతాస్నేహేన సంతప్తో
మోహస్య వశమేష్యతి. 14

అథవా న గమిష్యామి
పురీం భరతపాలితామ్
స్వర్గోఽపి సీతయా హీనః
శూన్య ఏవ మతో మమ. 15

మామిహోత్సృజ్య హి వనే
గచ్ఛాయోధ్యాం పురీం శుభామ్
న త్వహం తాం వినా సీతాం
జీవేయం హి కథంచన. 16

గాఢమాశ్లిష్య భరతో
వాచ్యో మద్వచనాత్ త్వయా
అనుజ్ఞాతోఽసి రామేణ
పాలయేతి వసుంధరామ్. 17

అంబా చ మమ కైకేయీ
సుమిత్రా చ త్వయా విభో
కౌసల్యా చ యథాన్యాయమ్
అభివాద్యా మమాఽఽజ్ఞయా. 18

రక్షణీయా ప్రయత్నేన
భవతా సోక్తకారిణా. 19

సీతాయాశ్చ వినాశోఽయం
మమ చామిత్రకర్శన
విస్తరేణ జనన్యా మే
వినివేద్యస్త్వయా భవేత్. 20

ఇతి విలపతి రాఘవే సుదీనే
వనముపగమ్య తయా వినా సుకేశ్యా
భయవికలముఖస్తు లక్ష్మణోఽపి
వ్యథితమనా భృశమాతురో బభూవ. 21

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే ద్విషష్టితమస్సర్గః *(62)*

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - త్రిషష్టితమస్సర్గః (63)

సీతాదేవి రూపలావణ్యములను గుర్తుతెచ్చుకున్న శ్రీరాముడు

స రాజపుత్త్రః ప్రియయా విహీనః
కామేన శోకేన చ పీడ్యమానః
విషాదయన్ భ్రాతరమార్తరూపో
భూయో విషాదం ప్రవివేశ తీవ్రమ్. 1

స లక్ష్మణం శోకవశాభిపన్నం
శోకే నిమగ్నో విపులే తు రామః
ఉవాచ వాక్యం వ్యసనానురూపమ్
ఉష్ణం వినిశ్శ్వస్య రుదన్ సశోకమ్. 2

న మద్విధో దుష్కృతకర్మకారీ
మన్యే ద్వితీయోఽస్తి వసుంధరాయామ్
శోకేన శోకో హి పరంపరాయా
మామేతి భిందన్ హృదయం మనశ్చ. 3

పూర్వం మయా నూనమభీప్సితాని
పాపాని కర్మాణ్యసకృత్ కృతాని
తత్రాయమద్యాపతితో విపాకో
దుఃఖేన దుఃఖం యదహం విశామి. 4

రాజ్యప్రణాశః స్వజనైర్వియోగః
పితుర్వినాశో జననీవియోగః
సర్వాణి మే లక్ష్మణ శోకవేగమ్
పూరయంతి ప్రవిచింతితాని. 5

సర్వం తు దుఃఖం మమ లక్ష్మణేదం
శాంతం శరీరే వనమేత్య శూన్యమ్
సీతావియోగాత్ పునరప్యుదీర్ణం
కాష్ఠైరివాగ్నిః సహసా ప్రదీప్తః. 6

సా నూనమార్యా మమ రాక్షసేన
బలాద్ధృతా ఖం సముపేత్య భీరుః
అపస్వరం సస్వరవిప్రలాపా
భయేన విక్రందితవత్యభీక్ష్ణమ్. 7

తౌ లోహితస్య ప్రియదర్శనస్య
సదోచితావుత్తమచందనస్య
వృత్తౌ స్తనౌ శోణితపంకదిగ్ధౌ
నూనం ప్రియాయా మమ నాభిభాతః. 8

తత్ శ్లక్ష్ణసువ్యక్తమృదుప్రలాపం
తస్యా ముఖం కుంచితకేశభారమ్
రక్షోవశం నూనముపాగతాయా
న భ్రాజతే రాహుముఖే యథేందుః. 9

తాం హారపాశస్య సదోచితాయా
గ్రీవాం ప్రియాయా మమ సువ్రతాయాః
రక్షాంసి నూనం పరిపీతవంతి
విభిద్య శూన్యే రుధిరాశనాని. 10

మయా విహీనా విజనే వనే యా
రక్షోభిరాహృత్య వికృష్యమాణా
నూనం నినాదం కురరీవ దీనా
సా ముక్తవత్యాయతకాంతనేత్రా. 11

అస్మిన్ మయా సార్ధముదారశీలా
శిలాతలే పూర్వముపోపవిష్టా
కాంతస్మితా లక్ష్మణ జాతహాసా
త్వామాహ సీతా బహువాక్యజాతమ్. 12

గోదావరీయం సరితాం వరిష్ఠా
ప్రియా ప్రియాయా మమ నిత్యకాలమ్
అప్యత్ర గచ్ఛేదితి చింతయామి
నైకాకినీ యాతి హి సా కదాచిత్. 13

పద్మాననా పద్మవిశాలనేత్రా
పద్మాని వాఽఽనేతుమభిప్రయాతా
తదప్యయుక్తం న హి సా కదాచిత్
మయాచిన్మయావినాగచ్ఛతిపంకజాని 14

కామంత్విదం పుష్పితవృక్షషండం
నానావిధైః పక్షిగణైరుపేతమ్
వనం ప్రయాతా ను తదప్యయుక్తమ్
ఏకాకినీ సాఽతిబిభేతి భీరుః. 15

ఆదిత్య భో లోకకృతాకృతజ్ఞ
లోకస్య సత్యానృతకర్మసాక్షిన్
మమ ప్రియా సా క్వ గతా హృతా
వా శంసస్వ మే శోకవశస్య నిత్యమ్. 16

లోకేషు సర్వేషు చ నాస్తి కించిత్
యత్తే న నిత్యం విదితం భవేత్తత్
శంసస్వ వాయో కులశాలినీం తాం
హృతా మృతా వా పథి వర్తతే వా. 17

ఇతీవ తం శోకవిధేయదేహం
రామం విసంజ్ఞం విలపంతమేవమ్
ఉవాచ సౌమిత్రిరదీనసత్త్వో
న్యాయేస్థితః కాలయుతం చ వాక్యమ్ 18

శోకం విముంచార్య ధృతిం భజస్వ
ఉత్సాహతావంతోచాస్తువిమార్గణేఽస్యాః
ఉత్సాహవంతో హి నరా న లోకే
సీదంతి కర్మస్వతిదుష్కరేషు. 19

ఇతీవ సౌమిత్రిముదగ్రపౌరుషం
బ్రువంతమార్తో రఘువంశవర్ధనః
న చింతయామాస ధృతిం విముక్తవాన్
పునశ్చ దుఃఖం మహదభ్యుపాగమత్ 20

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే త్రిషష్టితమస్సర్గః (63)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - చతుష్షష్టితమస్సర్గః (64)

సీతాదేవికై రామలక్ష్మణుల అన్వేషణ

స దీనో దీనయా వాచా
లక్ష్మణం వాక్యమబ్రవీత్
శీఘ్రం లక్ష్మణ న జానీహి
గత్వా గోదావరీం నదీమ్
అపి గోదావరీం సీతా
పద్మాన్యానయితుం గతా. 1

ఏవముక్తస్తు రామేణ
లక్ష్మణః పరవీరహా
నదీం గోదావరీం రమ్యాం
జగామ లఘువిక్రమః. 2

తాం లక్ష్మణస్తీర్థవతీం
విచిత్వా రామమబ్రవీత్. 3

నైనాం పశ్యామి తీర్థేషు
క్రోశతో న శృణోతి మే. 4

కం ను వా దేశమాపన్నా
వైదేహీ క్లేశనాశినీ
న హ్యహం వేద తం దేశం
యత్ర సా జనకాత్మజా. 5

లక్ష్మణస్య వచః శ్రుత్వా
దీనః సంతాపమోహితః
రామః సమభిచక్రామ
స్వయం గోదావరీం నదీమ్. 6

స తాముపస్థితో రామః
క్వ సీతేత్యేవమబ్రవీత్. 7

భూతాని రాక్షసేంద్రేణ
వధార్హేణ హృతామితి
న తాం శశంసూ రామాయ
తథా గోదావరీ నదీ. 8

తతః ప్రచోదితా భూతైః
శంసాఽస్మత్ తాం ప్రియామితి
న తు సాఽభ్యవదత్ సీతాం
పృష్టా రామేణ శోచతా. 9

రావణస్య న తద్రూపం
కర్మాణి చ దురాత్మనః
ధ్యాత్వా భయాత్ తు వైదేహీం
సా నదీ న శశంస తామ్. 10

నిరాశస్తు తయా నద్యా
సీతాయా దర్శనే కృతః
ఉవాచ రామః సౌమిత్రిం
సీతాఽదర్శనకర్శితః. 11

ఏషా గోదావరీ సౌమ్య
కించిన్న ప్రతిభాషతే
కిన్ను లక్ష్మణ వక్ష్యామి
సమేత్య జనకం వచః
మాతరం చైవ వైదేహ్యా
వినా తామహమప్రియమ్. 12

యా మే రాజ్యవిహీనస్య
వనే వన్యేన జీవతః
సర్వం వ్యపనయేచ్ఛోకం
వైదేహీ క్వను సా గతా. 13

జ్ఞాతిపక్షవిహీనస్య
రాజపుత్రీమపశ్యతః
మన్యే దీర్ఘా భవిష్యంతి
రాత్రయో మమ జాగ్రతః. 14

మందాకినీం జనస్థానమ్
ఇమం ప్రస్రవణం గిరిమ్
సర్వాణ్యనుచరిష్యామి
యది సీతా హి దృశ్యతే. 15

ఏతే మృగా మహావీర్య
మామీక్షంతే ముహుర్ముహుః
వక్తుకామా ఇవ హి మే
ఇంగితాన్యుపలక్షయే. 16

తాంస్తు దృష్ట్వా నరవ్యాఘ్రో
రాఘవః ప్రత్యువాచ హ
క్వ సీతేతి నిరీక్షన్ వై
బాష్పసంరుద్ధయా దృశా. 17

ఏవముక్తా నరేంద్రేణ తే
మృగాః సహసోత్థితాః
దక్షిణాభిముఖాః సర్వే
దర్శయంతో నభఃస్థలమ్. 18

మైథిలీ హ్రియమాణా సా
దిశం యామ్ అన్వపద్యత
తేన మార్గేణ ధావంతో
నిరీక్షంతే నరాధిపమ్. 19

యేన మార్గం చ భూమిం
చ నిరీక్షంతే స్మ తే మృగాః
పునశ్చ మార్గమిచ్ఛంతి
లక్ష్మణేనోపలక్షితాః. 20

తేషాం వచనసర్వస్వం
లక్షయామాస చేంగితమ్
ఉవాచ లక్ష్మణో జ్యేష్ఠం
ధీమాన్ భ్రాతరమార్తవత్. 21

క్వ సీతేతి త్వయా పృష్టా
యథేమే సహసోత్థితాః
దర్శయంతి క్షితిం చైవ
దక్షిణాం చ దిశం మృగాః. 22

సాధు గచ్ఛావహే దేవ
దిశమేతాం హి నైరృతీమ్

యది స్యాదాగమః కశ్చిత్
ఆర్యా వా సాఽథ లక్ష్యతే. 23

బాఢమిత్యేవ కాకుత్స్థః
ప్రస్థితో దక్షిణాం దిశమ్
లక్ష్మణానుగతః శ్రీమాన్
వీక్షమాణో వసుంధరామ్. 24

ఏవం సంభాషమాణౌ
తౌ అన్యోన్యం భ్రాతరావుభౌ
వసుంధరాయాం పతితం
పుష్పమార్గమపశ్యతామ్. 25

తాం పుష్పవృష్టిం పతితాం
దృష్ట్వా రామో మహీతలే
ఉవాచ లక్ష్మణం వీరో
దుఃఖితో దుఃఖితం వచః. 26

అభిజానామి పుష్పాణి
తానీమానీహ లక్ష్మణ
పినద్ధానీహి వైదేహ్యా
మయా దత్తాని కాననే. 27

మన్యే సూర్యశ్చ వాయుశ్చ
మేదినీ చ యశస్వినీ
అభిరక్షంతి పుష్పాణి
ప్రకుర్వంతో మమ ప్రియమ్. 28

ఏవముక్త్వా మహాబాహుం
లక్ష్మణం పురుషర్షభః
ఉవాచ రామో ధర్మాత్మా
గిరిం ప్రస్రవణాకులమ్. 29

కచ్చిత్ క్షితిభృతాం నాథ
దృష్టా సర్వాంగసుందరీ
రామా రమ్యే వనోద్దేశే
మయా విరహితా త్వయా. 30

క్రుద్ధోఽబ్రవీద్గిరిం తత్ర
సింహః క్షుద్రమృగం యథా. 31

తాం హేమవర్ణాం హేమాభాం
సీతాం దర్శయ పర్వత
యావత్ సానూని సర్వాణి
న తే విధ్వంసయామ్యహమ్. 32

ఏవముక్తస్తు రామేణ
పర్వతో మైథిలీం ప్రతి
శంసన్నివ తతః సీతాం
నాఽదర్శయత రాఘవే. 33

తతో దాశరథీ రామ
ఉవాచ చ శిలోచ్చయమ్. 34

మమ బాణాగ్నినిర్దగ్ధో
భస్మీభూతో భవిష్యసి
అసేవ్యః సతతం చైవ
నిస్తృణద్రుమపల్లవః. 35

ఇమాం వా సరితం చాద్య
శోషయిష్యామి లక్ష్మణ

యది నాఖ్యాతి మే సీతామ్
ఆర్యాం చంద్రనిభాననామ్
ఏవం స రుషితో రామో
దిధక్షన్నివ చక్షుషా. 36

దదర్శ భూమౌ నిష్క్రాంతం
రాక్షసస్య పదం మహత్. 37

త్రస్తాయా రామకాంక్షిణ్యాః
ప్రధావంత్యా ఇతస్తతః
రాక్షసేనానువృత్తాయా
మైథిల్యాశ్చ పదాన్యథ. 38

స సమీక్ష్య పరిక్రాంతం
సీతాయా రాక్షసస్య చ
భగ్నం ధనుశ్చ తూణీ చ
వికీర్ణం బహుధా రథమ్
సంభ్రాంత హృదయో రామ
శశంస భ్రాతరం ప్రియమ్. 39

పశ్య లక్ష్మణ వైదేహ్యాః
శీర్ణాః కనకబిందవః
భూషణానాం హి సౌమిత్రే
మాల్యాని వివిధాని చ. 40

తప్తబిందునికాశైశ్చ
చిత్రైః క్షతజబిందుభిః
ఆవృతం పశ్య సౌమిత్రే
సర్వతో ధరణీతలమ్. 41

మన్యే లక్ష్మణ వైదేహీ
రాక్షసైః కామరూపిభిః
భిత్త్వా భిత్త్వా విభక్తా వా
భక్షితా వా భవిష్యతి. 42

తస్యా నిమిత్తం వైదేహ్యా
ద్వయోర్వివదమానయోః
బభూవ యుద్ధం సౌమిత్రే
ఘోరం రాక్షసయోరిహ. 43

ముక్తామణిమయం చేదం
తపనీయవిభూషితమ్
ధరణ్యాం పతితం సౌమ్య
కస్య భగ్నం మహద్ధనుః. 44

తరుణాదిత్యసంకాశం
వైడూర్యగుళికాచితమ్
విశీర్ణం పతితం భూమౌ
కవచం కస్య కాంచనమ్. 45

ఛత్రం శతశలాకం చ
దివ్యమాల్యోపశోభితమ్
భగ్నదండమిదం కస్య
భూమౌ సమ్యఙ్నిపాతితమ్. 46

కాంచనోరశ్ఛదాశ్చేమే
పిశాచవదనాః ఖరాః
భీమరూపా మహాకాయాః
కస్య వా నిహతా రణే. 47

దీప్తపావకసంకాశో
ద్యుతిమాన్ సమరధ్వజః
అపవిద్ధశ్చ భగ్నశ్చ
కస్య సాంగ్రమికో రథః. 48

రథాక్షమాత్రా విశిఖాః
తపనీయవిభూషణాః
కస్యేమేఽభిహతా బాణాః
ప్రకీర్ణా ఘోరకర్మణః. 49

శరావరౌ శరైః పూర్ణౌ
విధ్వస్తౌ పశ్య లక్ష్మణ
ప్రతోదాభీశుహస్తో వై
కస్యాయం సారథిర్హతః. 50

కస్యేమౌ పురుషవ్యాఘ్ర
శయాతే నిహతౌ యుధి
చామరగ్రాహిణౌ సౌమ్య
సోష్ణీషమణికుండలౌ. 51

పదవీపురుషస్యైషా
వ్యక్తం కస్యాపి రక్షసః
వైరం శతగుణం పశ్య
మమేదం జీవితాంతకమ్. 52

సుఘోరహృదయైః సౌమ్య
రాక్షసైః కామరూపిభిః
హృతా మృతా వా సీతా సా
భక్షితా వా తపస్వినీ. 53

న ధర్మస్త్రాయతే సీతాం
హ్రియమాణాం మహావనే. 54

భక్షితాయాం హి వైదేహ్యాం
హృతాయామపి లక్ష్మణ
కే హి లోకేఽప్రియం కర్తుం
శక్తాః సౌమ్య మమేశ్వరాః. 55

కర్తారమపి లోకానాం
శూరం కరుణవేదినమ్
అజ్ఞానాదవమన్యేరన్
సర్వభూతాని లక్ష్మణ. 56

మృదుం లోకహితే యుక్తం
దాంతం కరుణవేదినమ్
నిర్వీర్య ఇతి మన్యంతే
నూనం మాం త్రిదశేశ్వరాః. 57

మాం ప్రాప్య హి గుణో దోషః
సంవృత్తః పశ్య లక్ష్మణ
అద్యైవ సర్వభూతానాం
రక్షసామభవాయ చ. 58

సంహృత్యైవ శశిజ్యోత్స్నాం
మహాన్సూర్య ఇవోదితః
సంహృత్యైవ గుణాన్ సర్వాన్
మమ తేజః ప్రకాశతే. 59

నైవ యక్షా న గంధర్వా
న పిశాచా న రాక్షసాః

కిన్నరా వా మనుష్యా వా
సుఖం ప్రాప్స్యంతి లక్ష్మణ. 60

మమాస్త్రబాణసంపూర్ణమ్
ఆకాశం పశ్య లక్ష్మణ
నిస్సంపాతం కరిష్యామి
హ్యద్య త్రైలోక్యచారిణామ్. 61

సన్నిరుద్ధగ్రహగణమ్
ఆవారితనిశాకరమ్
విప్రణష్టానలమరుత్
భాస్కరద్యుతిసంవృతమ్. 62

వినిర్మథితశైలాగ్రం
శుష్యమాణజలాశయమ్
ధ్వస్తద్రుమలతాగుల్మం
విప్రణాశితసాగరమ్
త్రైలోక్యం తు కరిష్యామి
సంయుక్తం కాలకర్మణా. 63

న తాం కుశలినీం సీతాం
ప్రదాస్యంతి మమేశ్వరాః
అస్మిన్ ముహూర్తే సౌమిత్రే
మమ ద్రక్ష్యంతి విక్రమమ్. 64

నాఽఽకాశముత్పతిష్యంతి
సర్వభూతాని లక్ష్మణ
మమ చాపగుణోన్ముక్తైః
బాణజాలైర్నిరంతరమ్. 65

అర్దితం మమ నారాచైః
ధ్వస్తభ్రాంతమృగద్విజమ్
సమాకులమ్ అమర్యాదం
జగత్పశ్యాద్య లక్ష్మణ. 66

ఆకర్ణపూర్ణైరిషుభిః
జీవలోకం దురావరైః
కరిష్యే మైథిలీహేతోః
అపిశాచమ్ అరాక్షసమ్. 67

మమ రోషప్రయుక్తానాం
సాయకానాం బలం సురాః
ద్రక్ష్యంత్యద్య విముక్తానామ్
అతిదూరాతిగామినామ్. 68

నైవ దేవా న దైతేయా
న పిశాచా న రాక్షసాః
భవిష్యంతి మమ క్రోధాత్
త్రైలోక్యే విప్రణాశితే. 69

దేవదానవయక్షాణాం
లోకా యే రక్షసామపి
బహుధా న భవిష్యంతి
బాణౌఘైః శకలీకృతాః. 70

నిర్మర్యాదాన్ ఇమాన్ లోకాన్
కరిష్యామ్యద్య సాయకైః
హృతాం మృతాం వా సౌమిత్రే
న దాస్యంతి మమేశ్వరాః. 71

తథారుపాం హి వైదేహీం
న దాస్యంతి యది ప్రియామ్
నాశయామి జగత్సర్వం
త్రైలోక్యం సచరాచరమ్. 72

ఇత్యుక్త్వా రోషతామ్రాక్షో
రామో నిష్పీడ్య కార్ముకమ్
శరమాదాయ సందీప్తం
ఘోరమాశీవిషోపమమ్. 73

సంధాయ ధనుషి శ్రీమాన్
రామః పరపురంజయః
యుగాంతాగ్నిరివ క్రుద్ధ
ఇదం వచనమబ్రవీత్. 74

యథా జరా యథా మృత్యుః
యథా కాలో యథా విధిః
నిత్యం న ప్రతిహన్యంతే
సర్వభూతేషు లక్ష్మణ
తథాఽహం క్రోధసంయుక్తో
న నివార్యోఽస్మి సర్వథా. 75

పురేవ మే చారుదతీమ్ అనిందితాం
దిశంతి సీతాంయది నాఽద్య మైథిలీమ్.
సదేవగంధర్వమనుష్యపన్నగం
జగత్ శైలం పరివర్తయామ్యహమ్. 76

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే చతుష్షష్టితమస్సర్గః (64)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - పంచషష్టితమస్సర్గః (65)

శ్రీరాముని శాంతపరచిన లక్ష్మణుడు

తప్యమానం తథా రామం
సీతాహరణకర్శితమ్
లోకానామ్ అభవే యుక్తం
సాంవర్తకమివానలమ్. 1

వీక్షమాణం ధనుః సజ్యం
నిఃశ్వసంతం పునః పునః
దగ్ధుకామం జగత్సర్వం
యుగాంతే చ యథా హరమ్. 2

అదృష్టపూర్వం సంక్రుద్ధం
దృష్ట్వా రామం తు లక్ష్మణః
అబ్రవీత్ ప్రాంజలిర్వాక్యం
ముఖేన పరిశుష్యతా. 3

పురా భూత్వా మృదుర్దాంతః
సర్వభూతహితే రతః
న క్రోధవశమాపన్నః
ప్రకృతిం హాతుమర్హసి. 4

చంద్రే లక్ష్మీః ప్రభా సూర్యే
గతిర్వాయౌ భువి క్షమా
ఏతచ్చ నియతం సర్వం
త్వయి చానుత్తమం యశః. 5

ఏకస్య నాఽపరాధేన
లోకాన్ హంతుం త్వమర్హసి
న తు జానామి కస్యాయం
భగ్నః సాంగ్రమికో రథః
కేన వా కస్య వా హేతోః
సాయుధః సపరిచ్ఛదః. 6

ఖురనేమిక్షతశ్చాయం
సిక్తో రుధిరబిందుభిః
దేశో నిర్వృత్తసంగ్రామః
సుఘోరః పార్థివాత్మజ. 7

ఏకస్యతు విమర్దోఽయం
న ద్వయోర్వదతాం వర
న హి వృత్తం హి పశ్యామి
బలస్య మహతః పదమ్
నైకస్య తు కృతే లోకాన్
వినాశయితుమర్హసి
యుక్తదండా హి మృదవః
ప్రశాంతా వసుధాధిపాః. 9

సదా త్వం సర్వభూతానాం
శరణ్యః పరమా గతిః

కో ను దారప్రణాశం తే
సాధు మన్యేత రాఘవ. 10

సరితః సాగరాః శైలా
దేవగంధర్వదానవాః
నాలం తే విప్రియం కర్తుం
దీక్షితస్యేవ సాధవః. 11

యేన రాజన్ హృతా సీతా
తమన్వేషితుమర్హసి
మద్ద్వితీయో ధనుష్పాణిః
సహాయైః పరమర్షిభిః. 12

సముద్రం చ విచేష్యామః
పర్వతాంశ్చ వనాని చ
గుహాశ్చ వివిధా ఘోరా
నదీ పద్మవనాని చ. 13

దేవగంధర్వలోకాంశ్చ
విచేష్యామః సమాహితాః
యావన్నాధిగమిష్యామ
స్తవ భార్యాపహారిణమ్. 14

నచేత్ సామ్నా ప్రదాస్యంతి
పత్నీం తే త్రిదశేశ్వరాః
కోసలేంద్ర తతః పశ్చాత్
ప్రాప్తకాలం కరిష్యసి. 15

శీలేన సామ్నా వినయేన సీతాం
నయేన న ప్రాప్స్యసి చేన్నరేంద్ర
తతః సముత్సాదయ హేమపుంఖైః
మహేంద్రవజ్రప్రతిమైః శరౌఘైః. 16

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే పంచషష్టితమస్సర్గః(65)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - షట్షష్టితమస్సర్గః (66)

దుష్టుడైన రాక్షసుని గుర్తించి హతమార్చడమే మన కర్తవ్యమన్న లక్ష్మణుడు

తం తథా శోకసంతప్తం
విలపంతమ్ అనాథవత్
మోహేన మహతాఽఽవిష్టం
పరిద్యూనమ్ అచేతనమ్. 1

తతః సౌమిత్రిరాశ్వాస్య
ముహూర్తాదివ లక్ష్మణః
రామం సంబోధయామాస
చరణౌ చాభిపీడయన్. 2

మహతా తపసా రామ
మహతా చాపి కర్మణా
రాజ్ఞా దశరథేనాఽసి
లబ్ధోఽమృతమివామరైః. 3

తవ చైవ గుణైర్బద్ధః
త్వద్వియోగాన్మహీపతిః
రాజా దేవత్వమాపన్నో
భరతస్య యథాశ్రుతమ్. 4

యది దుఃఖమిదం ప్రాప్తం
కాకుత్స్థ న సహిష్యసే
ప్రాకృతశ్చాల్పసత్త్వశ్చ
ఇతరః కః సహిష్యతి. 5

దుఃఖితో హి భవాన్ లోకాన్
తేజసా యది ధక్ష్యతే
ఆర్తాః ప్రజా నరవ్యాఘ్ర
క్వ ను యాస్యంతి నిర్వృతిమ్
అశ్వసిహి నరశ్రేష్ఠ
ప్రాణినః కస్యనాపదః 6

లోకస్వభావ ఏవైష
యయాతిర్నహుషాత్మజః
గతః శక్రేణ సాలోక్యమ్
అనయస్తం తమః స్పృశత్. 7

మహర్షిర్యో వసిష్ఠస్తు
యః పితుర్నః పురోహితః
అహ్నా పుత్రశతం జజ్ఞే
తథైవాస్య పునర్హతమ్. 8

యా చేయం జగతాం మాతా
దేవీ లోకనమస్కృతా
అస్యాశ్చ చలనం భూమేః
దృశ్యతే సత్యసంశ్రవ. 9

యౌ ధర్మౌ జగతాం నేత్రౌ
యత్ర సర్వం ప్రతిష్ఠితమ్

ఆదిత్యచంద్రౌ గ్రహణమ్
అభ్యుపేతౌ మహాబలౌ. 10

సుమహాంత్యపి భూతాని
దేవాశ్చ పురుషర్షభ
న దైవస్య ప్రముంచంతి
సర్వభూతాదిదేహినః. 11

శక్రాదిష్వపి దేవేషు
వర్తమానౌ నయానయౌ
శ్రూయేతే నరశార్దూల
న త్వం శోచితుమర్హసి. 12

నష్టాయామపి వైదేహ్యాం
హృతాయామపి చానఘ
శోచితుం నార్హసే వీర
యథాఽన్యః ప్రాకృతస్తథా. 13

త్వద్విధా న హి శోచంతి
సతతం సత్యదర్శినః
సుమహత్స్వపి కృచ్ఛ్రేషు
రామాఽనిర్విణ్ణదర్శనాః. 14

తత్త్వతో హి నరశ్రేష్ఠ
బుద్ధ్యా సమనుచింతయ
బుద్ధ్యా యుక్తా మహాప్రాజ్ఞా
విజానంతి శుభాశుభే. 15

అదృష్టగుణదోషాణామ్
అధృతానాం తు కర్మణామ్
నాంతరేణ క్రియాం తేషాం
ఫలమిష్టం ప్రవర్తతే. 16

త్వమేవ హి పురా రామ
మామేవం బహుశోఽన్వశాః
అనుశిష్యాద్ధి కో ను త్వామ్
అపి సాక్షాద్బృహస్పతిః. 17

బుద్ధిశ్చ తే మహాప్రాజ్ఞ
దేవైరపి దురన్వయా
శోకేనాఽభిప్రసుప్తం తే జ్ఞానం
సంబోధయామ్యహమ్. 18

దివ్యం చ మానుషం చ
త్వమ్ ఆత్మనశ్చ పరాక్రమమ్
ఇక్ష్వాకువృషభావేక్ష్య
యతస్వ ద్విషతాం వధే. 19

కిం తేన సర్వవినాశేన
కృతేన పురుషర్షభ
తమేవ త్వం రిపుం పాపం
విజ్ఞాయోద్ధర్తుమర్హసి. 20

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే షట్షష్టితమస్సర్గః (66)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - సప్తషష్టితమస్సర్గః (67)

జటాయువును కలిసి ఆతని దుస్థితిని చూసి విలపించిన శ్రీరాముడు

పూర్వజోఽ ప్యుక్తమాత్రస్తు
లక్ష్మణేన సుభాషితమ్
సారగ్రాహీ మహాసారం
ప్రతిజగ్రాహ రాఘవః. 1

సన్నిగృహ్యా మహాబాహుః
ప్రవృత్తం కోపమాత్మనః
అవష్టభ్య ధనుశ్చిత్రం
రామో లక్ష్మణమబ్రవీత్. 2

కిం కరిష్యావహే వత్స
క్వ వా గచ్ఛావ లక్ష్మణ
కేనోపాయేన గచ్ఛేయం
సీతామితి విచింతయ. 3

తం తథా పరితాపార్తం
లక్ష్మణో రామమబ్రవీత్
ఇదమేవ జనస్థానం
త్వమన్వేషితుమర్హసి
రాక్షసైర్బహుభిః కీర్ణం
నానాద్రుమలతాయుతమ్. 4

సంతీహ గిరిదుర్గాణి
నిర్దరాః కందరాణి చ
గుహాశ్చ వివిధా ఘోరా
నానామృగగణాకులాః. 5

ఆవాసాః కిన్నరాణాం చ
గంధర్వభవనాని చ
తాని యుక్తో మయా సార్ధం
త్వమన్వేషితుమర్హసి. 6

త్వద్విధా బుద్ధిసంపన్నా
మహాత్మానో నరర్షభ
ఆపత్సు న ప్రకంపంతే
వాయువేగైరివాచలాః. 7

ఇత్యుక్తస్తద్వనం సర్వం
విచచార సలక్ష్మణః
క్రుద్ధో రామః శరం ఘోరం
సంధాయ ధనుషి క్షురమ్. 8

తతః పర్వతకూటాభం
మహాభాగం ద్విజోత్తమమ్
దదర్శ పతితం భూమౌ
క్షతజార్ద్రం జటాయుషమ్. 9

తం దృష్ట్వా గిరిశృంగాభం
రామో లక్ష్మణమబ్రవీత్

అనేన సీతా వైదేహీ
భక్షితా నాత్ర సంశయః. 10

గృధ్రరూపమ్ ఇదం రక్షో
వ్యక్తం భవతి కాననే
భక్షయిత్వా విశాలాక్షీమ్
ఆస్తే సీతాం యథాసుఖమ్. 11

ఏనం వధిష్యే దీప్తాస్యైః
ఘోరైర్బాణైరజిహ్మగైః. 12

ఇత్యుక్త్వా ఽభ్యపతద్గృధ్రం
సంధాయ ధనుషి క్షురమ్
క్రుద్ధో రామః సముద్రాంతాం
కంపయన్నివ మేదినీమ్. 13

తం దీనం దీనయా వాచా
సఫేనం రుధిరం వమన్
అభ్యభాషత పక్షీ తు
రామం దశరథాత్మజమ్. 14

యామోషధిమివాఽయుష్మన్
అన్వేషసి మహావనే
సా దేవీ మమ చ ప్రాణా
రావణేనోభయం హృతమ్. 15

త్వయా విరహితా దేవీ
లక్ష్మణేన చ రాఘవ
హ్రియమాణా మయా దృష్టా
రావణేన బలీయసా. 16

సీతామ్ అభ్యవపన్నోఽహం
రావణశ్చ రణే మయా
విధ్వంసితరథశ్చాత్ర
పాతితో ధరణీతలే. 17

ఏతదస్య ధనుర్భగ్నమ్
ఏతదస్య శరావరమ్
అయమస్య రథో రామ
భగ్నః సాంగ్రామికో మయా. 18

అయం తు సారథిస్తస్య
మత్పక్షనిహతో యుధి. 19

పరిశ్రాంతస్య మే పక్షౌ
ఛిత్వా ఖడ్గేన రావణః
సీతామ్ ఆదాయ వైదేహీమ్
ఉత్పపాత విహాయసమ్. 20

రక్షసా నిహతం పూర్వం
న మాం హంతుం త్వమర్హసి. 21

రామస్తస్య తు విజ్ఞాయ
బాష్పపూర్ణముఖస్తదా
ద్విగుణీకృతతాపార్తః
సీతాసక్తాం ప్రియాం కథామ్. 22

గృధ్రరాజం పరిష్వజ్య
పరిత్యజ్య మహద్ధనుః
నిపపాతాఽవశో భూమౌ
రురోద సహలక్ష్మణః. 23

ఏకమ్ ఏకాయనే దుర్గే
నిశ్వసంతం కథంచన
సమీక్ష్య దుఃఖితతరో
రామః సౌమిత్రిమబ్రవీత్. 24

రాజ్యాద్భ్రంశో వనే వాసః
సీతా నష్టా ద్విజో హతః
ఈదృశీయం మమాలక్ష్మీ
ర్నిర్దహేదపి పావకమ్. 25

సంపూర్ణమపి చేదద్య
ప్రతరేయం మహోదధిమ్
సోఽపి నూనం మమాఽలక్ష్మ్యా
విశుష్యేత్ సరితాం పతిః. 26

నాస్త్యభాగ్యతరో లోకే
మత్తోఽస్మిన్ సచరాచరే
యేనేయం మహతీ ప్రాప్తా
మయా వ్యసనవాగురా. 27

అయం పితృవయస్యో మే
గృధ్రరాజో జరాన్వితః
శేతే వినిహతో భూమౌ
మమ భాగ్యవిపర్యయాత్. 28

ఇత్యేవముక్త్వా బహుశో
రాఘవః సహలక్ష్మణః
జటాయుషం చ పస్పర్శ
పితృస్నేహం విదర్శయన్. 29

నికృత్తపక్షం రుధిరావసిక్తం
స గృధ్రరాజం పరిరభ్య రామః
క్వ మైథిలీ ప్రాణసమా మమేతి
విముచ్య వాచం నిపపాత భూమౌ. 30

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే సప్తషష్టితమస్సర్గః (67)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - అష్టషష్టితమస్సర్గః (68)

జటాయువు మరణం, ఆతనికి దహనసంస్కారములు చేసిన శ్రీరాముడు

రామః సంప్రేక్ష్య తం గృధ్రం
భువి రౌద్రేణ పాతితమ్
సౌమిత్రిం మిత్రసంపన్నమ్
ఇదం వచనమబ్రవీత్. 1

మమాయం నూనమర్థేషు
యతమానో విహంగమః
రాక్షసేన హతః సంఖ్యే
ప్రాణాన్ త్యక్ష్యతి దుస్త్యజాన్. 2

అయమస్య శరీరేఽస్మిన్
ప్రాణో లక్ష్మణ విద్యతే
తథా హి స్వరహీనోఽయం
విక్లబః సముదీక్ష్యతే. 3

జటాయో యది శక్నోషి
వాక్యం వ్యాహరితుం పునః
సీతామ్ ఆఖ్యాహి భద్రం తే
వధమ్ ఆఖ్యాహి చాత్మనః. 4

కింనిమిత్తోఽహరత్ సీతాం
రావణస్తస్య కిం మయా
అపరాధం తు యం దృష్ట్వా
రావణేన హృతా ప్రియా. 5

కథం తచ్చంద్రసంకాశం
ముఖమాసీన్మనోహరమ్
సీతయా కాని చోక్తాని
తస్మిన్ కాలే ద్విజోత్తమ. 6

కథం వీర్యః కథంరూపః
కింకర్మా స చ రాక్షసః
క్వ చాస్య భవనం తాత
బ్రూహి మే పరిపృచ్ఛతః. 7

తముద్వీక్ష్యాథ దీనాత్మా
విలపంతమ్ అనంతరమ్
వాచాఽతిసన్నయా రామం
జటాయురిదమబ్రవీత్. 8

హృతా సా రాక్షసేంద్రేణ
రావణేన విహాయసా
మాయామ్ ఆస్థాయ విపులాం
వాతదుర్దినసంకులామ్. 9

పరిశ్రాంతస్య మే తాత
పక్షౌ ఛిత్త్వా స రాక్షసః
సీతామ్ ఆదాయ వైదేహీం
ప్రయాతో దక్షిణాం దిశమ్. 10

ఉపరుధ్యంత మే ప్రాణా
దృష్టిర్భ్రమతి రాఘవ
పశ్యామి వృక్షాన్ సౌవర్ణాన్
ఉశీరకృతమూర్ధజాన్. 11

యేన యాతో ముహూర్తేన
సీతామ్ ఆదాయ రావణః
విప్రణష్టం ధనం క్షిప్రం
తత్స్వామీ ప్రతిపద్యతే. 12

విందో నామ ముహూర్తోఽయం
స చ కాకుత్స్థ నాఽబుధత్
త్వత్ప్రియాం జానకీం హృత్వా
రావణో రాక్షసేశ్వరః
ఝషవద్బడిశం గృహ్య
క్షిప్రమేవ వినశ్యతి. 13

న చ త్వయా వ్యథా కార్యా
జనకస్య సుతాం ప్రతి
వైదేహ్యా రంస్యసే క్షిప్రం
హత్వా తం రాక్షసం రణే. 14

అసమ్మూఢస్య గృధ్రస్య
రామం ప్రత్యనుభాషతః
ఆస్యాత్ సుస్రావ రుధిరం
మ్రియమాణస్య సామిషమ్. 15

పుత్రో విశ్రవసః సాక్షాత్
భ్రాతా వైశ్రవణస్య చ
ఇత్యుక్త్వా దుర్లభాన్ ప్రాణాన్
ముమోచ పతగేశ్వరః. 16

బ్రూహి బ్రూహీతి రామస్య
బ్రువాణస్య కృతాంజలేః
త్యక్త్వా శరీరం గృధ్రస్య
జగ్ముః ప్రాణా విహాయసమ్. 17

స నిక్షిప్య శిరో భూమౌ
ప్రసార్య చరణౌ తదా
విక్షిప్య చ శరీరం స్వం
పపాత ధరణీతలే. 18

తం గృధ్రం ప్రేక్ష్య తామ్రాక్షం
గతాసుమ్ అచలోపమమ్
రామః సుబహుభిర్దుఃఖైః
దీనః సౌమిత్రిమబ్రవీత్. 19

బహూని రక్షసాం వాసే
వర్షాణి వసతా సుఖమ్
అనేన దండకారణ్యే
విశీర్ణమ్ ఇహ పక్షిణా. 20

అనేన వార్షికో యస్తు
చిరకాలసముత్థితః
సోఽయమద్య హతఃశేతే
కాలో హి దురతిక్రమః. 21

పశ్య లక్ష్మణ గృధ్రోయమ్
ఉపకారీ హతశ్చ మే

సీతామ్ అభ్యవపన్నో వై
రావణేన బలీయసా. 22

గృధ్రరాజ్యం పరిత్యజ్య
పితృపైతామహం మహత్
మమ హేతోరయం ప్రాణాన్
ముమోచ పతగేశ్వరః. 23

సర్వత్ర ఖలు దృశ్యంతే
సాధవో ధర్మచారిణః
శూరాఃశరణ్యాః సౌమిత్రే
తిర్యగ్యోనిగతేష్వపి. 24

సీతాహరణజం దుఃఖం
న మే సౌమ్య తథాగతమ్
యథా వినాశే గృధ్రస్య
మత్కృతే చ పరంతప. 25

రాజా దశరథః శ్రీమాన్
యథా మమ మహాయశాః
పూజనీయశ్చ మాన్యశ్చ
తథాఽయం పతగేశ్వరః. 26

సౌమిత్రే హర కాష్ఠాని
నిర్మథిష్యామి పావకమ్
గృధ్రరాజం దిధక్షామి
మత్కృతే నిధనం గతమ్. 27

నాథం పతగలోకస్య
చితామారోప్య రాఘవ
ఇమం ధక్ష్యామి సౌమిత్రే
హతం రౌద్రేణ రక్షసా. 28

యా గతిర్యజ్ఞశీలానామ్
ఆహితాగ్నేశ్చ యా గతిః
అపరావర్తినాం యా చ
యా చ భూమిప్రదాయినామ్. 29

మయా త్వం సమనుజ్ఞాతో
గచ్ఛ లోకాననుత్తమాన్
గృధ్రరాజ మహాసత్త్వ
సంస్కృతశ్చ మయా వ్రజ. 30

ఏవముక్త్వా చితాం దీప్తామ్
ఆరోప్య పతగేశ్వరమ్
దదాహ రామో ధర్మాత్మా
స్వబంధుమివ దుఃఖితః. 31

రామోఽథ సహసౌమిత్రిః
వనం గత్వా స వీర్యవాన్
స్థూలాన్ హత్వా మహారోహీన్
అనుతస్తార తం ద్విజమ్. 32

రోహిమాంసాని చోత్కృత్య
పేశీకృత్య మహాయశాః
శకునాయ దదౌ రామో
రమ్యే హరితశాద్వలే. 33

యత్తత్ ప్రేతస్య మర్త్యస్య
కథయంతి ద్విజాతయః

తత్ స్వర్గగమనం తస్య
పిత్ర్యం రామో జజాప హ. 34

తతో గోదావరీం గత్వా
నదీం నరవరాత్మజౌ
ఉదకం చక్రతుస్తస్మై
గృధ్రరాజాయ తావుభౌ. 35

శాస్త్రదృష్టేన విధినా జలే
గృధ్రాయ రాఘవౌ
స్నాత్వా తౌ గృధ్రరాజాయ
ఉదకం చక్రతుస్తదా. 36

స గృధ్రరాజః కృతవాన్ యశస్కరం
సుదుష్కరం కర్మ రణే నిపాతితః.
మహర్షికల్పేన చ సంస్కృతస్తదా
జగామ పుణ్యాం గతిమాత్మనశుభామ్.
37

కృతోదకౌ తావపి పక్షిసత్తమే
స్థిరాం చ బుద్ధిం ప్రణిధాయ జగ్మతుః.
ప్రవేశ్య సీతాధిగమే తతో మనో
వనం సురేంద్రావివ విష్ణువాసవౌ. 38

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే అష్టషష్టితమస్సర్గః (68)

శ్రీరామ నామం
మరువాం
మరువాం

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - ఏకోనసప్తతిమస్సర్గః (69)

దండకవనము, క్రౌంచారణ్యము దాటి ముందుకు

సాగిన రామలక్ష్మణులు

కృత్త్వైవముదకం తస్మై
ప్రస్థితౌ రామలక్ష్మణౌ
అవేక్షంతౌ వనే సీతాం
పశ్చిమాం జగ్మతుర్దిశమ్. 1

తౌ దిశం దక్షిణాం గత్వా
శరచాపాసిధారిణౌ
అవిప్రహతమైక్ష్వాకౌ
పంథానం ప్రతిపేదతుః. 2

గుల్మైర్వృక్షైశ్చ బహుభిః
లతాభిశ్చ ప్రవేష్టితమ్
ఆవృతం సర్వతో దుర్గం
గహనం ఘోరదర్శనమ్. 3

వ్యతిక్రమ్య తు వేగేన
వ్యాళసింహనిషేవితమ్
సుభీమం తన్మహారణ్యం
వ్యతియాతౌ మహాబలౌ. 4

తతః పరం జనస్థానాత్
త్రిక్రోశం గమ్య రాఘవౌ
క్రౌంచారణ్యం వివిశతుః
గహనం తౌ మహౌజసౌ. 5

నానామేఘఘనప్రఖ్యం
ప్రహృష్టమివ సర్వతః
నానాపక్షిగణైర్జుష్టం
నానావ్యాళమృగైర్యుతమ్. 6

దిదృక్షమాణౌ వైదేహీం
తద్వనం తౌ విచిక్యతుః
తత్ర తత్రావతిష్ఠంతౌ
సీతాహరణకర్శితౌ. 7

తతః పూర్వేణ తౌ గత్వా
త్రిక్రోశం భ్రాతరౌ తదా
క్రౌంచారణ్యమతిక్రమ్య
మతంగాశ్రమమంతరా. 8

దృష్ట్వా తు తద్వనం ఘోరం
బహుభీమమృగద్విజమ్
నానాసత్త్వసమాకీర్ణం
సర్వం గహనపాదపమ్. 9

దదృశాతే తు తౌ తత్ర
దరీం దశరథాత్మజౌ
పాతాళసమగంభీరాం
తమసా నిత్యసంవృతామ్. 10

ఆసాద్య తౌ నరవ్యాఘ్రౌ
దర్యాస్తస్యావిదూరతః
దదృశాతే మహారూపాం
రాక్షసీం వికృతాననామ్. 11

భయదామల్పసత్త్వానాం
బీభత్సాం రౌద్రదర్శనామ్
లంబోదరీం తీక్ష్ణదంష్ట్రాం
కరాళాం పరుషత్వచమ్. 12

భక్షయంతీం మృగాన్ భీమాన్
వికటాం ముక్తమూర్ధజామ్
ప్రైక్షేతాం తౌ తతస్తత్ర
భ్రాతరౌ రామలక్ష్మణౌ. 13

సా సమాసాద్య తౌ వీరౌ
వ్రజంతం భ్రాతురగ్రతః
ఏహి రంస్యావహేత్యుక్త్వా
సమాలంబత లక్ష్మణమ్. 14

ఉవాచ చైనం వచనం
సౌమిత్రిముపగుహ్య సా. 15

అహం త్వయోముఖీ నామ
లాభస్తే త్వమసి ప్రియః
నాథ పర్వతకూటేషు
నదీనాం పులినేషు చ
ఆయుశ్శేషమిమం వీర
త్వం మయా సహ రంస్యసే. 16

ఏవముక్తస్తు కుపితః
ఖడ్గముద్ధృత్య లక్ష్మణః
కర్ణనాసే స్తనౌ చాస్యా
నిచకర్తారిసూదనః. 17

కర్ణనాసే నికృత్తే తు
విస్వరం సా వినద్య చ
యథాగతం ప్రదుద్రావ
రాక్షసీ భీమదర్శనా. 18

తస్యాం గతాయాం గహనం
వ్రజంతౌ వనమోజసా
ఆసేదతురమిత్రఘ్నౌ
భ్రాతరౌ రామలక్ష్మణౌ. 19

లక్ష్మణస్తు మహాతేజాః
సత్త్వవాన్ శీలవాన్ శుచిః
అబ్రవీత్ ప్రాంజలిర్వాక్యం
భ్రాతరం దీప్తతేజసమ్. 20

స్పందతే చ దృఢం బాహుః
ఉద్విగ్నమివ మే మనః
ప్రాయశశ్చాప్యనిష్టాని
నిమిత్తాన్యుపలక్షయే. 21

తస్మాత్ సజ్జీభవాఽఽర్య త్వం
కురుష్వ వచనం హితమ్
మమైవ హి నిమిత్తాని
సద్యః శంసంతి సంభ్రమమ్. 22

ఏష వంచులకో నామ
పక్షీ పరమదారుణః
ఆవయోర్విజయం యుద్ధే
శంసన్నివ వినర్దతి. 23

తయోరన్వేషతోరేవం
సర్వం తద్వనమోజసా
సంజజ్ఞే విపులః శబ్దః
ప్రభంజన్నివ తద్వనమ్. 24

సంవేష్టితమివాత్యర్థం
గగనం మాతరిశ్వనా
వనస్య తస్య శబ్దోఽభూత్
దివమ్ అపూరయన్నివ. 25

తం శబ్దం కాంక్షమాణస్తు
రామః కక్షే సహానుజః
దదర్శ సుమహాకాయం
రాక్షసం విపులోరసమ్. 26

ఆసేదతుస్తతస్తత్ర
తావుభౌ ప్రముఖే స్థితమ్
వివృద్ధమ్ అశిరోగ్రీవం
కబంధముదరే ముఖమ్. 27

రోమభిర్నిచితైస్తీక్ష్ణైః
మహాగిరిమివోచ్ఛ్రితమ్
నీలమేఘనిభం రౌద్రం
మేఘస్తనితనిఃస్వనమ్. 28

అగ్నిజ్వాలానికాశేన
లలాటస్థేన దీప్యతా
మహాపక్ష్మేణ పింగేన
విపులేనాయతేన చ. 29

ఏకేనోరసి ఘోరేణ
నయనేనాశుదర్శినా
మహాదంష్ట్రోపపన్నం
తల్లేలిహానం మహాముఖమ్. 30

భక్షయంతం మహాఘోరాన్
ఋక్షసింహమృగద్విపాన్
ఘోరౌ భుజౌ వికుర్వాణమ్
ఉభౌ యోజనమాయతౌ. 31

కరాభ్యాం వివిధాన్ గృహ్య
ఋక్షాన్ పక్షిగణాన్ మృగాన్
ఆకర్షంతం వికర్షంతం
అనేకాన్ మృగయూథపాన్
స్థితమావృత్య పంథానం
తయోర్భ్రాత్రోః ప్రపన్నయోః. 32

అథ తౌ సమభిక్రమ్య
క్రోశమాత్రే దదర్శతుః
మహాంతం దారుణం భీమం
కబంధం భుజసంవృతమ్. 33

కబంధమివ సంస్థానాత్
అతిఘోరప్రదర్శనమ్. 34

స మహాబాహురత్యర్థం
ప్రసార్య విపులౌ భుజౌ
జగ్రాహ సహితావేవ
రాఘవౌ పీడయన్ బలాత్. 35

ఖడ్గినౌ దృఢధన్వానౌ
తిగ్మతేజోవపుర్ధరౌ
భ్రాతరౌ వివశం ప్రాప్తౌ
కృష్యమాణౌ మహాబలౌ. 36

తత్ర ధైర్యేణ శూరస్తు
రాఘవో నైవ వివ్యథే
బాల్యాదనాశ్రయత్వాచ్చ
లక్ష్మణస్త్వతివివ్యథే
ఉవాచ స విషణ్ణః సన్
రాఘవం రాఘవానుజః. 37

పశ్య మాం వీర వివశం
రాక్షసస్య వశం గతమ్
మయైకేన వినిర్యుక్తః
పరిముంచస్వ రాఘవ. 38

మాం హి భూతబలిం దత్త్వా
పలాయస్వ యథాసుఖమ్. 39

అధిగంతాసి వైదేహీమ్
అచిరేణేతి మే మతిః. 40

ప్రతిలభ్య చ కాకుత్స్థ
పితృపైతామహీం మహీమ్
తత్ర మాం రామ రాజ్యస్థః
స్మర్తుమర్హసి సర్వదా. 41

లక్ష్మణేనైవముక్తస్తు
రామః సౌమిత్రిమబ్రవీత్
మాస్మ త్రాసం కృథా
వీర నహి త్వాదృగ్విషీదతి. 42

ఏతస్మిన్నంతరే క్రూరో
భ్రాతరౌ రామలక్ష్మణౌ
పప్రచ్ఛ ఘననిర్ఘోషః
కబంధో దానవోత్తమః. 43

కౌ యువాం వృషభస్కంధౌ
మహాఖడ్గధనుర్ధరౌ
ఘోరం దేశమిమం ప్రాప్తౌ
మమ భక్షావుపస్థితౌ. 44

వదతం కార్యమిహ వాం
కిమర్థం చాగతౌ యువామ్
ఇమం దేశమ్ అనుప్రాప్తౌ
క్షుధార్తస్యేహ తిష్ఠతః. 45

సబాణచాపఖడ్గౌ చ
తీక్ష్ణశృంగావివర్షభౌ
మమాఽఽస్యమ్ అనుసంప్రాప్తౌ
దుర్లభం జీవితం పునః. 46

తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా
కబంధస్య దురాత్మనః

ఉవాచ లక్ష్మణం రామో
ముఖేన పరిశుష్యతా. 47

కృచ్ఛ్రాత్ కృచ్ఛ్రతరం ప్రాప్య
దారుణం సత్యవిక్రమ
వ్యసనం జీవితాంతాయ
ప్రాప్తమ్ అప్రాప్య తాం ప్రియామ్. 48

కాలస్య సుమహద్వీర్యం
సర్వభూతేషు లక్ష్మణ
త్వాం చ మాం చ నరవ్యాఘ్ర
వ్యసనైః పశ్య మోహితౌ. 49

నాఽతిభారోఽస్తి దైవస్య
సర్వభూతేషు లక్ష్మణ
శూరాశ్చ బలవంతశ్చ
కృతాస్త్రాశ్చ రణాజిరే
కాలాభిపన్నాః సీదంతి
యథా వాలుకసేతవః. 50

ఇతి బ్రువాణో దృఢసత్యవిక్రమో
మహాయశా దాశరథిః ప్రతాపవాన్
అవేక్ష్య సౌమిత్రిముదగ్రపౌరుషం
స్థిరాంతదాస్వాం మతిమాత్మనాఽ కరోత్ 51

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే ఏకోనసప్తతితమస్సర్గః (69)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - సప్తతిమస్సర్గః (70)

కబంధుని బాహువులను ఖండించిన శ్రీరాముడు

తౌ తు తత్ర స్థితౌ దృష్ట్వా
భ్రాతరౌ రామలక్ష్మణౌ
బాహుపాశపరిక్షిప్తౌ
కబంధో వాక్యమబ్రవీత్. 1

తిష్ఠతః కిన్ను మాం దృష్ట్వా
క్షుధార్తం క్షత్రియర్షభౌ
ఆహారార్థం తు సందిష్టౌ
దైవేన గతచేతసౌ. 2

తచ్ఛ్రుత్వా లక్ష్మణో వాక్యం
ప్రాప్తకాలం హితం తదా
ఉవాచాఽఽర్తిం సమాపన్నో
విక్రమే కృతలక్షణః. 3

త్వాం చ మాం చ పురా
తూర్ణమ్ మాదత్తే రాక్షసాధమః
తస్మాదసిభ్యామస్యాశు
బాహూ ఛిందావహై గురూ. 4

భీషణోఽయం మహాకాయో
రాక్షసో భుజవిక్రమః
లోకం హ్యతిజితం కృత్వా
హ్యావాం హంతుమిహేచ్ఛతి. 5

నిశ్చేష్టానాం వధో రాజన్
కుత్సితో జగతీపతేః
క్రతుమధ్యోపనీతానాం
పశూనామివ రాఘవ. 6

ఏతత్ సంజల్పితం శ్రుత్వా
తయోః క్రుద్ధస్తు రాక్షసః
విదార్యాఽఽస్యం తదా రౌద్రః
తౌ భక్షయితుమారభత్. 7

తత స్తౌ దేశకాలజ్ఞౌ
ఖడ్గాభ్యామేవ రాఘవౌ
అచ్ఛిందతాం సుసంహృష్టౌ
బాహూ తస్యాంసదేశతః. 8

దక్షిణో దక్షిణం బాహుమ్
అసక్తమసినా తతః
చిచ్ఛేద రామో వేగేన
సవ్యం వీరస్తు లక్ష్మణః. 9

స పపాత మహాబాహుః
ఛిన్నబాహుర్మహాస్వనః
ఖం చ గాం చ దిశశ్చైవ
నాదయన్ జలదో యథా. 10

స నికృత్తౌ భుజౌ దృష్ట్వా
శోణితౌఘపరిప్లుతః
దీనః పప్రచ్ఛ తౌ వీరౌ
కౌ యువామితి దానవః. 11

ఇతి తస్య బ్రువాణస్య
లక్ష్మణః శుభలక్షణః
శశంస రాఘవం తస్య
కబంధస్య మహాత్మనః. 12

అయమిక్ష్వాకుదాయాదో
రామో నామ జనైః శ్రుతః
అస్యైవావరజం విద్ధి
భ్రాతరం మాం చ లక్ష్మణమ్. 13

అస్య దేవప్రభావస్య
వసతో విజనే వనే
రక్షసాऽపహృతా పత్నీ
యామిచ్ఛంతావిహాగతౌ. 14

త్వం తు కోవా కిమర్థం వా
కబంధసదృశో వనే
ఆస్యేనోరసి దీప్తేన
భగ్నజంఘో విచేష్టసే. 15

ఏవముక్తః కబంధస్తు
లక్ష్మణేనోత్తరం వచః
ఉవాచరమప్రీతః
తదింద్రవచనం స్మరన్. 16

స్వాగతం వాం నరవ్యాఘ్రౌ
దిష్ట్యా పశ్యామి చాప్యహమ్
దిష్ట్యా చేమౌ నికృత్తౌ మే
యువాభ్యాం బాహుబంధనౌ. 17

విరూపం యచ్చ మే రూపం
ప్రాప్తం హ్యవినయాద్యథా
తన్మే శృణు నరవ్యాఘ్ర
తత్త్వతః శంసతస్తవ. 18

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే సప్తతితమస్సర్గః(70)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - ఏకసప్తతిమస్సర్గః (71)

సీతాపహరణ వృత్తాంతమును కబంధునికి తెలిపిన శ్రీరాముడు

పురా రామ! మహాబాహో!
మహాబలపరాక్రమ
రూపమాసీన్మమా చింత్యం
త్రిషు లోకేషు విశ్రుతమ్
యథా సోమస్య శక్రస్య
సూర్యస్య చ యథా వపుః. 1

సోఽహం రూపమిదం కృత్వా
లోకవిత్రాసనం మహత్
ఋషీన్ వనగతాన్ రామ
త్రాసయామి తతస్తతః. 2

తత్ర స్థూలశిరా నామ
మహర్షిః కోపితో మయా
సంచన్విన్ వివిధం వన్యం
రూపేణాఽనేన ధర్షితః. 3

తేనాఽహముక్తః ప్రేక్ష్యైవం
ఘోరశాపాభిధాయినా
ఏతదేవ నృశంసం తే
రూపమస్తు విగర్హితమ్. 4

స మయా యాచితః క్రుద్ధః
శాపస్యాంతో భవేదితి
అభిశాపకృతస్యేతి
తేనేదం భాషితం వచః. 5

యదా ఛిత్త్వా భుజౌ రామః
త్వాం దహేద్విజనే వనే
తదా త్వం ప్రాప్స్యసే రూపం
స్వమేవ విపులం శుభమ్. 6

శ్రియా విరాజితం పుత్రం
దనోస్త్వం విద్ధి లక్ష్మణ
ఇంద్రకోపాదిదం రూపం
ప్రాప్తమేవం రణాజిరే. 7

అహం హి తపసోగ్రేణ
పితామహమతోషయమ్
దీర్ఘమాయుః స మే ప్రాదాత్
తతో మాం విభ్రమోఽస్పృశత్. 8

దీర్ఘమాయుర్మయా ప్రాప్తం
కిం మే శక్రః కరిష్యతి
ఇత్యేవం బుద్ధిమాస్థాయ
రణే శక్రమధర్షయమ్. 9

తస్య బాహుప్రయుక్తేన
వజ్రేణ శతపర్వణా

సక్థినీ చైవ మూర్ధా చ
శరీరే సంప్రవేశితమ్. 10

స మయా యాచ్యమానః సన్
నాఽనయద్యమసాదనమ్
పితామహవచః సత్యం
తదస్త్వితి మమాబ్రవీత్. 11

అనాహారః కథం శక్తో
భగ్నసక్థిశిరోముఖః
వజ్రేణాభిహతః కాలం
సుదీర్ఘమపి జీవితుమ్. 12

ఏవముక్తస్తు మే శక్రో
బాహూ యోజనమాయతౌ
ప్రాదాదాస్యం చ మే కుక్షౌ
తీక్ష్ణదంష్ట్రమకల్పయత్. 13

సోహం భుజాభ్యాం దీర్ఘాభ్యాం
సంకృష్యాస్మిన్ వనేచరాన్
సింహద్విపమృగవ్యాఘ్రాన్
భక్షయామి సమంతతః. 14

స తు మామబ్రవీదింద్రో
యదా రామః సలక్ష్మణః
ఛేత్స్యతే సమరే బాహూ
తదా స్వర్గం గమిష్యసి. 15

అనేన వపుషా రామ
వనేఽస్మిన్ రాజసత్తమ
యద్యత్ పశ్యామి సర్వస్య
గ్రహణం సాధు రోచయే. 16

అవశ్యం గ్రహణం రామో
మన్యేఽహం సముపైష్యతి
ఇమాం బుద్ధిం పురస్కృత్య
దేహన్యాసకృతశ్రమః. 17

స త్వం రాఽమోసి భద్రం తే
నాఽహమన్యేన రాఘవ
శక్యో హంతుం యథాతత్త్వమ్
ఏవముక్తం మహర్షిణా. 18

అహం హి మతిసాచివ్యం
కరిష్యామి నరర్షభ
మిత్రం చైవోపదేక్ష్యామి
యువాభ్యాం సంస్కృతోఽగ్నినా 19

ఏవముక్తస్తు ధర్మాత్మా
దనునా తేన రాఘవః
ఇదం జగాద వచనం
లక్ష్మణస్యోపశృణ్వతః. 20

రావణేన హృతా భార్యా
మమ సీతా యశస్వినీ
నిష్క్రాంతస్య జనస్థానాత్
సహభ్రాత్రా యథాసుఖమ్. 21

నామమాత్రం తు జానామి

న రూపం తస్య రక్షసః
నివాసం వా ప్రభావం వా
వయం తస్య న విద్మహే. 22

శోకార్తానామ్ అనాథానామ్
ఏవం విపరిధావతామ్
కారుణ్యం సదృశం కర్తుమ్
ఉపకారే చ వర్తతామ్. 23

కాష్ఠాన్యాదాయ శుష్కాణి
కాలే భగ్నాని కుంజరైః
ధక్ష్యామస్త్వాం వయం వీర
శ్వభ్రే మహతి కల్పితే. 24

స త్వం సీతాం సమాచక్ష్వ
యేన వా యత్రావా హృతా
కురు కల్యాణమత్యర్థం
యది జానాసి తత్త్వతః. 25

ఏవముక్తస్తు రామేణ
వాక్యం దనురనుత్తమమ్
ప్రోవాచ కుశలో వక్తుం
వక్తారమపి రాఘవమ్. 26

దివ్యమస్తి న మే జ్ఞానం
నాభిజానామి మైథిలీమ్
యస్తాం జ్ఞాస్యతి తం వక్ష్యే
దగ్ధః స్వం రూపమాస్థితః. 27

అదగ్ధస్య తు విజ్ఞాతుం
శక్తిరస్తి న మే ప్రభో
రాక్షసం తం మహావీర్యం
సీతా యేన హృతా తవ. 28

విజ్ఞానం హి మమ భ్రష్టం
శాపదోషేణ రాఘవ
స్వకృతేన మయా ప్రాప్తం
రూపం లోకవిగర్హితమ్. 29

కిం తు యావన్న యాత్యస్తం
సవితా శ్రాంతవాహనః
తావన్మామవటే క్షిప్త్వా
దహ రామ యథావిధి. 30

దగ్ధస్త్వయాఽహమవటే
న్యాయేన రఘునందన
వక్ష్యామి తమహం వీర
యస్తం జ్ఞాస్యతి రాక్షసమ్. 31

తేన సఖ్యం చ కర్తవ్యం
న్యాయ్యవృత్తేన రాఘవ
కల్పయిష్యతి తే ప్రీతః
సాహాయ్యం లఘువిక్రమః. 32

న హి తస్యాస్త్యవిజ్ఞాతం
త్రిషు లేకేషు రాఘవ
సర్వాన్ పరిసృతో లోకాన్
పురాఽసౌ కారణాంతరే. 33

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే ఏకసప్తతితమస్సర్గః (71)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - ద్విసప్తతిమస్సర్గః (72)

కబంధునికి శాపవిముక్తి. సీతాన్వేషణలో సుగ్రీవుడు సాయపడతాడని తెలిపిన కబంధుడు

ఏవముక్త్వాతు తౌ వీరౌ
కబంధేన నరేశ్వరౌ
గిరిప్రదరమాసాద్య
పావకం విససర్జతుః. 1

లక్ష్మణస్తు మహోల్కాభిః
జ్వలితాభి సమంతతః
చితామాదీపయామాస
సా ప్రజజ్వాల సర్వతః. 2

తచ్ఛరీరం కబంధస్య
ఘృతపిండోపమం మహత్
మేదసా పచ్యమానస్య
మందం దహతి పావకః. 3

స విధూయ చితామాశు
విధూమోఽగ్నిరివోత్థితః
అరజే వాససీ బిభ్రత్
మాలాం దివ్యాం మహాబలః. 4

తతశ్చితాయా వేగేన
భాస్వరో విమలాంబరః
ఉత్పపాతాఽశు సంహృష్టః
సర్వప్రత్యంగభూషణః. 5

విమానే భాస్వరే తిష్ఠన్
హంసయుక్తే యశస్కరే
ప్రభయా చ మహాతేజా
దిశో దశ విరాజయన్. 6

సోఽంతరిక్షగతో రామం
కబంధో వాక్యమబ్రవీత్
శృణు రాఘవ తత్త్వేన
యథా సీతామ్ అవాప్స్యసి. 7

రామ షడ్యుక్తయో లోకే
యాభిః సర్వం విమృశ్యతే.
పరిమృష్టో దశాంతేన
దశాభాగేన సేవ్యతే. 8

దశాభాగగతో హీనః
త్వం హి రామ సలక్ష్మణః
యత్కృతే వ్యసనం ప్రాప్తం
త్వయా దారప్రధర్షణమ్. 9

తదవశ్యం త్వయా కార్యః
ససుహృత్సుహృదాం వర
అకృత్వా హి న తే సిద్ధిమ్
అహం పశ్యామి చింతయన్. 10

శ్రూయతాం రామ వక్ష్యామి
సుగ్రీవో నామ వానరః.
భ్రాత్రా నిరస్తః క్రుద్ధేన
వాలినా శక్రసూనునా. 11

ఋశ్యమూకే గిరివరే
పంపాపర్యంతశోభితే
నివసత్యాత్మవాన్ వీరః
చతుర్భిః సహ వానరైః. 12

వానరేంద్రో మహావీర్యః
తేజోవానమితప్రభః
సత్యసంధో వినీతశ్చ
ధృతిమాన్ మతిమాన్ మహాన్. 13

దక్షః ప్రగల్భో ద్యుతిమాన్
మహాబలపరాక్రమః
భ్రాత్రా వివాసితో రామ
రాజ్యహేతోర్మహాబలః. 14

స తే సహాయో మిత్రం
చ సీతాయాః పరిమార్గణే
భవిష్యతి హితే రామ
మా చ శోకే మనః కృథాః. 15

భవితవ్యం హి యచ్చాపి
న తచ్ఛక్యమిహాన్యథా
కర్తుమిక్ష్వాకుశార్దూల
కాలో హి దురతిక్రమః. 16

గచ్ఛ శీఘ్రమితో రామ
సుగ్రీవం తం మహాబలమ్
వయస్యం తం కురు క్షిప్రమ్
ఇతో గత్వాద్య రాఘవ
అద్రోహాయ సమాగమ్య
దీప్యమానే విభావసౌ. 17

స చ తే నావమంతవ్యః
సుగ్రీవో వానరాధిపః
కృతజ్ఞః కామరూపీ చ
సహాయార్థీ చ వీర్యవాన్. 18

శక్తౌహ్యద్య యువాం కర్తుం
కార్యం తస్య చికీర్షితమ్
కృతార్థో వాऽకృతార్థో వా
కృత్యం తవ కరిష్యతి. 19

స ఋక్షరజసః పుత్రః
పంపామటతి శంకితః
భాస్కరస్యౌరసః పుత్రో
వాలినా కృతకిల్బిషః. 20

సన్నిధాయాऽऽయుధం క్షిప్రమ్
ఋష్యమూకాలయం కపిమ్
కురు రాఘవ సత్యేన
వయస్యం వనచారిణమ్. 21

స హి స్థానాని సర్వాణి
కార్త్స్న్యేన కపికుంజరః

నరమాంసాశినాం లోకే
నైపుణ్యాదధిగచ్ఛతి. 22

న తస్యావిదితం లోకే
కించిదస్తి హి రాఘవ
యావత్ సూర్యః ప్రతపతి
సహస్రాంశురరిందమ. 23

స నదీర్విపులాన్ శైలాన్
గిరిదుర్గాణి కన్దరాన్
అన్వీక్ష్య వానరైః సార్ధం
పత్నీం తేఽధిగమిష్యతి. 24

వానరాంశ్చ మహాకాయాన్
ప్రేషయిష్యతి రాఘవ
దిశో విచేతుం తాం సీతాం
త్వద్వియోగేన శోచతీమ్. 25

స జ్ఞాస్యతి వరారోహాం
నిర్మలాం రావణాలయే. 26

స మేరుశృంగాగ్రగతామనిందితాం
ప్రవిశ్య పాతాలతలేఽపి వా శ్రితామ్
ప్లవంగమానాం ప్రవరస్తవ ప్రియాం
నిహత్య రక్షాంసి పునః ప్రదాస్యతి. 27

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే ద్విసప్తతితమస్సర్గః (72)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - త్రిసప్తతిమస్సర్గః (73)

సుగ్రీవుడు నివసించే ఋష్యమూక పర్వతమార్గమును రామలక్ష్మణులకు తెలిపిన కబంధుడు

నిదర్శయిత్వా రామాయ
సీతాయాః ప్రతిపాదనే
వాక్యమన్వర్థమర్థజ్ఞః
కబంధః పునరబ్రవీత్. 1

ఏష రామ శివః పన్థా
యత్రైతే పుష్పితా ద్రుమాః
ప్రతీచీం దిశమాశ్రిత్య
ప్రకాశంతే మనోరమాః. 2

జంబూ ప్రియాళ పనస
ప్లక్ష న్యగ్రోధ తిందుకాః
అశ్వత్థాః కర్ణికారాశ్చ
చూతాశ్చాఽన్యే చ పాదపాః. 3

ధన్వనా నాగవృక్షాశ్చ
తిలకా నక్తమాలకాః
నీలాశోకాః కదంబాశ్చ
కరవీరాశ్చ పుష్పితాః
అగ్నిముఖ్యా అశోకాశ్చ
సురక్తాః పారిభద్రకాః. 4

తానారుహ్యాఽథవా భూమౌ
పాతయిత్వా చ తాన్ బలాత్
ఫలాన్యమృతకల్పాని
భక్షయంతౌ గమిష్యథః. 5

తదతిక్రమ్య కాకుత్స్థ
వనం పుష్పితపాదపమ్
నందనప్రతిమం చాన్యత్
కురవో హ్యుత్తరా ఇవ. 6

సర్వకాలఫలా యత్ర
పాదపా మధురస్రవాః
సర్వే చ ఋతవస్తత్ర
వనే చైత్రరథే యథా. 7

ఫలభారానతాస్తత్ర
మహావిటపధారిణః
శోభంతే సర్వతస్తత్ర
మేఘపర్వతసన్నిభాః. 8

తానారుహ్యాథవా భూమౌ
పాతయిత్వా యథాసుఖమ్
ఫలాన్యమృతకల్పాని
లక్ష్మణస్తే ప్రదాస్యతి. 9

చంక్రమంతౌ పరాన్ దేశాన్
శైలాత్ శైలం వనాద్వనమ్

తతః పుష్కరిణీం వీరౌ
పంపాం నామ గమిష్యథః. 10

అశర్కరామ్ అవిభ్రంశాం
సమతీర్థామ్ అశైవలామ్
రామ సంజాతవాలూకాం
కమలోత్పలశాలినీమ్. 11

తత్ర హంసాః ప్లవాః క్రౌంచాః
కురరాశ్చైవ రాఘవ
వల్గుస్వనా వికూజంతి
పంపాసలిలగోచరాః
నోద్విజంతే నరాన్ దృష్ట్వా
వధస్యాఽకోవిదాః శుభాః. 12

ఘృతపిండోపమాన్ స్థూలాన్
తాన్ ద్విజాన్ భక్షయిష్యథః
రోహితాన్ వక్రతుండాంశ్చ
నడమీనాంశ్చ రాఘవ. 13

పంపాయామిషుభిర్మత్స్యాన్
తత్ర రామ వరాన్ హతాన్
నిస్త్వక్పక్షాన్ అయస్తప్తాన్
అకృశాఽనేకకంటకాన్. 14

తవ భక్త్యా సమాయుక్తో
లక్ష్మణః సంప్రదాస్యతి. 15

భృశం తే ఖాదతో మత్స్యాన్
పంపాయాః పుష్పసంచయే
పద్మగంధి శివం వారి
సుఖశీతమనామయమ్. 16

ఉద్ధృత్య సతతాక్లిష్టం
రౌప్యస్ఫాటికసన్నిభమ్
అసౌ పుష్కరపర్ణేన
లక్ష్మణః పాయయిష్యతి. 17

స్థూలాన్ గిరిగుహాశయ్యాన్
వరాహాన్ వనచారిణః
అపాం లోభాదుపావృత్తాన్
వృషభానివ నర్దతః. 18

రూపాన్వితాంశ్చ పంపాయాన్
ద్రక్ష్యసి త్వం నరోత్తమ. 19

సాయాహ్నే విచరన్ రామ
విటపీన్ మాల్యధారిణః
శీతోదకం చ పంపాయా
దృష్ట్వా శోకం విహాస్యసి. 20

సుమనోభిశ్చితాంస్తత్ర
తిలకాన్ నక్తమాలకాన్
ఉత్పలాని చ ఫుల్లాని
పంకజాని చ రాఘవ. 21

న తాని కశ్చిన్మాల్యాని
తత్రారోపయితా నరః
న చ వై మ్లానతాం యాంతి
న చ శీర్యంతి రాఘవ. 22

మతంగశిష్యాస్తత్రాఽఽసన్
ఋషయః సుసమాహితాః
తేషాం భారాభితప్తానాం
వన్యమాహరతాం గురోః. 23

యే ప్రపేతుర్మహీం తూర్ణం
శరీరాత్ స్వేదబిందవః
తాని జాతాని మాల్యాని
మునీనాం తపసా తదా
స్వేదబిందుసముత్థాని
న వినశ్యంతి రాఘవ. 24

తేషాం గతానామ్ అద్యాపి
దృశ్యతే పరిచారిణీ
శ్రమణీ శబరీ నామ
కాకుత్స్థ చిరజీవినీ. 25

త్వాం తు ధర్మే స్థితా నిత్యం
సర్వభూతనమస్కృతమ్
దృష్ట్వా దేవోపమం రామ
స్వర్గలోకం గమిష్యతి. 26

తతస్తద్రామ పంపాయాః
తీరమాసాద్య పశ్చిమమ్
ఆశ్రమస్థానమతులం
గుహ్యం కాకుత్స్థ పశ్యసి. 27

న తత్రాక్రమితుం నాగాః
శక్నువంతి తమాశ్రమమ్
వివిధాస్తత్ర వై నాగా
వనే తస్మింశ్చ పర్వతే. 28

ఋషేస్తస్య మతంగస్య
విధానాత్ తచ్చ కాననమ్
మతంగవన మిత్యేవ
విశ్రుతం రఘునందన. 29

తస్మిన్ నందనసంకాశే
దేవారణ్యోపమే వనే
నానావిహగసంకీర్ణే
రంస్యసే రామ నిర్వృతః. 30

ఋష్యమూకశ్చ పంపాయాః
పురస్తాత్ పుష్పితద్రుమః
సుదుఃఖారోహణో నామ
శిశునాగాభిరక్షితః
ఉదారో బ్రహ్మణా చైవ
పూర్వకాలే వినిర్మితః. 31

శయానః పురుషో రామ
తస్య శైలస్య మూర్ధని
యత్ స్వప్నే లభతే విత్తం
తత్ ప్రబుద్ధోఽధిగచ్ఛతి. 32

నత్వేనం విషమాచారః
పాపకర్మాఽధిరోహతి. 33

యస్తు తం విషమాచారః
పాపకర్మాఽధిరోహతి

తత్రైవ ప్రహరంత్యేనం
సుప్తమాదాయ రాక్షసాః. 34

తత్రాపి శిశునాగానామ్
ఆక్రందః శ్రూయతే మహాన్
క్రీడతాం రామ పంపాయాం
మతంగారణ్యవాసినామ్. 35

సిక్తా రుధిరధారాభిః
సంహృత్య పరమద్విపాః
ప్రచరంతి పృథక్ కీర్ణా
మేఘవర్ణాస్తరస్వినః. 36

తే తత్ర పీత్వా పానీయం
విమలం శీతమవ్యయమ్
అత్యంత సుఖసంస్పర్శం
సర్వగంధసమన్వితమ్
నిర్వ ృతాః సంవిగాహంతే
వనాని వనగోచరాః. 37

ఋక్షాంశ్చ ద్వీపినశ్చైవ
నీలకోమలకప్రభాన్
రురూనపేతాపజయాన్
దృష్ట్వా శోకం జహిష్యసి. 38

రామ తస్య తు శైలస్య
మహతీ శోభతే గుహా
శిలాపిధానా కాకుత్స్థ
దుఃఖం చాస్యాః ప్రవేశనమ్. 39

తస్యా గుహాయాః ప్రాగ్ద్వారే
మహాన్ శీతోదకో హ్రదః
ఫలమూలాన్వితో రమ్యో
నానామృగసమావృతః. 40

తస్యాం వసతి సుగ్రీవః
చతుర్భిః సహ వానరైః
కదాచిచ్ఛిఖరే తస్య
పర్వతస్యావతిష్ఠతే. 41

కబంధస్త్వనుశాస్యైవం
తావుభౌ రామలక్ష్మణౌ
స్రగ్వీ భాస్కరవర్ణాభః
ఖే వ్యరోచత వీర్యవాన్. 42

తం తు ఖస్థం మహాభాగం
కబంధం రామలక్ష్మణౌ
ప్రస్థితౌ త్వం వ్రజస్వేతి
వాక్యమూచతురంతితే. 43

గమ్యతాం కార్యసిద్ధ్యర్థమ్
ఇతి తావబ్రవీత్ స చ
సుప్రీతౌ తావనుజ్ఞాప్య
కబంధః ప్రస్థితస్తదా. 44

స తత్కబంధః ప్రతిపద్య రూపం
వృతః శ్రియా భాస్కరతుల్యదేహః
నిదర్శయన్ రామమవేక్ష్య ఖస్థః
సఖ్యం కురుష్వేతి తదాఽభ్యువాచ. 45

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే త్రిసప్తతితమస్సర్గః(73)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - చతుస్సప్తతిమస్సర్గః (74)

శబరి ఆశ్రమమును చేరుకున్న రామలక్ష్మణులు. శ్రీరాముని అనుగ్రహముతో దివ్యరూపమున వైకుంఠమునకు శబరి పయనం

తౌ కబంధేన తం మార్గం
పంపాయా దర్శితం వనే
ప్రతస్థతుర్దిశం గృహ్య
ప్రతీచీం నృవరాత్మజౌ. 1

తౌ శైలేష్వాచితానేకాన్
క్షౌద్రకల్పఫలాన్ ద్రుమాన్
వీక్షంతౌ జగ్మతుర్ద్రష్టుం
సుగ్రీవం రామలక్ష్మణౌ. 2

కృత్వా చ శైలపృష్ఠే తు
తౌ వాసం రామలక్ష్మణౌ
పంపాయాః పశ్చిమం తీరం
రాఘవావుపతస్థతుః. 3

తౌ పుష్కరిణ్యాః పంపాయా
తీరమాసాద్య పశ్చిమమ్
అపశ్యతాం తతస్తత్ర
శబర్యా రమ్యమాశ్రమమ్. 4

తౌ తమాశ్రమమాసాద్య
ద్రుమైర్బహుభిరావృతమ్
సురమ్యమ్ అభివీక్షంతౌ
శబరీమ్ అభ్యుపేయతుః. 5

తౌ చ దృష్ట్వా తదా సిద్ధా
సముత్థాయ కృతాంజలిః
రామస్య పాదౌ జగ్రాహ
లక్ష్మణస్య చ ధీమతః
పాద్యమాచమనీయం చ
సర్వం ప్రాదాద్యథావిధి. 6

తామువాచ తతో రామః
శ్రమణీం సంశితవ్రతామ్. 7

కచ్చిత్ తే నిర్జితా విఘ్నాః
కచ్చిత్ తే వర్ధతే తపః
కచ్చిత్ తే నియతః క్రోధ
ఆహారశ్చ తపోధనే. 8

కచ్చిత్ తే నియమాః ప్రాప్తాః
కచ్చిత్ తే మనసః సుఖమ్
కచ్చిత్ తే గురుశుశ్రూషా
సఫలా చారుభాషిణి. 9

రామేణ తాపసీ పృష్టా
సా సిద్ధా సిద్ధసమ్మతా
శశంస శబరీ వృద్ధా
రామాయ ప్రత్యుపస్థితా. 10

అద్య ప్రాప్తా తపస్సిద్ధిః
తవ సందర్శనాన్మయా
అద్య మే సఫలం తప్తం
గురవశ్చ సుపూజితాః. 11

అద్య మే సఫలం జన్మ
స్వర్గశ్చైవ భవిష్యతి
త్వయి దేవవరే రామ
పూజితే పురుషర్షభ. 12

చక్షుషా తవ సౌమ్యేన
పూతాఽస్మి రఘునందన
గమిష్యామ్యక్షయాన్లోకాన్
త్వత్ప్రసాదాదరిందమ. 13

చిత్రకూటం త్వయి ప్రాప్తే
విమానైరతులప్రభైః
ఇతస్తే దివమారూఢా
యానహం పర్యచారిషమ్. 14

తైశ్చాహముక్తా ధర్మజ్ఞైః
మహాభాగైర్మహర్షిభిః
ఆగమిష్యతి తే రామః
సుపుణ్యమిమమాశ్రమమ్. 15

స తే ప్రతిగ్రహీతవ్యః
సౌమిత్రిసహితోఽతిథిః
తం చ దృష్ట్వా వరాన్ లోకాన్
అక్షయాం స్త్వం గమిష్యసి. 16

మయా తు వివిధం వన్యం
సంచితం పురుషర్షభ
తవార్థే పురుషవ్యాఘ్ర
పంపాయాస్తీరసంభవమ్. 17

ఏవముక్తః స ధర్మాత్మా
శబర్యా శబరీమిదమ్
రాఘవః ప్రాహ విజ్ఞానే
తాం నిత్యమ్ అబహిష్కృతామ్ 18

దనోః సకాశాత్ తత్త్వేన
ప్రభావం తే మహాత్మనః
శ్రుతం ప్రత్యక్షమిచ్ఛామి
సంద్రష్టుం యది మన్యసే. 19

ఏతత్తు వచనం శ్రుత్వా
రామవక్త్రాద్వినిస్సృతమ్
శబరీ దర్శయామాస
తావుభౌ తద్వనం మహత్. 20

పశ్య మేఘఘనప్రఖ్యం
మృగపక్షిసమాకులమ్
మతంగవనమిత్యేవ
విశ్రుతం రఘునందన. 21

ఇహ తే భావితాత్మానో
గురవో మే మహావనే
జుహవాంచక్రిరే తీర్థం
మంత్రవన్మంత్రపూజితమ్. 22

ఇయం ప్రత్యక్ స్థలీ వేదిః
యత్ర తే మే సుసత్కృతాః
పుష్పోపహారం కుర్వంతి
శ్రమాదుద్వేపిభిః కరైః. 23

తేషాం తపఃప్రభావేణ
పశ్యాద్యాపి రఘూద్వహ
ద్యోతయంతి దిశస్సర్వాః
శ్రియా వేద్యోఽతులప్రభాః. 24

అశక్నువద్భిస్తైర్గంతుమ్
ఉపవాసశ్రమాలసైః
చింతితేఽభ్యాగతాన్ పశ్య
సహితాన్ సప్తసాగరాన్. 25

కృతాభిషేకైస్తైర్న్యస్తా
వల్కలాః పాదపేష్విహ
అద్యాపి నావశుష్యంతి
ప్రదేశే రఘునందన. 26

దేవకార్యాణి కుర్వద్భిః
యానీమాని కృతాని వై
పుష్పైః కువలయైః సార్ధం
మ్లానత్వం నోపయాంతివై. 27

కృత్స్నం వనమిదం దృష్టం
శ్రోతవ్యం చ శ్రుతం త్వయా
తదిచ్ఛామ్యభ్యనుజ్ఞాతా
త్యక్తుమేతత్ కళేబరమ్. 28

తేషామిచ్ఛామ్యహం గంతుం
సమీపం భావితాత్మనామ్
మునీనామాశ్రమో యేషామ్
అహం చ పరిచారిణీ. 29

ధర్మిష్ఠం తు వచః శ్రుత్వా
రాఘవః సహలక్ష్మణః
ప్రహర్షమతులం లేభే
ఆశ్చర్యమితి తత్త్వతః. 30

తామువాచ తతో రామః
శ్రమణీం సంశితవ్రతామ్
అర్చితోఽహం త్వయా భక్త్యా
గచ్ఛ కామం యథాసుఖమ్. 31

ఇత్యుక్తా జటిలా వృద్ధా
చీరకృష్ణాజినాంబరా
తస్మిన్ ముహూర్తే శబరీ
దేహం జీర్ణం జిహాసతీ. 32

అనుజ్ఞాతా తు రామేణ
హుత్వాఽత్మానం హుతాశనే
జ్వలత్పావకసంకాశా
స్వర్గమేవ జగామ సా. 33

దివ్యాభరణసంయుక్తా
దివ్యమాల్యానులేపనా
దివ్యాంబరధరా తత్ర
బభూవ ప్రియదర్శనా

విరాజయంగీ తం దేశం
విద్యుత్సౌదామినీ యథా. 34
యత్ర తే సుకృతాత్మానో
విహరంతి మహర్షయః
తత్పుణ్యం శబరీ స్థానం
జగామాఽఽత్మసమాధినా. 35

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే చతుస్సప్తతితమస్సర్గః *(74)*

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

అరణ్యకాండ - పంచసప్తతిమస్సర్గః (75)

ఋష్యమూక పర్వతమునకు వెళ్లే దారిలో పంపాసరోవర దృశ్యాలను చూసి ఆనందించిన రామలక్ష్మణులు

దివం తు తస్యాం యాతాయాం
శబర్యాం స్వేన తేజసా
లక్ష్మణేన సహ భ్రాత్రా
చింతయామాస రాఘవః. 1

స చింతయిత్వా ధర్మాత్మా
ప్రభావం తం మహాత్మనామ్
హితకారిణమేకాగ్రం
లక్ష్మణం రాఘవోఽబ్రవీత్. 2

దృష్టోయమాశ్రమః సౌమ్య
బహ్వాశ్చర్యః మహాత్మనామ్
విశ్వస్తమృగశార్దూలో
నానావిహగసేవితః. 3

సప్తానాం చ సముద్రాణామ్
ఏషు తీర్థేషు లక్ష్మణ
ఉపస్పృష్టం చ విధివత్
పితరశ్చాఽపి తర్పితాః. 4

ప్రణష్టమ్ అశుభం తత్తత్
కల్యాణం సముపస్థితమ్
తేన తత్త్వేన హృష్టం మే
మనో లక్ష్మణ సంప్రతి. 5

హృదయే హి నరవ్యాఘ్ర
శుభమావిర్భవిష్యతి. 6

తదాగచ్ఛ గమిష్యామి
పంపాం తాం ప్రియదర్శనామ్
ఋష్యమూకో గిరిర్యత్ర
నాఽతిదూరే ప్రకాశతే. 7

యస్మిన్ వసతి ధర్మాత్మా
సుగ్రీవోఽంశుమతః సుతః
నిత్యం వాలిభయాత్ త్రస్తః
చతుర్భిః సహ వానరైః. 8

అభిత్వరే చ తం ద్రష్టుం
సుగ్రీవం వానరర్షభమ్
తదధీనం హి మే సౌమ్య
సీతాయాః పరిమార్గణమ్. 9

ఏవం బ్రువాణం తం ధీరం
రామం సౌమిత్రిరబ్రవీత్
గచ్ఛావస్త్వరితం తత్ర
మమాపి త్వరతే మనః. 10

ఆశ్రమాత్తు తత స్తస్మాత్
నిష్క్రమ్య స విశాంపతిః

ఆజగామ తతః పంపాం
లక్ష్మణేన సహాభిభూః 11

స దదర్శ తతః పుణ్యామ్
ఉదారజనసేవితామ్
నానాద్రుమలతాకీర్ణాం
పంపాం పానీయవాహినీమ్. 12

పద్మైః సౌగంధికై స్తామ్రాం
శుక్లాం కుముదమండలైః
నీలాం కువలయోద్ఘా టైః
బహువర్ణాం కుథామివ. 13

స తామాసాద్య వై రామో
దూరాదుదకవాహినీమ్
మతంగసరసం నామ
హ్రదం సమవగాహత. 14

అరవిందోత్పలవతీం
పద్మసౌగంధికాయుతామ్
పుష్పితామ్రవణోపేతాం
బర్హిణోద్ఘుష్టనాదితామ్. 15

తిలకైర్బీజపూరైశ్చ
ధవైః శుక్లద్రుమైస్తథా
పుష్పితైః కరవీరైశ్చ
పున్నాగైశ్చ సుపుష్పితైః. 16

మాలతీకుందగుల్మైశ్చ
భాండీరైర్నిచుళైస్తథా
అశోకైః సప్తపర్ణైశ్చ
కేతకైరతిముక్తకైః. 17

అన్యైశ్చ వివిధైర్వృక్షైః
ప్రమదామివ భూషితామ్
సమీక్షమాణౌ పుష్పాఢ్యం
సర్వతో విపులద్రుమమ్. 18

కోయష్టికైశ్చార్జునకైః
శతపత్రైశ్చ కీరకైః
ఏతైశ్చాన్యైశ్చ విహగైః
నాదితం తు వనం మహత్. 19

తతో జగ్మతురవ్యగ్రౌ
రాఘవౌ సుసమాహితౌ
తద్వనం చైవ సరసః
పశ్యంతౌ శకునైర్యుతమ్. 20

స దదర్శ తతః పంపాం
శీతవారినిధిం శుభామ్
ప్రహృష్ట నానా శకునాం
పాదపైరుపశోభితామ్
(తిలకాశోకపున్నాగ
వకుళోద్దాలకాశినీమ్) 21

స రామో వివిధాన్ వృక్షాన్
సరాంసి వివిధాని చ
పశ్యన్ కామాభిసంతప్తో
జగామ పరమం హ్రదమ్. 22

పుష్పితోపవనోపేతాం
సాలచంపకశోభితామ్
షట్పదౌఘసమావిష్టాం
శ్రీమతీమతులప్రభామ్. 23

స్ఫటికోపమతోయాఢ్యాం
శ్లక్ష్ణవాలుకసంతతామ్
స తాం దృష్ట్వా పునః పంపాం
పద్మసౌగంధికైర్యుతామ్
ఇత్యువాచ తదా వాక్యం
లక్ష్మణం సత్యవిక్రమః. 24

అస్యాస్తీరే తు పూర్వోక్తః
పర్వతో ధాతుమండితః
ఋష్యమూక ఇతి ఖ్యాతః
పుణ్యః పుష్పితపాదపః. 25

హరేర్ఋక్షరజోనామ్నః
పుత్రస్తస్య మహాత్మనః
అధ్యాస్తే తం మహావీర్యః
సుగ్రీవ ఇతి విశ్రుతః. 26

సుగ్రీవమభిగచ్ఛ త్వం
వానరేంద్రం నరర్షభ
ఇత్యువాచ పునర్వాక్యం
లక్ష్మణం సత్యవిక్రమమ్. 27

రాజ్యభ్రష్టేన దీనేన
తస్యామ్ ఆసక్తచేతసా
కథం మయా వినా శక్యం
సీతాం లక్ష్మణ జీవితుమ్. 28

ఇత్యేవముక్త్వా మదనాభిపీడితః
స లక్ష్మణం వాక్యమనన్యచేతసమ్
వివేశ పంపాం నళినీం మనోరమాం
రఘూత్తమః శోకవిషాదయంత్రితః. 29

తతో మహద్వర్త్మ సుదూరసంక్రమః
క్రమేణ గత్వా ప్రతికూలధన్వనమ్
దదర్శ పంపాం శుభదర్శకాననామ్
అనేకనానావిధపక్షిజాలకామ్. 30

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అరణ్యకాండే పంచసప్తతిమస్సర్గః (75)

శ్రీరామహృదయమ్

తతో రామః స్వయం ప్రాహ హనుమంతముపస్థితమ్
శృణు యత్త్వం ప్రవక్ష్యామి హ్యాత్మానాత్మపరాత్మనామ్. 1

ఆకాశస్య యథా భేదః త్రివిధో దృశ్యతే మహాన్
జలాశయే మహాకాస్తదవచ్ఛిన్న ఏవ హి
ప్రతిబింబాఖ్యమపరం దృశ్యతే త్రివిధం నభః. 2

బుద్ధ్యవచ్ఛిన్నచైతన్యమేకం పూర్ణమథాపరమ్
ఆభాసస్త్వపరం బింబభూతమేవం త్రిధా చితిః. 3

సాభాసబుద్ధేః కర్తృత్వమవిచ్ఛిన్నేఽ వికారిణి
సాక్షిణ్యారోప్యతే భ్రా జీవత్వం చ తథాఽ బుధైః. 4

ఆభాసస్తు మృషాబుద్ధిరవిద్యాకార్యముచ్యతే
అవిచ్ఛిన్నం తు తద్బ్రహ్మ విచ్ఛేదస్తు వికల్పితః 5

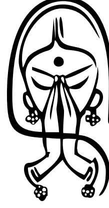
అవిచ్ఛిన్నస్య పూర్ణేన ఏకత్వం ప్రతిపద్యతే
తత్త్వమస్యాదివాక్యైశ్చ సాభాసస్యాహమస్తథా. 6

ఐక్యజ్ఞానం యదోత్పన్నం మహావాక్యేన చాత్మనోః
తదాఽ విద్యా స్వకార్యైశ్చ నశ్యత్యేవ న సంశయః. 7

ఏతద్విజ్ఞాయ మద్భక్తో మద్భావాయోపపద్యతే
మద్భక్తివిముఖానాం హి శాస్త్రగర్తేషు ముహ్యతామ్
న జ్ఞానం న చ మోక్షః స్యాత్తేషాం జన్మశతైరపి 8

ఇదం రహస్యం హృదయం మమాత్మనో మయైవ సాక్షాత్కథితం తవానఘ
మద్భక్తిహీనాయ శఠాయ న త్వయా దాతవ్యమైంద్రాదపి రాజ్యతోఽ ధికమ్. 9

శ్రీమదధ్యాత్మరామాయణే బాలకాండే శ్రీరామహృదయం సంపూర్ణమ్

ఇంటింటా శ్రీమద్రామాయణం

ఆదికావ్యమైన శ్రీమద్రామాయణం నిత్యపారాయణ గ్రంథం. యుగాలు మారినా, తరాలు మారినా రామాయణగాథ నిత్యనూతనంగా భాసిల్లుతూనే ఉంది. ఎందరో మహానుభావులు వాల్మీకి మహర్షులు రాసిన శ్రీమద్రామాయణానికి పలు భాష్యములను దర్శించి, రచించి మనకందించారు. అటువంటి పరమపవిత్రమైన శ్రీమద్రామాయణ గ్రంథాన్ని ప్రతి ఇంటా, ప్రతి ఒక్కరూ పారాయణ చేసుకునేందుకు వీలుగా 'ఇంటింటా శ్రీమద్రామాయణం' అనే ప్రాజెక్టుకు శ్రీకారం చుట్టాం. అందులో భాగంగా శ్రీమద్రామాయణం లోని తృతీయకాండ అయిన 'అరణ్యకాండ' మూలాన్ని పారాయణ చేసుకునే విధంగా నిర్మించడం జరిగింది. ఆస్తికులంతా ఈ 'అరణ్యకాండ' పారాయణ చేసుకుని శ్రీసీతారాముల అనుగ్రహమును పొందెదరు గాక!

శ్రీ సీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర ప్రభువనుగ్రహప్రసాద సిద్ధిరస్తు !

బుధజనవిధేయుడు,అయోధ్యారామసేవకుడు
ఆచార్య కొవ్వలి పద్మనాభశర్మ
సమర్పణం

సంకలనకర్త పరిచయం

ఆచార్య కొవ్వలి పద్మనాభ శర్మ

తలిదండ్రులు : శ్రీమతి కొవ్వలి అన్నపూర్ణ,
శ్రీకొవ్వలి వేంకటరాజగోపాలకృష్ణ
గోదావరీతీరంలో జననం.రమ్యగౌతమీ జలాల
సాక్షిగా విద్యాభ్యాసం.

జన్మనిచ్చిన తల్లిరుణమే కాదు.భరతమాత ఋణం కూడా తీర్చుకోవాలనే లక్ష్యంతో భారతీయ వాయుసేనలో సేవ.హైదరాబాదులోని ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయంలో కమ్యూనికేషన్ మరియు జర్నలిజంలోను,తెలుగులోను ఉన్నత విద్యాభ్యాసం. స్వర్ణపతాక విజేత.ప్రస్తుతం హైదరాబాదు లోని ఒక కార్పొరేటు కంపెనీలో అడ్మినిస్ట్రేషనులో ఉద్యోగం.జన్మపరంపరానుగత సుకృతంతో ప్రాప్తించిన గురువుల సేవనం,వారి ముఖతః అనేక మంచి విషయములను తెలుసుకుని అధ్యయనం, పరిశోధన, రచన, వీరి ప్రవృత్తి. వీరు ప్రత్యక్షంగా సేవచేసుకున్న వారిలో....
గోదావరీ తీరాన ఊనగట్ల గ్రామంలో శ్రీగాయత్రీ పీఠాధిపతులు,
పరమపూజ్య గురుదేవులు శ్రీశ్రీశ్రీ డా.బాదంపూడి వెంకయ్యగారు,
బృందావనమందు శ్రీరాధాఉపాసకులు బ్రహ్మశ్రీ రాళ్లబండి వీరభద్రరావుగారు (నాన్న).
తెనాలి పట్టణమందుండే శ్రీసుబ్రహ్మణ్యస్వామి ఉపాసకులు,మహాతపస్వి
శ్రీశ్రీశ్రీ వెంపటి సత్యనారాయణమూర్తిగారు,
హైదరాబాదు విద్యానగరులోని శ్రీకామేశ్వరీ పీఠాధిపతులు శ్రీశ్రీశ్రీ అయలసోమయాజుల శ్రీరామచంద్రమూర్తిగారు, బోయినపల్లిలోని శ్రీకామేశ్వరసాయి పీఠాధిపతులు బ్రహ్మశ్రీ కొండూరి కామేశ్వరరావుగారు,కుర్తాళ ప్రస్తుత పీఠాధిపతి పరమహంస పరివ్రాజకాచార్య జగద్గురు శ్రీసిద్ధేశ్వరానంద భారతీ స్వామివారు, శృంగేరీ పీఠాధిపతులు జగద్గురు భారతీతీర్థ మహా స్వామివారు, కూకట్‌పల్లి శ్రీదత్తపీఠాధిపతులు భట్లపెనుమర్తి నారాయణమూర్తి గారు, మహాతపస్వి,గురుచరిత్ర వంటి అద్భుతగ్రంథరాజముతో పాటుగా ఎన్నో గ్రంథములను తెలుగువారికి అందించిన మహనీయులు శ్రీమదునూరి రామశర్మగారు, మహామహోపాధ్యాయ దేశికోత్తమ సద్గురు డా.కందుకూరి శివానందమూర్తిగారు ముఖ్యులు.
అయోధ్యారాముడు వచ్చిన వేళ తెలుగువారందరికీ శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణం ఏడు కాండలనూ అందిస్తున్న మహత్కార్యమిది. అనేక స్తోత్రసంకలనములతో పాటుగా, అప్పయ్యదీక్షిత విరచిత శ్రీశివకర్ణామృతము వీరు ప్రచురించారు. ప్రస్తుతము గంగాలహరి (గంగామాత విశేషములు, స్తోత్రములు) శ్రీరాధే!రాధే!, తులసీదాస్ హనుమాన్‌చాలీసా మధురవ్యాఖ్యలు అముద్రితములు.
తెలుగుభాషయన్నా, తెలుగు సంస్కృతియన్నా ఎనలేని మక్కువ గలిగిన
ఆచార్య కొవ్వలి పద్మనాభ శర్మగారు అందిస్తున్న సంపూర్ణ శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణం
ఆస్తికులకు ఆనందదాయిని. శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ !